

EDUKACIJA ZA POLAGANJE POSEBNOG STRUČNOG ISPITA ZA OVLAŠTENOG REFERENTA U SUDSKOM REGISTRU

Priručnik za polaznike/ice

Izrada obrazovnog materijala:

mr.sc. Igor Periša,

Vrhovni sud Republike Hrvatske

Branka Ćiraković,

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske

Ivica Omazić,

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske

Mirta Matić,

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske

Zagreb, rujan 2018.

Copyright 2018.

Pravosudna akademija

Ulica grada Vukovara 49, 10 000 Zagreb, Hrvatska

TEL 00385(0)1 371 4540 FAKS 00385(0)1 371 4549 WEB www.pak.hr

SADRŽAJ

REGISTARSKO PRAVO.....	13
UVOD	14
I. OSNOVNI PRAVNI IZVORI.....	14
II. NAČELA SUDSKOG REGISTRA	15
III. SUDSKI REGISTAR.....	16
IV. SUSTAV REGISTRA	17
V. VOĐENJE REGISTRA.....	17
VI. NADLEŽNOST	18
VII. SUBJEKTI UPISA.....	18
VIII. PODACI KOJI SE UPISUJU U REGISTAR.....	19
IX. PODACI O PRAVNIM ODNOSIMA	22
X. ZABILJEŽBA SPORA	23
XI. PRAVILA POSTUPKA U REGISTARSKIM STVARIMA	24
Predlagatelji	24
XII. PRIJAVA ZA UPIS U REGISTAR.....	25
XIII. ISPITIVANJE PRETPOSTAVKI ZA UPIS	26
XIV. OSOBE OVLAŠTENE ZA MERITORNO ODLUČIVANJE U REGISTARSKIM PREDMETIMA	27
XV. PREDMETI U KOJIMA OVLAŠTENI REGISTARSKI REFERENTI I SUDSKI SAVJETNICI SAMOSTALNO ODLUČUJU	27
XVI. ODLUKE SUDA.....	28
XVII. PREDMET ODLUČIVANJA	29
XVIII. PRAVNI LIJEKOVI.....	30
XIX. ODLUČIVANJE REGISTARSKOG SUCA O ŽALBI.....	30
XX. ODLUČIVANJE VIJEĆA DRUGOSTUPANJSKOG SUDA.....	31
XXI. OBJAVA UPISA	31
XXII. UČINAK UPISA U REGISTAR.....	32
XXIII. REZERVACIJA IMENA ILI NAZIVA.....	32
XXIV. INTERNETSKA STRANICA	33
XXV. OBJAVA PODATAKA I PRIOPĆENJA	33
XXVI. BRISANJE I PROMJENA PODATAKA SUBJEKTA UPISA.....	34
XXVII. BRISANJE IZ SUDSKOG REGISTRA.....	34

Brisanje upisa	35
Tužba za utvrđenje ništetnosti upisa	35
LITERATURA.....	36
PRAVO DRUŠTAVA.....	38
I. TRGOVAC, TRGOVAČKA DRUŠTVA I TRGOVAC POJEDINAC.....	39
1. Pojam pravo društava	39
2. Pojam trgovca	39
3. Pojam trgovačkog društva.....	39
3.1. Pravna osobnost trgovačkog društva	39
4. Pojam trgovac pojedinac.....	40
4.1. Upis trgovca pojedinca u sudski registar.....	40
4.2. Brisanje upisa trgovca pojedinca.....	41
5. Preddruštvo.....	41
6. Podružnica	42
6.1. Upis podružnice u sudski registar	42
6.2. Radnje suda nakon upisa podružnice.....	43
6.3. Prestanak podružnice.....	43
II. ODGOVORNOST TRGOVAČKOG DRUŠTVA I NJEGOVIH ČLANOVA ZA OBVEZE DRUŠTVA.....	43
1. Općenito o imovini društva i imovini člana društva.....	43
2. Općenito o temeljnom kapitalu društva	44
3. Odgovornost za obveze trgovačkog društva	44
4. Odgovornost članova trgovačkog društva	44
5. Odgovornost članova društva osoba.....	45
6. Odgovornost članova društva kapitala	45
III. TVRTKA, PREDMET POSLOVANJA I SJEDIŠTE.....	45
1. Općenito.....	45
2. Sastojci tvrtke.....	45
3. Predmet poslovanja	46
4. Sjedište	47
IV. ZASTUPANJE	47
1. Zastupnici po zakonu	47
2. Zastupnici po punomoći	47

3. Punomoćnik po zaposlenju	48
4. Prokura	48
4.1. Upis prokure u sudski registar	48
4.2. Sklapanje ugovora sa samim sobom.....	49
5. Trgovačka punomoć.....	49
6. Trgovački putnik.....	49
V. SUDSKI REGISTAR	50
1. Općenito.....	50
2. Prijava za upis.....	50
3. Aktivna legitimacija za podnošene prijave.....	51
4. Potpisi	51
5. Objava upisa	51
6. Javnost registra.....	51
7. Učinak upisa u registar.....	52
8. Mjesna nadležnost	52
VI. JAVNO TRGOVAČKO DRUŠTVO	52
1. Pojam.....	53
2. Pravni odnos između članova	53
3. Upis javnog trgovačkog društva u sudski registar	53
4. Prestanak društva i istupanje članova iz društva	54
4.1. Prijava za upis nastanka razloga za prestanak društva u sudski registar.....	54
5. Nastavljanje društva nakon stečaja.....	54
6. Likvidacija	55
6.1. Imenovanje likvidatora	55
6.2. Prijava za upis likvidatora u sudski registar	55
VII. KOMANDITNO DRUŠTVO	56
1. Pojam.....	56
2. Upis u sudski registar.....	56
3. Smanjenje uloga. Prijava za upis promjene uloga u sudski registar	56
4. Tajno društvo	56
VIII. DIONIČKO DRUŠTVO.....	57
1. Pojam.....	57
2. Osnivači	57
2.1. Osnivači solidarno odgovaraju društvu za štetu:	57

3. Temeljni kapital	58
4. Dionice	58
4.1. Pojam	58
4.1.1.) dio temeljnoga kapitala društva	58
4.1.2.) skup članskih prava i obveza u društvu koja pripadaju njezinu imatelju	59
4.1.3.) vrijednosni papir	59
4.2. Sastojci dionice:	59
4.3. Registar dionica	59
4.4. Upravljačka prava iz dionica su:	60
4.5. Imovinska prava iz dionica su :	60
5. Simultano osnivanje dioničkog društva	60
5.1. Općenito	60
5.2. Radnje osnivanja:	60
6. Sukcesivno osnivanje dioničkog društva	61
6.1. Općenito	61
6.2. Radnje osnivanja:	61
7. Upis dioničkoga društva u sudski registar	61
7.1. Aktivna legitimacija za podnošenje prijave	61
7.2. Sadržaj prijave za upis dioničkog društva	62
7.3. Prilozi prijave	62
7.4. Sadržaj prijave kada se društvo osniva ulaganjem ili preuzimanjem stvari i prava bez revizije osnivanja	63
7.5. Prilozi prijave	63
7.6. Ispitivanje prijave	64
7.7. Odbijanje upisa	64
7.8. Sadržaj upisa	65
7.9. Upis u sudski registar društva s jednim dioničarom	65
7.10. Objava upisa	65
7.11. Upis ugovora dioničkog društva u sudski registar	66
7.11.1. Prilozi prijavi:	66
7.11.2. Sadržaj upisa:	67
8. STATUT DIONIČKOG DRUŠTVA	67
8.1. Općenito	67
8.2. Sadržaj statuta:	67

8.3. Izmjena statuta	68
9. Unošenje temeljnih uloga.....	68
10. Stjecanje i prestanak članstva.....	68
11. ORGANI DIONIČKOG DRUŠTVA	69
11. 1. Općenito.....	69
11.2. Uprava i izvršni direktori	69
11.2.1. Monistički ustroj.....	69
11.2.2. Dualistički ustroj.....	70
11.3. UPRAVA.....	70
11.3.1. Pojam	70
11.3.2. Imenovanje.....	70
11.3.3. Opoziv	71
11.3.4. Ostavka	71
11.3.5. Zadaće uprave su:.....	71
11.3.6. Upis promjene u upravi u sudski registar	71
12. NADZORNI ODBOR	72
12. 1. Izbor i imenovanje	73
12.2. Opoziv i ostavka.....	73
12.3. Upis u sudski registar i objava promjena u nadzornom odboru	73
12.4. Nadležnost nadzornog odbora.....	74
13. UPRAVNI ODBOR I IZVRŠNI DIREKTORI	74
13. 1. Nadležnost upravnog odbora.....	75
13.2. Izvršni direktori	75
14. ODGOVORNOST ČLANOVA UPRAVE.....	75
15. ODGOVORNOST ČLANOVA NADZORNOG ODBORA	76
16. ODGOVORNOST ZA ŠTETU	76
17. GLAVNA SKUPŠTINA	76
17.1. Nadležnost.....	76
17.2. Sazivanje.....	77
17.3. Pravo glasa.....	78
18. POVEĆANJE TEMELJNOG KAPITALA	79
18.1. Povećanje temeljnoga kapitala ulozima	79
18.1.1. Prijava upisa odluke u sudski registar.....	79
18.1.2. Prijava za upis povećanja kapitala u sudski registar	80

18.2. Uvjetno povećanje temeljnoga kapitala.....	81
18.2.1. Prijava za upis odluke u sudski registar.....	81
18.2.2. Objava upisa	82
18.3. Odobreni temeljni kapital	82
18.4. Povećanje temeljnoga kapitala iz sredstava društva	82
18.4.1. Prijava za upis odluke u sudski registar.....	83
19. SMANJENJE TEMELJNOG KAPITALA.....	83
19.1. Redovno smanjenje.....	83
19.1.2. Upis odluke o redovnom smanjenju temeljnog sudski registar	84
19.1.3. Zaštita vjerovnika.....	84
19.2. Pojednostavnjeno smanjenje temeljnoga kapitala.....	84
19.3. Smanjenje temeljnoga kapitala povlačenjem dionica	85
20. Ništetnost i pobojnost odluka glavne skupštine.....	85
20.1. Razlozi ništetnosti.....	85
20.2. Razlozi pobojnosti.....	86
20.3. Učinak pobijanja.....	87
21. Prestanak društva	87
21.1. Upis u sudski registar.....	87
22. Likvidacija	88
23. Ništetnost društva	88
IX. DRUŠTVO S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU	88
1. Pojam.....	88
2. Način osnivanja društva	88
3. Sadržaj društvenoga ugovora, odnosno izjave o osnivanju društva.....	89
4. Temeljni ulozi i poslovni udjeli	89
5. Jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću	90
6. Upis u sudski registar.....	90
7. Organi društva	93
7.1. Uprava	93
7.1.1. Upis u sudski registar.....	93
7.1.2. Ovlasti uprave	94
7.2. Nadzorni odbor.....	94
7.2.1. Izbor i imenovanje	94
7.3. Skupština.....	95

7.3.1. Nadležnost skupštine	95
8. Upis i objava izmjene društvenog ugovora u sudski registar.....	95
9. Upis povećanja temeljnoga kapitala novim uplatama u sudski registar.....	96
10. Upis povećanja temeljnoga kapitala iz sredstava rezervi u sudski registar	96
11. Prijava za upis nakane da se smanji temeljni kapital u sudski registar	97
12. Prijava za upis izmjene društvenog ugovora u sudski registar.....	97
13. Prestanak društva	98
14. Likvidacija	98
15. Prijava za upis prestanka društva u sudski registar	98
X. GOSPODARSKO INTERESNO UDRUŽENJE	99
1. Pojam.....	99
2. Ugovor o osnivanju	99
3. Prijava za upis u sudski registar.....	99
4. Prestanak udruženja	101
XI. USTANOVE	101
1. Pojam.....	101
2. Općenito.....	101
3. Javna ustanova	102
4. Osnivanje ustanove.....	102
5. Organi ustanove.....	103
5.1. Upravno vijeće.....	103
5.2. Ravnatelj.....	103
5.3. Stručni voditelj	104
5.4. Stručno vijeće	104
6. Prestanak ustanove	104
XII. UDRUGE.....	105
1. Pojam.....	105
2. Općenito.....	105
3. Načela djelovanja udruge.....	105
3.1. Načelo neovisnosti.....	105
3.2 Načelo javnosti	106
3.3 Načelo demokratskog ustroja.....	106
3.4 Načelo neprofitnosti	106
3.5. Načelo slobodnog sudjelovanja u javnom životu	106

4. Osnivanje udruge.....	106
5. Članstvo u udruzi	106
6. Statut udruge	107
7. Skupština	107
8. Osoba ovlaštena za zastupanje udruge:.....	107
9. Upis udruge.....	107
XIII. ZADRUGE	108
1. Pojam.....	108
2. Općenito.....	108
3. Osnivanje	109
4. Upis u sudski registar.....	109
5. Član zadruge.....	109
5.1. Prestanak članstva u zdruzi	110
5.2. Imenik članova zadruge	110
LITERATURA.....	110
OSNOVE STVARNOG, OBVEZNOG I STEČAJNOG PRAVA.....	111
I. STVARNO PRAVO	112
1. Općenito.....	112
2. Posjed	112
3. Vlasništvo.....	115
4. Služnosti	122
5. Stvarni tereti.....	124
6. Zemljišnoknjižno pravo.....	125
II. OBVEZNO PRAVO	128
1. Općenito.....	128
2. Načela i karakteristike obveznog prava.....	128
3. Sudionici obveznih odnosa	130
4. Izvori nastanka obveza	130
5. Vrste obveza	131
6. Posebno o novčanim obvezama	132
7. O obvezama i tražbinama s više činidaba.....	133
8. O obvezama s više dužnika i vjerovnika	134

9. Pobijanje dužnikovih pravnih radnji	135
10. Pravo zadržanja	136
11. Promjene u obveznom odnosu	136
12. Prestanak obveza	139
13. Ugovorni obvezni odnosi.....	143
III. STEČAJNO PRAVO	153
1. Općenito.....	153
2. Ciljevi stečajnog postupka.....	153
3. Predstečajni i stečajni dužnik	153
4. Predstečajni razlog.....	154
5. Stečajni razlozi	154
6. Osnovne postupovne odredbe	154
7. Predstečajni postupak.....	155
8. Stečajni postupak.....	157
LITERATURA.....	166
OSNOVE PARNIČNOG I IZVANPARNIČNOG POSTUPKA.....	167
UVOD	168
I. PARNIČNI POSTUPAK	169
1. Stranke u postupku.....	169
2. Zastupnici stranaka	171
3. Dostava pismena	178
4. Posebne odredbe o dostavi prema Uredbi (EU) br. 1393/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2007. o dostavi u državama članicama, sudskih i izvanjudskih pismena u građanskim ili trgovačkim stvarima („dostava pismena“) i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća broj 1348/2000	186
II. IZVANPARNIČNI POSTUPAK.....	187
III. JAVNO BILJEŽNIŠTVO.....	188
IV. LEGALIZACIJA ISPRAVA U MEĐUNARODNOM PROMETU	198
1. Postupak skraćene legalizacije	199
2. Postupak pune legalizacije	200
3. Oslobođenje od legalizacije.....	201
V. SUDSKE PRISTOJBE	201
1. Oslobođenje od plaćanja pristojbe	202

2. Utvrđivanje vrijednosti radi naplate pristojbe	203
3. Postupak radi naplate neplaćene pristojbe	205
4. Pravni lijekovi protiv rješenja o pristojbi.....	206
5. Vraćanje pristojbe	206
LITERATURA.....	207

REGISTARSKO PRAVO

Autor: Ivica Omazić

UVOD

Sudski registar je javna knjiga koja sadrži podatke i isprave o subjektima upisa za koje je zakonom propisan upis u taj registar. U njega se upisuju podaci koji su važni za pravni promet. Sudski registar i objava podatak u njemu služe postizanju pravne sigurnosti. Stoga on ima javnu i kontrolnu funkciju. Javna funkcija je u tome što se svakom tko želi omogućuje da uvidom u sudski registar bude obaviješten o stanju upisa glede subjekta upisa. Radi lakšeg snalaženje i obavještavanja javnosti u sudski registar se upisuju zakonom točno određeni podaci. Na taj način se omogućuje svakome da vrši i kontrolu upisanih podataka čime se ostvaruje i kontrolna funkcija, jer upisano stanje ne mora uvijek odgovarati i stvarnom stanju. Osim spomenutih funkcija uloga sudskog registra izražava se i kroz načela sudskog registra.

I. OSNOVNI PRAVNI IZVORI

Sudski registra se uređuje s više propisa ali je temeljni propis Zakon o sudskom registru ("Narodne novine" 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99, 54/05, 40/07, 91/10, 90/11, 148/13, 93/14, 110/15 dalje: ZSR), kojim se uređuje osnivanje, ustroj i vođenje registra, te postupak u registarskim stvarima.

Zakonom o trgovačkim društvima (111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, dalje ZTD), kao također jednim od osnovnih pravnih izvora, koji sadrži neke temeljne odredbe o sudskom registru¹ te uređuje podnošenje prijave i podatke koji se u taj registra upisuju za pojedina društva kao i prilozi koji se podnose uz prijavu.

Pored ova dva zakona kao osnovni pravni izvor je i Pravilnik o načinu upisa u sudski registar ("Narodne novine" broj: 22/12 i 127/14 dalje: Pravilnik), kojim se propisuju oblik sudskog registra, način upisa, oblik, sadržaj i način popunjavanja prijave, uporaba, osiguranje i čuvanje sadržaja registarskih podataka, sadržaj obrazaca i šifriranih oznaka.

OSTALI pravni izvori su

1. Zakoni iz područja prava društava
2. Zakon o sudskim pristojbama ("Narodne novine" broj 74/95, 57/96, 137/02, (26/03), 125/11, 112/12, 157/13, 110/15)

---

¹ čl. 59. do 67.

3. Zakon o legalizaciji isprava u međ. prometu ("Narodne novine" broj 53/1991)
4. Konvencija o ukidanju potrebe legalizacije javnih isprava ("Narodne novine" broj 11/2011)
5. Zakona o osobnom identifikacijskom broju ("Narodne novine" broj 60/2008)
6. Zakon o parničnom postupku ("Narodne novine" broj 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14)
7. Pravilnik o osobnom identifikacijskom broju ("Narodne novine" broj 1/2009)

II. NAČELA SUDSKOG REGISTRA

Načelima upisa u sudski registar postavljaju se temeljna pravila i o djelovanju sudskog registra te prirodi i učinku upisa u sudski registar. Tako se na upise u sudski registar primjenjuju:

-načelo javnosti. To znači da svatko može bez dokazivanja pravnog interesa 1. razgledavati podatke upisane u glavnoj knjizi i javne podatke iz zbirke isprava, 2. zahtijevati da mu se izda izvadak ili ovjerena kopija, odnosno prijepis javnih podataka iz zbirke isprava.

-načelo jedinstvenosti. To znači da se sudski registar vodi na jedinstven način u cijeloj državi čime se osigurava pravna sigurnost i jednak način primjene propisa te omogućavanje razgledavanje i pristup podacima svim zainteresiranim na jednak način u čitavoj državi.

-načelo obveznosti upisa i načelo prvenstva. U sudski registar moraju se upisati podaci o osobama određenim zakonom. To ne znači da se oni upisuju po službenoj dužnosti. Upisi u sudski registar obavljaju se redovito na temelju prijave od ovlaštenih osoba a samo iznimno po službenoj dužnosti, kada to zakon propisuje. Upisi se vrše po načelu prvenstva, što znači da se, kada se radi o upisima koji se međusobno isključuju, prvo mora obaviti onaj upis za kojeg je sud prije podnesena prijava (naravno ako su za to ispunjene pretpostavke koje se traže za taj upis).

-načelo zakonitosti. To znači da se u sudski registar upisuju samo osobe i podaci o njima koji su propisani zakonom. Isto tako ovo načelo se očituje i tome da se prilikom upisa u sudski registar ocjenjuje jesu li ispunjene zakonom propisane pretpostavke za upis, jesu li prijave s propisanim sadržajem podnijele ovlaštene osobe, jesu li

priložene isprave propisanog sadržaja i je li upis u skladu sa zakonom. Tu ocjenu sud provodi po službenoj dužnosti.

-načelu upisa. Znači da upis u sudski registar ima pravni učinak prema subjektu sljedećeg dana od dana upisa u registar, osim ako zakonom nije drugačije propisano. a prema trećim od dana javne objave upisa². Nitko se ne može pozivati na to da mu nisu poznati podaci upisani u glavnu knjigu registra koji su objavljeni na način propisan ovim ZSR. Treba razlikovati upise s konstitutivnim učinkom od onih sa deklaratornim učinkom.

-načelo istinitosti. Znači da podaci upisani u sudski registar trebaju odgovarati stvarnom stanju i osoba koja je u dobroj vjeri ne može trpjeti štetu zbog toga što pouzdala u podatke glede stanja u sudskom registru³.

-načelo povjerenja. Moguće je da upis ne odgovara stvarnom stanju do koje može doći propustom suda kod upisa ili prikrivanjem stvarnog stanja priloženim ispravama ili što nakon upisa dođe do promjena. Do tada dok se ne upiše stvarno stanje prema trećoj osobi koja nije u dobroj vjeri neće djelovati upis koji ne odgovara stvarnom stanju⁴.

III. SUDSKI REGISTAR

Kako je naprijed naveden sudski registar je javna knjiga koja sadrži podatke i isprave o subjektima upisa za koje je zakonom propisan upis u taj registar. **Stoji se od glavne knjige i zbirke isprava.**

Glavna knjiga je dio registra koja sadrži podatke o subjektima upisa propisane zakonom

Glavna knjiga sastoji se od **registarskih uložaka** od kojih svaki sadrži podatke o jednom subjektu upisa i vode se odvojeno od drugih registarskih uložaka i obilježen je matičnim brojem subjekta upisa.

Matični broj subjekta upisa (MBS) je identifikacijski broj koji se svakom subjektu određuje kod upisa u registar.

Glavna knjiga vodi se u elektroničkom obliku.

Glavna knjiga i zbirka isprava vođena u elektroničkom obliku povezane su u jedinstvenu bazu podataka za RH.

---

² čl. 11. ZSR

³ čl. 66. st. 4. ZTD-a

⁴ čl.66. st. 5. ZTD-a

Zbirka isprava je dio registra koji sadrži dokaze bitne za upis podataka o subjektima upisa u glavnu knjigu i druge dokaze dostavljene ili sastavljene u postupku upisa te odluke registarskog suda. Isprave i podaci koji se pohranjuju u zbirci isprava mogu biti i na jednom od službenih jezika Europske unije. U glavnoj knjizi naznačit će se da postoji prijevod. Zbirka isprava vodi se na papiru ili u elektroničkom obliku. Zbirke isprava vođene u elektroničkom obliku povezuju se u jedinstvenu bazu podataka za Republiku Hrvatsku.

Sudski registra se koristi **upisnicima** (Tt i R3) i **pomoćnim evidencijama**

IV. SUSTAV REGISTRA

Sustav registra je složeni informacijski sustav koji širokopojasnom telekomunikacijskom vezom povezuje sve trgovačke sudove. Sustav je izravno povezan sa centralnim OIB aplikacijskim sustavom, registrom godišnjih financijskih izvješća Financijske agencije, "Narodnim novinama", sustavom e-spisa i e-Tvrtke te sustavom za besplatnu pravnu pomoć.

Jedinstvena baza registra je dio sustava registra koji služi kao središnje mjesto za pohranjivanje registarskih, evidencijskih i statističkih podataka registarskih sudova, kao i isprava i drugih dokaza pohranjenih u elektroničkom obliku u zbirku isprava

V. VOĐENJE REGISTRA

Registar vode trgovački sudovi (u daljnjem tekstu: registarski sudovi). Registar se čuva trajno⁵.

Registar je **javan**. Svatko, bez dokazivanja pravnog interesa, ima pravo uvida u podatke upisane u glavnoj knjizi, u isprave na temelju kojih je obavljen upis i u druge isprave i podatke pohranjene u zbirci isprava, osim isprava glede kojih je zakonom isključena primjena načela javnosti registra te zahtijevati da mu se izda izvadak ili ovjerena preslika, odnosno prijepis isprava i podataka pohranjenih u zbirci isprava.

Prijepis, preslika, izvadak ili potvrda moraju se izdati u roku od **osam** dana od dana podnošenja zahtjeva.

Ostvarivanje prava na razgledanje podataka i izdavanje izvadaka iz glavne knjige koja se vodi i u elektroničkom obliku te razgledanje i izdavanje isprava i podataka pohranjenih na papiru ili u elektroničkom obliku u zbirci isprava, dužan je omogućiti svaki registarski sud bez obzira u kojem je registru subjekt upisa upisan, a u zbirku isprava ako s njom raspolaže.

---

⁵ čl. 3. ZSR

Državnim tijelima mora se osigurati dostupnost podataka upisanih u glavnoj knjizi i zbirci isprava elektroničkim putem.

Osim podataka koji se upisuju u registar i objavljuju u skladu sa zakonom (javni podaci), u jedinstvenu bazu registra pohranjuju se evidencijski ili statistički podaci. Pristup tim podacima dozvoljen je voditelju javne knjige, predsjednicima sudova, ovlaštenim osobama registra i državnim tijelima u skladu sa zakonom. Evidencijski podaci o članovima društva i pripadajućim poslovnim udjelima pohranjuju se u jedinstvenu bazu registra na temelju podataka iz prijave, popisa članova društva i njihovih udjela sačinjenih i ovjеровljenih od javnih bilježnika ili dostavljenih od uprave⁶.

Javni bilježnici mogu, u skladu sa svojim ovlaštenjima i odredbama ZSR, komunicirati s registarskim sudom i elektroničkim putem. Javni bilježnici ovlašteni su podnositi prijave za upis u registar elektroničkim putem te su ovlašteni izdavati izvratke, preslike i prijepise iz članka 4. stavka 2. ZSR (izvadak s podacima za određeno vremensko razdoblje ili povijesni izvadak koji sadrži sve upisane podatke od dana upisa osnivanja do dana izdavanja izvratka). Javni bilježnici kojima su dostupni podaci u glavnoj knjizi imaju iste ovlasti i obveze kao ovlašteni sudski službenici⁷.

VI. NADLEŽNOST

U registarskim stvarima nadležan je registarski sud na čijem je području sjedište subjekta upisa.

O upisu promjene sjedišta subjekta upisa kojim se upis prenosi na područje drugog registarskog suda ili o upisu statusnih promjena odlučuje registarski sud na čijem je području novo sjedište subjekta upisa i o tome po službenoj dužnosti obavještava registarski sud kod kojeg je subjekt upisa upisan, ako zakonom nije drugačije propisano.

O upisu podjele i osnivanja novih društava nastalih razdvajanjem subjekta upisa odlučuje registarski sud na čijem je području sjedište subjekta koji se dijeli.

VII. SUBJEKTI UPISA

U sudski registar se upisuju subjekti upisa određeni zakonom i to ne samo Zakonom o sudskom registru nego i drugim zakonima kao npr. ZTD; Zakon o ustanovama , Zakon o zadrugama, Zakon o bankama i dr.

---

⁶ čl. 25. Pravilnika

⁷ čl. 5. ZSR

Prema odredbama ZSR⁸ subjekti upisa su:

1. javno trgovačko društvo,
2. komanditno društvo,
3. gospodarsko interesno udruženje,
4. dioničko društvo,
5. društvo s ograničenom odgovornošću,
6. trgovac pojedinac,
7. europsko društvo (Societas Europaea, skraćeno SE),
8. europsko gospodarsko interesno udruženje (skraćeno EGIU),
9. europska zadruga (Societas Cooperativa Europaea, skraćeno SCE),
10. ustanova,
11. zajednica ustanova i
12. zadruge,
13. savez zadruga,
14. kreditna unija,
15. druge osobe za koje je upis propisan zakonom.

Podružnice subjekata upisa upisuju se u registar kada je to propisano zakonom.

Kod podružnica inozemnog osnivača postoji posebnost zbog toga što se u sudski registar ne upisuje inozemni osnivač, jer on nije osnovan niti ima sjedište u Republici Hrvatskoj, nego se prvoj podružnici u Republici Hrvatskoj daje matični broj subjekta.

Poseban subjekt upisa je **stečajna masa** koja se upisuje u registar kada je to propisano zakonom⁹.

Po pravomoćnosti rješenja o upisu u registar podaci se bez odgađanja objavljuju na internetskoj stranici na kojoj se nalazi registar.

VIII. PODACI KOJI SE UPISUJU U REGISTAR

U registru se upisuju podaci propisani zakonom i promjene tih podataka.

---

⁸ čl. 6. ZSR

⁹ čl. 438. Stečajnog zakona

Podaci koji se upisuju za sve subjekte upisa su¹⁰:

1. MBS, OIB,
2. tvrtka, skraćena tvrtka i prijevod tvrtke, odnosno naziv, skraćeni naziv i prijevod naziva,
3. sjedište – mjesto i adresa u Republici Hrvatskoj,
4. predmet poslovanja – djelatnosti subjekta upisa,
5. ime i prezime trgovca pojedinca, odnosno osoba ovlaštenih za zastupanje, njihov OIB i prebivalište te način zastupanja,
6. podružnice,
7. dan predaje potpune financijske isprave, uz navođenje obračunskog razdoblja poslovne godine za koju se predaje, tamo gdje je propisana obveza objavljivanja tih izvješća,
8. zabilježbe,
9. drugi propisani podaci.

Za sve subjekte upisa, osim za trgovca pojedinca, upisuju se sljedeći podaci:

- a) pravno ustrojbeni oblik,
- b) datum usvajanja osnivačkog akta (statuta, društvenog ugovora, ugovora o osnivanju, izjave o osnivanju ili drugog akta) te datum i kratki sadržaj izmjena i dopuna tih akata,
- c) trajanje subjekta upisa, ako je ograničeno,
- d) statusne promjene,
- e) nastanak razloga za prestanak subjekta upisa,
- f) likvidacija,
- g) nastavljanje subjekta upisa,
- h) stečaj – odluke stečajnog suda,
- i) predstečajne nagodbe – rješenje o otvaranju postupka predstečajne nagodbe, rješenje o obustavi postupka predstečajne nagodbe i rješenje o odobravanju predstečajne nagodbe,

---

¹⁰ čl. 24. ZSR

j) prestanak subjekta upisa, uz naznaku razloga za prestanak ili razloga zbog kojeg je određeno brisanje iz registra, posebno:

- a) pravni temelj, eventualni podaci o pravnom sljedniku,
- b) rješenje o nakani pokretanja postupka brisanja,
- c) rješenje o obustavi postupka brisanja,
- d) rješenje o brisanju.

Osnivači i članovi društva upisuju se u registar ako je to zakonom propisano. Za ove osobe u registar se upisuju sljedeći podaci: ime i prezime, OIB i prebivalište za fizičke osobe, a za pravne osobe tvrtka ili naziv, sjedište, MBS i OIB, odnosno odgovarajući podaci za strane pravne osobe.

Podaci o predaji financijskih isprava, osobni podaci i prebivališta o fizičkim osobama i promjene tih podataka preuzimaju se elektroničkim putem od Financijske agencije, matičnih evidencija i upisnika.

Pored naprijed navedenih podataka koji se upisuju za sve subjekte upisa posebnim zakonom i odredbama ZSR¹¹ propisano koji se još podaci upisuju za pojedine vrste subjekta upisa.

Tako je da propisano da se za društvo s ograničenom odgovornošću, kao najčešći subjekt upisa upisuju se sljedeći podaci¹²:

1. ukupni iznos temeljnog kapitala, odobreni kapital, njegovo povećanje ili smanjenje i s time povezane odluke,
2. ime i prezime članova uprave, zamjenika članova uprave, predsjednika i članova nadzornog odbora društva, njihovo prebivalište i OIB, a za strance i broj i oznaka osobne identifikacijske isprave i naznaka države koja ju je izdala,
3. ime i prezime, prebivalište, OIB članova društva a za pravne osobe tvrtka ili naziv, sjedište, MBS i OIB, odnosno odgovarajući podaci za stranu pravnu osobu,
4. ako je za očitovanja volje i primanje pismena u ime društva ovlaštena neka osoba navodi se adresa u Republici Hrvatskoj te njezino ime i prezime, OIB i prebivalište,
5. nastavak osnivanja društva (datum sklapanja ugovora i datum održavanja skupštine),
6. poduzetnički ugovori uz navođenje vrste poduzetničkog ugovora, datuma kada je sklopljen, imena i prezimena, odnosno tvrtke ili naziva druge ugovorne strane, a kod

---

¹¹ čl. čl. 28. do 37. ZSR

¹² čl. 31.c ZSR

ugovora o prijenosu dijela dobiti, sporazum o visini dobiti koja se prenosi, njegove izmjene i prestanak ugovora,

7. priključenje, prestanak priključenja i s time povezane odluke,

8. statusne promjene (domaće i prekogranično pripajanje i spajanje, podjela, preoblikovanje) i s time povezane odluke i upisi,

9. ništetnost društva,

10. nastavljanje društva,

11. drugi propisani podaci.

Za društvo s ograničenom odgovornošću pri povećanju i smanjenju temeljnog kapitala upisuje se:

1. odluka o povećanju temeljnog kapitala ulozima s naznakom iznosa za koji je povećan,

2. povećanje temeljnog kapital ulozima,

3. odluka o povećanju odobrenog temeljnog kapitala, provedeno povećanje i iznos nakon povećanja,

4. odluka o povećanju temeljnog kapitala iz rezervi društva s naznakom iznosa za koji je temeljni kapital povećan,

5. nakana društva da smanji temeljni kapital,

6. smanjenje temeljnog kapitala uz naznaku iznosa za koji je temeljni kapital smanjen te odgovarajući upis odluke članova društva o izmjeni društvenog ugovora i upis izmjene društvenog ugovora,

7. odluka o istodobnom smanjenju i povećanju temeljnog kapitala,

8. ostali podaci propisani zakonom.

Upis osnivanja društva s ograničenom odgovornošću javno se objavljuje na internetskoj stranici na kojoj se nalazi registar.

IX. PODACI O PRAVNIM ODNOSIMA

Podaci o statutu, društvenom ugovoru, izjavi ili aktu o osnivanju, pravilima zadruge i odluci koja se po zakonu upisuje u registar, njihove izmjene i dopune i s time povezane odluke upisuju se, uz oznaku članka koji se mijenja, kratak opis izmjene, datuma odluke tijela ili osoba koji su je donijeli i njezin kratki sadržaj.

U pravne odnose upisuju se podaci o pravno ustrojbenom obliku subjekta upisa, njegovim promjenama i drugi upisi vezani za status subjekta upisa, vrijeme trajanja i prestanak subjekta upisa, upisi vezani za stečaj i likvidaciju subjekata upisa, kada je zakonom propisana obveza izrade i podnošenja financijskih izvješća, te drugi zakonom predviđeni upisi.

Za društva kapitala upisuju se i podaci o povećanju i smanjenju temeljnog kapitala i s time povezane odluke, podaci o statusnim promjenama pripajanja, spajanja i podjele, priključenju i prestanku priključenja, zaključenju, promjeni i prestanku poduzetničkih ugovora, nastavku osnivanja, ništetnost i ukidanje društva, a kod dioničkog društva i prijenos dionica manjinskih dioničara, prijenos imovine na osobe javnog prava i druge osobe te drugi zakonom predviđeni upisi.

U pravne odnose upisuju se i zabilježbe o zabranama, ograničenjima raspolaganja i ukidanju tih ograničenja, određivanju nadzora nad ispunjenjem stečajnog plana i ukidanju nadzora, odlukama stečajnog suca koje se upisuju po službenoj dužnosti, odlukama o izrečenim kaznama, sigurnosnim mjerama ili mjerama opreza, o podignutim tužbama i pravomoćnim presudama, uz navođenje naziva suda, broja presude, o postupcima i odlukama drugih tijela, brisanju upisa i druge zakonom predviđene zabilježbe.

Po službenoj dužnosti upisuju se podaci o podnesenim žalbama protiv rješenja o upisu, o odlukama drugostupanjskog suda, datum objave i pravomoćnosti rješenja.

X. ZABILJEŽBA SPORA

O zabilježbi spora rješenjem odlučuje sud pred kojim se vodi postupak, nakon što predlagatelj predujmi troškove objave¹³.

Registarski sud će upisati zabilježbu spora.

Ako nakon upisane zabilježbe tužitelj odustane od tužbe ili njegov zahtjev bude odbijen pravomoćnom odlukom ili obustavljen postupak radi kojeg je zabilježba bila određena, sud će odrediti njezino brisanje u roku od tri dana od dana stjecanja okolnosti iz ovoga stavka. Iz zakonske odredbe nije jasno tko će odrediti brisanje zabilježbe da li sud koji je dopustio ili registarski sud. Bilo bi logično da sud koji je dopustio upis zabilježbe da odredi i njezino brisanje a da registarski sud upiše to brisanje, da briše upis zabilježbe spora na način kako ju je i pisao. Međutim iz odredbe čl. 51. Pravilnika, kojim je propisano da se brisanje zabilježbe provodi na zahtjev osobe koja ima pravni interes, ako je tužitelj odustao od tužbe, ako je tužiteljev zahtjev pravomoćno odbijen ili je postupak radi kojeg je zabilježba bila određena obustavljen, proizlazi da će brisanje odrediti registarski sud. Naravno uz

---

¹³ čl. 38.a st. 1. ZSR

zahtjev za brisanje je zabilježbe treba dostaviti rješenje kojim se utvrđuje da su nastupile te okolnosti za brisanje zabilježbe.

XI. PRAVILA POSTUPKA U REGISTARSKIM STVARIMA

Registarski postupak provodi se po pravilima izvanparničnog postupka. Ako pojedina pitanja nisu uređena pravilima izvanparničnog postupka, na odgovarajući način primjenjuju se odredbe Zakona o parničnom postupku, ako Zakonom nije drukčije propisan,

Upis u registar pokreće se pisanom prijavom s određenim zahtjevom za upis podataka ili zahtjevom za promjenu upisanih podataka, koji se predaje registarskom sudu na papiru ili elektroničkim putem.

Prijava se podnosi sudu u roku od 15 dana od dana kada se ispune propisane pretpostavke za upis, ako zakonom nije drugačije propisano.

Kada je to zakonom propisano, sud pokreće postupak po službenoj dužnosti.

Brisanje je upis kojim subjekt upisa prestaje postojati ili kojim određeni podatak upisan u glavnoj knjizi prestaje važiti. Upis može biti deklaratorne ili konstitutivne prirode.

Registarski sud dužan je obaviti upis u registar bez odgađanja, ako utvrdi da je prijava ili zahtjev za upis osnovana.

Registarski sud dužan je predmete, pod jednakim uvjetima, rješavati redoslijedom kojim su primljeni u sud, osim u slučajevima propisanim zakonom.

Rješenje o upisu **provodi** se nakon što ga registarski sudac, sudski savjetnik ili ovlaštenu registarski referent elektronički potpiše u glavnoj knjizi vođenoj na računaru i vlastoručno potpiše ispis za glavnu knjigu vođenu u pisanom obliku, osim ako se rješenjem izričito ne odredi da će se rješenje provesti tek nakon pravomoćnosti ili ako je zakonom propisano da se upis u registar obavlja po pravomoćnosti rješenja¹⁴.

Upisi u glavnoj knjizi su trajni.

Predlagatelji

Predlagatelji su osobe koje su po zakonu ovlaštene predlagati upis u sudski registar i poduzimati druge radnje u postupku, što je propisano posebnim zakonima.

---

¹⁴ čl. 15. ZSR

Predlagatelji mogu te radnje poduzimati osobno ili preko punomoćnika, odnosno putem javnih bilježnika u okviru isprava koje su sastavili.

Zaposlenici HITRO. HR ovlaštene su podnositi prijave elektronički putem sustava e-Tvrtke.

Sudionici su osobe o čijim se pravima ili pravnim interesima odlučuje u postupku, te zakonom ovlašteno tijelo.

XII. PRIJAVA ZA UPIS U REGISTAR

Prijava sadrži zahtjev za upis podataka ili zahtjev za upis promjene podataka upisanih u registar. Osniva li se trgovačko društvo ulaganjem ili preuzimanjem stvari i prava bez revizije osnivanja, u prijavi za upis društva u registar mora se navesti da se društvo osniva ulaganjem ili preuzimanjem stvari i prava bez revizije osnivanja.

Prijava za upis u registar ili podnesak kojim se traži pohrana potpisa osoba ovlaštenih za zastupanje podnose se sudu u obliku javno ovjerene isprave ili elektroničke prijave i elektroničkog podneska podnesenih sudu elektroničkim putem od javnog bilježnika ili ureda HITRO.HR. Elektronička prijava ili podnesak potpisani naprednim elektroničkim potpisom javnog bilježnika smatraju se javno ovjerovljenom ispravom.

U istom obliku podnose se sudu isprave i dokazi na koje se prijava poziva.

Prijava se ne mora javno ovjeriti ako se njome dostavljaju samo imena predsjednika i članova nadzornog, odnosno upravnog odbora, imena, odnosno tvrtke članova društva s ograničenom odgovornošću i podaci o nominalnim iznosima njihovih poslovnih udjela i uplatama. Takvu prijavu potpisuju osobe koje su po ovome Zakonu ovlaštene podnijeti prijavu za upis u sudski registar¹⁵.

E-Osnivanje označava sustav za upis u glavnu knjigu sudskog registra elektroničkim putem.

Uz prijavu podnose se prilozi propisani zakonom.

Prilozi i ostali dokumenti na koje se prijava poziva podnose se uz prijavu na papiru u izvorniku, ovjerenom preslici, odnosno prijepisu, u dovoljnom broju primjeraka za sud i sudionike.

Ako se prijava podnosi elektroničkim putem, na isti se način podnose i prilozi i ostali dokumenti na koje se prijava poziva, a koji moraju biti istovjetni s izvornim ispravama ili dokumentima. Izvornik prijave i priloga, odnosno njihovi prijepisi ili ovjerene

---

¹⁵ čl. 62.ZTD-a

preslike, dostavljaju se u roku od tri dana od dana dodjele poslovnog broja pod kojim je elektronička prijava evidentirana u registarskom upisniku.

Kada je zakonom propisano da je za upis u registar potrebna suglasnost, odobrenje, ovlast, potvrda ili neki drugi akt, uz prijavu za upis prilaže se i taj akt.

Kada je zakonom propisano donošenje statuta prilikom osnivanja subjekta upisa, statut se prilaže uz prijavu za upis u registar. Kada je posebnim zakonom propisana mogućnost donošenja statuta nakon upisa u registar, statut se prilaže u roku od 90 dana od dana podnošenja prijave za upis ili prilikom prvog zahtjeva za upis promjene, ako se upis promjene traži prije proteka roka od 90 dana od dana podnošenja prijave.

XIII. ISPITIVANJE PRETPOSTAVKI ZA UPIS

Prije nego što donese rješenje o upisu registarski sud (sudac, odnosno ovlašteni registarski referent ili sudski savjetnik) ispituje:

a) je li udovoljeno pretpostavkama za osnovanost prijave

b) je li osnovan zahtjev za upis.

Ako sud utvrdi da nije nadležan za postupanje po prijavi za upis, oglasit će se nenadležnim, i nakon pravomoćnosti rješenja, ustupiti prijavu s priložima nadležnom registarskom sudu.

Prijava za upis osnovana je:

1. ako je podnesena od ovlaštene osobe,
2. ako je podnesena u obliku javno ovjerene isprave, osim ako zakonom nije drukčije propisano,
3. ako je prijava s priložima podnesena u potrebnom broju primjeraka,
4. ako su isprave priložene kao dokaz donesene u propisanom postupku,
5. ako ima propisani sadržaj,
6. ako su uz prijavu priložene propisane isprave u izvorniku, ovjerenome prijepisu ili u ovjerenoj preslici, i nisu starije od godinu dana
7. ako je u suglasnosti s odredbama akta kojima se određeni podaci ili promjene upisuju u registar i

8. ako sadrži zahtjev s podacima za koje je propisano da se upisuju u registar¹⁶.

Zahtjev za upis je osnovan, ako registarski sud utvrdi da su ispunjene zakonom utvrđene pretpostavke za upis u registar¹⁷.

XIV. OSOBE OVLAŠTENE ZA MERITORNO ODLUČIVANJE U REGISTARSKIM PREDMETIMA

Suci raspoređeni godišnjim planom u registar-složeniji registarski predmeti (upis podataka koji se odnose na subjekte upisa iz članka 6. stavka 1. točke 4., 7. do 9., 12. do 15. ZSR, te podružnica inozemnih osoba, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno, upis podataka koji se odnose na statusne promjene svih subjekata upisa, priključenja društava kapitala, povećanje temeljnog kapitala ulozima u stvarima i pravima ili iz sredstava društva te na smanjenje temeljnog kapitala svih društava kapitala, upis podataka koji se odnose na brisanje svih subjekata upisa iz registra i prijenos imovine, ako ZSR nije drukčije određeno.

Sudski savjetnici raspoređeni godišnjim planom u registar

Ovlašteni registarski referenti po ovlaštenju predsjednika VTS RH za obavljanje poslova ovlaštenog registarskog referenta

XV. PREDMETI U KOJIMA OVLAŠTENI REGISTARSKI REFERENTI I SUDSKI SAVJETNICI SAMOSTALNO ODLUČUJU

Sudski savjetnik ili ovlašteni registarski referent odlučuje u prvom stupnju o:

1. prijavi i zahtjevu za rezervaciju imena ili naziva pod kojim subjekt upisa namjerava poslovati i sudjelovati u pravnom prometu nakon upisa osnivanja,
2. upisu rješenja o otvaranju postupka predstečajne nagodbe i rješenja o otvaranju stečajnog postupka svih subjekata upisa,
3. brisanju nakon zaključenja stečajnog postupka svih subjekata upisa,
4. pokretanju postupka brisanja svih subjekata upisa na temelju članka 70. ovoga Zakona,

---

¹⁶ st.3 čl.43. ZSR

¹⁷ st.4 čl.43. ZSR

5. brisanju svih subjekata upisa na temelju članka 70. ovoga Zakona, ako nije podnesen prigovor,

6. prijavi i zahtjevu za upis drugih podataka, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Odlučuju i o prijave za upis društva osoba, društva s ograničenom odgovornošću i trgovca pojedinca te podružnica domaćih osnivača, budući da to nije stavljeno u nadležnost suca.

XVI. ODLUKE SUDA

Registarski sud odlučuje **rješenjem** ili **zaključkom**.

Rješenjem odlučuje o biti zahtjeva i o pokretanju postupka upisa po službenoj dužnosti kad je to zakonom propisano.

Zaključkom se odlučuje o pitanjima upravljanja postupkom.

Rješenje o upisu u registar mora se donijeti u roku od 15 dana od dana kada je podnesena uredna i po sadržaju osnovana prijava, osim ako ne postoje opravdani razlozi za duži rok.

Ako je prijava za upis osnivanja društva s ograničenom odgovornošću podnesena elektroničkim putem preko sustava e-Tvrтка, upis se mora provesti u roku od 24 sata od dana primitka prijave.

Ako prijava nije bila uredna ili ne sadrži sve što je potrebno da bi se po njoj moglo postupati, rokovi će početi teći od dana kad je predlagatelj, nakon što ju je ispravio i dopunio, ponovno podnese u skladu s uputom ili zaključkom kojim ga je sud pozvao da to učini.

Upisi elektroničkim putem provode se bez donošenja rješenja o upisu.

Rješenje o upisu mora imati **uvod, izreku i uputu o pravnom lijeku**.

Rješenje mora imati obrazloženje¹⁸:

– ako se postupak obustavlja zbog povlačenja prijave ili se smatra da je prijava povučena,

– ako se odbacuje ili odbija prijava ili zahtjev za upis,

– ako se odlučuje o međusobno suprotnim zahtjevima sudionika postupka,

---

¹⁸ čl. 55. ZSR

- ako se odlučuje o prigovoru protiv rješenja o provedbi postupka brisanja na prijedlog nadležne Porezne uprave ili po službenoj dužnosti,
- ako se odlučuje po službenoj dužnosti, a moraju se opravdati razlozi donošenja.

Uvod rješenja sadrži naziv suda, ime i prezime suca, odnosno sudskog savjetnika ili ovlaštenog registarskog referenta, tvrtku ili naziv, MBS, OIB i sjedište, odnosno ime i prezime, OIB i prebivalište predlagatelja i ovlaštenog zastupnika, predmet prijave i datum donošenja rješenja. Ako prijavu podnosi više osoba, uvod rješenja sadrži podatke o osobi koja je prva navedena u prijavi s naznakom "i drugi".

Ako se rješenje donosi po službenoj dužnosti uvod sadrži naziv suda, ime i prezime suca, odnosno sudskog savjetnika ili ovlaštenog registarskog referenta, propis po kojemu sud postupa po službenoj dužnosti, subjekt upisa, predmet prijave, datum donošenja i oznaku "po službenoj dužnosti".

Izreka rješenja o upisu subjekta upisa u registar, sadrži podatke o tvrtki ili nazivu i sjedištu subjekta upisa, MBS, OIB i odluku o upisu.

Izreka rješenja o promjeni podataka upisanih u registru sadrži upis koji se mijenja i sadržaj upisa koji taj upis zamjenjuje.

Obrazloženje rješenja sadrži kratku naznaku zahtjeva i razloge koji opravdavaju donošenje takvog rješenja. To valja na odgovarajući način promijeniti odredbe Zakona o parničnom postupku o obrazloženju¹⁹.

Zaključak ima uvod i izreku i na sadržaj uvoda zaključka, odgovarajuće se primjenjuju odredbe ZSR o rješenju.²⁰

Rješenje i zaključak dostavljaju se predlagatelju i drugim sudionicima na koje se odnosi s uputom o pravu na pravni lijek protiv rješenja.

Rješenje o upisu može se dostaviti i drugim osobama koje za to imaju pravni interes na njihov zahtjev ili na zahtjev predlagatelja.

XVII. PREDMET ODLUČIVANJA

Registarski sud istodobno odlučuje o zahtjevu za upis u registar svih podataka koji su sadržaj upisa.

Kada je u prijavi za upis istaknuto više zahtjeva za promjenu podataka upisanih u registru, registarski sud može donijeti različite odluke o pojedinom zahtjevu, a može donijeti i djelomično rješenje.

---

¹⁹ čl. 338. st. 4. Zakona o parničnom postupku

²⁰ čl. 55. ZSR

XVIII. PRAVNI LIJEKOVI

Protiv rješenja o upisu u registar može se izjaviti **žalba** u roku od **osam** dana.

Pravo na žalbu protiv rješenja ima **sudionik ili druga osoba** koja za to ima pravni interes, a **predlagatelj samo kada je zahtjev odbijen ili prijava odbačena**. Pravni interes se mora dokazati.

Žalba se predaje u dovoljnom broju primjeraka za sud i protivnu stranu, u slučajevima kada se žalba dostavlja na odgovor, u skladu s pravilima parničnog postupka.

Osoba koja smatra da su joj rješenjem o upisu povrijeđena prava i interesi utemeljeni na zakonu, a nije joj dostavljen prijepis rješenja, žalbu može podnijeti u roku **15 dana** od dana saznanja za upis, a najkasnije u roku od 60 dana od dana objave upisa.

O žalbi protiv odluke sudskog savjetnika ili ovlaštenog registarskog referenta odlučuje **registarski sudac**. O žalbi protiv odluke suca donesene u prvom stupnju odlučuje **drugostupanjsko vijeće** sastavljeno od trojice sudaca²¹

Protiv zaključka žalba nije dopuštena

Protiv rješenja o pokretanju postupka brisanja subjekta upisa na prijedlog nadležnog tijela Porezne uprave ili po službenoj dužnosti može se istaknuti **prigovor**²² u roku određenom za isticanje prigovora u rješenju²³.

U postupku upisa u registar nije dopušten povrat u prijašnje stanje. Protiv pravomoćnog rješenja o upisu u registar dopuštena je samo revizija iz članka 382. stavka 2. Zakona o parničnom postupku.

XIX. ODLUČIVANJE REGISTARSKOG SUCA O ŽALBI

1. Ako je žalba osnovana registarski sudac će rješenjem:

-ukinuti rješenje kojim je odbijen zahtjev za upis ili je odbačena prijava za upis, vratiti predmet na ponovni postupak i navesti u čemu se sastoje nedostaci

-preinačiti rješenje o odbijanju zahtjeva ili prijave za upis, dopustiti predloženi upis i naložiti savjetniku ili samostalnom registarskom referentu njegovu provedbu.

-ukinuti rješenje kojim je proveden upis u glavnu knjigu registra i naložiti savjetniku ili referentu brisanje provedenog upisa

---

²¹ čl. 12. ZSR

²² čl. 70. st. 6. ZSR

²³ čl. st. 3. ZSR

Ako ocijeni da je žalba neosnovana potvrdit će rješenje a žalbu odbiti

Povodom žalbe registarski sud može zahtjev za upis riješiti drukčije, ako utvrdi da je **žalba predlagatelja osnovana**, a nije potrebno provoditi dopunski postupak i ako se time ne vrijeđaju prava drugih osoba utemeljena na pobijanom rješenju. Novim rješenjem zamijenit će se rješenje koje se žalbom pobija²⁴.

Registarski sud može odbaciti nepravodobnu, nepotpunu ili nedopuštenu žalbu.

XX. ODLUČIVANJE VIJEĆA DRUGOSTUPANJSKOG SUDA

Drugostupanjski sud može:

odbaciti žalbu kao nepravodobnu, nepotpunu ili nedopuštenu, ako to nije učinio registarski sud, 2. odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi rješenje registarskog suda, 3. ukinuti rješenje registarskog suda i prema potrebi predmet vratiti na ponovni postupak, 4. ukinuti rješenje registarskog suda i odbaciti prijavu ili 5. preinačiti rješenje registarskog suda

Kada drugostupanjski sud preinači prvostupanjsko rješenje i prihvati zahtjev za upis u registar, u svom rješenju odredit će sadržaj upisa u registar na temelju kojeg će registarski sud obaviti upis u registar.

Kada drugostupanjski sud preinači rješenje o upisu prvostupanjskog suda i odbije zahtjev za upis u registar, prvostupanjski sud će po službenoj dužnosti ili na zahtjev osobe koja ima pravni interes donijeti rješenje o brisanju i brisati obavljeni upis ili predložiti likvidaciju subjekta upisa i taj zahtjev zabilježiti u registru.

Ako drugostupanjski sud ukine rješenje prvostupanjskog suda, registarski sud će po službenoj dužnosti brisati provedeni upis.

Rješenje o žalbi mora se donijeti u roku od 30 dana koji teče:

1. ako registarski sud sam rješava o žalbi – od dana kada je stranka podnese,
2. ako o žalbi rješava drugostupanjski sud – od dana kada zaprimi spis registarskog suda sa žalbom.

Ako drugostupanjski sud ukine rješenje registarskog suda, taj sud mora donijeti **ново rješenje u roku od 15 dana** od dana kada je podnesena uredna i po sadržaju osnovana prijava za upis s priložima.

XXI. OBJAVA UPISA

---

²⁴ čl. 60.ZSR

Podaci o upisu u registar objavljuju se u skladu sa zakonom po pravomoćnosti rješenja o upisu bez odgađanja na internetskoj stranici na kojoj se nalazi registar.

Smatra se da je upis objavljen istekom dana objave na internetskoj stranici na kojoj se nalazi registar.

Osim sadržaja upisa objavljuju se i drugi propisani podaci i odluke za koje registarski sud odredi da će se objaviti na način na koji se objavljuju upisi u registar²⁵, te priopćenja subjekata upisa²⁶.

XXII. UČINAK UPISA U REGISTAR

Prema subjektu upisa upis ima pravni učinak **sljedećeg dana od dana upisa** u registar, osim ako zakonom nije drugačije propisano.

Ako ovim Zakonom nije drukčije određeno, na objavu upisa i trenutak kada se smatra da je upis objavljen primjenjuju se odredbe o objavi upisa iz ZTD-a. (Upis u sudski registar trgovački sud objavljuje bez odgađanja na internetskoj stranici na kojoj se nalazi sudski registar. Smatra se da je upis objavljen istekom dana objave na internetskoj stranici na kojoj se nalazi sudski registar²⁷).

Upis ima pravni učinak prema **trećima od dana javne objave** upisa. (sada na internetskoj stranici)

Nitko se ne može pozivati na to da mu nisu poznati podaci upisani u glavnu knjigu registra koji su objavljeni na način propisan ovim Zakonom.

Ako su podaci o upisu u registar netočno objavljeni, treći se može pozvati na ono što je objavljeno, osim ako je znao da objavljeni podaci ne odgovaraju onome što je upisano u registru

Upisani podaci o fizičkim osobama u registru moraju biti javno dostupni prema OIB-u osobe²⁸

XXIII. REZERVACIJA IMENA ILI NAZIVA

Rezervacija imena ili naziva pod kojim subjekt upisa namjerava poslovati i sudjelovati u pravnom prometu nakon upisa osnivanja, promjene sjedišta subjekta (preseljenja

---

²⁵ čl. 18. st. 4. ZSR

²⁶ čl. 80.a ZSR

²⁷ čl. 64. ZTD-a

²⁸ čl. 83.e ZSR

na područje drugog nadležnog registarskog suda), odnosno promjene imena ili naziva subjekta upisa obavlja se na temelju prijave za rezervaciju.

Prijavu za rezervaciju podnose osobe koje su po zakonu ovlaštene podnijeti prijavu za upis u registar. Prijava za rezervaciju podnosi se na obrascu koji se ne mora javno ovjeriti²⁹.

Prijava sadrži zahtjev za rezervaciju imena ili naziva te podatke o predlagatelju. O rezervaciji imena ili naziva registarski sud izdaje **potvrdu u roku od tri dana** od dana podnošenja prijave.

Ako registarski sud nakon provjere imena ili naziva utvrdi da ime ili naziv iz prijave nisu rezervirani, odnosno nisu upisani ili uredno prijavljeni za registraciju, te ako se ime ili naziv za koji se traži rezervacija jasno razlikuju od imena ili naziva drugih subjekta upisa na području istog registarskog suda, registarski sudac će naložiti da se rezervacija imena ili naziva provede u korist podnositelja prijave u Tt upisniku na rok od 30 dana uz naznaku "rezervirano".

Ako postupak upisa u registar nije pokrenut u roku od 30 dana, rezervirano ime ili naziv subjekta upisa briše se iz upisnika.

Ako nisu ispunjeni uvjeti za rezervaciju imena ili naziva, registarski sud će o tome obavijestiti podnositelja prijave, najkasnije u roku tri dana od dana podnošenja prijave.

XXIV. INTERNETSKA STRANICA

Internetska stranica registra je dio sustava registra putem koje je omogućeno pretraživanje i uvid u javne podatke iz glavne knjige, kao i javno objavljene podatke o sadržaju provedenih upisa u registar, odnosno javno objavljene odluke za koje je zakonom ili odlukama registarskog suda određeno da će se objaviti na način na koji se objavljuju upisi u sudski registar.

Na internetskoj stranici na kojoj se nalazi sudski registar javno se objavljuju podaci i priopćenja subjekata upisa, kada je to Zakonom propisano³⁰.

XXV. OBJAVA PODATAKA I PRIOPĆENJA

Predlagatelj je dužan podatke i priopćenja čiju objavu traži dostaviti na papiru i u elektroničkom obliku na mediju pogodnom za prijenos podataka.

---

²⁹ čl. 50.a st. 3. ZSR

³⁰ čl. 80.a ZSR

Za predaju objave subjekta upisa na internetskoj stranici Sudskog registra potrebno je sudu dostaviti sljedeće:

-Ispravno formirana datoteka s objavom predana na digitalnom mediju (CD, DVD medij, USB memorija i sl.)

-Objavu u papirnatom obliku

Prilikom podnošenja podneska kojim se sudskom registru dostavljaju podaci i priopćenja radi objave na internetskoj stranici sudskog registra, predlagatelj je dužan platiti sudsku pristojbu.

Podnesak mora sadržavati:

1. Podatke o subjektu upisa:
  - MBS/OIB
  - Tvrtku/naziv
2. Vrstu objave
3. Potpis osobe ovlaštene za zastupanje subjekta

XXVI. BRISANJE I PROMJENA PODATAKA SUBJEKTA UPISA

Registarski sud po službenoj dužnosti, na zahtjev osobe koja ima pravni interes ili ovlaštenog tijela ili osobe, briše ili mijenja podatke u registru³¹:

1. ako se uslijed izmjene zakona ili,
2. odlučnih činjenica ispune pretpostavke za upis brisanja ili promjenu registarskih podataka.

Upis u registar obavlja se po **pravomoćnosti** rješenja o promjeni ili brisanju podatka.

XXVII. BRISANJE IZ SUDSKOG REGISTRA

Postupke brisanja subjekta upisa provodi na zahtjev osobe koja ima pravni interes odnosno ovlaštenog tijela ili po službenoj dužnosti.

Registarski sud će po službenoj dužnosti provesti postupak brisanja **subjekta**³²:

---

³¹ čl. 63. ZSR

1. ako nema imovinu, odnosno ako ima imovinu neznatne vrijednosti,
2. ako se u propisanom roku nije uskladio s propisom s kojim se trebao uskladiti,
3. ako tri godine zaredom nije objavila svoja godišnja financijska izvješća s propisanom dokumentacijom.
4. u ostalim slučajevima propisanim Zakonom

Brisanje upisa

Registarski sud će po službenoj dužnosti ili na zahtjev ovlaštene osobe brisati **upis**³³:

-ako je obavljen bez podnošenja propisane prijave ili isprave koja se po zakonu morala priložiti prijavi, te ako podnesena prijava ili isprava ne sadrži podatke čiji se upis prijavom traži,

-u drugim slučajevima kada nije bio osnovan ili je kasnije postao neosnovan

Zahtjev za brisanje podnosi se sudu u roku od 15 dana od dana saznanja za upis, a najkasnije u roku od 60 dana od dana objave upisa na internetskoj stranici na kojoj se nalazi sudski registar. Registarski sud može pokrenuti postupak u roku od tri godine računajući od upisa, odnosno pet ako je u pitanju pretvorba. Postupak je propisan Zakonom i upisi se upisuju samo na temelju **pravomoćnog** rješenja³⁴.

Tužba za utvrđenje ništetnosti upisa

Osoba koja ima pravni interes može tužbom tražiti utvrđenje ništetnosti upisa, ako je upis obavljen na temelju lažne isprave, ako su u ispravi na temelju koje je obavljen upis navedeni neistiniti podaci ili isprava ne sadrži podatke potrebne za upis, ako je isprava potvrđena ili izdana u nezakonito provedenom postupku, ako je nezakonito provedena radnja o kojoj se podaci upisuju u registar, ili ako postoje drugi zakonom propisani razlozi. Tužba se podnosi u roku od 30 dana od dana kada je tužitelj saznao za razloge ništetnosti, ali se **ne može podnijeti nakon proteka roka od tri godine od dana upisa**³⁵. Brisanje upisa provodi se na temelju **pravomoćne** presude.

Ako parnični sud na prijedlog društva rješenjem dopustiti da se odluka za koju se tužbom traži utvrđenje ništetnosti upiše u registar i da njezin nedostatak ne utječe na učinak upisa, registarski sud je dužan provesti upis bez odgađanja. Društvo je uz prijavu za upis dužno dostaviti odluku i rješenje parničnog suda.

---

³² čl. 70. ZSR

³³ čl. 71. ZSR

³⁴ čl. 72. ZSR

³⁵ čl. 72.c ZSR

Pokaže li se tužba za pobijanje osnovanom, ne može se zahtijevati brisanje upisa odluke u registar.

Sud koji je donio pravomoćnu presudu kojom je utvrđena ništetnost upisa dužan je u roku od 15 dana od pravomoćnosti presudu dostaviti registarskom sudu.

Registarski sud donosi po službenoj dužnosti rješenje o upisu zabilježbe ništetnosti upisa osnivanja, ako je pravomoćnom presudom utvrđena ništetnost upisa osnivanja subjekta upisa i to rješenje dostavlja subjektu upisa radi otvaranja postupka likvidacije ili stavljanja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka.

U ostalim slučajevima, registarski sud na temelju pravomoćne presude donosi po službenoj dužnosti rješenje o brisanju ništetnog upisa.

Ako uprava društva, bez odgađanja dostavi sudu javno ovjereni prijepis ili presliku tužbe za utvrđivanje **ništetnosti društva**, od dana podnošenja, registarski sud će upisati zabilježbu spora.

Sud koji je donio pravomoćnu presudu kojom je utvrđeno da je društvo ništetno, dostavit će u roku od 15 dana pravomoćnu presudu, registarskom sudu. Registarski sud upisat će ništetnost društva.

Ako je tužbeni zahtjev odbijen, registarski sud će na zahtjev društva brisati zabilježbu spora.

Zagreb, kolovoz 2018.

Ivica Omazić

LITERATURA

1. Zakon o trgovačkim društvima („Narodne novine“ 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15)
2. Zakon o sudskom registru („Narodne novine“ 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99, 54/05, 40/07, 91/10, 90/11, 148/13, 93/14, 110/15)
3. Stečajni zakon ("Narodne novine" broj 71/15, 104/17)
4. Pravo društva - opći dio,- akademik Jakša Barbić, Organizator 1999.
5. Pravo društva – društva kapitala,- akademik Jakša Barbić, Organizator 2010.
6. Komentaru Zakona o trgovačkim društvima-Andrija Eraković, Organizator 2008.
7. Komentar Zakona o trgovačkim društvima - Gorenc, Filipović, Slakoper, Brkanić, RRiF 2008.

8. 8. Komentar Zakona o trgovačkim društvima - Vilim Gorenc, Vesna Buljan, Zlatko Česić, Vlado Brkanić RRiF 2008.
9. Trgovačka društva prema Zakonu o trgovačkim društvima - Zvonimir Slakoper, Vesna Buljan, TEB 2010.
10. Pravilnik o načinu upisa u sudski registar

PRAVO DRUŠTAVA

Autor: Mirta Matić

I. TRGOVAC, TRGOVAČKA DRUŠTVA I TRGOVAC POJEDINAC

1. Pojam pravo društava

Pravo društava je grana prava kojom se uređuju društva odnosno privatnopravna udruženja osoba stvorenih pravnim poslom radi postizanja određenog zajedničkog cilja.

2. Pojam trgovca

Trgovcem se smatra pravna ili fizička osoba koja samostalno i trajno obavlja gospodarsku djelatnost u cilju ostvarivanja dobiti proizvodnjom, prometom robe ili pružanjem usluga na tržištu.

Trgovačka društva su trgovci, neovisno o tome obavljaju li gospodarsku ili neku drugu djelatnost.

Međutim, trgovcima se ne smatraju:

- individualni poljodjelci,
- osobe koje se bave slobodnim zanimanjima (odvjetnici, javni bilježnici, liječnici i sl.), smatraju se trgovcima samo ako je posebnim propisima to određeno

Osim pravne osobe (trgovačkog društva), svojstvo trgovca može imati i fizička osoba (trgovac pojedinac). Iz navedenog proizlazi da su trgovci trgovačka društva i trgovac pojedinac.

3. Pojam trgovačkog društva

Trgovačko društvo je pravna osoba čiji su ustroj i osnivanje određeni propisima.

3.1. Pravna osobnost trgovačkog društva

Svojstvo pravne osobe stječu upisom u sudski registar, a gube ga brisanjem društva iz sudskog registra.

Zajednička obilježja svih društava su da moraju imati članove, odnosi među članovima su uređeni pravilima privatnog prava, nastaju na temelju pravnog posla i usmjerena su na ostvarivanje zajedničkog cilja.

Zakon o trgovačkim društvima³⁶ propisao je pravne oblike trgovačkih društava. To znači da se ne može osnovati trgovačko društvo nekog drugog pravnog oblika koji nije zakonom propisan.

Pravni oblici trgovačkih društava su:

- dioničko društvo,
- društvo s ograničenom odgovornošću, kao društva kapitala, te
- javno trgovačko društvo,
- komanditno društvo,
- gospodarsko interesno udruženje, kao društva osoba.

Imovina društva je odvojena od imovine njezinih članova. U pravnom prometu mogu stjecati prava i preuzimati obveze, mogu tužiti i biti tužena pred državnim ili izbranim sudom, te sudjelovati u drugim postupcima. Za svoje obveze društvo odgovara svojom imovinom, a hoće li uz društvo za obveze odgovarati i njegovi članovi ovisi o tipu društva odnosno radi li se o društvu osoba ili društvu kapitala.

Pored definicije trgovačkoga društva i trgovca Zakon o trgovačkim društvima sadrži definiciju pojma trgovac pojedinac³⁷.

4. Pojam trgovac pojedinac

Trgovac pojedinac je fizička osoba koja samostalno obavlja gospodarsku djelatnost u skladu s propisima o obrtu³⁸. Svojstvo trgovca pojedinca stječe i upisom u sudski registar i prestaje brisanjem iz sudskog registra. Obveza upisa u sudski registar ovisi o iskazanom godišnjem prihodu u poslovanju pri čemu je taj upis dužna tražiti ako njezin godišnji prihod prelazi 15 milijuna kuna, a može ga tražiti ako taj prihod prelazi 2. milijuna kuna. Ako je fizička osoba dužna zatražiti upis u sudski registar mora tu prijavu podnijeti u roku od 60 dana nakon podnošenja Financijskih agenciji godišnjih financijskih izvješća u kojima je iskazan godišnji prihod.

4.1. Upis trgovca pojedinca u sudski registar

---

³⁶Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj: 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 111/12, 68/13, 110/15 : dalje ZTD)

³⁷čl. 3. st.1. ZTD-a

³⁸čl. 3. st.1. ZTD-a

Sadržaj prijave:

- tvrtka, sjedište i predmet poslovanja trgovca pojedinca,
- podatak o godišnjem prihodu te naziv registra i broj pod kojim je fizička osoba koja ima nakanu poslovati kao trgovac pojedinac u njemu upisana kao obrtnik.

Prilozi prijave:

- izvod iz obrtnog registra,
- godišnje financijsko izvješće podneseno Financijskoj agenciji kojim se dokazuje da je ostvaren godišnji prihod.

Sadržaj upisa:

- tvrtka,
- sjedište
- predmet poslovanja trgovca pojedinca.

4.2. Brisanje upisa trgovca pojedinca

Do brisanja upisa dolazi povodom prijedloga podnositelja ili po službenoj dužnosti. Brisanje upisa trgovca pojedinca povodom prijedloga trgovca pojedinca dolazi ako više ne postoji obveza da u sudskom registru bude upisan kao trgovac pojedinac i u tom slučaju prijavi se mora priložiti posljednje godišnje financijsko izvješće podneseno Financijskoj agenciji u kojem je iskazan godišnji prihod.

Registarski sud će po službenoj dužnosti brisati iz sudskog registra trgovca pojedinca za kojega dobije godišnje financijsko izvješće iz kojega proizlazi da više ne ispunjava uvjete za upis u sudski registar propisane čl. 3. st. 1. ZTD-a.

5. Predduštvo

Predduštvo nastaje sklapanjem društvenog ugovora, odnosno usvajanjem statuta i preuzimanjem svih dionica od strane osnivača trgovačkog društva.

To društvo obavlja poslove vezane za osnivanje, ulazi u pravne odnose s trećima, ali ne stječe prava i ne preuzima obveze. Prava i obveze stječu osnivači za buduće društvo, koja upisom trgovačkog društva postaju prava i obveze društva.

Preddruštvo prestaje upisom trgovačkoga društva u sudski registar, a može prestati i odlukom članova o odustajanju od osnivanja pravne osobe i pravomoćnom odlukom registarskog suda kojom se odbija upis društva u sudski registar.

6. Podružnica

Trgovac pojedinac i trgovačko društvo mogu izvan svoga sjedišta imati podružnice u kojima obavljaju djelatnosti ili dio djelatnosti koja spada u predmet poslovanja društva, odnosno trgovca pojedinca.

Podružnica nisu pravne osobe. Njihovim poslovanjem prava i obveze stječe društvo. Podružnica posluje pod svojom tvrtkom i mora pri tome navesti svoje sjedište i sjedište osnivača. Osoba ovlaštena za vođenje poslova podružnice u poslovanju podružnice zastupa svoga osnivača. Inozemna trgovačka društva i inozemni trgovci pojedinci osnivaju podružnicu u Hrvatskoj ako trajno obavljaju djelatnost.

Domaća trgovačka društva i trgovac pojedinac osnivaju podružnicu odlukom koju ovjerava javni bilježnik (legalizacija).

6.1. Upis podružnice u sudski registar

Podružnica se upisuje u sudski registar suda nadležnoga po mjestu sjedišta osnivača.

Sadržaj prijave:

- tvrtka i sjedište osnivača te tvrtka, sjedište i djelatnosti podružnice,
- ime i prezime, odnosno imena i prezimena, osobni identifikacijski broj te prebivalište osoba ovlaštenih da u poslovanju podružnice zastupaju osnivača.

Prilozi prijave:

- odluka o osnivanju podružnice.

Sadržaj upisa:

- tvrtka i sjedište osnivača te tvrtka, sjedište i djelatnosti podružnice,
- ime i prezime, odnosno imena i prezimena, osobni identifikacijski broj te prebivalište osoba ovlaštenih da u poslovanju podružnice zastupaju osnivača,
- sve buduće promjene tih podataka.

6.2. Radnje suda nakon upisa podružnice

Sud po službenoj dužnosti dostavlja registarskom sudu sjedišta podružnice primjerak prijave za upis s priložima, izvornik ili ovjereni primjerak rješenja o upisu na papiru ili elektroničkim putem u skladu s posebnim propisom.

Podatke iz odluke o osnivanju podružnice³⁹ objavljuju se na način kako se objavljuju priopćenja trgovačkoga društva.

6.3. Prestanak podružnice

Podružnica se briše iz sudskog registra:

- ako osnivač donese odluku o prestanku podružnice,
- ako osnivač prestane postojati ili ako trgovac pojedinac bude izbrisan iz sudskog registra.

II. ODGOVORNOST TRGOVAČKOG DRUŠTVA I NJEGOVIH ČLANOVA ZA OBVEZE DRUŠTVA

Uočavanje razlike i svrhe podjela društva na društva osoba i društvu kapitala nije moguće bez razumijevanja pojmova imovina i temeljni kapital.

1. Općenito o imovini društva i imovini člana društva

Imovina trgovačkog društva izvorno nastaje time što njegovi članovi (ako je riječ o društvu osoba i društvu s ograničenom odgovornošću) odnosno dioničari (ako je riječ o dioničkom društvu) ulažu neka svoja imovinska prava u trgovačko društvo (npr. novac, pravo vlasništva na pokretnini ili nekretnini itd.), a u zamjenu za taj svoj ulog stječu u društvu članska prava.

U trenutku kada član društva uloži u društvo neko svoje imovinsko pravo ono prestaje biti dijelom njegove imovine i postaje dijelom imovine društva. U pravilu, vrijednost uloga u društvo, uz određene iznimke, odgovara vrijednosti udjela koji članovi stječu pa se može reći da se u vrijednosnom smislu imovina člana društva nije promijenila. Međutim, sadržaj imovine člana se promijenio jer u imovinu člana ne ulazi ono što je uložio u društvo već je ta imovina u toj vrijednosti postala udjel u trgovačkom društvu. Zato ono što se nalazi u imovini društva ne može istovremeno biti imovina člana društva.

---

³⁹ čl. 7. st .4. ZTD-a

Upravo zbog navedenoga, članovi društva ne mogu raspolagati imovinom društva, ali raspolažu svojim udjelom u trgovačkom društvu odnosno svojim subjektivnim članskim pravom koje imaju u društvu. Iz navedenog, proizlazi da udjel nekog člana u društvu čini skup njegovih članskih prava u društvu, ali i članskih obveza prema društvu.

2. Općenito o temeljnom kapitalu društva

Temeljni kapital se izražava u novcu i predstavlja vrijednost onog što članovi društva kapitala ulažu u društvo prilikom njegova osnivanja odnosno povećanja temeljnog kapitala. Stoga je jasno da društva osoba nemaju temeljni kapital dok društva kapitala imaju temeljni kapital. Imovina društva je približno jednaka temeljnom kapitalu samo u trenutku osnivanja i u tom trenutku ne može biti manja i od temeljnog kapitala, ali može biti veća.

Razlika u imovini društva i temeljnom kapitalu je što je imovina društva promjenjiva i ovisi o poslovnim rezultatima koje društvo ostvari dok je temeljni kapital računovodstvena kategorija koja se izražava u statutu dioničkog društva odnosno u društvenom ugovoru društva s ograničenom odgovornošću, u poslovnim knjigama društva i upisuje se u sudski registar. Svaka promjena temeljnog kapitala se, također, upisuje u sudski registar.

Međutim, visina upisnog temeljnog kapitala, sama za sebe, trećim osoba ne može sa sigurnošću dati podataka o vrijednosti imovine društva već samo pokazuje kolika je bila imovina društva u trenutku osnivanja, odnosno u trenutku povećanja temeljnog kapitala.⁴⁰

3. Odgovornost za obveze trgovačkog društva

Trgovačko društvo odgovara za svoje obveze cijelom svojom imovinom, dok trgovac pojedinac odgovara osobno cijelom svojom imovine pri čemu su u obveze trgovca pojedinca uključene i obveze nastale u obavljanju obrta prije upisa u sudski registar.

4. Odgovornost članova trgovačkog društva

Upravo zbog toga što društva osoba nemaju temeljni kapital, a društava kapitala imaju, različite su i odgovornosti njihovih članova za obveze društva.

---

⁴⁰Siniša Petrović, Osnove prava društava, Zagreb, 2005.

5. Odgovornost članova društva osoba

Članovi javnog trgovačkog društva i komplementari u komanditnome društvu odgovaraju za obveze društva osobno, solidarno i neograničeno cijelom svojom imovinom. Komanditor odgovara ako nije u cjelini ili djelomično uplatio ulog na koji se društvenim ugovorom obavezao, solidarno s ostalim članovima društva do visine ugovorenoga uloga, umanjen za uplaćeni dio. Članovi gospodarskog interesnog udruženja odgovaraju za obaveze udruženja i snose gubitak u poslovanju.

6. Odgovornost članova društva kapitala

Članovi u pravilu ne odgovaraju za obveze društva, međutim onaj tko zloupotrebljava okolnost da kao član društva kapitala ne odgovara za obveze društva ne može se pozvati na to da po zakonu ne odgovara za te obveze (proboj odgovornosti za obveze društva).⁴¹

III. TVRTKA, PREDMET POSLOVANJA I SJEDIŠTE

1. Općenito

Tvrtka je ime pod kojim trgovačko društvo posluje i pod kojim sudjeluje u pravnom prometu. Trgovačko društvo se svojom tvrtkom identificira prema trećima.

Podaci koji čine tvrtku moraju biti istiniti (načelo istinitosti). Određuje se izjavom o osnivanju društva (jedini osnivač i član društva) ili društvenim ugovorom (društvo s ograničenom odgovornošću), odnosno statutom društva (dioničko društvo).

Tvrtka trgovačkoga društva i sve njene promjene upisuju se u sudski registar. Prijavu za upis promjene tvrtke u sudski registar podnosi uprava trgovačkog društva odnosno članovi koji upravljaju društvom.

2. Sastojci tvrtke

Obavezni sastojci tvrtke su:

---

⁴¹Čl.10.st.4. ZTD-a

- naznaka kojom se pobliže obilježava ime društva,
- naznaka predmeta poslovanja društva,
- naznaka koja upućuje na tip društva.

Sastojci tvrtke ne smiju stvarati zabunu glede predmeta poslovanja društva, pogrešan utisak o identitetu društva ili o njegovoj povezanosti s drugim društvom.

Tvrtka ne može sadržavati imena, grbove, zastave ni druge državne ambleme drugih država ili međunarodnih organizacija, niti službene znakove za kontrolu i garanciju kvalitete, a ne može ih se ni oponašati u heraldičkome smislu. Riječ „Hrvatska“ može se unijeti u tvrtku uz suglasnost Vlade RH ili nadležnog organa.

Tvrtka se mora jasno razlikovati od tvrtke drugoga trgovca upisanog u sudski registar kod istoga registarskoga suda. U pravilu mora biti na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu ili na službenom jeziku države članice EU, a mogu se koristiti i arapski brojevi.

Pored propisanih sastojaka tvrtke društvu koje je u stečaju ili u likvidaciji dodaju se oznake "u stečaju" ili "u likvidaciji". Tvrtka trgovačkoga društva može se prenijeti na drugoga samo zajedno s poduzećem ili s bitnim pretežnim dijelom poduzeća. Tvrtka trgovca pojedinca mora sadržavati njegovo ime i prezime i naznaku "t.p".

Tvrtka podružnice mora sadržavati tvrtku ili skraćenu tvrtku trgovačkog društva, naznaku djelatnosti podružnice i riječi iz kojih je vidljivo da se radi o podružnici.

Skraćena tvrtka mora sadržavati karakteristični dio tvrtke (naznaku imena) i naznaku oblika trgovačkoga društva i upisuje se u sudski registar.

3. Predmet poslovanja

Predmet poslovanja trgovačkoga društva je skup djelatnosti kojima se društvo bavi. Djelatnost podružnice se ne može razlikovati od djelatnosti njezinog osnivača.

Utvrđuje se izjavom o osnivanju društva ili društvenim ugovorom, odnosno statutom trgovačkoga društva.

Ako djelatnost nije propisana posebnim zakonom, upisuje se u skladu sa zahtjevom za upis i aktom subjekta upisa, uz uvjet da nije zabranjena. Upis više djelatnosti propisanih posebnim zakonom moguć je i općenitim navođenjem skupine djelatnosti propisanih tim zakonom

4. Sjedište

Sjedište je mjesto u Republici Hrvatskoj u kojemu je uprava društva i odakle se upravlja poslovima društva ili mjesto u kojemu društvo trajno obavlja svoju djelatnost.

Određuje se izjavom o osnivanju društva ili društvenim ugovorom, odnosno statutom društva. Trgovačko društvo može imati samo jedno sjedište i ono se upisuje u sudski registar.

Promjena sjedišta upisuje se u sudski registar sukladno izjavi, društvenom ugovoru odnosno statutu, a za prijenos u inozemstvo potrebna je suglasnost Ministarstva financija.

Sjedište podružnice je mjesto određeno odlukom osnivača podružnice.

IV. ZASTUPANJE

1. Zastupnici po zakonu

Ovlast za zastupanje trgovačkoga društva po zakonu imaju osobe koje su za pojedini oblik toga društva određene Zakonom.

Ovisno o tipu društva zastupnici po zakonu su u:

- a) javnom trgovačkom društvu - u pravilu svi članovi društva
- b) komanditnom društvu - komplementari
- c) gospodarskom interesnom udruženju - uprava udruženja
- d) dioničkom društvu - uprava (dualistički ustroj organa upravljanja) ili - izvršni direktori (monistički)
- e) društvu s ograničenom odgovornošću - uprava društva

2. Zastupnici po punomoći

Zastupnici trgovačkog društva po zakonu (članovi, komplementari, uprave, izvršni direktori) mogu dati punomoć drugoj osobi u granicama ovlasti zastupnika koje su upisane u sudskom registru.

Punomoć mogu dati i osobe koje su ovlaštene zastupati društvo na temelju odluke nadležnog tijela likvidatori, članovi uprave imenovani od suda, privremeni upravitelj i stečajni upravitelj.

3. Punomoćnik po zaposlenju

Osoba čija je dužnost da kao radnik trgovačkoga društva obavlja poslove koji po redovitom tijeku stvari uključuju i sklapanje određenih ugovora, odnosno poduzimanje određenih pravnih radnji, ovlaštena je da kao punomoćnik društva sklapa i te ugovore i poduzima te pravne radnje u granicama poslova koje obavlja.

4. Prokura

Prokura je najšira trgovačka punomoć čiji su sadržaj i opseg ovlasti određeni ZTD-om⁴².

Samo trgovac može dati prokuru, sukladno izjavi, društvenom ugovoru odnosno statutu društva, a davanje i opoziv prokure upisuju se u sudski registar. Mora imati pisani oblik i može se dati samo fizičkoj osobi, jednoj ili više njih, ali ne i pravnoj osobi.

Ako je prokura dana dvjema ili više osoba bez naznake da se radi o skupnoj prokuri smatra se pojedinačnom prokurom odnosno svaka od tih osoba je prokurist koji samostalno zastupa. Skupna prokura je valjana samo ako je izričito naznačeno da se rado o skupnoj prokuri.

Prokura nije prenosiva i može se u svako doba opozvati.

4.1. Upis prokure u sudski registar

Davanje prokure i njezin opoziv upisuju se u sudski registar.

Prilozi prijave:

-odluka o davanju prokure, odnosno odluka kojom se ona opoziva.

Sadržaj upisa:

-ime i prezime prokuriste i njegov osobni identifikacijski broj,

---

⁴²čl. 44. ZTD-a

-ograničenje prokure iz članka 48. stavka 2. ZTD-a⁴³, upisuje se u sudski registre za trgovačko društvo i za podružnicu.

Prema trećim osobama koje nisu znale niti morale znati da je prokura opozvana opoziv prokure djeluje od dana upisa opoziva u sudski registar.

4.2. Sklapanje ugovora sa samim sobom

Prokurist ne može bez posebne ovlasti trgovačkoga društva:

1. nastupati kao druga ugovorna strana i s društvom sklapati ugovore u svoje ime i za svoj račun,
2. u svoje ime, a za račun drugih osoba, ili
3. u ime i za račun drugih osoba.

Ovo ograničenje sklapanja ugovora sa samim sobom odnosi se i na: zastupnike po zakonu, po punomoći, po zaposlenju, trgovačkog punomoćnika, trgovačkog putnika.

5. Trgovačka punomoć

Trgovački punomoćnik je radnik u trgovačkom društvu ili druga osoba koju trgovac ovlasti da vodi cijelo ili dio njegovog poduzeća. Daje se u pisanom obliku.

Trgovački punomoćnik ovlašten je sklapati sve ugovore i poduzimati sve pravne radnje koje su u prometu uobičajene pri vođenju poduzeća ili dijela poduzeća na koje se odnosi punomoć ili koje su za to potrebne. Trgovačka punomoć se ne upisuje u sudski registar. Bez izričitog ovlaštenja vlastodavca trgovački punomoćnik ne može ovlasti iz punomoći prenijeti na drugu osobu.

6. Trgovački putnik

Trgovac može svome radniku ili drugoj osobi dati punomoć u pisanom obliku kao trgovačkom putniku koji je ovlašten u ime i za račun vlastodavca:

---

⁴³čl. 48. st. 2. ZTD-a Ograničenje prokure na poslovanje jedne ili više podružnica ima učinka prema trećim osobama samo ako je upisano u sudskom registru.

- sklapati ugovore o prodaji vlastodavčeve robe,
- isporučivati robu,
- naplaćivati cijenu iz tih ugovora
- primati izjave kupaca glede robe koja je predmet ugovora.

Trgovački putnik ne može prodavati robu na poček ili u obrocima.

V. SUDSKI REGISTAR

1. Općenito

Sudski registar je javna knjiga koja sadrži podatke i isprave o subjektima upisa i vode ga trgovački sudovi. U registar se za svakog trgovca upisuju podaci koji se smatraju odlučnim za pravni promet. Ovisno o pravnom obliku subjekta upisa, ti su podaci na odgovarajućim mjestima određeni odredbama ZTD-a i Zakona o sudskom registru.⁴⁴

Pravilima kojima se propisuje koji podaci se moraju prijaviti i upisati u sudski registar ostvaruje se načelo zakonitosti i načelo obveznosti upisa u sudski registar.

2. Prijava za upis

Podaci koji se prijavljuju za upis u sudski registar moraju biti istiniti i na taj način se ostvaruje načelo istinitosti (stvarnosti) upisa. Prijava za upis⁴⁵ u sudski registar ili podnesak kojim se traži da se pohrane potpisi osoba ovlaštenih za zastupanje podnose se u obliku javno ovjerene isprave ili na drugi zakonom propisani način.

Prijava se ne mora javno ovjeriti ako se njome dostavljaju samo imena predsjednika i članova nadzornog, odnosno upravnog odbora, imena, odnosno tvrtke članova društva s ograničenom odgovornošću i podaci o nominalnim iznosima njihovih poslovnih udjela i uplatama. Takvu prijavu potpisuju osobe koje su po zakonu ovlaštene podnijeti prijavu za upis u sudski registar.

Isprave na koje se prijava poziva podnose se uz prijavu u izvorniku, ovjerenom preslici, odnosno prijepisu, ili u drugom zakonom propisanom obliku.

---

⁴⁴ Zakon o sudskom registru /Narodne novine broj: [1/95](#), [57/96](#), [1/98](#), [30/99](#), [45/99](#), [54/05](#), [40/07](#), [91/10](#), [90/11](#), [148/13](#), [93/14](#), [110/15](#)

⁴⁵čl.62. ZTD-a

Prijavu podnosi trgovac pojedinac osobno ili njegov prokurist, a može je podnijeti i drugi punomoćnik koji se za to iskaže javno ovjerenom punomoći.

3. Aktivna legitimacija za podnošene prijave

Aktivna legitimacija za podnošenje prijave uvijek ovisi o pravnom obliku društva.

Prijave za upise trgovačkoga društva podnose:

- za javno trgovačko društvo - svi njegovi članovi,
- za komanditno društvo - svi komplementari,
- za dioničko društvo - svi članovi uprave i predsjednik nadzornog odbora,
- za društvo s ograničenom odgovornošću - svi članovi uprave, a ako ono ima nadzorni odbor i predsjednik toga odbora.

Prijava se podnosi se u roku od 15 dana od dana kada se ispune pretpostavke za upis, osim ako odredbama ZTD-a nije drugačije određeno.

4. Potpisi

U sudski registar pohranjuju se potpisi trgovca pojedinca, osoba ovlaštenih za zastupanje trgovačkoga društva određenih ZTD-om⁴⁶ u ili na temelju odluke kojom se određuju osobe s tim ovlastima u podružnici, potpisi svih prokurista i likvidatora⁴⁷.

5. Objava upisa

Upis u sudski registar trgovački sud objavljuje bez odgađanja na internetskoj stranici na kojoj se nalazi sudski registar. Smatra se da je upis objavljen istekom dana objave na internetskoj stranici na kojoj se nalazi sudski registar.

6. Javnost registra

Svaka osoba može u radno vrijeme suda i u prisutnosti ovlaštenog djelatnika suda obaviti uvid u podatke upisane u registru, u isprave na temelju kojih je obavljen upis te u isprave pohranjene u registru, osim isprava glede kojih je zakonom isključena primjena načela javnosti registra (načelo javnosti).

---

⁴⁶Čl. 41. st.1. ZTD-a

⁴⁷Čl.63. ZTD-a

Svaka osoba može dobiti ovjereni prijepis ili presliku podataka iz registra i isprava na temelju kojih je obavljen upis, kao i potvrde o stanju upisa za određenoga trgovca.

Sud ne smije od osobe koja traži uvid u registar i isprave, odnosno ovjereni prijepis ili presliku podataka iz registra i isprava zahtijevati da navede razlog ili svrhu radi koje to traži.

7. Učinak upisa u registar

Nitko se ne može pozivati na to da mu nisu poznati podaci upisani u sudskom registru koji su objavljeni na način propisan Zakonom ili aktima trgovačkoga društva. (načelo povjerenja) .

Treći se mogu pozivati na isprave i podatke koji nisu objavljeni, osim ako se za njihov učinak zahtijeva da ih se objavi. Svaka osoba može se pozvati na stanje upisa u registru glede pravno odlučnih podataka i činjenica koji se sukladno zakonu upisuju u sudski registar, osim one osobe kojoj se dokaže da joj je bilo poznato da se stvarno stanje glede tih podataka razlikuje od stanja upisa u registru.

U pogledu radnji poduzetih prije šesnaestog dana nakon dana objave upisa trećoj se osobi ne mogu suprotstaviti upisani podaci ni isprave iz objave ako dokaže da za njih nije mogla znati. Osoba koja je u dobroj vjeri ne može trpjeti štetu zbog toga što se glede pravno odlučnih podataka i činjenica pouzdala u stanje upisa u sudskom registru.

Ako su podatak ili činjenica koji se upisuju u sudski registar netočno objavljeni, treći se može pozvati na ono što je objavljeno, osim ako je znao da objavljeni podatak ili činjenica ne odgovaraju onome što je upisano u sudskom registru.

Za pravni promet koji se ostvaruje preko podružnice mjerodavni su podaci o njoj upisani u sudskom registru u kojemu je ona upisana i koje objavi registarski sud.

8. Mjesna nadležnost

Prijava za upis u sudski registar podnosi se trgovačkom sudu nadležnom po mjestu sjedišta trgovca.

VI. JAVNO TRGOVAČKO DRUŠTVO

1. Pojam

Javno trgovačko društvo je trgovačko društvo u koje se udružuju dvije ili više osoba zbog trajnog obavljanja djelatnosti pod zajedničkom tvrtkom, a svaki član društva odgovara vjerovnicima društva neograničeno solidarno cijelom svojom imovinom.

2. Pravni odnos između članova

Pravni odnos između članova je određen društvenim ugovorom.

Član društva može biti svaka fizička ili pravna osoba i njihov pravno odnos se uređuju se društvenim ugovorom. Članovi unose jednake uloge, osim ako nije drugačije dogovoreno, pri čemu se mogu uložiti novac, stvari, prava, rad i druge usluge ili dobra. Vrijednost nenovčanog uloga članovi sporazumno određuju u novcu.

Član društva ne može bez suglasnosti ostalih članova raspolagati svojim udjelom u društvu. Ne smije bez izričitog pristanka ostalih članova voditi poslove koji ulaze u predmet poslovanja društva niti u nekom drugom trgovačkom društvu sudjelovati kao član koji osobno odgovara.

Svaki član ima pravo i obvezu voditi poslove društva, a društvenim ugovorom može se ovlastiti samo jednoga ili neke članove. Odricanje ovlasti za vođenje poslova društva dopušteno je samo zbog važnog razloga. Za davanje prokure potrebna je suglasnost svih članova ovlaštenih da vode poslove društva, osim ako bi postojala opasnost od odgađanja.

Za obveze društva svaki član odgovara vjerovnicima cijelom svojom imovinom i solidarno s ostalim članovima društva, a suprotan sporazum članova nema učinka prema trećim.

3. Upis javnog trgovačkog društva u sudski registar

Sadržaj prijave :

- tvrtka, sjedište, adresa i predmet poslovanja društva, ime i prezime, osobni identifikacijski broj i prebivalište, odnosno tvrtku i sjedište svakoga člana društva te imena i prezimena osoba ovlaštenih da zastupaju društvo i njihove ovlasti.

Prilog prijave:

- ugovor o osnivanju društva (društveni ugovor).

Sadržaj upisa:

- pored podataka navedenih u prijavi upisuju se i promjene društvenog ugovora, tvrtke i sjedišta, predmeta poslovanja društva, stupanje novoga člana u društvo, prestanak članstva u društvu te promjene ovlasti za zastupanje društva.

4. Prestanak društva i istupanje članova iz društva

Razlozi za prestanak društva su:

1. istek vremena za koje je osnovano,
2. odluka članova društva,
3. pravomoćna odluka suda kojom se utvrđuje da je upis društva u sudski registar bio nezakonit,
4. stečaj društva,
5. smrt, odnosno prestanak nekoga od članova društva, ako što drugo ne proizlazi iz društvenog ugovora,
6. otvaranje stečaja nad nekim od članova društva,
7. otkaz nekoga od članova društva ili njegovoga vjerovnika,
8. pravomoćna odluka suda

4.1. Prijava za upis nastanka razloga za prestanak društva u sudski registar

Sudu se podnosi prijava za upis nastanka razloga za prestanak društva u sudski registar, osim ako ono prestaje zbog toga što se nad njime provodi stečajni postupak.

Isto vrijedi za istupanje i isključenje člana iz društva. U tim slučajevima prijavu mogu podnijeti svi ostali članovi u društvu. Ima li smrt člana za posljedicu prestanak društva ili istupanje iz društva, prijavu se može podnijeti sudu a da u tome ne sudjeluju nasljednici koje su u podnošenju prijave spriječile posebne zapreke.

Prestane li društvo odlukom suda, prijavu za upis nastanka razloga za prestanak društva može podnijeti svaki član društva.

5. Nastavljanje društva nakon stečaja

Kada društvo prestaje stečajem, ali se nakon pravomoćnosti rješenja o potvrdi stečajnog plana donese rješenje o zaključenju stečajnog postupka ili se na zahtjev

stečajnog dužnika stečaj obustavi, članovi mogu odlučiti da nastave društvo. U tom slučaju, sudu se mora podnijeti prijava za upis nastavljanja društva u sudski registar.

6. Likvidacija

Nakon nastanka razloga za prestanak društva provodi se likvidacija ako članovi ne dogovore drugačiji način obračuna i podjele ili se nad društvom ne otvori stečaj.

Ako društvo prestane zbog otkaza kojega izjavi vjerovnik nekoga od članova ili zbog toga što je nad nekim od članova društva otvoren stečaj, likvidacija se ne mora provesti samo ako se s time suglasi vjerovnik ili stečajni upravitelj.

6.1. Imenovanje likvidatora

Likvidaciju provode svi članovi društva kao likvidatori, ako odlukom članova ili društvenim ugovorom nije određeno da je provedu pojedini članovi društva ili druge osobe. Više nasljednika jednoga člana društva moraju imenovati zajedničkog zastupnika.

Na prijedlog neke od tih osoba likvidatore može zbog važnih razloga imenovati sud na čijem je području sjedište društva. Sud može imenovati likvidatorima osobe koje nisu članovi društva. Sudionikom u imenovanju likvidatora smatra se osim članova društva i vjerovnik koji je zbog tražbina prema nekome od članova otkazao društveni ugovor.

Ako je nad nekim od članova društva otvoren stečaj, na mjesto toga člana stupa stečajni upravitelj.

6.2. Prijava za upis likvidatora u sudski registar

Zajedno s prijavom za upis nastanka razloga za prestanak društva u sudski registar ⁴⁸sudu se podnosi prijava za upis likvidatora u sudski registar. To vrijedi za svaku promjenu likvidatora ili njihovih ovlaštenja za zastupanje.

U slučaju smrti člana društva upis se može obaviti, a da nasljednici ne sudjeluju u podnošenju prijave sudu, pod pretpostavkom da su u tome bili spriječeni posebnim zaprekama.

Upis likvidatora koje imenuje sud i upis sudskog opoziva likvidatora provodi se po službenoj dužnosti.

---

⁴⁸Čl.111.st.1. ZTD-a

VII. KOMANDITNO DRUŠTVO

1. Pojam

Komanditno društvo je trgovačko društvo u koje se udružuju dvije ili više osoba radi trajnog obavljanja djelatnosti pod zajedničkom tvrtkom od kojih najmanje jedna odgovara za obveze društva solidarno i neograničeno cijelom svojom imovinom (komplementar), a najmanje jedna odgovara za obveze društva samo do iznosa određenog imovinskog uloga u društvo (komanditor).

Osniva se društvenim ugovorom u kojem se moraju odrediti osobe koje imaju položaj komplementara odnosno komanditora. Komplementari upravljaju društvom, komanditori nisu ovlašteni upravljati poslovima društva.

Komanditor nije ovlašten zastupati društvo, osim u slučaju ako mu svi komplementari daju prokuru ili trgovačku punomoć.

2. Upis u sudski registar

Osim podataka koji se upisuju za javno trgovačko društvo⁴⁹, u sudski registar upisuju se i podaci o komanditorima i visini uloga svakoga od njih.

Međutim, prilikom objave upisa društva objavljuje se samo broj komanditora, ali se ne objavljuju njihova imena i uloženi u društvo.

3. Smanjenje uloga. Prijava za upis promjene uloga u sudski registar

Prema vjerovnicima društva bez učinka je smanjenje uloga komanditora sve dok se to ne upiše u sudski registar. Smanjenje ne djeluje prema vjerovnicima društva čije su tražbine već bile nastale u vrijeme upisa smanjenja uloga u sudski registar.

Svi članovi društva moraju sudu podnijeti prijavu za upis povećanja i smanjenja uloga u sudski registar. Na objavu upisa primjenjuje se odredbe kojima je propisano da se objavljuje se samo broj komanditora, a ne i njihova imena i uloženi u društvo⁵⁰.

4. Tajno društvo

---

⁴⁹ Čl. 70. ZTD-a

⁵⁰ Čl. 134.st.2.ZTD-a

Tajno društvo nastaje ugovorom kojim jedna osoba (tajni član) ulaže neku imovinsku vrijednost u poduzeće druge osobe (poduzetnika), te na temelju toga uloga stječe pravo sudjelovanja u dobiti i u gubitku poduzetnika.

Poduzetnik može biti bilo koja osoba koja se smatra trgovcem (trgovačko društvo ili trgovac pojedinac), a tajni član može biti bilo koja fizička ili pravna osoba. Ulog tajnoga člana ulazi u imovinu poduzetnika i može se sastojati u novcu, stvarima i pravima čija se vrijednost može izraziti u novcu.

Tajno društvo nije pravna osoba i nema tvrtku. Prema tome, to društvo nije trgovačko društvo već se radi o ugovornom odnosu. U pravnom prometu nastupa poduzetnik koji je isključivi nositelj svih prava i obveza. U tvrtku poduzetnika ne mogu se unijeti ime ni tvrtka tajnoga člana.

VIII. DIONIČKO DRUŠTVO

1. Pojam

Dioničko društvo je trgovačko društvo kapitala čiji članovi (dioničari) sudjeluju s ulozima u temeljnome kapitalu podijeljenom na dionice. Može imati i samo jednog dioničara.

To društvo odgovara za svoje obveze cijelom svojom imovinom, a dioničari ne odgovaraju za obveze društva, osim ako zloupotrebljavaju okolnost da za obveze društva ne odgovaraju.

Temeljni akt je statut kojim se uređuje unutarnji ustroj dioničkog društva.

2. Osnivači

Osnivači su dioničari koji usvoje statut. Ako se radi o sukcesivnom osnivanju osnivači su i dioničari čiji ulozi nisu u novcu, nego u stvarima i pravima, iako ne sudjeluju usvajanju statuta. Statut društva mora usvojiti najmanje jedna osoba.

2.1. Osnivači solidarno odgovaraju društvu za štetu:

- ako su podaci u vezi s osnivanjem društva koje su naveli u izvješću o osnivanju bili netočni ili nepotpuni,

- ako uprava ne može slobodno raspolagati s iznosima koji su uplaćeni za dionice,
- ako s nakanom ili grubom nepažnjom nanesu društvu štetu troškovima osnivanja ili ulozima u stvarima ili pravima odnosno preuzimanjem stvari ili prava,
- ako društvu nastane šteta zato što dioničar nije sposoban uplatiti ulog u novcu odnosno unijeti ga u stvarima ili pravima.

3. Temeljni kapital

Temeljni kapital dioničkog društva i nominalni iznos dionice, ako one glase na nominalni iznos, moraju biti izraženi u kunama. Najniži nominalni iznos temeljnog kapitala je 200.000,00 kn, podijeljen na dionice.

Društvo može izdati dionice s nominalnim iznosom i bez tog iznosa. Nominalni iznos dionice ne može biti manji od 10,00 kn.

4. Dionice

4.1. Pojam

Dionica ima trojako značenje jer je ona dio temeljnoga kapitala društva, skup članskih prava i obveza u društvu koja pripadaju njezinu imatelju i vrijednosni papir.

4.1.1.) dio temeljnoga kapitala društva

Udio u temeljnom kapitalu određuje se kod dionica s nominalnim iznosom zbrojem njihova nominalnog iznosa koji mora odgovarati temeljnom kapitalu dioničkog društva. Ako se izdaju dionice bez nominalnog iznosa zbroj iznosa temeljnog kapitala koji se odnosi na sve izdane dionice bez nominalnog iznosa moraju odgovarati iznosu temeljnog kapitala. Prema tome, svaka dionica predstavlja razmjerni dio temeljnoga kapitala društva.

Nominalni iznos dionice ne treba izjednačavati s njezinom vrijednošću tj. cijenom koju se za nju plaća na tržištu u određenom trenutku. Njezina aktualna vrijednost može biti veća, jednaka ili manja od nominalnog iznosa na koji dionica glasi odnosno od iznosa temeljnog kapitala koji na nju otpada, ako je riječ o dionici bez nominalnog iznosa.

4.1.2.) skup članskih prava i obveza u društvu koja pripadaju njezinu imatelju

Ta prava stječu se na način da netko uložio dio svoje imovine u društvo (stvari, prava ili novac), ta imovina postaje dijelom imovine društva, a u zamjenu za to ulagatelj dobiva članstvo u društvu.

4.1.3.) vrijednosni papir

Dionica može biti izdana u obliku isprave o dionici ili u nematerijaliziranom obliku koje vodi središnji depozitorij nematerijaliziranih vrijednosnih papira u Središnjeg klirinško depozitarno društvo (dalje: SKDD).

U dionici kao vrijednosnom papiru su sadržana članska prava i obveze dioničara u društvu. Prenošanjem dionice kao vrijednosnog papira prenose se i članska prava i obveze.⁵¹ Dionica je nedjeljiva jer se prava iz dionice ne mogu se odvajati.

4.2. Sastojci dionice:

1. oznaku da je dionica i njezin nominalni iznos,
2. oznaku roda dionice,
3. tvrtku i sjedište izdavatelja dionice,
4. tvrtku, odnosno ime i prezime osobe na koju glasi dionica,
5. datum izdavanja i broj dionice,
6. faksimil potpisa statutom ovlaštenih osoba izdavatelja dionice.

Dionice izdane u nematerijaliziranom obliku ne sadrže broj ni faksimil potpisa

4.3. Registar dionica

U registar dionica upisuju se dionice na ime s oznakom imena i prezimena, prebivališta, odnosno tvrtke i sjedišta imatelja dionica, ako je društvo izdalo dionice bez nominalnog iznosa njihov broj, a ako je riječ o dionicama s nominalnim iznosima njihov broj i nominalni iznos.

---

⁵¹Siniša Petrović, Osnove prava društava, Zagreb, 2005.

U odnosu prema društvu vrijedi kao dioničar samo onaj tko je upisan u registru dionica.

Dionice u nematerijaliziranom obliku vode se na računu dioničara kojeg vodi SKDD. U tom slučaju, za utvrđenje tko je dioničar mjerodavno je stanje na računu dioničara.

4.4. Upravljačka prava iz dionica su:

- pravo sudjelovanja u glavnoj skupštini,
- pravo glasa na glavnoj skupštini,
- pravo na obavještenost.
- pravo na pobijanje odluka skupštine

4.5. Imovinska prava iz dionica su :

- pravo na isplatu dijela dobiti društva,
- pravo na isplatu dijela ostatka likvidacijske, odnosno stečajne mase društva.

5. Simultano osnivanje dioničkog društva

5.1. Općenito

Osnivači osnivaju društvo preuzimanjem dionica društva, usvajanjem i potpisivanjem statuta te izjavom da osnivaju dioničko društvo. Društvo je osnovano kada ga se upiše u sudski registar.

5.2. Radnje osnivanja:

- davanje izjave osnivača da preuzimaju sve dionice društva i da se obvezuju da će ih uplatiti (preuzimanje dionica),
- usvajanje i potpisivanje statuta,
- davanje izjave osnivača da osnivaju dioničko društvo,
- uplata dionica,

- imenovanje prvog nadzornog/upravnog odbora društva i revizora za prvu ili za preostali dio prve poslovne godine – NO/UO imenuje članove prve uprave/izvršne direktore,
- izrada izvješća o osnivanju društva i provođenje revizije osnivanja,
- podnošenje prijave za upis društva u sudski registar.

6. Sukcesivno osnivanje dioničkog društva

6.1. Općenito

Osnivači usvoje statut, preuzmu dio dionica i upute javni poziv (prospekt) za upis dionica pa se one upisuju na temelju tog poziva. Društvo je osnovano kada ga se upiše u sudski registar.

6.2. Radnje osnivanja:

- osnivači daju izjavu da usvajaju statut društva i potpisuju ga,
- osnivači daju izjavu da preuzimaju obvezu uplate dijela dionica društva,
- upućuju javni poziv (prospekt) za upis preostalog dijela dionica,
- dionice se upisuju i uplaćuju kako to određuje ZTD (uplatom novca, ulaganjem stvari ili prava),
- saziva se i održava osnivačka skupština i donose odluke za koje je nadležna,
- izrada izvješća o osnivanju društva i provođenje revizije osnivanja,
- podnošenje prijave za upis društva u sudski registar,

7. Upis dioničkoga društva u sudski registar⁵²

7.1. Aktivna legitimacija za podnošenje prijave

---

⁵²upis dioničkog društva osnovanog simultanim osnivanjem propisan je čl. 186. do čl. 190 ZTD-a, a ako se radi o upisu dioničkog društva osnovanog sukcesivnim osnivanjem primjenjuje se odredba čl. 210. st.1. koja upućuje na odgovarajuću primjenu odredaba čl. 186. do čl. 190. ZTD-a

Prijavu za upis društva u sudski registar podnose svi članovi uprave i nadzornog odbora, odnosno svi izvršni direktori i članovi upravnog odbora.

7.2. Sadržaj prijave za upis dioničkog društva

- tvrtka, sjedište, adresa društva u RH i predmet poslovanja društva,
- iznos za koji su izdane dionice,
- ukupni iznos uplate za izdane dionice i u čemu su one uplaćene,
- izjava članova uprave odnosno izvršnih direktora da su upoznati s obvezom izvješćivanja suda i da nema okolnosti koje bi bile protivne odredbi čl. 239. st. 2. ZTD-a⁵³,
- članovi uprave i nadzornog odbora odnosno izvršni direktori i članovi upravnog odbora društva te njihovo prebivalište i osobni identifikacijski brojevi građana,
- ima li društvo jednog dioničara za fizičku osobu ime i prezime, osobni identifikacijski broj, prebivalište, a za strance broj i oznaku osobne identifikacijske isprave i državu koja ju je izdala, a za pravnu osobu tvrtka ili naziv i matični broj subjekta odnosno odgovarajući podaci ako je riječ o stranoj osobi.

7.3. Prilozi prijave

- statut društva i isprave na temelju kojih je statut usvojen te isprave na temelju kojih su osnivači preuzeli dionice,
- ako se u osnivanju daje posebna pogodnost ili se ulaže, odnosno preuzima stvar ili pravo, ugovori kojima se to utvrđuje i provodi,

---

⁵³Čl. 239 st.2. ZTD-a glasi: " Članom uprave može biti svaka fizička osoba koja je potpuno poslovno sposobna. U statutu se mogu odrediti uvjeti za imenovanje članova uprave. Članom uprave ne može biti osoba:

1. koja je kažnjena za kazneno djelo zlouporabe stečaja, zlouporabe u postupku stečaja, pogodovanja vjerovnika ili povrede obveze vođenja trgovačkih i poslovnih knjiga iz Kaznenog zakonika Republike Hrvatske i to za vrijeme od pet godina po pravomoćnosti presude kojom je osuđena, s time da se u to vrijeme ne računa vrijeme provedeno na izdržavanju kazne ili

2. protiv koje je izrečena mjera sigurnosti zabrane obavljanja zanimanja koje je u potpunosti ili djelomično obuhvaćeno predmetom poslovanja društva za vrijeme dok traje ta zabrana."

- dokaz o uplaćenom iznosu, unosu stvari i prava i o tome da društvo može s njima slobodno raspolagati (dokaz o uplaćenom iznosu izdaje ovlaštena kreditna institucija),
- obračun troškova osnivanja u kojemu se iskazuju pojedine stavke i ukupnost troškova,
- isprave o imenovanju uprave i nadzornog odbora, odnosno izvršnih direktora i članova upravnog odbora,
- izvješća o osnivanju i o reviziji osnivanja s dokumentacijom koja im je priložena,
- ako se za odredbu o predmetu poslovanja društva ili za neku drugu odredbu statuta zahtijeva suglasnost, dozvola ili drugi akt državnog organa ili neke institucije, akt toga organa ili institucije.

Priložene isprave čuvaju se u sudu u izvorniku ili u ovjerenome prijepisu ili preslikama.

7.4. Sadržaj prijave kada se društvo osniva ulaganjem ili preuzimanjem stvari i prava bez revizije osnivanja

Sadržaj prijave:

- navesti da se društvo osniva ulaganjem ili preuzimanjem stvari i prava bez revizije osnivanja,
- opisati predmet svakog ulaganja ili preuzimanja stvari, odnosno prava,
- izjavu da vrijednost stvari, odnosno prava koja se ulažu ili preuzimaju odgovaraju najnižem iznosu za koji se izdaju dionice koje se za to daju ili vrijednosti onoga što se za to daje,
- navesti vrijednost stvari, odnosno prava, osoba koja je obavila procjenu i metoda po kojoj je to učinjeno,
- izjava podnositelja prijave da im nisu bile poznate niti su im sada poznate izvanredne okolnosti koje su mogle utjecati na iznos ponderirane prosječne cijene vrijednosnih papira ili instrumenata tržišta novca za posljednja tri mjeseca prije dana njihova stvarnog unošenja u društvo ili okolnosti koje bi ukazivale na to da je vrijednost stvari, odnosno prava na dan njegova unošenja u društvo na temelju novih okolnosti ili okolnosti koje su naknadno saznali bila znatno niža od vrijednosti koju je utvrdio neovisni stalni sudski procjenitelj odgovarajuće struke.

7.5. Prilozi prijave

Pored propisanih priloga prijave za upis dioničkog društva prilažu se i :

-isprave kojima se dokazuje kako je utvrđena prosječna ponderirana cijena vrijednosnih papira i instrumenata tržišta novca koje se ulažu u društvo za posljednja tri mjeseca trgovanja njima na uređenom tržištu prije dana stvarnog unošenja u društvo,

- elaborat o procjeni kojim je utvrđena vrijednost stvari, odnosno prava koje se ulaže u društvo.

7.6. Ispitivanje prijave

Sud je dužan ispitati je li društvo uredno osnovano i sadržava li prijava zakonom propisani sadržaj te jesu li joj priložene propisane isprave.

7.7. Odbijanje upisa

Sud će odbiti upis društva u sudski registar:

- ako revizori osnivanja izjave ili ako je očigledno da izvješće o osnivanju ili izvješće o reviziji osnivanja što su ga podnijeli članovi uprave i nadzornog odbora odnosno izvršni direktori i članovi upravnog odbora nisu točni, nisu potpuni ili nisu u skladu s propisima,

- ako revizori osnivanja izjave ili je sud mišljenja da je vrijednost predmeta ulaganja stvari, odnosno prava ili preuzimanja stvari odnosno prava znatno manja od iznosa temeljnog kapitala koji otpada na dionice koje se za to daju odnosno od vrijednosti protučinidbe,

- ako je u prijavi navedeno da se društvo osniva ulaganjem ili preuzimanjem stvari, odnosno prava bez revizije osnivanja, sud će u pogledu vrijednosti stvari, odnosno prava isključivo ispitati jesu li ispunjene pretpostavke za upis društva koje se osniva ulaganjem ili preuzimanjem stvari i prava bez revizije osnivanja,⁵⁴

- može odbiti upis samo ako je očito da je vrijednost stvari, odnosno prava znatno precijenjena,

- ako sadržaj statuta društva nema obvezni sadržaj⁵⁵nije u skladu s odredbom čl. 173 . st 3. ZTD-s i drugog zakona kojim se propisuje njegov obvezni sadržaj,

---

⁵⁴ Čl. 187. a ZTD-a propisane su pretpostavke za upis društva koje se osniva ulaganjem ili preuzimanjem stvari i prava bez revizije osnivanja

⁵⁵ Čl. 173. st. 3 ZTD-a propisan je sadržaj statuta

- ako sadrži odredbe protivne propisima koji isključivo ili pretežno služe zaštiti vjerovnika društva ili su inače doneseni u javnom interesu ili
- ako sadrži odredbe koje ga čine ništetnim.

7.8. Sadržaj upisa

- tvrtka društva,
- sjedište društva,
- predmet poslovanja društva,
- visina temeljnog, odnosno odobrenog kapitala,
- dan kada je usvojen statut,
- imena i prezimena članova uprave, predsjednika i članova nadzornog odbora odnosno izvršnih direktora i članova upravnog odbora i njihovi osobni identifikacijski brojevi građana te prebivalište,
- trajanje društva,
- ovlaštenja članova uprave za zastupanje.
- podaci iz čl. 187. st. 1. toč. 6. ZTD-a ⁵⁶ ako je društvo osnovao jedan osnivač,
- drugi podaci propisani posebnim zakonom.

7.9. Upis u sudski registar društva s jednim dioničarom

Stekne li nakon osnivanja društva jedan dioničar sve dionice društva ili ih uz njega drži još i društvo, u sudski se registar moraju upisati podaci iz čl. 189. toč 9. ZTD-a.⁵⁷

Ako nakon toga dionice stekne još neki dioničar, osim kada se po odredbama ZTD-a smatra da je riječ o stjecanju vlastitih dionica društva, dotadašnji se jedini dioničar briše iz sudskog registra.

7.10. Objava upisa

Osim sadržaja upisa objavljuju se:

- podaci o zakonom propisanom sadržaju statuta⁵⁸, podaci o posebnim pogodnostima i troškovima osnivanja društva iz čl. 175. st. 1. i 2. ZTD-a i podaci o ulaganju stvari i prava odnosno preuzimanju stvari i prava iz čl. 176. ZTD-a.
- iznos za koji su izdane dionice,

---

⁵⁶ Čl. 187. st.1. toč. 6. glasi: „Ima li društvo jednog dioničara za fizičku osobu ime i prezime, osobni identifikacijski broj, prebivalište, a za strance broj i oznaku osobne identifikacijske isprave i državu koja ju je izdala, a za pravnu osobu tvrtka ili naziv i matični broj subjekta odnosno odgovarajući podaci ako je riječ o stranoj osobi“.

⁵⁷ čl. 189. toč 9. glasi : “ podaci iz članka 187. stavka 1. točke 6. ovoga Zakona ako je društvo osnovao jedan osnivač”

⁵⁸ čl. 173. stavka 3. ZTD-a

- ime i prezime, odnosno tvrtka, prebivalište, odnosno sjedište, a ako se radi o fizičkoj osobi i osobni identifikacijski broj osnivača,

- obavijest da se kod suda mogu razgledati isprave koje su priložene prijavi za upis, tj. izvješća o reviziji članova uprave i nadzornog odbora odnosno izvršnih direktora i članova upravnog odbora te revizora osnivanja.

7.11. Upis ugovora dioničkog društva u sudski registar

Ugovori koje društvo u prve dvije godine nakon što se upiše u sudski registar sklopi s osnivačima ili s dioničarima na čije dionice otpada više od desetine iznosa temeljnog kapitala društva kojima društvo stječe stvari i prava za naknadu jednaku ili višu od iznosa desetine tog kapitala valjani su ako ih odobri glavna skupština i kada ih se upiše u sudski registar. Pravne radnje koje društvo poduzme u ispunjenju takvih ugovora nemaju pravni učinak dok glavna skupština ne odobri ugovor i dok ga se ne upiše u sudski registar.

Međutim, u sudski registar ne upisuje se ugovori kojima se stvari ili prava stječu u okviru tekućeg poslovanja društva, u ovršnom postupku ili na uređenom tržištu.

Nakon što glavna skupština odobri ugovor, uprava, odnosno izvršni direktori i predsjednik nadzornog, odnosno upravnog odbora moraju podnijeti prijavu za njegov upis u sudski registar.

7.11.1. Prilozi prijavi:

- ugovor u originalu ili u preslici koju ovjeri javni bilježnik,
- primjerak zapisnika s glavne skupštine sastavljen i potpisan od strane javnog bilježnika
- pisano izvješće o ugovoru⁵⁹ iz čl. 194.a stavka 3., a ako se društvo osniva ulaganjem ili preuzimanjem stvari i prava bez revizije osnivanja⁶⁰ potrebno je priložiti . isprave kojima se dokazuje kako je utvrđena prosječna ponderirana cijena vrijednosnih papira i instrumenata tržišta novca koje se ulažu u društvo za posljednja tri mjeseca trgovanja njima na uređenom tržištu prije dana stvarnog unošenja u društvo i elaborat o procjeni kojim je utvrđena vrijednost stvari, odnosno prava koje se ulaže u društvo.⁶¹

Sud može odbiti upis ugovora u sudski registar, osim iz razloga zbog kojih i inače može odbiti upis, ako revizor osnivanja, ili je to očigledno, izjavi da je izvješće uprave, odnosno izvršnih direktora nepotpuno, sadrži pogrešne podatke ili je protivno propisima ili je za stvar ili pravo koje treba steći ugovorena neprimjereno velika naknada.

---

⁵⁹ Čl. 194.a st.3. ZTD-a

⁶⁰ Čl. 185. a ZTD-a

⁶¹ Čl. 187. a st. 3. ZTD-a

7. 11. 2. Sadržaj upisa:

- datum sklapanja ugovora i datum održavanja glavne skupštine koja ga je odobrila,
- stvar ili pravo koji se stječu na temelju ugovora,
- naknada koja se za to daje.

8. STATUT DIONIČKOG DRUŠTVA

8.1. Općenito

Neovisno o tome radi li se o simultanom ili sukcesivnom osnivanju oba načina osnivanja dioničkog društva otpočinju usvajanjem statuta. Ako se radi o simultanom osnivanju, statut usvajaju svi oni koji su dioničari društva u trenutku upisa društva u sudski registar, jer su preuzeli sve dionice društva. Ako se radi o sukcesivnom osnivanju statut usvajaju samo oni dioničari koji preuzimaju dio dionica i upućuju javni poziv za upis preostalih dionica.

Statut se usvaja se davanjem izjave osnivača o usvajanju statuta u ispravi sastavljenoj kod javnog bilježnika.

8.2. Sadržaj statuta:

- tvrtka i sjedište društva,
- predmet poslovanja,
- iznos temeljnoga kapitala,
- nominalni iznosi dionica i njihov rod, ako se izdaju u više rodova, broj dionica svakoga roda,
- podatak o tome da se izdaju dionice koje glase na ime,
- podatak o tome ima li društvo upravu i nadzorni odbor ili upravni odbor i izvršne direktore te o broju njihovih članova,
- način i oblik objave priopćenja društva,
- vrijeme trajanja i prestanku društva.

8.3. Izmjena statuta ⁶²

O izmjeni statuta odlučuje samo glavna skupština kvalificiranom većinom tj. glasovima koji predstavljaju najmanje $\frac{3}{4}$ temeljnog kapitala zastupljenoga na glavnoj skupštini pri donošenju odluke. Statutom se može odrediti veća većina i može se tražiti ispunjenje dodatnih pretpostavki.

Ako bi došlo do promjene dotadašnjeg odnosa među rodovima dionica na štetu nekog roda, moraju se suglasiti dioničari tog roda dionica kao i u slučaju ako se dioničarima stavlja dodatne obveze.

Svaka izmjena statuta mora se upisati u sudski registar i smatra se valjanom tek od tek od upisa u sudski registar.

9. Unošenje temeljnih uloga

Dionice se uplaćuju u novcu, ulaganjem stvari ili prava.⁶³

Ako se dionice uplaćuju u novcu prije upisa u sudski registar mora se uplatiti najmanje $\frac{1}{4}$ najnižeg iznosa svake dionice, a ako se izdaje za viši iznos od nominalnog, mora se uplatiti i cijeli iznos koji prelazi taj iznos.

10. Stjecanje i prestanak članstva

Članstvo u dioničkom društvu može se steći:

1. Originarno – preuzimanjem dionica kod osnivanja društva ili povećanja temeljnog kapitala
2. Derivativno – sjecanje dionica od dotadašnjeg dioničara

Članstvo u dioničkom društvu prestaje:

- smrću dioničara fizičke osobe,
- prestankom dioničara pravne osobe,
- otuđenjem dionica,
- odlukom glavne skupštine,

---

⁶² Čl. 301.,do čl. 303. ZTD-a

⁶³ čl. 179. st. 1. ZTD-a

- isključenjem dioničara (kaduciranje),
- povlačenjem dionica smanjenjem temeljnog kapitala društva,
- prestankom društva.

11. ORGANI DIONIČKOG DRUŠTVA

11. 1. Općenito

Osnivači društva imaju pravo izbora hoće li ga ustrojiti tako da ima upravu i nadzorni odbor (dualistički ustroj) ili samo upravni odbor te izvršne direktore kao osobe koje će voditi poslove društva (monistički ustroj).

Ako nije nešto drugo predviđeno statutom dioničkog društva ona imaju dualistički ustroj jer je monistički ustroj potrebno predvidjeti statutom.⁶⁴

Stoga, ovisno o odabranom sustavu korporacijskog upravljanja organi dioničkog društva su:

-glavna skupština

-nadzorni odbor

-uprava

-upravni odbor

-izvršni direktori

Ovlasti organa određene su prisilnim propisima i od toga se može odstupiti samo ako to zakon izričito dopušta. Među njima nema hijerarhijskog odnosa jer imaju različite zadaće u društvu.

11.2. Uprava i izvršni direktori

11.2.1. Monistički ustroj

Sastav upravnog odbora je jedna ili više osoba od kojih je jedna glavni izvršni direktor. Mandat članova je najviše 6 godina. Vode poslove društva zajedno, ako nije drukčije određeno i odgovorni su upravnom odboru. Društvo zastupaju skupno ili

---

⁶⁴ čl. 272. a ZTD-a

samostalno i pojedinačno. Za njihovo imenovanje i opoziv nadležni su upravni odbor i sud.

11.2.2. Dualistički ustroj

Sastav uprave je jedna ili više osoba od kojih je jedna predsjednik. Mandat članova je najviše 5 godina. Vode poslove društva na vlastitu odgovornost. Društvo zastupaju skupno ili ako je statutom određeno, samostalno i pojedinačno. Za njihova imenovanje i opoziv nadležni su nadzorni odbor i sud.

11.3. UPRAVA

11.3.1. Pojam

Član uprave je svaka fizička osoba koja je potpuno poslovno sposobna.

Član uprave ne može biti:⁶⁵

- osoba koja je kažnjena za kazneno djelo zlouporabe stečaja, zlouporabe u postupku stečaja, pogodovanja vjerovnika ili povrede obveze vođenja trgovačkih i poslovnih knjiga iz KZ RH i to za vrijeme od 5 godina po pravomoćnosti presude kojom je osuđena, pri čemu se u to vrijeme ne računa vrijeme provedeno na izdržavanju kazne,
- protiv koje je izrečena mjera sigurnosti zabrane obavljanja zanimanja koje je obuhvaćeno predmetom poslovanja društva, ali samo za vrijeme trajanja zabrane,
- član nadzornog odbora, osim ako je član nadzornog odbora zamjenik člana uprave koji nedostaje, ali najviše godinu dana.

11.3.2. Imenovanje

Članova uprave i predsjednika imenuje članova uprave nadzorni odbor najviše na 5 godina i njihov mandat počinje danom donošenja odluke, bez obzira na upis u sudskom registru. To znači je taj upis deklaratoran.

Sud imenuje članove uprave samo ako neki član nije imenovan, a radi se o hitnom slučaju.

---

⁶⁵čl. 239. st .2. ZTD-a

11.3.3. Opoziv

Nadzorni odbor može opozvati svoju odluku o imenovanju člana uprave ili njezina predsjednika samo kada za to postoji važan razlog. Važnim razlogom naročito se smatra gruba povreda dužnosti, nesposobnost za uredno obavljanje poslova društva ili izglasavanje nepovjerenja u glavnoj skupštini društva, osim ako je to učinjeno zbog očito neutemeljenih razloga.

Opoziv je valjan dok se njegova nevaljanost ne utvrdi odlukom suda. To znači da opoziv vrijedi prema društvu od donošenja odluke i njezina priopćavanja članu uprave.

11.3.4. Ostavka

Ostavka predsjednika i člana uprave izjavljuje se u pisanom obliku nadzornom odboru. Za prestanak članstva nije potrebna odluka nadzornog odbora.

Ako iz izjave ne proizlazi što drugo, ona djeluje, ako za nju postoji važan razlog, od dana kada je izjavljena društvu (nadzornom odboru), u protivnom, tek po proteku 14 dana od toga dana. Izjava se može povući samo uz suglasnost nadzornog odbora.

11.3.5. Zadaće uprave su:

- vodi poslove društva,
- zastupa društvo,
- vodi knjigu dionica,
- na zahtjev glavne skupštine priprema odluke i opće akte čije je donošenje u nadležnosti glavne skupštine,
- priprema ugovore koji se mogu sklopiti samo uz suglasnost glavne skupštine,
- izvršava odluke koje glavna skupština donese u okviru svoje nadležnosti ,
- izvješćuje NO o načelnim pitanjima vođenja poslova društva, o rentabilnosti poslovanja, o rentabilnosti upotrebe vlastitoga kapitala i poslovima koji bi mogli biti vrlo značajni za rentabilnost i likvidnost, o tijeku poslova, prihodima i stanju društva.

11.3.6. Upis promjene u upravi u sudski registar

Nakon svake promjene u svom sastavu kao i promjene ovlasti za zastupanje mora se bez odgađanja podnijeti prijavu registarskom sudu radi upisa te promjene u sudski registar.

Prilozi prijavi:

- odluke nadzornog odbora o opozivu imenovanja i imenovanju članova uprave, odnosno ostavka člana uprave u izvorniku ili u javno ovjerenj preslici i javno ovjereni potpisi novih članova uprave,
- podaci o datumu imenovanja, ostavke ili opoziva člana uprave.

Novi članovi uprave moraju u prijavi dati izjavu izjava članova uprave odnosno izvršnih direktora da su upoznati s obvezom izvješćivanja suda i da nema okolnosti koje bi bile protivne odredbi čl. 239. st. 2. ZTD-a.⁶⁶

12. NADZORNI ODBOR

Nadzorni odbor ima najmanje 3 člana. Statutom se može odrediti i veći broj članova, ali taj broj uvijek mora biti neparan. Član može biti svaka fizička osoba koja je potpuno poslovno sposobna.

Član nadzornog odbora ne može biti:

- član uprave društva,
- član nadzornog, odnosno upravnog odbora u 10 društava,
- član uprave, odnosno izvršni direktor društva koje je ovisno u odnosu na dioničko društvo,
- član uprave, odnosno izvršni direktor drugog društva kapitala u čijem se nadzornom, odnosno upravnom odboru nalazi član uprave društva,
- osoba na čijoj strani postoje ograničenja za imenovanje člana uprave
- prokurist društva

---

⁶⁶čl. 239 st.2. ZTD-a glasi: " Članom uprave može biti svaka fizička osoba koja je potpuno poslovno sposobna. U statutu se mogu odrediti uvjeti za imenovanje članova uprave. Članom uprave ne može biti osoba:

1. koja je kažnjena za kazneno djelo zlouporabe stečaja, zlouporabe u postupku stečaja, pogodovanja vjerovnika ili povrede obveze vođenja trgovačkih i poslovnih knjiga iz Kaznenog zakonika Republike Hrvatske i to za vrijeme od pet godina po pravomoćnosti presude kojom je osuđena, s time da se u to vrijeme ne računa vrijeme provedeno na izdržavanju kazne ili

2. protiv koje je izrečena mjera sigurnosti zabrane obavljanja zanimanja koje je u potpunosti ili djelomično obuhvaćeno predmetom poslovanja društva za vrijeme dok traje ta zabrana."

- član i zamjenik člana uprave društva
- punomoćnik društva.

12. 1. Izbor i imenovanje

Članove bira glavna skupština običnom većinom glasova. Određeni broj članova mogu imenovati određeni dioničari samo ako je to predviđeno statutom ali najviše 1/3 članova odbora. Statutom se određuje broj članova koje imenuju radnici.

Sud imenuje članove nadzornog odbora samo ako nedostaje broj članova potreban za odlučivanje. Zahtjev sud mogu podnijeti uprava, član nadzornog odbora ili dioničar.

Mandat člana ne može biti više od 4 godine, ali se može ponavljati. Mandat počinje danom donošenja odluke, bez obzira na upis u sudskom registru. To znači da je deklaratoran.

12.2. Opoziv i ostavka

Glavna skupština može opozvati člana nadzornog odbora i prije isteka mandata većinom od najmanje $\frac{3}{4}$ danih glasova, osim ako statutom nije određena veća većina.

Imenovanog člana može u svako doba opozvati onaj tko ga je imenovao, a glavna skupština samo ako više ne postoje pretpostavke za imenovanje određene statutom, običnom većinom glasova.

Sud će na zahtjev nadzornog odbora ili dioničara na koje otpada najmanje 1/10 temeljnog kapitala ili najmanje 8.000.000,00 kn opozvati toga člana ako za to postoji važan razlog. Opoziv se smatra valjanim od priopćenja članu.

Ostavka se podnosi društvu u pisanom obliku i ne traži se postojanje važnog razloga niti odluka glavne skupštine. Djeluje od dana kada je dana društvu, ne odredi li se u njoj drukčije. Ostavka izabranog člana može se povući samo uz suglasnost glavne skupštine, a ostavka imenovanog člana samo uz suglasnost onoga koji ga je imenovao.

12.3. Upis u sudski registar i objava promjena u nadzornom odboru

Uprava i predsjednik nadzornog odbora moraju svaku promjenu u sastavu nadzornog odbora bez odgađanja objaviti onako kako se objavljuju priopćenja

društva i u propisanom roku podnijeti registarskom sudu prijavu za upis promjene u sudski registar.

Prilozi prijavi:

- odluka o opozivu člana nadzornog odbora, odnosno njegova ostavka i odluka o izboru, odnosno o imenovanju novog člana u izvorniku ili u javno ovjerenj preslici,
- izjava novog člana kojom prihvaća izbor, odnosno imenovanje u izvorniku ili u javno ovjerenj preslici, te podaci o datumu imenovanja odnosno izbora, ostavke ili opoziva.

12.4. Nadležnost nadzornog odbora

Nadzorni odbor:

- nadzire vođenje poslova društva,
- podnosi glavnoj skupštini pisano izvješće o obavljenom nadzoru,
- može pregledavati i ispitivati poslovne knjige i dokumentaciju društva, blagajnu, vrijednosne papire,
- imenovanje i opoziv članova uprave,
- zastupa društva prema članovima uprave
- može sazvati glavnu skupštinu.

13. UPRAVNI ODBOR I IZVRŠNI DIREKTORI

Statutom se može odrediti da društvo umjesto uprave i nadzornog odbora ima upravni odbor i u tom slučaju društvo je izabralo monistički ustroj upravljanja.

Upravni odbor sastoji se od najmanje 3 člana. Njihov mandat je najviše 6 godina i može biti ponovljen.

Na izbor i imenovanje, na svojstva osoba koje mogu biti izabrane, na opoziv, ostavku, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ZTD-a o nadzornom odboru.

Članovi UO-a mogu ujedno biti i izvršni direktori, ali ti članovi ne sudjeluju u odlučivanju o imenovanju i opozivu izvršnih direktora, njihovoj odgovornosti i odnosima s društvom.

13. 1. Nadležnost upravnog odbora

- vodi društvo,
- postavlja osnove za obavljanje predmeta poslovanja,
- nadzire vođenje poslova društva,
- zastupa društvo prema izvršnim direktorima društva,
- dužan je sazvati glavnu skupštinu kada je to potrebno radi dobrobiti društva – pojedine radnje u vezi s pripremom i vođenjem glavne skupštine može povjeriti izvršnim direktorima
- brine se o urednom vođenju poslovnih knjiga društva

13.2. Izvršni direktori

Izvršne direktore imenuje upravni odbor. Njihov mandat je najviše 6 godina. Ako je imenovano više izvršnih direktora jednog treba imenovati glavnim izvršnim direktorom. Izvršnim direktorima mogu se imenovati i članovi upravnog odbora, ali samo tako da većina njih budu neizvršni direktori i upisuju se u sudski registar.

Upravni odbor može izvršne direktore opozvati u svako doba.

Izvršni direktori vode poslove društva. Ako ih je više ovlašteni su voditi poslove društva samo zajedno, ako statutom nije drukčije određeno. Oni zastupaju društvo i podnose prijave za upis u sudski registar. O nesposobnosti za plaćanje i prezaduženosti društva moraju izvijestiti bez odgađanja predsjednika Upravnog odbora.

Ovlasti koje su zakonom dane upravnom odboru ne mogu se prenositi na izvršne direktore.

Na izvršne direktore primjenjuju se na odgovarajući način ostale odredbe ZTD-a o upravi društva.

14. ODGOVORNOST ČLANOVA UPRAVE⁶⁷

Članovi uprave moraju voditi poslove društva s pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika i čuvati poslovnu tajnu društva.

---

⁶⁷ čl. 252. ZTD-a

Ako povrijede svoje obveze odgovaraju za štetu društvu kao solidarni dužnici po načelu pretpostavljene krivnje. To znači da društvo mora dokazati samo postojanje štete, radnju ili propust člana uprave te uzročnu vezu između štete i te radnje, a članovi uprave moraju dokazati da nema krivnje za štetu koja je nastala jer su primijenili pozornost urednog i savjesnog gospodarstvenika.

15. ODGOVORNOST ČLANOVA NADZORNOG ODBORA ⁶⁸

Članovi nadzornog odbora dužni su djelovati u interesu društva. Obvezni su čuvati kao poslovnu tajnu sve ono što saznaju iz povjerljivih izvješća i danih savjeta društvu (ako su označeni kao poslovna tajna). Na dužnost postupanja članova NO-a u obavljanju poslova odbora s dužnom pozornošću i na njihovu odgovornost na odgovarajući se način primjenjuju odredbe kojima je propisan odgovornost članova uprave. ⁶⁹

16. ODGOVORNOST ZA ŠTETU

Tko koristeći svoj utjecaj u društvu navede članove organa društva, prokuristu ili punomoćnika da poduzmu nešto na štetu društva ili njegovih dioničara, odgovara za štetu društvu i dioničarima, ako im je nastala šteta. Pored ove osobe, za štetu kao solidarni dužnici odgovaraju i članovi organa društva. Za štetu odgovara kao solidarni dužnik i onaj tko je imao koristi od štetne radnje ako je u tome sudjelovao s nakanom.

Zahtjev za naknadu štete mogu postaviti: društvo, dioničari i vjerovnici društva, ako svoje tražbine ne mogu podmiriti od društva.

17. GLAVNA SKUPŠTINA

Glavna skupština je organ društva u kojemu dioničari ostvaruju svoja prava. Pravo sudjelovanja u pravilu imaju svi dioničari.

17.1. Nadležnost

Glavna skupština odlučuje o pitanjima izričito određenim zakonom i statutom društva, a osobito o:

---

⁶⁸ čl. 272. ZTD-a

⁶⁹ čl. čl. 252., 273. i 273.a ZTD-a

- izboru i opozivu članova nadzornog, odnosno upravnog odbora,
- upotrebi dobiti,
- davanju razrješnice članovima uprave i nadzornog, odnosno upravnog odbora,
- imenovanju revizora društva,
- izmjenama statuta,
- povećanju i smanjenju temeljnoga kapitala društva,
- uvrštenju dionica društva na uređeno tržište radi trgovanja i o povlačenju dionica s tog uvrštenja,
- prestanku društva.

17.2. Sazivanje

Skupština se mora se sazvati u slučajevima određenim zakonom i statutom ili kada to zahtijevaju interesi društva.

Glavnu skupštinu mogu sazvati uprava/izvršni direktori, nadzorni odbor/upravni odbor, likvidatori društva i dioničari, koji zajedno imaju udjele u visini od 20-tog dijela temeljnog kapitala društva u kojem slučaju zahtjev s navedenom svrhom i razlozima upućuju upravi.

Ako uprava ne udovolji zahtjevu sud može ovlastiti dioničare da sami sazovu skupštinu.

Rok za sazivanje glavne skupštine je najmanje 30 dana prije dana održavanja pri čemu se rok se ne uračunava dan objave poziva. Poziv za glavnu skupštinu objavljuje se u glasilu društva. Ako su dioničari poimenično poznati glavnoj skupštini može se sazvati preporučenim pismom.

Uz poziv objavljuje se dnevni red. Na glavnoj skupštini ne može se odlučivati o točkama dnevnog reda koje nisu objavljene. Objavljuje se i prijedlog odluka koje na njoj treba donijeti

Glavnu skupštinu vodi predsjednik. Mora se sastaviti popis svih prisutnih i zastupanih dioničara te njihovih zastupnika (ime, prezime, prebivalište, kod dionica s nominalnim iznosom taj iznos za svaku od njih, a kod onih bez nominalnog iznosa broj dionica, i rod dionica). Sastavlja se zapisnik, koji vodi i potpisuje javni bilježnik – navode se: mjesto i vrijeme održavanja glavne skupštine, ime i prezime javnog bilježnika, način i rezultat glasovanja i utvrđenje predsjednika o donesenim odlukama.

Svaka dionica imatelju daje pravo glasa u glavnoj skupštini društva. Zabranjeno je izdavanje dionica koje za isti iznos temeljnog kapitala koji se na njih odnosi daju različito pravo glasa te se na taj način poštuje načelo da dioničari pod jednakim uvjetima imaju jednak položaj u društvu.

Broj glasova iz dionice mora odgovarati njenom nominalnom iznosu, a kod dionica bez nominalnog iznosa prema njihovu broju. Pravo glasa stječe se potpunom uplatom uloga. Statutom se može odrediti da se pravo na jedan glas stječe već kada se za dionicu uplati zakonom ili statutom određeni najniži iznos uloga.

Ograničenje prava glasa može se odrediti statutom na način da ni jedan dioničar ne može imati više od određenog broja glasova ili više od određenog postotka glasova.

Nitko ne može ostvarivati pravo glasa za sebe ili drugoga kada se odlučuje o tome da mu se dade razrješnica, o njegovu oslobođenju od neke obveze ili o ostvarenju zahtjeva kojega društvo ima prema njemu (isključenje prava glasa).

17.3. Pravo glasa

Na glavnoj skupštini odluke se donose kvorumom i potrebnom većinom za donošenje odluka. Kvorum nije propisan zakonom, ali se može odrediti statutom i čine ga dioničari koji predstavljaju određenu visinu temeljnoga kapitala u odnosu prema njegovu ukupnom iznosu, čija se prisutnost traži da bi se glavna skupština mogla održati i da bi se na njoj moglo valjano odlučivati.

Donošenje odluka primjenom načela obične većine znači da se na glavnoj skupštini odluke se donose većinom danih glasova (obična većina) – ako zakonom ili statutom nije određena neka veća većina ili dodatne pretpostavke.

Kvalificirana većina je većina od najmanje $\frac{3}{4}$ temeljnoga kapitala zastupljenoga na glavnoj skupštini koja je potrebna je kod odlučivanja o:

- izmjeni statuta,
- povećanju i smanjenju temeljnog kapitala,
- isključenju ili ograničenju prava prvenstva pri upisu novih dionica,
- prestanku društva, itd...

Većina od najmanje $\frac{3}{4}$ danih glasova potrebna je za donošenje odluke o:

- opozivu članova nadzornog odbora/upravnog odbora
- odobrenje upravi za obavljanje poslova za koje joj je nadzorni odbor uskratio suglasnost koju je uprava po statutu morala zatražiti.

18. POVEĆANJE TEMELJNOG KAPITALA

Temeljni kapital može se povećati: ulozima, kao uvjetno povećanje temeljnog kapitala, odobrenim temeljnim kapitalom i iz sredstava društva.

18.1. Povećanje temeljnoga kapitala ulozima

Odluka se donosi glasovima koji predstavljaju najmanje 3/4 temeljnoga kapitala zastupljenoga na glavnoj skupštini pri donošenju odluke. Statutom se može odrediti druga većina, ali ne manja od većine glasova koji predstavljaju 2/3 temeljnog kapitala zastupljenoga na glavnoj skupštini. Ako postoji više rodova dionica, osim većine od 3/4, potrebna je suglasnost dioničara svakog roda dionica.

Temeljni kapital se ne može se povećati dok se ne uplate svi dotadašnji ulози, osim ako nije uplaćen u neznatnom dijelu.

U društvo se unosi nov dodatni kapital uplatama u novcu, unosom stvari ili prava. Za uneseni kapital izdaju se nove dionice pri čemu nije moguće postojeće nominalne iznose dionica tek povećat.

Odluka o povećanju sadržava: novi iznos temeljnog kapitala, nominalne iznose dionica te iznose koje za njih treba uplatiti. Ako se ulažu stvari i prava moraju se navesti predmet ili pravo koje društvo stječe ulaganjem, osoba od koje ih stječe i nominalni iznos dionica koje se stječu takvim ulaganjem.

18.1.1. Prijava upisa odluke u sudski registar

Odluka o povećanju temeljnog kapitala mora se podnijeti sudu radi upisa u sudski registar.

Prilozi prijavi:

- izvješće revizora⁷⁰ iz stavka 3. članka 305.a ZTD-a,

---

⁷⁰ čl.305. st.3 glasi:“ Ako su ispunjene pretpostavke iz članka 185.a stavka 2. ovoga Zakona, sud će na zahtjev dioničara koji su u vrijeme donošenja odluke o povećanju temeljnog kapitala zajedno imali dionice na koje se odnosi najmanje pet posto temeljnog kapitala i još ih drže na dan podnošenja zahtjeva imenovati jednoga ili više revizora. Zahtjev treba postaviti do dana upisa u sudski registar da je temeljni kapital povećan. Prije donošenja odluke sud će saslušati članove uprave, odnosno izvršne direktore društva. Ovdje se primjenjuju odredbe članka 40. stavka 2. i 3. ovoga Zakona „

- ako se u društvo ulaže stvar, odnosno pravo a nema obveze da se provede revizija povećanja temeljnog kapitala i ako je unaprijed objavljen datum odluke o povećanju kapitala, podnositelji prijave moraju u njoj samo izjaviti da im nije poznato da bi nakon objave odluke o povećanju temeljnog kapitala nastupile okolnosti iz članka 185.a stavka 2. ZTD-a,

- navesti uloge u dotadašnji temeljni kapital koji još nisu uplaćeni i zašto se ne može postići da se oni uplate,

- izvješće revizora iz čl 305. st. 3. ili isprave iz čl. 187.a st. 3. ZTD-a i dokaz kada su u glasilu društva objavljeni podaci iz čl. 305.a st. 2. ZTD-a,

Sud će odbiti upis odluke u registar ako je vrijednost uloga u stvarima i pravima znatno manja od temeljnog kapitala koji se odnosi na dionice koje se za to daju.

Pravo prvenstva na upis novih dionica imaju postojeći dioničari razmjerno svojem udjelu u dotadašnjem temeljnom kapitalu. To pravo može se isključiti odlukom glavne skupštine većinom od najmanje $\frac{3}{4}$ temeljnog kapitala zastupljenog na glavnoj skupštini.

18.1.2. Prijava za upis povećanja kapitala u sudski registar

Sadržaj prijave:

- na prijavu se na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ZTD-a o uplati dionica, dokazi o uplaćenim iznosima odnosno unosu stvari i prava te sadržaju prijave kada se društvo osniva ulaganjem ili preuzimanjem stvari i prava bez revizije osnivanja⁷¹

Prilozi prijave:

- popis upisnika potpisan od strane uprave u kojemu su navedene dionice svakoga upisnika i na temelju toga učinjene uplate, a ako se radi o izdavanju vrijednosnih papira⁷² primjerak obavijesti poslana Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga o broju i postotku upisanih i uplaćenih dionica te osobama koje su uplatile i koje iznose za te dionice i potvrdu banke u kojoj društvo ima račun za tekuće poslovanje o položenim uplaćenim sredstvima na posebnom računu,

- ako je kapital povećan ulozima u stvarima i u pravima, ugovore koji su temelj za ta utvrđenja⁷³ iz ili za njihovo provođenje te izvješće o reviziji takvoga ulaganja,

---

⁷¹ čl. 179. st. 3. i 5., čl 187. st. 1. i st. 2. toč. 3. i čl. 187.a ZTD-a

⁷² čl. 307. st.5. ZTD-a

⁷³ čl. 305. ZTD-a

- obračun troškova koji će za društvo nastati izdavanjem novih dionica,
- ako je za povećanje kapitala potrebno odobrenje državnog organa i to odobrenje.

Prijedlog i upis povećanja temeljnoga kapitala društva može se povezati s prijavom i upisom odluke o povećanju toga kapitala.

Povećanje kapitala važi od upisa u sudskom registru. To znači da taj upis ima konstitutivni učinak.

18.2. Uvjetno povećanje temeljnoga kapitala

Glavna skupština može donijeti odluku o povećanju temeljnog kapitala društva koje će se provesti samo u mjeri potrebnoj da se ostvari pravo na stjecanje dionica.

Ta odluka se može donijeti samo radi:

- ostvarivanja prava vjerovnika društva na zamjenu zamjenjivih obveznica u dionice i prava prvenstva pri upisu novih dionica društva
- pripreme za pripajanje više društava
- ostvarenja prava na dionice radnika i članova uprave/izvršnih direktora društva na temelju ulaganja svoje tražbine prema društvu koje imaju na temelju prava na sudjelovanje u dobiti društva
- davanja dionica vladajućeg društva dioničarima odnosno članovima ovisnoga društva

Sadržaj odluke o uvjetnom povećanju kapitala:

- svrhu povećanja,
- osobe koje se mogu koristiti pravom prvenstva pri upisu dionica,
- iznos za koji se izdaju dionice.

18.2.1. Prijava za upis odluke u sudski registar

Sadržaj prijave:

- na odgovarajući način primijeniti odredbu kojom je propisana obveza navesti uloge u dotadašnji temeljni kapital koji još nisu uplaćeni i zašto se ne može postići da se oni uplate.⁷⁴

Prilozi prijavi:

---

⁷⁴ čl. 306. st.2. ZTD-a

- ako je kapital povećan ulozima u stvarima i u pravima, ugovore koji su temelj za utvrđenja ili za njihovo provođenje i izvješće o reviziji takvoga ulaganja ili isprave iz čl. 187.a st. 3. ZTD-a,

- obračun troškova koji će za društvo nastati izdavanjem novih dionica,

- ako je za povećanje kapitala potrebno odobrenje državnog organa i to odobrenje.

Sud će odbiti upis odluke u registar ako je vrijednost uloga u stvarima i pravima znatno manja od temeljnog kapitala koji se odnosi na dionice koje se za to daju.

18.2.2. Objava upisa

U objavi upisa u sudski registar odluke o uvjetnom povećanju temeljnoga kapitala društva moraju se osim sadržaja upisa navesti sadržaj odluke o uvjetnom povećanju kapitala te ako se radi o ulaganju stvari i prava utvrđenja propisana u čl. 315. ovoga ZTD-a i upućivanje na izvješće revizora o takvom ulaganju.

Temeljni kapital povećan je izdavanjem dionica. Upis u sudski registar ima deklaratoran učinak.

18.3. Odobreni temeljni kapital

Statutom se može ovlastiti upravu/upravni odbor da u roku od najviše 5 godina od upisa društva u sudski registar, odnosno od izmjene statuta, izdavanjem novih dionica uz uplate uloga poveća temeljni kapital društva do određenoga nominalnog iznosa (odobreni kapital). Za odluku uprave potrebna je suglasnost nadzornog odbora.

Nominalni iznos odobrenog kapitala ne može preći polovinu iznosa nominalnog iznosa temeljnog kapitala koji je bio u trenutku davanja ovlasti upravi. Ne može se povećati dok nisu u cijelosti uplaćeni dotadašnji ulози, osim neznatnog dijela.

Temeljni kapital je povećan danom upisa povećanja u sudski registar, dakle upis u sudski registar ima konstitutivni učinak.

18.4. Povećanje temeljnoga kapitala iz sredstava društva

U ovom slučaju se u društvo ne unosi novi kapital već postojeća imovina društva dobiva drugačiji status. Temeljni kapital se povećava pretvorbom rezerve kapitala, rezervi iz dobiti i zadržane dobiti.

Odluka se o povećanju temeljnog kapitala iz sredstava društva može se donijeti nakon utvrđivanja računa dobiti i gubitka za prethodnu poslovnu godinu.

18.4.1. Prijava za upis odluke u sudski registar

Prilozi prijave:

- financijska izvješća s izvješćem revizora i posljednja godišnja financijska izvješća, ako još nisu utvrđena.,

- izjava sudu da od dana koji je uzet za osnovu financijskih izvješća do dana podnošenja prijave po njihovu saznanju nije došlo do smanjenja imovine koje bi bilo smetnja povećanju temeljnoga kapitala društva, ako bi se o tome odlučivalo na dan podnošenja prijave.

Sud može upisati u sudski registar odluku o povećanju temeljnoga kapitala ako su financijska izvješća na temelju kojih je ona donesena sastavljena najviše osam mjeseci prije podnošenja prijave i ako je dana izjava iz priloga prijave. Sud ne mora ispitivati odgovaraju li financijska izvješća propisima., a kod upisa odluke u sudski registar treba navesti da se radi o povećanju temeljnoga kapitala iz sredstava društva.

Povećanje kapitala važi od dana upisa odluke o povećanju u sudski registar, dakle upis u sudski registar ima konstitutivni učinak.

19. SMANJENJE TEMELJNOG KAPITALA

Temeljni kapital može se smanjiti efektivno i nominalno. Svrha efektivnog smanjenja je da se dioničarima vrate uplaćeni ulози ili da ih se oslobodi obveze neuplaćenog dijela uloga, dok nominalno smanjenje služi pokrivanju gubitaka društva.

Smanjenje temeljnoga kapitala može biti: redovno, pojednostavnjeno i povlačenjem dionica.

19.1. Redovno smanjenje

Odluka mora sadržavati: svrhu smanjenja temeljnog kapitala odnosno hoće li se dio uloženoga vratiti dioničarima i način smanjenja odnosno smanjene nominalnog iznosa dionica ili spajanje dionica. Do spajanje dolazi samo u slučaju ako se najniži nominalni iznos dionica više ne može smanjivati.

19.1.2. Upis odluke o redovnom smanjenju temeljnog sudski registar

Prilozi prijave:

- prijepis ili preslika zapisnika s glavne skupštine na kojoj je donesena odluka o smanjenju temeljnoga kapitala ovjereni od strane javnog bilježnika,
- primjerak izmijenjenoga statuta ovjeren od strane javnog bilježnika.

Temeljni kapital društva smanjen je s danom upisa odluke o smanjenju temeljnoga kapitala u sudski registar, dakle taj upis ima konstitutivni učinak.

19.1.3. Zaštita vjerovnika

Zakonodavac je propisao posebna pravila radi zaštite vjerovnika u slučaju redovnog smanjenja temeljnog kapitala te se određuje da njihove tražbine društvo treba podmiriti ili za njih dati primjereno osiguranje ako se vjerovnici jave u roku od 6 mjeseci od objave odluke. dioničari mogu dobiti isplate tek nakon podmirenja vjerovnika.

Temeljni kapital ne može se smanjiti ispod zakonom određenog najnižeg iznosa temeljnoga kapitala, osim u slučaju ako se istodobno s odlukom o redovnom smanjenju temeljnoga kapitala donosi i odluka o povećanju temeljnog kapitala.

Svrha donošenja odluke o redovnom smanjenju temeljnoga kapitala i odluke o povećanju temeljnog kapitala je ta što se smanjivanjem najprije usklade računovodstveno iznosi aktive i pasive, a potom se u društvo unosi novi kapital isključivo uplatama u novcu, a ne u stvarima i pravima .

Upis odluke o redovnom smanjenju temeljnog kapitala u sudski registar ima konstitutivan učinak dok kasniji upis provedbe smanjenja je samo deklaratoran.

19.2. Pojednostavnjeno smanjenje temeljnoga kapitala

Ovaj način smanjenja temeljnog kapitala može se koristiti samo ako se to čini radi izravnavanja niže vrijednosti, da bi se pokrili gubici ili sredstva prenijela u rezerve kapitala. Dopušteno je samo ako se potroši dio zakonskih rezervi i rezervi kapitala za koji one prelaze 5% temeljnoga kapitala koji preostane nakon smanjenja kapitala te da su potrošene statutarne i ostale rezerve iz dobiti.

Iznosi dobiveni pojednostavnjenim smanjenjem ne smiju se isplatiti dioničarima i ne mogu služiti za oslobođenje dioničara obveze uplate uloga sve dok zakonske rezerve i rezerve kapitala ne dosegnu 5% temeljnoga kapitala

Upis odluke o pojednostavnjenom smanjenju u sudski registar je konstitutivan.

19.3. Smanjenje temeljnoga kapitala povlačenjem dionica

Motivi smanjenja temeljnog kapitala povlačenjem dionica mogu biti saniranje društva, isključenje pojedinih dioničara iz društva ili vraćanje dioničarima onoga što su uložili u društvo. Za razliku od drugih načina smanjenja temeljnog kapitala, u ovom slučaju povlačenje se ne odnosi na sve već samo na neke, točno određene dionice.

Dionice se mogu povući prisilno i povlačenjem vlastitih dionica. Društvo može povući dionice prisilno samo onda ako je bilo naređeno ili dopušteno u prvome statutu društva ili u njegovoj izmjeni i dopuni do koje je došlo prije preuzimanja ili upisa dionica. Glavna skupština je uvijek ovlaštena povući vlastite dionice, a odluku o tome mora donijeti ispune li se zakonske pretpostavke kojima se uređuje pitanje stjecanja vlastitih dionica.

Upisom odluke o smanjenju temeljnoga kapitala u sudski registar, a ako su dionice povučene nakon toga, s njihovim povlačenjem temeljni kapital društva smanjuje se za iznos temeljnog kapitala koji otpada na povučene dionice. Ako je prisilno povlačenje naređeno statutom, a glavna skupština ne odluči o smanjenju temeljnoga kapitala, taj kapital društva se smanjuje s povlačenjem dionica. Za povlačenje je dovoljna radnja društva usmjerena poništenju prava iz određenih dionica.

20. Ništetnost i pobojnost odluka glavne skupštine

20.1. Razlozi ništetnosti

Ti razlozi su taksativno navedeni (čl. 355.):

- ako je odluka suprotna odluci o uvjetnom povećanju kapitala društva (čl. 313. st. 4.),
- ako se odluka odnosi na upotrebu dobiti iz povećanja temeljnog kapitala iz sredstava društva, a ne upiše se u registar u roku od tri mjeseca (čl. 338. st. 2.),

- ako je riječ o odluci o smanjenju i povećanju temeljnog kapitala, a povećanje temeljnog kapitala se ne upiše u roku od šest mjeseci od donošenja odluke o povećanju (čl. 348. st. 2.),
- ako revizor ne podnese izvješće bez rezerve u roku od dva tjedna od utvrđivanja godišnjih financijskih izvješća od glavne skupštine (čl. 300.e st. 3.),
- ako je donesena na glavnoj skupštini koja nije sazvana na način propisan zakonom,
- ako nije unesena u zapisnik koji je sastavio javni bilježnik, ako u zapisniku nije navedeno mjesto i vrijeme održavanja glavne skupštine, ime i prezime javnog bilježnika te način i rezultat glasovanja i utvrđenje predsjednika o donesenim odlukama te ako zapisnik nije potpisao javni bilježnik,
- ako nije u skladu s biti društva,
- ako se njome čini povreda propisa kojima se isključivo ili pretežito štite interesi vjerovnika,
- ako se njenim sadržajem povređuju propisi koji su doneseni radi zaštite javnog interesa,
- ako je suprotna moralu,
- ako je pravomoćnom presudom donesenom povodom tužbe za pobijanje odluke proglašena ništetnom.

20.2. Razlozi poboynosti

Odluka je poboynna ako je donesena protivno zakonu ili statutu.

- povrede postupka (npr. pogreške u glasovanju i utvrđivanju rezultata glasovanja, kao pogrešno brojenje glasova, pribrajanje nevažećih glasova pri čemu mora postojati uzročna veza između povrede i odluke),
- sadržajna suprotnost odluke zakonu ili statutu (povreda materijalnopравnih propisa) u kojem slučaju se ne traži uzročnost. Dovoljno da je sadržaj odluke suprotan zakonu ili statutu,
- pokušaj postizanja koristi (da je dioničar pokušao postići korist za sebe ili drugoga glasovanjem na glavnoj skupštini, da je to pokušao na štetu društva ili drugih dioničara, da se pobijanom odlukom to i postiže i da se tom odlukom ne predviđa primjereno obeštećenje drugih),

Tužba se podnosi u roku od 30 dana od donošenja odluke. Rok za tužitelja koji je bio prisutan počinje teći prvog narednog dana od zaključenja glavne skupštine na kojoj je odluka donesena, ako nije bio prisutan na glavnoj skupštini počinje teći

prvoga nerednoga dana od dana kada je mogao saznati za odluku. Rok je prekluzivni.

20.3. Učinak pobijanja

Presuda o utvrđenju odluke gl. skupštine ništetnom djeluje prema svakome – odluka se smatra ništetnom otpočetka (*ex tunc*). Uprava/izvršni direktori moraju presudu bez odgađanja dostaviti sudskom registru. Ako je u sudskom registru bila upisana odluka koja je oglašena ništetnom mora se upisati i presuda i objaviti na isti način kako se objavljuje i odluka.

Presuda se neće upisati u sudski registar ako je pravomoćnim rješenjem iz čl. 366.a st. 1. ZTD-a utvrđeno da nedostatak odluke ne utječe na njezin učinak pa tako ni valjanost upisa odluke u sudskom registru.

21. Prestanak društva

Razlozi za prestanak:

- istek vremena, ako je društvo osnovano na određeno vrijeme,
- odluka glavne skupštine (glasovima koji predstavljaju najmanje $\frac{3}{4}$ temeljnog kapitala zastupljenoga na gl. skupštini),
- pravomoćna odluka registarskog suda kojom se određuje brisanje društva po službenoj dužnosti,
- pripajanje društva drugome društvu, spajanje s drugim društvom, podjela društva razdvajanjem,
- zaključenje stečajnog postupka,
- ništetnost društva,
- ukidanje društva.

21.1. Upis u sudski registar

Ako odluku o prestanku društva donosi glavna skupština, ta se odluka mora prijaviti sudu radi upisa u sudski registar, a ako odluku o tome donese sud, odluka će se upisati u taj registar po službenoj dužnosti.

22. Likvidacija

Likvidacija društva se provodi, osim ako su razlozi za prestanak otvaranje stečajnog postupka, te statusne promjene pripajanje društva drugome društvu, spajanje s drugim društvom i podjela društva razdvajanjem.

23. Ništetnost društva

Nakon upisa ništetnosti društva u sudski registar provodi se likvidacija društva. Ništetnost društva ne utječe na pravne poslove poduzete u njegovo ime.

Dioničari koji nisu u potpunosti uplatili dionice dužni su to učiniti u mjeri u kojoj je to potrebno da bi se podmirile obveze društva.

IX. DRUŠTVO S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

1. Pojam

Društvo s ograničenom odgovornošću je trgovačko društvo kapitala u koje osnivači unose uloge s kojima sudjeluju u unaprijed dogovorenom temeljnom kapitalu. Na temelju toga stječu u društvu članska prava, utjelovljena u poslovnim udjelima koji se stječu uplatom temeljnog uloga. Članovi mogu biti pravne i fizičke osobe, domaće i inozemne, jedna ili više. Oni ne odgovaraju za obveze društva, nego odgovara društvo cijelom svojom imovinom.

2. Način osnivanja društva

Osnivači sklapaju društveni ugovor u obliku javnobilježničkog akta ili privatne isprave koju potvrdi javni bilježnik. Svi osnivači moraju potpisati društveni ugovor.

Ako društvo ima jednog člana društveni ugovor zamjenjuje izjava o osnivanju koja se daje kod javnog bilježnika.

Punomoćnici osnivača moraju imati punomoć ovjerenu kod javnog bilježnika. Punomoć nije potrebna ako je zastupnik osnivača po zakonu ovlašten za njega sklopiti društveni ugovor odnosno dati izjavu.

Sukcesivno osnivanje društva nije dopušteno.

3. Sadržaj društvenoga ugovora, odnosno izjave o osnivanju društva

Sadržaj:

- ime, prezime, odnosno tvrtku, prebivalište, odnosno sjedište osnivača, ako je osnivač fizička osoba i njen osobni identifikacijski broj, a ako je osnivač pravna osoba i matični broj subjekta, odnosno odgovarajuće podatke ako je riječ o stranoj osobi,
- tvrtku i sjedište društva,
- predmet poslovanja društva,
- ukupni iznos kapitala, te iznos svakog pojedinačnog uloga osnivača, a sastoji li se ulog od stvari ili prava, mora ih se detaljno opisati i naznačiti njihovu vrijednost, te broj i nominalne iznose poslovnih udjela koje uz obvezu uplate uloga preuzima svaki osnivač,
- odredbu o tome osniva li se društvo na određeno ili na neodređeno vrijeme,
- prava i obveze koje članovi imaju prema društvu pored uplate svojih uloga, te prava i obveze koje društvo ima prema članovima.

4. Temeljni ulozi i poslovni udjeli

Temeljni kapital društva podijeljen je na temeljne uloge. Ukupan iznos svih uloga mora odgovarati iznosu temeljnog kapitala društva. Najniži iznos temeljnog kapitala društva je 20.000,00 kn. Nominalni iznos poslovnog udjela ne može biti manji od 200,00 kn i mora biti izražen cijelim brojem koji je višekratnik broja sto. Temeljni ulozi ne moraju biti jednaki.

Osnivač može kod osnivanja društva preuzeti više poslovnih udjela odnosno član društva može imati više poslovnih udjela. Poslovni udjeli se ne mogu izraziti u vrijednosnim papirima.

Poslovni udio je skup prava i obveza koje njegov imatelj ima u odnosu prema društvu.

Određuje se prema njegovom nominalnom iznosu, ako nije drugačije određeno. Ulog u društvo za preuzeti poslovni udio može se uplatiti u novcu te ulaganjem stvari i prava. Prije upisa društva u sudski registar svaki osnivač mora uplatiti najmanje $\frac{1}{4}$ uloga u novcu, ali ukupni iznos svih uplata ne može biti manji od 10.000,00 kn. Ulog unošenjem stvari i prava mora se u cjelini unijeti prije upisa društva u sudski registar.

U odnosu na društvo član društva je samo onaj tko je upisan u knjizi poslovnih udjela i o čijem je članstvu u društvu obaviješten registarski sud. Smatra se da je u knjizi poslovnih udjela obavljen upis s danom kada društvu prisprije prijava za upis.

5. Jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću

Tvrtka društva iz stavka mora sadržavati riječi, odnosno oznaku „j.d.o.o.“⁷⁵ iz članka 13. stavka 2. točke 4. ovoga Zakona.

Najniži iznos temeljnog kapitala društva je 10,00 kuna, a najniži nominalni iznos poslovnog udjela 1,00 kuna. Temeljni kapital i poslovni udjeli u društvu moraju glasiti na pune iznose kuna.

Ulozi za preuzete poslovne udjele uplaćuju se samo u novcu. Prijava za upis društva u sudski registar podnosi se nakon što su potpuno uplaćeni ulozima za sve preuzete poslovne udjele u društvu.

Društvo mora imati zakonske rezerve u koje mora unijeti četvrtinu iznosa dobiti društva iskazane u godišnjim financijskim izvješćima umanjene za iznos gubitka iz prethodne godine.

Ako to društvo povećava temeljni kapital tako da doseže ili postaje veći od propisanog najnižeg temeljnog kapitala (20.000,00 kn)⁷⁶ ono smije zadržati oznaku „j.d.o.o.“ iz stavka 2. ovoga članka.

6. Upis u sudski registar

Prijava za upis u sudski registar podnosi se nakon što se sklopi društveni ugovor, uplate ulozima u skladu sa zakonom i društvenim ugovorom i imenuju jedan ili više članova uprave društva, a ako društvo mora imati nadzorni odbor i nakon što se izabere taj odbor.

Ako društvo osniva samo jedan osnivač, on mora prije podnošenja prijave dati primjereno osiguranje za to da će dio uloga u novcu koji nije uplaćen biti uredno plaćen.

Prije podnošenja prijave za upis društva u sudski registar moraju se ulozima u stvarima i u pravima unijeti tako da s njima društvo može raspolagati nakon što bude upisano u sudski registar. Posumnja li sud u točnost podnesenih dokaza o unosu uloga i raspolaganju njima od strane društva, može zatražiti da mu se podnesu i

---

⁷⁵ čl. 13. st. 2 toč. 4. ZTD-a

⁷⁶ čl. 389. st. 2. ZTD-a

drugi dokazi. Ako je vrijednost uloga u stvarima i pravima u vrijeme podnošenja prijave za upis u sudski registar manja od iznosa preuzetog uloga koji se time uplaćuje, osnivač koji time nije uplatio cijeli ulog dužan je prije upisa društva u sudski registar iznos koji nedostaje uplatiti u novcu.

Sadržaj prijave:

- tvrtka, sjedište, adresa društva u Republici Hrvatskoj i predmet poslovanja društva,
- iznos temeljnoga kapitala društva,
- prema okolnostima podaci i izjave iz čl. 187.a st. 1. i 2. ZTD-a,
- izjava članova uprave da su upoznati s obvezom izvještavanja suda i da nema okolnosti koje bi bile protivne odredbi čl. 239. St. 2. ZTD-a,
- imena i prezimena članova uprave, predsjednika i članova nadzornog odbora, ako ga društvo ima, te njihovo prebivalište i osobni identifikacijski broj,
- imena i prezimena odnosno tvrtke članova društva, ako su članovi društva fizičke osobe i njihovi osobni identifikacijski brojevi građana, a ako su članovi pravne osobe, njihovi matični brojevi subjekta odnosno odgovarajući podaci ako je riječ o stranoj osobi.

Prilozi prijavi:

- primjerak društvenog ugovora, odnosno izjave o osnivanju društva sa svim priložima uključujući punomoći punomoćnika, ovjerene od javnog bilježnika,
- popis članova osnivača koji sadržava ime i prezime, osobni identifikacijski broj, prebivalište, odnosno tvrtku i sjedište s naznakom registarskoga suda i broja pod kojim su upisani u sudskom registru, iznos temeljnoga kapitala društva i redne brojeve i nominalne iznose preuzetih poslovnih udjela osnivača i učinjenih uplata,
- potvrdu kreditne institucije o ulozima uplaćenima u novcu,
- osiguranje ako društvo osniva jedan osnivač a ne uplaćuje ulog u cjelini prije upisa društva u sudski registar,
- ako se u osnivanju daje posebna pogodnost ili se ulažu stvari i prava, izvješća o osnivanju društva i o reviziji osnivanja, odnosno isprave i elaborat
- popis osoba ovlaštenih da vode poslove društva, njihova imena i prezimena, osobni identifikacijski broj, prebivalište, opseg njihovih ovlasti i izjave da prihvaćaju postavljenja dane pred javnim bilježnikom,

- ako društvo ima nadzorni odbor, popis predsjednika i članova toga odbora s navođenjem datuma rođenja i prebivališta,
- dozvola državnog organa, ako se propisom traži za osnivanje i upis društva u sudski registar,
- potpis članova uprave ovjeren kod javnog bilježnika koji se pohranjuje u sudskom registru.
- dokaz da su ispunjene dodatne činidbe⁷⁷, ako ih se po društvenom ugovoru mora ispuniti prije upisa društva u sudski registar, i da s njihovim predmetom društvo slobodno raspolaže.

Ispitivanje prijave

Sud je dužan ispitati je li društvo uredno osnovano, sadržava li prijava zakonom propisani sadržaj te jesu li joj priložene propisane isprave.

Sud će odbiti upis društva u sudski registar ako revizori osnivanja izjave ili ako je očigledno da izvješće o osnivanju ili izvješće o reviziji osnivanja što ga je podnijela uprava, odnosno podaci, isprave i elaborat nisu točni, nisu potpuni ili nisu u skladu s propisima. Isto vrijedi i kada revizori osnivanja izjave ili je sud mišljenja da je vrijednost predmeta ulaganja stvari ili prava znatno manja od visine uloga koji se time uplaćuje.

Sadržaj upisa:

- tvrtka, sjedište, adresa društva u Republici Hrvatskoj i predmet poslovanja društva,
- ukupni iznos temeljnoga kapitala,
- dan sklapanja društvenog ugovora,
- vrijeme trajanja društva ako je ono određeno društvenim ugovorom ili izjavom o osnivanju društva,
- imena i prezimena članova uprave, predsjednika i članova nadzornog odbora, ako ga društvo ima, njihovo prebivalište i osobni identifikacijski broj,
- ovlasti za zastupanje društva,
- ako je za primanje očitovanja volje i pismena u ime društva s navođenjem adrese u Republici Hrvatskoj ovlaštena neka osoba, upisuje se i taj podatak; za treće spomenuta je osoba za to ovlaštena sve dok ju se ne izbriše iz sudskog registra i

---

⁷⁷ čl. 391. ZTD-a

objavi upis brisanja, osim ako je trećemu bilo poznato da ta osoba više nema ovlast o kojoj je ovdje riječ,

- ime i prezime, prebivalište i osobni identifikacijski broj, odnosno tvrtka i sjedište jedinoga osnivača i članova društva.

Objavljaju se i odredbe društvenoga ugovora ili izjave o osnivanju društva o načinu kako društvo objavljuje svoja priopćenja, ako ugovor, odnosno izjava sadržavaju te odredbe.

7. Organi društva

Obvezatni organi su uprava i skupština.

Nadzorni odbor je obvezatan samo ako to zakon izrijekom određuje. Međutim, kada i nije obvezatan, društvo ga ipak može imati, ako tako odluče članovi društva.

Suprotno od dioničkog društva ovdje postoji hijerarhijski odnos između organa društva pri čemu je skupština najviši organ jer je najvažnija volja članova društva.

7.1. Uprava

Uprava se sastoji se od jednoga ili više direktora. Imenuju je članovi društva svojom odlukom. Ako se za člana uprave imenuje član društva onda se to uređuje društvenim ugovorom. Društvenim ugovorom može se predvidjeti da ih imenuje netko drugi (npr. nadzorni odbor, neko javnopravno tijelo).

Članovi društva svojom odlukom mogu u svako doba opozvati članove uprave.

Kada se članovi imenuju izravno društvenim ugovorom, može se istodobno odrediti da ih se može opozvati ako postoji važan razlog i tada ih se može opozvati i odlukom suda.

Ostavka se daje izjavom u pisanom obliku skupštini ili nadzornom odboru, ako on postoji i ima ovlaštenje za imenovanje uprave. Djeluje od dana izjave, ako postoji važan razlog, u protivnom po proteku 14 dana.

Imenovanje i opoziv su konstitutivne naravi u odnosu prema društvu, a upis u sudski registar deklaratoran.

7.1.1. Upis u sudski registar

Članovi uprave, njihova ovlaštenja za zastupanje i sve promjene bez odgađanja se upisuju u sudski registar.

Prijavu za upis promjena podnose svi članovi uprave društva, a ako društvo ima nadzorni odbor, tada i njegov predsjednik.

Prilozi prijavi:

- odluka o opozivu imenovanja člana uprave odnosno njegova ostavka,
- odluka o imenovanju novog člana u izvorniku ili u javno ovjеровljenoj preslici,
- javno ovjеровljeni potpisi novih članova uprave radi pohrane u sudskom registru.

Novi članovi uprave moraju u prijavi dati izjave iz 187. a st. 1. i .2 ZTD-a

7.1.2. Ovlasti uprave

Ovlasti uprave društva s ograničenom odgovornošću su:

- da vodi poslove društva,
- zastupa društvo,
- uredno vodi poslovne knjige društva,
- izrađuje financijska izvješća,
- vodi knjigu poslovnih udjela,

7.2. Nadzorni odbor

Društvenim ugovorom se određuje ima li društvo nadzorni odbor. Zakonodavac je propisao slučajeve kada društvo mora imati nadzorni odbor.⁷⁸

Nadzorni odbor sastoji se od najmanje 3 člana, a društvenim ugovorom može se odrediti da nadzorni odbor ima više članova, ali njihov broj mora biti nepran.

Osnovna zadaća nadzornog odbora je nadzirati vođenje poslova društva.

7.2.1. Izbor i imenovanje

Članove nadzornog odbora biraju članovi društva svojom odlukom pri čemu neke od njih imenuju zaposleni, ako je posebnim zakonom propisano⁷⁹ (Zakon o radu). Odluka je konstitutivne naravi.

---

⁷⁸ čl. 434. ZTD-a

7.3. Skupština

Članovi društva u skupštini donose odluke na koje su ovlašteni zakonom i društvenim ugovorom.

Članovi društva mogu u dva slučaja donositi odluke izvan skupštine, ako se svi članovi u pojedinom slučaju u pisanom obliku dogovore o odluci koju treba donijeti ili izjave da su suglasni s time da se o njoj glasuje pisanim putem

7.3.1. Nadležnost skupštine

Skupština odlučuje o pitanjima određenim društvenim ugovorom, a osobito:

- financijskim izvješćima društva, upotrebi ostvarene dobiti i pokrivanju gubitka, davanju razrješnice članovima uprave i nadzornog odbora, ako ga društvo ima,
- zahtjevu za uplatama uloga,
- imenovanju i opozivu članova uprave,
- izboru i opozivu članova nadzornog odbora ako ga društvo ima,
- podjeli, spajanju i povlačenju poslovnih udjela,
- davanju prokure ili trgovačke punomoći za sve pogone koju treba dati uprava,
- mjerama za ispitivanje i nadzor nad vođenjem poslova,
- izmjeni društvenog ugovora,
- postavljanju zahtjeva za naknadu štete koje društvo može imati protiv članova uprave i nadzornog odbora i zamjenika članova uprave

Skupštinu saziva uprava, ako zakonom ili društvenim ugovorom to pravo nije dano nekom drugom.

8. Upis i objava izmjene društvenog ugovora u sudski registar

Svaka izmjena društvenog ugovora mora se prijaviti registarskome sudu radi upisa u sudski registar.

---

⁷⁹ Zakon o radu (Narodne novine broj [93/14](#), [127/17](#))

Prilozi prijavi:

- odluku o izmjenama društvenog ugovora,
- potpun tekst društvenog ugovora u obliku javnobilježničke isprave,
- potvrdu javnog bilježnika da neizmijenjene odredbe društvenog ugovora koji se nalazi kod registarskog suda zajedno s učinjenim izmjenama u potpunosti odgovaraju tekstu toga ugovora koji se prilaže

9. Upis povećanja temeljnoga kapitala novim uplatama u sudski registar.

Registarskome sudu mora se podnijeti prijavu za upis povećanja temeljnoga kapitala u sudski registar čim se preuzmu i uplate ulozi u povećani temeljni kapital. Na prijavu i na ispitivanje prijave na odgovarajući se način primjenjuju odredbe o povećanju temeljnoga kapitala dioničkoga društva.⁸⁰

Prilozi prijavi:

- izjave o preuzimanju poslovnih udjela u obliku javnobilježničkog akta ili privatne isprave koju potvrdi javni bilježnik isprave ili u javno ovjerenome prijepisu,
- popis osoba koje su preuzele nove poslovne udjele potpisan od strane podnositelja prijave u kojoj se moraju navesti iznosi preuzetih i uplaćenih uloga, u čemu su oni uplaćeni i dokazi da je to učinjeno, koje treba priložiti popisu, a ako su poslovne udjele preuzeli postojeći članovi društva ukupni nominalni iznosi njihovih poslovnih udjela,
- ako je temeljni kapital povećan ulaganjem stvari i prava, ugovore kojima je to ulaganje ostvareno.

U objavi upisa da je povećan temeljni kapital društva navodi se sadržaj upisa, a ako su u društvo unesene stvari i prava dovoljno da se uputi na isprave koje se nalaze kod registarskoga suda.

10. Upis povećanja temeljnoga kapitala iz sredstava rezervi u sudski registar

Prilozi prijavi:

---

⁸⁰ čl. 394 i čl. 395 ZTD-a

- godišnja financijska izvješća ili nova izvješća ⁸¹, potvrđena od strane revizora na temelju kojih je donesena odluka o povećanju temeljnoga kapitala,

- izjava da od dana na koji se odnose godišnja financijska izvješća, odnosno nova takva izvješća do dana podnošenja prijave nije bilo izmjena u imovini društva koje bi smetale donošenju odluke o povećanju temeljnoga kapitala ako bi se ona donijela na dan podnošenja prijave

Sud će dozvoliti upis odluke o povećanju temeljnoga kapitala u sudski registar ako se podnesena godišnja financijska izvješća, odnosno nova financijska izvješća ne odnose na dan koji je više od osam mjeseci prije podnošenja prijave za upis.

Sud nije dužan ispitivati jesu li godišnja financijska izvješća, odnosno nova takva izvješća sastavljena u skladu sa Zakonom.

Pri upisu sud će navesti da je temeljni kapital povećan iz sredstava društva.

11. Prijava za upis nakane da se smanji temeljni kapital u sudski registar

Uprava mora odmah nakon što je obaviještena o upisu nakanjenoga smanjenja temeljnoga kapitala u sudski registar nakanu o sniženju kapitala dostaviti sudskom registru radi objave na internetskoj stranici na kojoj se nalazi sudski registar i objaviti u glasilu društva, ako ga ono ima. U tome oglasu društvo je dužno objaviti da je spremno svim vjerovnicima na njihov zahtjev podmiriti tražbine koje postoje prema društvu na dan posljednje objave nakane da se smanji temeljni kapital, odnosno dati osiguranje da će ona biti podmirena te da se smatra kako su vjerovnici društva koji mu se ne prijave u roku od tri mjeseca od navedenoga dana suglasni s time da se smanji temeljni kapital društva. Spomenutu objavu mora se dostaviti poznatim vjerovnicima.

12. Prijava za upis izmjene društvenog ugovora u sudski registar

Prijava za upis izmjena društvenog ugovora u sudski registar podnosi se registarskome sudu nakon što protekne rok koji je dan vjerovnicima za to da se jave društvu.

Prilozi prijave:

- dokaz da je nakana smanjenja temeljnoga kapitala objavljena na način kako je to određeno u članku 463. stavku 2. ovoga Zakona,

- dokaz da su vjerovnici koji su se javili društvu podmireni ili da im je dano osiguranje,

---

⁸¹ čl. 459. st.2. ZTD-a

- izjavu svih članova uprave da je svim poznatim vjerovnicima poslana obavijest iz članka 463. stavka 2. ovoga Zakona a da se društvu nisu javili drugi vjerovnici osim onih kojima je ono podmirilo tražbine ili im je dalo osiguranje,
- popis članova društva na temelju odluke o smanjenju temeljnoga kapitala.

13. Prestanak društva

Razlozi za prestanak su:

- istek vremena, ako je društvo osnovano na određeno vrijeme,
- odluka glavne skupštine (glasovima koji predstavljaju najmanje $\frac{3}{4}$ tem. kapitala zastupljenoga na gl. skupštini),
- pravomoćna odluka registarskog suda kojom se određuje brisanje društva po službenoj dužnosti,
- pripajanje društva drugome društvu, spajanje s drugim društvom, podjela društva razdvajanjem,
- zaključenje stečajnog postupka,
- ništetnost društva,
- ukidanje društva.

14. Likvidacija

Likvidacija se provodi, osim ako su razlozi za prestanak otvaranje stečajnog postupka ili pripajanje društva drugome društvu, spajanje s drugim društvom, podjela društva razdvajanjem.

15. Prijava za upis prestanka društva u sudski registar

Presuda suda o prestanku društva te odluka suda o otvaranju stečajnog postupka dostavljaju se registarskome sudu po službenoj dužnosti. U tom slučaju se i upis provodi po službenoj dužnosti.

Ako uprava ne postupi po zahtjevu koji joj je upućen od strane registarskoga suda da podnese prijavu za upis nastanka razloga za prestanak društva u sudski registar, taj će joj sud uputiti ponovni poziv da to učini uz upozorenje da će po proteku ostavljenoga roka sud po službenoj dužnosti upisati u sudski registar da je nastao razlog za prestanak društva i da će sud iz imenovati likvidatore. Prije upisa i

imenovanja likvidatora sud će saslušati članove uprave a po slobodnoj procjeni i nekoga od članova društva koji ne vode poslove društva.

X. GOSPODARSKO INTERESNO UDRUŽENJE

1. Pojam

Gospodarsko interesno udruženje (udruženje) je pravna osoba koju osnivaju dvije ili više fizičkih i pravnih osoba da bi olakšale i promicale obavljanje gospodarskih djelatnosti koje čine predmete njihova poslovanja te da bi poboljšale ili povećale njihov učinak, ali tako da ta pravna osoba za sebe ne stječe dobit.

Gospodarsko interesno udruženje je pravna osoba, trgovačko društvo i to društvo osoba jer se za osnivanje se ne traži temeljni kapital. Ne stječe dobit za sebe, nego za svoje članove.

2. Ugovor o osnivanju

Ugovor o osnivanju udruženja sklapa se u obliku javnobilježničke isprave i mora sadržavati:

- tvrtku udruženja,
- sjedište udruženja,
- predmet poslovanja zbog kojega se udruženje osniva,
- tvrtku, odnosno ime i prezime, pravni oblik, sjedište, odnosno prebivalište članova udruženja te registar i broj pod kojim su u tome registru upisani,
- vrijeme trajanja udruženja ako se ono ne osniva na neodređeno vrijeme.

Podaci iz ugovora i njihove izmjene imaju učinak prema trećima od dana objave.

3. Prijava za upis u sudski registar

Prijava za upis mora, pored podataka iz ugovora o osnivanju, sadržavati i imena i prezimena članova uprave, njihove osobne identifikacijske brojeve, prebivalište i ovlaštenje za zastupanje udruženja.

Radi upisa u sudski registar moraju se prijaviti i:

- izmjene podataka,
- oglašavanje udruženja ništetnim,
- osnivanje i prestanak podružnica,
- prestanak udruženja,
- imena likvidatora udruženja, njihovi osobni identifikacijski brojevi, prebivalište i ovlaštenje za zastupanje kao i promjena tih podataka,
- okončanje likvidacije udruženja,
- klauzulu ugovora, odnosno odredbu pravnoga akta koja oslobađa novoga člana udruženja od odgovornosti za obveze druženja nastale prije njegova pristupanja udruženju.⁸²

Prijavu za upis udruženja i za sve promjene upisa u sudski registar podnose svi članovi uprave udruženja, a za upis okončanja likvidacije udruženja svi likvidatori.

Prilozi prijave

Ovisno o vrsti upisa prilažu se:

- ugovor o osnivanju udruženja i pravni akt o primanju novog člana,
- izmjene ugovora o osnivanju uključujući i sve izmjene članstva u udruženju,
- odluka o osnivanju i ukidanju podružnice,
- sudska odluka kojom se udruženje oglašava ništetnim,
- odluke o imenovanju i opozivu članova uprave udruženja i o tome djeluju li pojedinačno ili skupno, a ako se radi o imenovanju, njihove izjave da ne postoje zapreke za imenovanje,
- izjava člana kojom ustupa svoj udio ili dio udjela u udruženju te odluku ostalih članova kojom se na to daje suglasnost,

---

⁸² čl. 592. st. 4. ZTD-a

- odluka članova ili suda o prestanku udruženja,
- odluka o postavljanju i opozivu likvidatora udruženja,
- odluka o okončanju likvidacije,
- odluka o promjeni sjedišta udruženja.

4. Prestanak udruženja

Udruženje može prestati odlukom članova i odlukom suda. Razlozi prestanka propisani su odredbama ZTD-a.⁸³

Prestanak udruženja dovodi do likvidacije udruženja koju provode članovi uprave udruženja.

XI. USTANOVE

1. Pojam

Ustanova je pravna osoba čije je osnivanje i ustrojstvo uređeno Zakonom o ustanovama.⁸⁴

Svojestvo pravne osobe ustanova stječe upisom u sudski registar ustanova.

Osniva za trajno obavljanje djelatnosti odgoja i obrazovanja, znanosti, kulture, informiranja, športa, tjelesne kulture, tehničke kulture, skrbi o djeci, zdravlja, socijalne skrbi, skrbi o invalidima i druge djelatnosti, ako se ne obavljaju radi stjecanja dobiti, a može ju osnovati domaća i strana fizička i pravna osoba.

2. Općenito

Ustanova ima naziv pod kojim obavlja svoju djelatnost, posluje i sudjeluje u pravnom prometu. Naziv ustanove mora upućivati na njezinu djelatnost koja se određuje aktom o osnivanju i može se promijeniti odlukom upravnog vijeća, uz prethodnu suglasnost osnivača.

---

⁸³ čl. 607 i čl. 608. ZTD-a

⁸⁴ čl. 1. Zakon o ustanovama (Narodne novine broje 76/93, 29/97, 47/99 i 35/08)

Sjedište ustanove je mjesto u kojem ustanova obavlja svoju djelatnost. Unutarnje ustrojstvo ustanove uređuje se statutom ustanove sukladno zakonu i aktu o osnivanju. Temeljni akt je statut. Za obaveze odgovaraju solidarno osnivači.

3. Javna ustanova

Javna ustanova osniva se za obavljanje djelatnosti ili dijela djelatnosti propisane za ustanove ako je zakonom određeno da se ona obavlja kao javna služba. Može se osnovati i za obavljanje djelatnosti ili dijela djelatnosti koja nije određena kao javna služba, ako se one obavljaju na način i pod uvjetima koji su propisani za javnu službu.

Mogu je osnovati Republika Hrvatska, općina, grad, županija i Grad Zagreb u okviru svoga samoupravnog djelokruga, a sukladno zakonu, druga fizička i pravna osoba ako je to zakonom izrijeком dopušteno, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i fizička i pravna osoba, ako je to zakonom izrijeком dopušteno.

4. Osnivanje ustanove

Ustanova se osniva aktom o osnivanju ustanove. Akt o osnivanju ustanove donosi osnivač.

Republika Hrvatska osniva ustanovu zakonom i uredbom Vlade Republike Hrvatske, te rješenjem ministarstva ako je to zakonom izrijeком propisano.

Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave osniva ustanovu odlukom svog predstavničkog tijela.

Ako ustanovu osnivaju dvije ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, akt o osnivanju donose zainteresirane jedinice u obliku sporazuma, kojim se utvrđuju međusobna prava i obveze sukladno zakonu.

Druge pravne i fizičke osobe osnivaju ustanovu odlukom o osnivanju.

Ako ustanovu osniva više osnivača, odnosno jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i fizička i pravna osoba odnosno Republika Hrvatska i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i fizička i pravna osoba, akt o osnivanju ustanove donosi se u obliku ugovora o osnivanju ustanove kojim se uređuju međusobna prava i obveze osnivača. Osnivači ne mogu ugovorom isključiti ili ograničiti odgovornost jednog od njih za obveze ustanove.

Sadržaj akta o osnivanju ustanove:

- tvrtka, naziv, odnosno ime, te sjedište, odnosno prebivalište osnivača,

- naziv i sjedište ustanove,
- djelatnosti ustanove,
- organe ustanove i upravljanje ustanove i vođenju njenih poslova,
- sredstva koja su ustanovi potrebna za osnivanje i početak rada, te načinu njihovog pribavljanja ili osiguravanja,
- način raspolaganja s dobiti,
- o pokrivanju gubitaka ustanove,
- o ograničenjima glede stjecanja, opterećivanja i otuđivanja nekretnina i druge imovine ustanove,
- o međusobnim pravima i obvezama osnivača i ustanove.

Ako se ustanova osniva zakonom, pojedina pitanja iz stavka 1. ovoga članka mogu se urediti uredbom Vlade Republike Hrvatske ili aktom drugog državnog tijela sukladno zakonu.

Osnivač ustanove imenuje privremenog ravnatelja ustanove, koji je ovlašten pod nadzorom osnivača obaviti pripreme za početak rada ustanove, a posebno pribaviti potrebne dozvole za početak rada, te podnijeti prijavu za upis u sudski registar ustanova.

Osnivač može i sam obaviti pripreme za početak rada ustanove i podnijeti prijavu za upis u sudski registar ustanova.

5. Organi ustanove

Organi ustanove su upravno vijeće, ravnatelj, stručni voditelj i stručno vijeće.

5.1. Upravno vijeće

Upravno vijeće upravlja ustanovom. Sastav, način imenovanja odnosno izbora članova i trajanje mandata upravnog vijeća i način donošenja odluka, utvrđuju se zakonom, odnosno aktom o osnivanju i statutom ustanove.

Donosi programe rada i razvoja ustanove, nadzire njihovo izvršavanje, odlučuje o financijskom planu i godišnjem obračunu, predlaže osnivaču promjenu djelatnosti, daje osnivaču i ravnatelju ustanove prijedloge i mišljenja o pojedinim pitanjima te donosi odluke i obavlja druge poslove određene zakonom, aktom o osnivanju i statutom ustanove

5.2. Ravnatelj

Ravnatelj je voditelj ustanove, ako zakonom nije drugačije određeno.

Organizira i vodi rad i poslovanje ustanove, predstavlja i zastupa ustanovu, poduzima sve pravne radnje u ime i za račun ustanove, zastupa ustanovu u svim postupcima pred sudovima, upravnim i drugim državnim tijelima te pravnim osobama s javnim ovlastima. Ravnatelj je odgovoran za zakonitost rada ustanove.

Ravnatelja imenuje i razrješava upravno vijeće, Zakonom ili aktom o osnivanju može se odrediti da ravnatelja javne ustanove imenuje Vlada Republike Hrvatske, nadležno ministarstvo ili predstavničko tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Mandat ravnatelja je 4 godine i imenuje se na temelju javnog natječaja ,

5.3. Stručni voditelj

Stručni voditelj vodi stručni rad ustanove ako je tako propisano zakonom, aktom o osnivanju ili statutom ustanove.

Imenuje ga i razrješava upravno vijeće ustanove po prethodno pribavljenom mišljenju stručnog vijeća ako zakonom.

5.4. Stručno vijeće

Ustanova može imati stručno vijeće ili drugi kolegijalni stručni organ ustanove.

Stručno vijeće raspravlja i odlučuje o stručnim pitanjima rada ustanove u sklopu nadležnosti utvrđenih zakonom, aktom o osnivanju i statutom ustanove, daje upravnom vijeću, ravnatelju i stručnom voditelju mišljenja i prijedloge glede organizacije rada i uvjeta za razvitak djelatnosti, te drugih poslova određenih zakonom, aktom o osnivanju i statutom ustanove.

6. Prestanak ustanove

Ustanova prestaje:

- pravomoćnošću sudske odluke kojom je utvrđena ništavost upisa ustanove u sudski registar.
- pravomoćnošću odluke o zabrani obavljanja djelatnosti za koju je osnovana,
- prestankom važenja dozvole odnosno ugovora o koncesiji za obavljanje djelatnosti za koju je ustanova osnovana,
- odlukom osnivača o prestanku ustanove,
- pripojenjem drugoj ustanovi ili trgovačkom društvu, spajanjem s drugom ustanovom ili trgovačkim društvom, podjelom na dvije ili više ustanova, te pretvorbom u trgovačko društvo,

- pravomoćnošću sudske presude o ukidanju ustanove i u drugim slučajevima određenim zakonom ili aktom o osnivanju.

XII. UDRUGE

1. Pojam

Udruga je svaki oblik slobodnog i dobrovoljnog udruživanja više fizičkih, odnosno pravnih osoba koje se, radi zaštite njihovih probitaka ili zauzimanja za zaštitu ljudskih prava i sloboda, zaštitu okoliša i prirode i održivi razvoj, te za humanitarna, socijalna, kulturna, odgojno-obrazovna, znanstvena, sportska, zdravstvena, tehnička, informacijska, strukovna ili druga uvjerenja i ciljeve koji nisu u suprotnosti s Ustavom i zakonom, a bez namjere stjecanja dobiti ili drugih gospodarski procjenjivih koristi, podvrgavaju pravilima koja uređuju ustroj i djelovanje toga oblika udruživanja, a mogu ju osnovati najmanje tri osnivača.⁸⁵

2. Općenito

Temeljni akt udruge je statut. Udruga stječe pravnu osobnost danom upisa u Registar udruga Republike Hrvatske.

Upisuje se u registar udruga pri uredima državne uprave u županiji, odnosno gradskom uredu Grada Zagreba nadležnom za poslove opće uprave prema sjedištu udruge. Registar udruga i registar stranih udruga su središnje elektroničke baze podataka koje vode nadležni uredi jedinstveno za sve udruge.

Gospodarske djelatnosti može obavljati pored djelatnosti kojima se ostvaruju njezini ciljevi. Može raspolagati svojom imovinom samo za ostvarivanje propisanih ciljeva.

3. Načela djelovanja udruge

3.1. Načelo neovisnosti

---

⁸⁵ čl. 4. Zakona o udrugama (Narodne novine broj 74/14 , 70/17)

Udruga samostalno utvrđuje svoje područje djelovanja, ciljeve i djelatnosti, svoj unutarnji ustroj i samostalno obavlja djelatnosti koje nisu u suprotnosti s Ustavom i zakonom.

3.2 Načelo javnosti

Djelovanje udruge temelji se na načelu javnosti. Javnost rada udruge uređuje se statutom, u skladu sa Zakonom.

3.3 Načelo demokratskog ustroja

Udrugom upravljaju članovi na način da unutarnji ustroj udruge mora biti zasnovan na načelima demokratskog zastupanja i demokratskog načina očitovanja volje članova.

3.4 Načelo neprofitnosti

Udruga ne osniva sa svrhom stjecanja dobiti, ali može obavljati gospodarsku djelatnost, sukladno zakonu i statutu.

3.5. Načelo slobodnog sudjelovanja u javnom životu

Udruge slobodno sudjeluju u razvoju, praćenju, provođenju i vrednovanju javnih politika, kao i u oblikovanju javnog mnijenja te izražavaju svoja stajališta, mišljenja i poduzimaju inicijative o pitanjima od njihova interesa.

4. Osnivanje udruge

Udrugu mogu osnovati najmanje tri osnivača. Osnivač može biti svaka poslovno sposobna fizička osoba ako joj poslovna sposobnost nije oduzeta u dijelu sklapanja pravnih poslova i pravna osoba.

Osoba ovlaštena za zastupanje udruge može biti samo punoljetna, poslovno sposobna osoba ako joj poslovna sposobnost nije oduzeta u dijelu sklapanja pravnih poslova.

5. Članstvo u udruzi

Svaka fizička i pravna osoba može postati članom udruge. Udruga je dužna voditi popis svojih članova.

Popis članova vodi se elektronički ili na drugi prikladan način i obvezno sadrži podatke o osobnom imenu (nazivu), osobnom identifikacijskom broju (OIB), datumu rođenja, datumu pristupanja udruzi, kategoriji članstva, ako su utvrđene statutom udruge te datumu prestanka članstva u udruzi, a može sadržavati i druge podatke.

Popis članova uvijek mora biti dostupan na uvid svim članovima i nadležnim tijelima, na njihov zahtjev.

6. Statut udruge

Statut je temeljni opći akt udruge koji donosi skupština udruge. Ostali opći akti, ako ih udruga donosi, moraju biti u skladu sa statutom. Umjesto naziva statut udruga može rabiti i drugi naziv.

7. Skupština

Skupštinu udruge čine svi članovi udruge ili njihovi predstavnici izabrani na način propisan statutom udruge. Iznimno, ako su statutom udruge određene kategorije članstva, statutom se može odrediti da samo pojedine kategorije članstva čine skupštinu udruge, odnosno da imaju pravo odlučivanja na skupštini.

8. Osoba ovlaštena za zastupanje udruge:

- odgovara za zakonitost rada udruge,
- vodi poslove udruge sukladno odlukama skupštine, ako statutom nije drukčije propisano,
- odgovorna je za podnošenje skupštini prijedloga godišnjeg financijskog izvješća
- dostavlja zapisnik s redovne sjednice skupštine nadležnom uredu koji vodi registar udruga,
- sklapa ugovore i poduzima druge pravne radnje u ime i za račun udruge,
- obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom, statutom i aktima udruge.

9. Upis udruge

Zahtjev za upis u registar udruga, u ime osnivača, podnosi osoba ovlaštena za zastupanje udruge.

Udruge se upisuju u registar udruga pri uredima državne uprave u županiji, odnosno gradskom uredu Grada Zagreba nadležnom za poslove opće uprave (u daljnjem tekstu: nadležni ured), prema sjedištu udruge.

Prilozi zahtjevu:

- zapisnik o radu i odlukama osnivačke skupštine,
- odluka skupštine o pokretanju postupka za upis u registar udruga, ako takva odluka nije donesena na osnivačkoj skupštini,
- statut,
- popis osnivača,
- osobna imena osoba ovlaštenih za zastupanje i osobno ime ili naziv likvidatora,
- izvod iz sudskog ili drugog registra za stranu pravnu osobu osnivača udruge,
- preslika osobne iskaznice ili putovnice za osnivače, likvidatora i osobe ovlaštene na zastupanje,
- suglasnost ili odobrenje nadležnog tijela za obavljanje određene djelatnosti, kada je to propisano posebnim zakonom kao uvjet za upis udruge,
- ovjerena suglasnost iz čl. 11. st. 3. Zakona o udrugama,
- ovjerena izjava iz čl. 15. st. 2., 3. i 4. Zakona o udrugama.

XIII. ZADRUGE

1. Pojam

Zadruga je dragovoljno, otvoreno, samostalno i neovisno društvo kojim upravljaju njezini članovi, a svojim radom i drugim aktivnostima ili korištenjem njezinih usluga, na temelju zajedništva i uzajamne pomoći ostvaruju, unapređuju i zaštićuju svoje pojedinačne i zajedničke gospodarske, ekonomske, socijalne, obrazovne, kulturne i druge potrebe i interese i ostvaruju ciljeve zbog kojih je zadruga osnovana.⁸⁶

2. Općenito

Tvrtka je ime pod kojim zadruga djeluje i pod kojim sudjeluje u pravnom prometu.

Zadruga može obavljati svaku djelatnost za koju ispunjava propisane uvjete. Temeljni osnivački akt su pravila zadruge.

---

⁸⁶ čl. 1. Zakona o zadrugama (Narodne novine broj 34/11, 125/13 i 76/14)

3. Osnivanje

Zadruga je osnovana trenutkom potpisa izjave osnivača o prihvaćanju pravila zadruge na osnivačkoj skupštini, mogu je osnovati najmanje sedam osnivača, ulog može biti osnovni i dodatni.

Svojstvo pravne osobe stječe upisom u sudski registar mjesno nadležnog trgovačkog suda

Članom zadruge postaje se upisom u imenik članova zadruge, a članstvo se ne može se prenijeti na drugu osobu.

4. Upis u sudski registar

Zadruga se upisuje u sudski registar sukladno propisima o sudskom registru.

Sadržaj upisa:

- tvrtka, sjedište, OIB i predmet poslovanja zadruge,
- dan održavanja osnivačke skupštine,
- ime i prezime upravitelja i OIB,
- ovlasti za zastupanje zadruge,
- ime i prezime i OIB članova nadzornog odbora, ako zadruga ima nadzorni odbor,
- odgovornost članova zadruge za obveze zadruge, ako je propisana pravilima zadruge.

Rješenje o upisu u sudski registar i svaku izmjenu toga rješenja sud će dostaviti zadruzi i Hrvatskom centru za zadružno poduzetništvo u roku 15 dana od dana upisa.

5. Član zadruge

Član zadruge može biti samo osoba koja neposredno sudjeluje u radu zadruge, koja posluje putem zadruge ili koristi njezine usluge ili na drugi način neposredno sudjeluje u ostvarenju ciljeva zbog kojih je zadruga osnovana, ne može prenijeti svoje članstvo na drugu osobu.

Članom zadruge postaje se upisom u imenik članova zadruge.

Osnivač zadruge i član zadruge koji je pristupio zadruzi nakon njezina osnivanja imaju jednaka prava i obveze.

Odlukom o prijemu u zadrugu utvrdit će se rok i način uplate odnosno unosa uloga člana u zadrugu, dan potpisivanja izjave o prihvaćanju pravila zadruge i druga pitanja vezana uz prijem člana u zadrugu.

5.1. Prestanak članstva u zadruzi

Članstvo u zadruzi prestaje:

- sporazumom zadruge i člana,
- smrću fizičke osobe, odnosno brisanjem iz registra obrta ili brisanjem pravne osobe iz sudskog registra,
- istupanjem člana iz zadruge na temelju njegove pisane izjave o istupanju iz zadruge,
- gubitkom uvjeta za članstvo,
- isključenjem člana zadruge,
- prestankom zadruge.

5.2. Imenik članova zadruge

Zadruga je dužna voditi imenik članova zadruge koji se vodi se kao javna knjiga i trajno čuva.

LITERATURA

Akademik Jakša Barbić: Zakon o trgovačkim društvima, V izdanje, Zagreb, 2011.

Prof. dr.sc. Siniša Petrović: Osnove prava društava, IV., izdanje, Zagreb, 2005.

OSNOVE STVARNOG, OBVEZNOG I STEČAJNOG PRAVA

Autor: mr.sc. Igor Periša

I. STVARNO PRAVO

1. Općenito

Stvarno je pravo skup pravnih pravila kojima se uređuju stvarnopravni odnosi – odnosi koji nastaju među ljudima u vezi s neposrednim gospodarskim iskorištavanjem stvari.

Stvari su tjelesni dijelovi prirode, različiti od ljudi, koji služe ljudima za uporabu (čl. 2. st. 2. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, Narodne novine br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12 i 152/14, dalje: ZV). Dije se na pokretnine i nekretnine.

Broj stvarnopravnih odnosa određen je isključivo propisom.

2. Posjed

Osoba koja ima faktičnu vlast glede neke stvari, njezin je posjednik (čl. 10. ZV). Stvar se može nalaziti i u suposjedu - kad isti posjed stvari ili prava ima više osoba, one su suposjednici.

Vrste posjeda :

- neposredni posjed – ima ga posjednik koji svoju faktičnu vlast izvršava osobno ili posredovanjem pomoćnika u posjedovanju,

- posredni posjed – ima ga posjednik koji stvar posjeduje kao plodouživatelj, založni vjerovnik, zakupoprimac, najmoprimac, čuvar, posudovnik ili u kojem drugom sličnom odnosu

- samostalan posjed – kada faktičnu vlast na stvari izvršava njen vlasnik. Takav se posjed pretpostavlja, ako se ne dokaže suprotno

- nesamostalan posjed – kada se stvar posjeduje tako da se priznaje viša vlast posrednoga posjednika

S obzirom na objekt posjeda razlikujemo:

- posjed stvari

- posjed prava

S obzirom na kakvoću posjeda razlikujemo:

- zakonit i nezakonit posjed – posjed je zakonit ako posjednik ima valjani pravni temelj toga posjedovanja (pravo na posjed) i nezakonit posjed.

- istinit i neistinit posjed- posjed je istinit ako nije pribavljen ni silom, ni potajno ili prijevaram, ni zlouporabom povjerenja. Posjed koji je pribavljen silom, potajno ili prijevaram, ili zlouporabom povjerenja, postaje miran kad osobi od koje je tako pribavljen prestane njezino pravo da štiti svoj posjed koji joj je tako oduzet.

- pošten i nepošten posjed - posjed je pošten ako posjednik kad ga je stekao nije znao niti je s obzirom na okolnosti imao dovoljno razloga posumnjati da mu ne pripada pravo na posjed, ali poštenje prestaje čim posjednik sazna da mu pravo na taj posjed ne pripada.

Posjed koji je i zakonit i istinit i pošten nazivamo kvalificiranim posjedom.

Stjecanje posjeda:

Posjed se može steći:

- izvorno - kad stjecatelj uspostavi svoju faktičnu vlast glede stvari, bilo da ju je osnovao jednostranim činom.

- izvedeno – kad je faktična vlast posjedniku prenesena.

Posjed se prenosi predajom same stvari ili sredstva kojim stjecatelj ima vlast na stvari, a predaja je izvršena čim se stjecatelj s voljom prenositelja nađe u položaju izvršavati vlast glede stvari.

Posjed se može naslijediti - ostaviteljevi posjedi stvari i prava prelaze na njegova nasljednika zbog ostaviteljeve smrti i u njezinu času, onakvi kakvi su u tom času bili u ostavitelja.

O zaštiti posjeda:

Samovlast je zabranjena pa, bez obzira na to kakav je posjed, nitko ga nema pravo samovlasno smetati, ako i smatra da ima jače pravo na posjed. Tko posjedniku bez njegove volje oduzme posjed ili ga u posjedovanju uznemirava, samovlasno je smetao njegov posjed. Ni osoba od koje je posjed pribavljen silom, potajno, odnosno prijevaram, ili zlouporabom povjerenja, ne smije samovlasno oduzeti taj posjed nakon što joj prestane pravo na zaštitu posjeda.

Koga drugi samovlasno smeta u posjedu, bilo da ga uznemirava u posjedu ili mu ga je oduzeo, ima pravo na zaštitu posjeda.

I posjednik koji je posjed stekao samovlasno ga oduzevši drugome silom, potajno ili zlouporabom povjerenja, ima pravo štiti svoj posjed; jedino ga nema

pravo štiti od one osobe kojoj ga je bio samovlasno oduzeo, no smjet će to i protiv nje nakon što mu posjed postane miran.

Pravo na zaštitu posjeda prestaje protekom roka od trideset dana od dana kad je smetani saznao za čin smetanja i počinitelja, a najkasnije godinu dana od dana nastaloga smetanja.

Pravo na zaštitu posjeda ostvaruje se u posebnom postupku pred sudom (postupak zbog smetanja posjeda) ili putem samopomoći.

Posjed koji je posjedniku bio oduzet, nije prestao niti je bio prekinut ako ga je posjednik služeći se svojim pravom na zaštitu posjeda ponovno uspostavio ili ishodio njegovu uspostavu.

Dva su oblika zaštite posjeda:

1. Sudska zaštita

Posjednik kojemu je posjed samovlasno smetan ovlašten je svoj posjed štiti putem suda, zahtijevajući da se utvrdi čin smetanja njegova posjeda, naredi uspostava posjedovnoga stanja kakvo je bilo u času smetanja, te zabrani takvo ili slično smetanje ubuduće. I svaki je suposjednik ovlašten štiti suposjed putem suda od samovlasnoga smetanja treće osobe, a od drugih suposjednika jedino ako su ga potpuno isključili od dotadašnjega suposjeda ili su mu bitno ograničili dotadašnji način izvršavanja faktične vlasti.

Sud pruža ovu zaštitu posjeda u posebnom, hitnom postupku (postupku za smetanje posjeda), prema posljednjem stanju posjeda i nastalom smetanju, bez obzira na pravo na posjed, pravni temelj posjeda, poštenje posjednika, kao i bez obzira na to koliko bi smetanje posjeda bilo u kakvu društvenom, javnom ili sličnom interesu.

1. Dopuštena samopomoć

Tko ima pravo na zaštitu posjeda, smije svoj posjed zaštititi za vrijeme trajanja rokova kako je to propisano i za sudsku zaštitu (trideset dana od dana kad je smetani saznao za čin smetanja i počinitelja, a najkasnije godinu dana od dana nastaloga smetanja) i silom od onoga tko mu posjed samovlasno oduzme ili ga u posjedovanju uznemirava, ako je to nužno jer bi sudska pomoć stigla prekasno, a opasnost je neposredna, ali samo ako za zaštitu svoga posjeda ne primjeni silu veće jakosti nego li je primjerena okolnostima (dopuštena samopomoć).

Prestanak posjeda:

Posjed stvari prestaje: - kad je stvar propala; kad se izgubila, a nema izgleda da će se opet naći; kad je posjednik svojom voljom napustio stvar.

Posjed prava je prestao kad je propala nekretnina na kojoj se izvršavao sadržaj toga prava ili se posjednik odrekao svojega posjeda prava.

3. Vlasništvo

3.1. Općenito o vlasništvu

Pravo vlasništva je stvarno pravo na određenoj stvari koje ovlašćuje svoga nositelja da s tom stvari i koristima od nje čini što ga je volja te da svakoga drugoga od toga isključi, ako to nije protivno tuđim pravima ni zakonskim ograničenjima (općim i posebnim). U tim granicama vlasnik ima, među ostalim, pravo posjedovanja, uporabe, korištenja i raspolaganja svojom stvari.

3.2. Stjecanje vlasništva

Vlasništvo se može steći na temelju:

- pravnoga posla,
- odluke suda, odnosno druge nadležne vlasti,
- nasljeđivanja i
- zakona

U svakom od navedenih slučajeva vlasništvo se stječe kad se za to ispune zakonom propisane pretpostavke.

U teoriji se govori o izvornom i izvedenom stjecanju prava vlasništva.

3.2.1. Izvorno stjecanje vlasništva

Izvorno stjecanje prava vlasništva znači da stjecatelj svoje pravo vlasništva ne zasniva na pravu vlasništva prednika, dakle stjecatelj neke stvari vlasnikom postaje neovisno o pravu vlasništva koje je na toj stvari imao prednik.

Iz odredaba ZV-a proizlazi da su izvorna stjecanja vlasništva: dosjelost, stjecanje od nevlasnika, prisvojenje, nalaz stvari i stjecanje priraštaja.

3.2.1.1. Dosjelost

Dosjelošću se vlasništvo stječe posjedovanjem stvari kroz zakonom određeno vrijeme. Njime se neko stvarno stanje pretvara u pravno. Za stjecanje vlasništva dosjelošću potrebno je ispunjenje sljedećih pretpostavki:

- sposobnost dosjedatelja (stjecatelja) – u načelu je svatko sposoban vlasništvo steći dosjelošću,

- sposobnost stvari – ne može se dosjelošću steći pravo vlasništva na stvari koja ne može biti predmet vlasništva

- samostalni posjed određene kakvoće

- vrijeme dosjelošti koje zakon određuje

Dvije su vrste dosjelošti:

1. Redovita dosjelost

Njome se stječe pravo vlasništva na temelju neprekidnog samostalnog kvalificiranog posjeda (posjeda koji je zakonit, istinit i pošten) izvršavanog kroz vrijeme određeno zakonom.

Za stjecanje pokretnina taj je rok tri godine, a za stjecanje nekretnina deset godina. Za stjecanje prava vlasništva na stvarima u vlasništvu Republike Hrvatske, županija i jedinica lokalne samouprave i uprave i s njima izjednačenih pravnih osoba te crkve i drugih neprofitnih pravnih osoba koje ne traže za sebe dobitak nego služe za dobrotvorne odnosno općekorisne svrhe, potreban je dvostruko dulji rok – za pokretnine šest, a za nekretnine dvadeset godina.

2. Izvanredna dosjelost

Njome se stječe pravo vlasništva na temelju neprekidnog samostalnog poštenog posjeda (dakle, ne traži se zakonitost i istinitost posjeda) izvršavanog kroz vrijeme od deset godina za pokretnine, odnosno dvadeset godina za nekretnine. Dvostruko se dulji rok traži za dosijedanje stvari u vlasništvu Republike Hrvatske i drugih osoba navedenih za redovnu dosjelost, dakle dvadeset godina za pokretnine i četrdeset godina za nekretnine.

3.2.1.2. Stjecanje prava vlasništva od nevlasnika

Ovaj je način stjecanja izraz načela zaštite poštenog stjecatelja stvari kao korekture načela da se na drugog ne može prenijeti više prava nego što ga se ima (dakle, da se vlasništvo može steći samo od vlasnika).

Pretpostavke za stjecanje vlasništva od nevlasnika su:

-da se radi o pokretnini

-da se pokretnina stječe naplatnim pravnim poslom kojem je kauza stjecanje prava vlasništva

-da je stjecatelj bio u dobroj vjeri – da u trenutku sklapanja pravnog posla i primanja stvari nije znao niti je imao razloga posumnjati da je stvar u vlasništvu otuđivatelja

-da pokretnina nije ukradena, izgubljena ili zametnuta, osim glede stjecanja gotova novca, vrijednosnih papira na donosioca ili na javnoj dražbi

3.2.1.3. Prisvojenje (okupacija)

Prisvojenje je uzimanje pokretne stvari u samostalan posjed s namjerom da se na njoj stekne pravo vlasništva. Dakle, prisvojenjem se pravo vlasništva može steći samo na pokretnim stvarima, dok napuštene nekretnine po zakonu prelaze u vlasništvo Republike Hrvatske (nekretnina se smatra napuštenom tek kad se na temelju isprave o odreknuću od prava vlasništva izvrši brisanje u zemljišnoj knjizi).

Prisvojenjem se ponajprije stječe pravo vlasništva na ničijoj pokretnini – onoj koju nitko nema u svom vlasništvu. Ničije su i napuštene stvari – one koje je vlasnik (poslovno sposobna osoba) namjerno napatio da bi se odrekao vlasništva (npr. stvari bačene u smeće). Stvari koje su zaboravljene, izgubljene ili sakrivene ne smatraju se napuštenima.

U slučaju sumnje je li stvar ničija odnosno napuštena ili je ipak tuđa, predmnijeva se da stvar nije ničija. No, uzima se da je pripitomljena životinja ničija ako sama od sebe izostane četrdesetdva dana, a i da je ničiji roj pčela koji vlasnik nije vijao dva dana.

3.2.1.4. Nalaz stvari

Razlikuje se stjecanje nalazom izgubljene stvari i stjecanje nalazom blaga.

Onaj tko nađe neku stvar (izgubljenu, zametnutu i sl.), a koja nije zanemarive vrijednosti, dužan ju je predati ili onome tko ju je izgubio ili (ako je ta osoba

nepoznata odnosno ako predaja stvari njoj nije moguća) nalaznom uredu. Nalaznik ima pravo na nagradu od desetine prometne vrijednosti stvari i na naknadu nužnih troškova. Nalaznik je onaj tko je stvar prvi opazio i za nju se mašio, a ne onaj tko ju je prvi dohvatio.

Ako se vlasnik ili osoba koja je stvar izgubila ne javi u roku od godine dana od objave oglasa o nađenoj stvari, ona će pripasti nalazniku.

Pod blagom se podrazumijevaju: novac, dragocjenosti i druge stvari od povijesne i kulturne vrijednosti koje su bile skrivene tako dugo da se više ne može utvrditi tko im je vlasnik. Nalaznik ima dužnost nađeno blago uzeti u posjed za Republiku Hrvatsku, čime ona postaje vlasnikom toga blaga, a o nalazu je dužan obavijestiti nalazni ured i po njegovoj naredbi blago predati u posjed. Nalaznik i vlasnik nekretnine na kojoj je blago nađeno dijele po pola nagradu koja ne može biti manja od desetine vrijednosti niti veća od same vrijednosti blaga, a onaj tko je nalaz pokušao zatajiti gubi pravo na nagradu. Oni će postati vlasnikom blaga ako ga se Republika Hrvatska odrekne.

3.2.1.5. Stjecanje priraštaja

Radi se o stjecanju vlasništva na stvarima koja su posljedica određenih tjelesnih promjena na stvari, kao što su:

- odvajanje plodova – u načelu vlasnikom plodova postaje vlasnik matične stvari, ali i samostalni pošteno posjednik tuđe stvari.

- priraštaj zemljišta – ZV sadrži pravila koja uređuju promjene u vlasničkim odnosima koje nastaju djelovanjem vode, kao što su pojava otoka u vodotoku koji nije opće dobro, naplavina zemlje i sl.

- prerada, sjedinjenje, miješanje i građenje tuđim materijalom. Kod prerade, sjedinjenja i miješanja radi se o pravilima koja uređuju posljedice tjelesnih promjena nastalih zbog toga što je netko preradio tuđu pokretnu stvar, ili je došlo do sjedinjenja ili miješanja stvari različitih vlasnika, a nije moguće razdvajanje stvari. U tom se slučaju ustanovljuje suvlasništvo na novoj stvari prema razmjeru vrijednosti pojedinih stvari i korisnoga rada potrebnog za nastanak nove stvari. Pojedina prava suvlasnika razlikuju se prema tome tko je kriv za ugradnju u novu stvar.

Vlasnik zemljišta koji je na njemu tuđim materijalom izgradio zgradu stječe pravo vlasništva izgrađene zgrade, a bivši vlasnik materijala ima pravo na naknadu.

- građenje na tuđem zemljištu – ZV sadrži pravila koja uređuju situaciju kad netko građevinu izgradi na tuđem zemljištu. U načelu, tada zgrada pripada vlasniku

zemljišta, a iznimno graditelju. Prava koja imaju graditelj i vlasnik zemljišta ovise o njihovu poštenju (graditelj nije pošten ako je znao da gradi na tuđem zemljištu, a vlasnik zemljišta nije pošten ako je znao za gradnju i nije joj se usprotivio). Graditelj će postati vlasnik i zemljišta i zgrade jedinio u slučaju kada je on bio pošten, a vlasnik zemljišta nepošten, no vlasnik i u tom slučaju ima pravo na naknadu tržišne vrijednosti zemljišta.

- sijanje i sadenje – pravilo je da biljke koje su pustile korijenje na nečijem zemljištu pripadaju vlasniku zemljišta neovisno o tome tko je bio vlasnik sjemena odnosno sadnica.

3.2.2. Izvedeno stjecanje vlasništva

ZV kao način izvedenog stjecanja uređuje stjecanje na temelju pravnoga posla.

Na temelju valjanoga pravnoga posla kojemu je cilj stjecanje vlasništva prelazi vlasništvo s dotadašnjega vlasnika na stjecatelja, a na način određen zakonom. Na temelju pravnoga posla ne može se steći vlasništvo preko granice otuđivateljeve ovlasti da raspolaže stvarju, osim kad stjecanje vlasništva u dobroj vjeri uživa zaštitu. Pravni posao kojemu je cilj stjecanje vlasništva nekretnine, da bi bio valjan, treba uz ostale pretpostavke valjanosti biti u pisanom obliku.

3.2.2.1. O stjecanju pokretnina

Vlasništvo pokretne stvari stječe se predajom te stvari stjecatelju u samostalan posjed na temelju valjano očitovane volje dotadašnjega vlasnika usmjerene na to da njegovo vlasništvo prijeđe na stjecatelja, ako zakonom nije određeno drukčije.

Višestruko ugovaranje otuđenja - kad je više osoba sklopilo s otuđivateljem pravne poslove radi stjecanja vlasništva iste pokretnine, vlasništvo će steći ona od njih kojoj je stvar prije predana, ako su ispunjene i sve druge pretpostavke za stjecanje vlasništva.

3.2.2.2. O stjecanju nekretnina

Vlasništvo nekretnine stječe se zakonom predviđenim upisom stjecateljeva vlasništva u zemljišnoj knjizi na temelju valjano očitovane volje dotadašnjega vlasnika usmjerene na to da njegovo vlasništvo prijeđe na stjecatelja, ako zakonom nije određeno drukčije. Način osnivanja i vođenja zemljišnih knjiga te način upisivanja u njih uređuju odredbe zemljišnoknjižnoga prava. Radi uknjižbe vlasništva mora se o pravnom poslu na čijem se temelju vlasništvo stječe sastaviti isprava čiji sadržaj i

oblik mora odgovarati pravilima zemljišnoknjižnoga prava. Provedena uknjižba djeluje od trenutka kad je sudu bio podnesen zahtjev za tu uknjižbu.

Na nekretninama koje nisu upisane u zemljišne knjige vlasništvo se stječe polaganjem u sud ovjerovljene isprave sposobne za uknjižbu prava u zemljišnu knjigu, kojom dotadašnji vlasnik dopušta uknjižbu tuđega vlasništva, na što se na odgovarajući način primjenjuju pravila o stjecanju uknjižbom.

Ako nisu ispunjene sve pretpostavke koje zemljišnoknjižno pravo zahtijeva za uknjižbu, a zatražena je uknjižba prava vlasništva, stjecanje prava vlasništva će se predbilježiti, ako su ispunjene barem one pretpostavke pod kojima ta pravila dopuštaju predbilježbu.

Predbilježbom će vlasništvo biti stečeno pod uvjetom naknadnoga opravdanja te predbilježbe. Predbilježba se opravdava na način i u rokovima određenim zemljišnoknjižnim pravom. Bude li predbilježba naknadno opravdana, vlasništvo je stečeno još u trenutku kad je bio sudu podnesen zahtjev za uknjižbu prava vlasništva u zemljišnu knjigu.

Na nekretninama koje nisu upisane u zemljišne knjige stječe se vlasništvo polaganjem u sud ovjerovljene isprave sposobne za predbilježbu, na što se na odgovarajući način primjenjuju pravila o stjecanju predbilježbom.

O načelu zaštite povjerenja u zemljišne knjige:

Smatra se da zemljišna knjiga istinito i potpuno odražava činjenično i pravno stanje nekretnine, pa tko je u dobroj vjeri postupao s povjerenjem u zemljišne knjige, ne znajući da ono što je u njih upisano nije potpuno ili da je različito od izvanknjižnoga stanja, uživa glede toga stjecanja zaštitu prema odredbama zakona.

Stjecatelj je bio u dobroj vjeri ako u trenutku sklapanja posla, a ni u trenutku kad je zahtijevao upis, nije znao niti je s obzirom na okolnosti imao dovoljno razloga posumnjati u to da stvar pripada otuđivatelju.

Nedostatak dobre vjere ne može se predbaciti nikome samo iz razloga što nije istraživao izvanknjižno stanje.

Stjecatelj upisom stječe nekretninu kao od njezina vlasnika, ako je, postupajući s povjerenjem u zemljišnu knjigu, u dobroj vjeri stekne od osobe koja je bila upisana kao vlasnik te nekretnine premda to nije bila, i ako mu upis ne bude izbrisan zbog nevaljanosti. Djelovanje povjerenja u potpunost: Stjecatelj koji je, postupajući s povjerenjem u zemljišne knjige, u dobroj vjeri stekao pravo vlasništva neke nekretnine, stekao je tu nekretninu kao da na njoj ne postoje tuđa prava, tereti

ni ograničenja koja u tom trenutku nisu bila upisana, niti je iz zemljišnih knjiga bilo vidljivo da je zatražen njihov upis. Stjecatelj koji je, makar i postupajući s povjerenjem u zemljišne knjige, stjecao u dobroj vjeri, ne uživa zaštitu povjerenja u potpunost glede onih prava, tereta i ograničenja koji postoje na temelju zakona, a ne upisuju se u zemljišnu knjigu.

Slučaj višestruko ugovaranja otuđenja: - Kad je više osoba sklopilo s otuđivateljem pravne poslove radi stjecanja vlasništva iste nekretnine, vlasništvo će steći ona koja je u dobroj vjeri prva zatražila upis u zemljišnu knjigu, ako su ispunjene i sve ostale pretpostavke za stjecanje vlasništva.

3.2.2.3. Stjecanje odlukom suda ili druge vlasti

Odlukom suda ili drugoga tijela stječe se vlasništvo u slučajevima određenim zakonom, a na način i pod pretpostavkama određenim zakonom.

Pravo vlasništva stječe se u trenutku pravomoćnosti sudske, odnosno konačnosti odluke druge vlasti, ako što drugo nije određeno zakonom, niti proizlazi iz cilja radi kojega se odluka donosi.

Stjecanjem prava vlasništva odlukom suda ili drugoga tijela ne prestaju stvarna prava koja su drugim osobama pripadala na odnosnoj stvari, osim onih za koje je to određeno tom odlukom ili posebnim zakonom, ili koja po naravi stvari ne mogu dalje postojati.

Posebno glede nekretnina:

Tko stekne pravo vlasništva nekretnine odlukom suda ili drugoga tijela, ovlašten je ishoditi upis stečenoga prava vlasništva u zemljišnoj knjizi. Vlasništvo nekretnine stečeno odlukom suda ili drugoga tijela ne može se suprotstaviti pravu onoga koji je, postupajući s povjerenjem u zemljišne knjige, u dobroj vjeri upisao svoje pravo na nekretnini dok još pravo koje je bilo stečeno odlukom suda ili drugoga tijela nije bilo upisano.

3.2.2.4. Stjecanje nasljeđivanjem

Nasljednik stječe vlasništvo nasljeđenih stvari u času otvaranja nasljedstva, ako zakonom nije drukčije određeno. Nasljednik je ovlašten ishoditi upis svoga prava vlasništva nekretnine u zemljišnoj knjizi. Stjecanjem prava vlasništva nasljeđivanjem ne prestaju stvarna prava koja su drugim osobama pripadala na odnosnoj stvari, osim onih za koja je to određeno zakonom ili koja po naravi stvari ne mogu dalje postojati.

4. Služnosti

4.1. Općenito

Služnost je ograničeno stvarno pravo na nečijoj stvari koje ovlašćuje svojega nositelja da se na određeni način služi tom stvari (poslužna stvar) ma čija ona bila, a njezin svagdašnji vlasnik je dužan to trpjeti ili pak zbog toga glede nje nešto propuštati.

Način na koji je nositelj prava služnosti ovlašten služiti se poslužnom stvari, određuje se kod osnivanja prava služnosti; ako se služnost osniva na temelju pravnoga posla, određuje to svojom voljom ili u sporazumu sa stjecateljem onaj čija je poslužna stvar; ako se osniva na temelju odluke suda ili drugoga tijela vlasti, određuje se to tom odlukom; inače to određuje zakon.

Svaka služnost mora imati razumnu svrhu.

Služnosti se dijele na:

- stvarne – one kojima je svrha bolje i korisnije gospodarenje nekretninom,
- osobne

Nekretnina može biti opterećena pravom služnosti, bilo u korist svagdašnjega vlasnika određene nekretnine (povlasna nekretnina) ili nositelja prava građenja na njoj, bilo u korist određene osobe.

4.2. Stvarne služnosti

Stvarna služnost je stvarno pravo svagdašnjega vlasnika određene nekretnine (povlasna nekretnina) da se za potrebe te nekretnine na određeni način služi nečijom nekretninom (poslužna nekretnina), čiji svagdašnji vlasnik to mora trpjeti ili mora propuštati određene radnje glede svoje nekretnine koje bi inače imao pravo činiti.

Stvarne se služnosti dijele na:

1. poljske ili zemljišne – one koje se osnivaju da bi služile nekretninama namijenjenim poljodjelstvu, a to su:

a) služnosti puta, među kojima:

- služnost staze ili puta (pravo hodati, ali ne i voziti se)

- služnost progona stoke (progoniti stoku i služiti se kolicima, ali je isključeno vučenje teških tereta)

- služnost kolnika (uključuje vožnju zapregama, motornim vozilima, biciklom, isključuje progon nevezane stoke)

- služnost nužnoga prolaza

b) služnosti vode, među kojima:

- služnost crpljenja vode iz tuđeg zdenca ili vrela

- služnost pojiti stoku

- služnost vodovoda – pravo navraćati vodu s tuđe nekretnine na svoju i obratno i u tu svrhu postaviti cijevi, žljebove i sl.

c) služnost paše – ovlašćuje na napasanje stoke na tuđem zemljištu (ne smije se kositi trava ili isključiti stoku vlasnika poslužne nekretnine od paše)

d) šumske služnosti – pravo sjeći drva i kupiti suho granje i žir.

2. kućne ili gradske – one koje se osnivaju da bi služile nekretninama sa zgradom, a koje vlasnika neke nekretnine ovlašćuju da nešto poduzima na susjedovoj nekretnini kao poslužnoj, što je taj dužan trpjeti, a to su:

- pozitivne kućne služnosti:

a) pravo nasloniti teret svoje zgrade na tuđu

b) pravo umetnuti gredu ili rožnik svoje zgrade u tuđi zid

c) pravo imati prozor u tuđem zidu radi svjetla, ili radi svjetla i vidika

d) pravo imati dio svoje zgrade i naprave na tuđoj nekretnini (npr. imati balkon u zračnom prostoru tuđe nekretnine)

e) pravo kapnice – pravo odvoditi kišnicu sa svog krova na tuđe zemljište

f) pravo odvođenja (otpadnih) tekućina preko tuđeg zemljišta ili njihovo prolijevanje na tuđe zemljište

- negativne kućne služnosti:

g) svoju kuću ne povisivati ili je ne snižavati

h) ne oduzimati povlasnoj zgradi svjetlo i zrak ili vidik

i) ne odvrćati kišnicu s krova svoje kuće od susjedova zemljišta kako bi je susjed mogao koristiti

4.3. Osobne služnosti

Osobna služnost je stvarno pravo koje ovlašćuje pojedinačno određenu osobu da se na određeni način služi tuđom stvari (poslužna stvar), čiji svagdašnji vlasnik to mora trpjeti. Osobne služnosti ne mogu se prenositi s ovlaštenika na drugu osobu. Nenasljedive su, osim ako su osnovane izričito i za ovlaštenikove nasljednike.

Osobne služnosti su:

a) pravo plodouživanja

Pravo plodouživanja je stvarno pravo na tuđoj stvari koje ovlašteniku daje osobno pravo da se u svakom pogledu služi tuđom stvari u skladu s njenom namjenom, čuvajući pritom njeno sućanstvo (npr. kad roditelj djetetu daruje kuću, ali si ostavlja pravo doživotnog uživanja).

b) pravo uporabe

Pravo uporabe je osobna služnost s ovlaštenjem uporabovnika da se za svoje potrebe služi nečijim stvari prema njenoj namjeni, čuvajući pritom njeno sućanstvo. Razlika prema pravu plodouživanja je u tome što je uporabnikovo pravo ograničeno na njegove osobne potrebe i potrebe njegove obitelji, dok kod plodouživanja to pravo nije ograničeno.

c) pravo stanovanja

Pravo stanovanja je osobna služnost koja ovlašćuje nekoga da se služi tuđom zgradom za stanovanje čuvajući pritom njeno sućanstvo. Od ostalih je služnoszi izdvojena samo po njenom objektu, a može biti zasnovana ili kao pravo plodouživanja ili kao pravo uporabe.

5. Stvarni tereti

5.1. Općenito

Stvarni teret daje svomu korisniku stvarno pravo na nekretnini koju opterećuje ovlašćujući ga da mu se na teret njezine vrijednosti ponavljano daju stvari ili čine radnje koje su sadržaj toga stvarnog tereta.

Nekretnina može biti opterećena stvarnim teretom, bilo u korist svagdašnjega vlasnika određene nekretnine (povlasna nekretnina) ili nositelja prava građenja na njoj, bilo u korist određene osobe.

Sadržaj stvarnoga tereta je činidba na koju korisnik ima pravo na teret vrijednosti opterećene nekretnine.

Sadržaj stvarnoga tereta može biti moguća, dopuštena i određena ili barem određiva činidba ponavljanih davanja stvari ili novca, ili činjenja koja imaju novčanu vrijednost, a nije nužno da je u vezi s gospodarskom namjenom opterećene nekretnine, niti da služi za ostvarivanje gospodarske svrhe korisnikove nekretnine.

5.2. Tereti u korist nekretnina

Stvarni teret u korist neke nekretnine (povlasna nekretnina) daje svagdašnjem vlasniku povlasne nekretnine ograničeno stvarno pravo na opterećenoj nekretnini koje ga ovlašćuje da mu se ponavljano daju stvari ili čine činjenja koja su sadržaj toga stvarnoga tereta, a da mu za to odgovara svagdašnji vlasnik opterećene nekretnine njezinom vrijednošću.

5.2. Tereti u korist osobe

Stvarni teret u korist neke osobe daje joj ograničeno stvarno pravo na opterećenoj nekretnini koje je ovlašćuje da joj se ponavljano daju stvari ili čine činjenja koja su sadržaj toga stvarnoga tereta, a da joj za to odgovara svagdašnji vlasnik opterećene nekretnine njezinom vrijednošću.

6. Zemljišnoknjižno pravo

6.1. Općenito

Osnove zemljišnoknjižnoga prava uređene su Zakonom o zemljišnim knjigama («Narodne novine», broj 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04, 107/07, 152/08, 126/10, 55/13 i 60/13)

Zemljišne knjige su javne knjige u koje se upisuju nekretnine i stvarna prava na njima te drugi pravni odnosi i činjenice u vezi s pravnim prometom nekretnina.

Zemljište je dio zemljine površine koji je u katastru zemljišta označen posebnim brojem i nazivom katastarske općine u kojoj leži (katastarska čestica). Sve što je sa zemljištem trajno spojeno na površini ili ispod nje u pravnom je smislu sastavni dio zemljišta i ako zakonom nije drukčije određeno, dijeli njegovu pravnu sudbinu.

Zemljišne knjige vodi općinski sud kao zemljišnoknjižni sud prvog stupnja. Zemljišne knjige vode se u elektroničkom obliku.

Zemljišna knjiga je javna, što znači da svatko može zahtijevati uvid u zemljišnu knjigu. Iz zemljišne knjige izdaju se izvadci iz glavne knjige i preslike ili ispisi iz zbirke isprava.

Zemljišne knjige, izvaci, odnosno ispisi i prijepisi iz zemljišne knjige uživaju javnu vjeru i imaju dokaznu snagu javnih isprava.

Smatra se da zemljišna knjiga istinito i potpuno odražava činjenično i pravno stanje zemljišta.

Stjecatelj koji je u dobroj vjeri postupao s povjerenjem u zemljišne knjige, pravno je zaštićen, ako nije znao niti je s obzirom na okolnosti imao dovoljno razloga posumnjati da ono što je upisano nije potpuno ili da je različito od izvanknjižnoga stanja. Nedostatak dobre vjere ne može se prigovoriti nikome samo iz razloga što nije istraživao izvanknjižno stanje.

Osoba koja je u dobroj vjeri upisala knjižno pravo postupajući s povjerenjem u potpunost zemljišne knjige, stekla ga je neopterećeno teretima koji nisu bili upisani u času kad je zatražen upis niti je tada iz zemljišnih knjiga bilo vidljivo da je zatražen njihov upis, osim ako je zakonom drukčije određeno.

Osoba koja je u dobroj vjeri upisala knjižno pravo postupajući s povjerenjem u istinitost zemljišne knjige uživa zaštitu svoga povjerenja utoliko što joj nitko neće moći osporavati valjanost njezina stjecanja zbog nevaljanosti prednikova upisa nakon što proteknu rokovi u kojima bi se po ovom Zakonu mogla podnijeti tužba radi brisanja uknjižbe njezina prednika.

6.2. Sastav zemljišne knjige

Zemljišna se knjiga sastoji od glavne knjige i zbirke isprava, a za svaku glavnu knjigu postoji i zbirka katastarskih planova i pomoćne knjige.

A) Glavna knjiga

U glavnu se knjigu upisuju nekretnine, stvarna i druga prava glede njih. Obuhvaća zemljišta u jednoj katastarskoj općini.

Glavna se knjiga sastoji od zemljišnoknjižnih uložaka, a svaki od njih je dio glavne knjige koji se odnosi na jedno zemljišnoknjižno tijelo – jedna ili skup čestica koje se nalaze u istoj katastarskoj općini i u prometu imaju isti pravni status.

Zemljišnoknjižni uložak se sastoji od tri lista, a to su:

Aa) Posjedovnica (popisni list, list A)

U posjedovnicu se upisuju svi sastavni dijelovi zemljišnoknjižnog tijela – čestice koje ga čine, a upisuju se s rednim brojem, katastarskim brojem, nazivom imenom predjela u kojem leže, kulturom i površinom). U nju se upisuju i stvarna prava u korist zemljišnoknjižnog tijela (npr. služnost puta) i javnopravna ograničenja u prometu.

Ab) Vlastovnica (vlasnički list, list B)

U vlastovnicu se upisuje ime vlasnika i sva ograničenja kojima je vlasnik ograničen u raspolaganju (npr. da mu je oduzeta poslovna sposobnost).

Ac) Teretovnica (teretni list, list C)

U teretovnicu se upisuju stvarna prava kojima je zemljište opterećeno (npr. hipoteka), najam, zakup, prvokup i nazadkup i ograničenja kojima je podvrgnut svakodobni vlasnik opterećenog dobra te zabrane otuđenja i opterećenja.

B) Zbirka isprava

U zbirku isprava se kronološkim redom ulažu isprave (u izvorniku ili ovjerenom prijepisu) na temelju kojih je izvršen upis u glavnu knjigu (npr. ugovor o kupoprodaji, rješenje o nasljeđivanju, presuda).

6.3. Vrste upisa u zemljišnu knjigu

A) Uknjižba

To je bezuvjetan i konačan upis stjecanja, prijenosa, ograničenja i prestanka knjižnih prava koji ne ovisi ni o kakvom daljnjem opravdanju.

B) Predbilježba

To je upis kojim se knjižna prava stječu, prenose, ograničavaju i prestaju pod uvjetom naknadnog opravdanja.

C) Zabilježba

Radi se o upisu kojim se u svrhu publiciteta evidentiraju određene činjenice koje se odnose na pravni promet nekretnina ili se za predlagatelja zabilježbe osiguravaju određeni pravni učinci (npr. da je vlasnik maloljetan, da je nad njim otvoren stečajni postupak, da se u vezi s vlasništvom nekretnine vodi spor).

II. OBVEZNO PRAVO

1. Općenito

Zakonom o obveznim odnosima (Narodne novine br. broj 35/05, 41/08, 125/11, 78/15 i 29/18, dalje: ZOO) uređeni su:

- osnove obveznih odnosa
- pojedini ugovorni i izvanugovorni obvezni odnosi

Obvezni odnosi su takvi odnosi u kojima je jedna strana (vjerovnik) ovlaštena od druge (dužnika) zahtijevati određenu činidbu pozitivnog ili negativnog karaktera, koju je druga strana dužna ispuniti.

2. Načela i karakteristike obveznog prava

Pojedina načela i karakteristike obveznih odnosa su:

- sloboda uređivanja obveznih odnosa (ograničenja: Ustav RH, prisilni propisi, društveni moral)
- ravnopravnost sudionika u obveznom odnosu
- načelo savjesnosti i poštenja pri zasnivanju obveznih odnosa i ostvarivanju prava i obveza iz tih odnosa
- dužnost suradnje radi potpunog i urednog ispunjenja obveza i ostvarivanja prava u tim odnosima
- zabrana zlouporabe prava pri ostvarivanju prava iz obveznih odnosa tj. korištenje tim pravima suprotno njihovoj svrsi
- načelo jednake vrijednosti činidaba – zakonom se određuje u kojim slučajevima narušavanje toga načela povlači pravne posljedice
- zabrana prouzročenja štete – obveza uzdržavanja od postupka kojim se može drugome prouzročiti šteta.
- dužnost ispunjenja obveze

- ponašanje u ispunjavanju obveza i ostvarivanju prava – dužnost postupanja s pažnjom koja se u pravnom prometu zahtijeva u odgovarajućoj vrsti obveznih odnosa: - pažnja dobrog gospodarstvenika, odnosno pažnja dobrog domaćina

- pažnja dobrog stručnjaka (u ispunjavanju obveze iz profesionalne djelatnosti – povećana pažnja)

- dispozitivnost karaktera odredaba ZOO-a - sudionici mogu svoj obvezni odnos urediti drukčije nego što je tim Zakonom određeno, osim ako iz pojedine odredbe toga Zakona ili iz njezina smisla ne proizlazi što drugo

- primjena običaja i prakse:

- u obveznim odnosima među trgovcima primjenjuju se trgovački običaji čiju su primjenu ugovorili i praksa koju su međusobno razvili.

- u tim obveznim odnosima primjenjuju se i trgovački običaji koje trgovci redovito primjenjuju u istim takvim odnosima, ako sudionici u njima nisu izrijeком ili prešutno isključili njihovu primjenu.

- trgovački običaji i praksa koju su trgovci međusobno razvili, za čiju su primjenu ispunjene pretpostavke iz ZOO-a primjenjuju se i ako su suprotni dispozitivnom propisu.

- u obveznim odnosima među ostalim sudionicima primjenjuju se običaji kad je njihova primjena ugovorena ili zakonom propisana.

- postupanje u skladu sa statutom, društvenim ugovorom, odnosno pravilima:

- pravne osobe u zasnivanju obveznog odnosa postupaju u skladu sa svojim statutom, društvenim ugovorom, odnosno pravilima.

- ali, ugovor koji je sklopljen ili druga pravna radnja koja je poduzeta suprotno statutu, društvenom ugovoru, odnosno pravilima ostaje na snazi, osim ako je za to druga strana znala ili je zakonom drukčije određeno

- primjena pojedinih odredaba na trgovačke ugovore i druge pravne poslove:

- odredbe ZOO-a koje se odnose na ugovore primjenjuju se na sve vrste ugovora, osim ako za trgovačke ugovore nije izrijeком drukčije određeno.

- trgovački ugovori, prema ZOO-u jesu ugovori što ih sklapaju trgovci među sobom u obavljanju djelatnosti koje čine predmet poslovanja barem jednoga od njih ili su u vezi s obavljanjem tih djelatnosti.

- odredbe ZOO-a koje se odnose na ugovore na odgovarajući se način primjenjuju i na druge pravne poslove.

3. Sudionici obveznih odnosa

Sudionici obveznih odnosa su (imaju pravnu sposobnost):

a) fizičke osobe (pravnu sposobnost stječu rođenjem, a gube je smrću)

- presumpcije u vezi s fizičkim osobama:

- uzima se da je začeto dijete rođeno, kadgod se radi o njegovim probicima, pod uvjetom da se rodi živo

- smatra se da je dijete rođeno živo, ne utvrdi li se suprotno.

- u dvojbi koja je od više osoba prije umrla, smatra se da su umrle istodobno, ne utvrdi li se da je jedna umrla prije druge

b) pravne osobe (pravnu sposobnost stječu i gube danom nastanka kako je to utvrđeno posebnim propisom)

Poslovna sposobnost – imati je, znači imati mogućnost vlastitim očitovanjima volje stvarati pravne učinke. Fizička osoba stječe je punoljetnošću, a pravna danom nastanka, ako zakonom nije drukčije određeno. Osoba koja nije punoljetna može stvarati samo pravne učinke određene zakonom. Umjesto osobe koja nema poslovnu sposobnost očitovat će svoju volju njezin zakonski zastupnik ili skrbnik. Za pravnu osobu volju očituju njezina tijela u pravnim poslovima i postupcima koje poduzimaju u tome svojstvu, a u sumnji je li ta osoba postupala u svojstvu tijela pravne osobe, smatrat će se da jest, ako treći nije znao niti je s obzirom na okolnosti imao dovoljno razloga posumnjati da ta osoba postupa u tom svojstvu.

Prava osobnosti:

Ima ih svaka fizička i pravna osoba, i ima pravo na njihovu zaštitu.

Prava osobnosti fizičkih osoba: pravo na život, tjelesno i duševno zdravlje, ugled, čast, dostojanstvo, ime, privatnost osobnog i obiteljskog života, slobodu i dr.

Prava osobnosti pravnih osoba: sva navedena prava osobnosti kao kod fizičkih osoba, osim onih vezanih uz biološku bit fizičke osobe, a osobito pravo na ugled i dobar glas, čast, ime, odnosno tvrtku, poslovnu tajnu, slobodu privređivanja i dr.

4. Izvori nastanka obveza

Obveze nastaju:

- na osnovi pravnih poslova,

- prouzročenjem štete,

- stjecanjem bez osnove,
- poslovođstvom bez naloga,
- javnim obećanjem nagrade,
- izdavanjem vrijednosnih papira.
- na osnovi odluke suda ili druge javne vlasti.

5. Vrste obveza

Prema broju subjekata pojedinih obveza razlikujemo:

- dualističke obveze - između samo jednog vjerovnika i samo jednog dužnika i
- pluralističke obveze – osnivanje obveznopravnog odnosa između više vjerovnika s jedne strane i više dužnika s druge strane

Prema vrsti dužnikove činidbe razlikujemo:

- pozitivne obveze (usmjerene na određeno dužnikovo davanje ili činjenje) ili negativne obveze (usmjerene na određeno dužnikovo propuštanje ili trpljenje)
- jednostavne obveze ili sastavljene obveze– ovisno o broju radnji od kojih se sastoji dužnikova činidba
  - osobne obveze i neosobne obveze – ovisno o tome je li ispunjenje vezano uz određenog dužnika, uz određene osobne kvalitete ili svojstva dužnika, kad je dužnik određenu obvezu dužan ispuniti osobno (npr. načiniti umjetničku sliku) i nitko ju drugi ne može ispuniti, ili ispunjenje nije vezano uz određenog dužnika pa obvezu umjesto dužnika može ispuniti i netko drugi (npr. platiti novčani dug);
  - trenutne obveze i trajne obveze– ovisno o tome ispunjava li se dužnikova obveza odjednom ili se sastoji u takvoj činidbi koja se treba ispunjavati trajnije kroz određeno vrijeme (npr. plaćanje rente, uzdržavanja...)
  - novčane obveze (predaja određenog iznosa novca) i nenovčane obveze (predaja određene stvari, neko činjenje, nečinjenje ili trpljenje).

Prema načinu na koji je određena dužnikova činidba razlikujemo:

- individualno određene obveze – kad je dužnikova činidba u vrijeme nastanka obveze točno određena i jedino ona može biti predmet valjanog ispunjenja obveze pa je dužnik dužan ispuniti samo ovu činidbu, a vjerovnik zahtijevati samo njezino ispunjenje (npr. obveza predati neku individualno određenu stvar, odnosno pravo zahtijevati samo njezinu predaju);

- neodređene obveze – kad dužnikova činidba nije određena nikako, ni individualno, ni generički, ni kao skupna stvar, a ne može se odrediti ni prema sadržaju ugovora;

- određive obveze – kad dužnikova činidba u vrijeme sklapanja ugovora nije određena ili je određena samo djelomično, ali je određiva jer se pomoću postojećih podataka odnosno određenih kriterija može naknadno odrediti, kako bi u vrijeme ispunjenja obveze bila točno određena (npr. kad je u kupoprodajnom ugovoru ugovorena tekuća cijena).

Obveze razlikujemo i prema izvoru njihova nastanka, kako je to navedeno ovdje u poglavlju br. 4.

6. Posebno o novčanim obvezama

6.1. Općenito

Novčane obveze su one obveze koje za činidbu imaju određeni iznos novca. Karakterizira ih to što su djeljive (mogu se ispuniti u dijelovima). Ne mogu se preobraziti u nenovčane obveze, dok se nenovčane obveze mogu preobraziti u novčane.

6.2. Načelo monetarnog nominalizma

Prema načelu monetarnog nominalizma, kad obveza ima za činidbu iznos novca, dužnik je dužan isplatiti onaj broj novčanih jedinica na koji obveza glasi, osim kad zakon određuje što drugo. ZOO ne čini razliku u tome je li novčana obveza u kunama ili u nekoj stranoj valuti.

6.3. Zaštitne klauzule

Zaštitne klauzule postoje kako bi vjerovnika zaštitile od pada vrijednosti novca (u odnosu na vrijednost roba i usluga). Ovisno o tome uz što se u takvu slučaju veže visina novčane obveze dijele se na valutne (monetarne), zlatne i indeksne.

6.3.1. Valuta obveze

Valuta obveze je određivanje vrijednosti određene obveze putem novca kao općeg mjerila vrijednosti. Dopuštena je odredba ugovora prema kojoj se vrijednost ugovorne obveze u valuti Republike Hrvatske izračunava na temelju cijene zlata ili tečaja valute Republike Hrvatske u odnosu prema stranoj valuti.

6.3.2. Indeksna klauzula

Radi se o odredbi ugovora kojom se iznos novčane obveze u domaćem novcu veže za promjene cijena dobara, robe i usluga izraženih indeksom cijena utvrđenim od ovlaštene osobe (Državni zavod za statistiku).

6.3.3. Klizna skala

U ugovorima u kojima se jedna strana obvezuje izraditi i isporučiti određene predmete dopušteno je ugovoriti da će cijena ovisiti o cijeni materijala, rada i drugih čimbenika koji utječu na visinu troškova proizvodnje, u određeno vrijeme na određenom tržištu.

6.4. Ugovorne i zatezne kamate

Zakon o obveznim odnosima ne određuje opći pojam kamata. Općenito se pod kamatama podrazumijeva naknada koja se plaća za uporabu tuđeg novca ili tuđih zamjenjivih pokretnih stvari.

Obveza plaćanja kamata nastaje na osnovi zakona (zakonske kamate) ili na osnovi ugovora (ugovorne kamate).

6.4.1. Zatezne kamate

Obveza plaćanja zateznih kamata nastaje uvijek kad dužnik zakasni s ispunjenjem novčane obveze. Stopa zateznih kamata utvrđena je propisom, a ovisi o tome radi li o odnosima iz trgovačkih ugovora i ugovora između trgovca i osobe javnog prava ili o ostalim odnosima.

6.4.2. Ugovorne kamate

Ugovorne kamate su sporazumna naknada za korištenje tuđeg novca ili korištenje tuđih zamjenjivih stvari. ZOO uređuje najvišu stopu te kamate koju stranke mogu ugovoriti, također vodeći računa o tome radi li o odnosima iz trgovačkih ugovora i ugovora između trgovca i osobe javnog prava ili o ostalim odnosima.

7. O obvezama i tražbinama s više činidaba

7.1. Alternativne obveze

O alternativnim obvezama govorimo kad obveza ima dvije ili više činidaba, ali je dužnik dužan ispuniti samo jednu da bi se oslobodio obveze. Pravo izbora, ako nije što drugo ugovoreno, pripada dužniku, i obveza prestaje kad on ispuni činidbu koju je izabrao.

Ako je jedna činidba postala nemoguća zbog nekog događaja za koji ne odgovara nijedna strana, obveza se ograničuje na preostalu činidbu.

7.2. Fakultativne obveze

Radi se o tome da dužnikova obveza ima jednu činidbu, ali mu je dopušteno osloboditi se svoje obveze ispunjenjem neke druge određene činidbe. Dužnik se može koristiti tom mogućnošću sve dok vjerovnik u ovršnom postupku ne primi potpuno ili djelomično ispunjenje činidbe.

7.3. Fakultativne tražbine

Kad je ugovorom ili zakonom predviđeno da vjerovnik može umjesto dugovane činidbe zahtijevati od dužnika neku drugu određenu činidbu, dužnik je dužan ispuniti mu tu činidbu, ako vjerovnik to zahtijeva. U ostalom, za fakultativne tražbine vrijede, prema namjeri ugovaratelja i prema prilikama posla, odgovarajuća pravila o fakultativnim i alternativnim obvezama.

8. O obvezama s više dužnika i vjerovnika

8.1. Djeljive obveze

Obveza je djeljiva ako se ono što se duguje može podijeliti i ispuniti u dijelovima koji imaju ista svojstva kao i cijela činidba, i ako ono tom podjelom ne gubi ništa od svoje vrijednosti. Inače je obveza nedjeljiva.

Kad u nekoj djeljivoj obvezi ima više dužnika, dug se dijeli među njima na jednake dijelove, ako nije određena drukčija podjela, i svaki od njih odgovara za svoj dio duga. Ali, u trgovačkim obvezama za dužnike vrijedi predmnijeva solidarnosti, osim ako su ugovaratelji izrijekom otklonili solidarnu odgovornost.

Kad u nekoj djeljivoj obvezi ima više vjerovnika, tražbina se dijeli među njima na jednake dijelove, ako nije što drugo određeno i svaki vjerovnik može zahtijevati samo svoj dio tražbine.

8.2. Solidarne obveze

8.2.1. Solidarnost dužnika

Svaki dužnik solidarne obveze odgovara vjerovniku za cijeli dug i vjerovnik može zahtijevati njegovo ispunjenje od koga hoće sve dok ne bude potpuno ispunjen, ali kad jedan dužnik ispuni dug, obveza prestaje i svi se dužnici oslobađaju.

Pravo ispunitelja na naknadu: dužnik koji je ispunio obvezu ima pravo zahtijevati od svakog sudužnika da mu naknadi dio duga koji pada na njega, a dio koji pada na dužnika od kojega se ne može dobiti naknada dijeli se razmjerno na sve dužnike.

8.2.2. Solidarnost vjerovnika

Kad na vjerovnikovoj strani ima više osoba - one su solidarne samo kad je solidarnost ugovorena ili zakonom određena.

Svaki solidarni vjerovnik ima pravo zahtijevati od dužnika ispunjenje cijele obveze, ali kad jedan od njih bude namiren, obveza prestaje i prema ostalim vjerovnicima.

Dužnik može ispuniti obvezu vjerovniku kojega sam izabere, sve dok neki vjerovnik ne zatraži ispunjenje.

9. Pobijanje dužnikovih pravnih radnji

Svaki vjerovnik čija je tražbina dospjela za isplatu, i bez obzira kad je nastala može pobijati pravnu radnju svog dužnika koja je poduzeta na štetu vjerovnika. Smatra se da je pravna radnja poduzeta na štetu vjerovnika ako zbog nje dužnik nema dovoljno sredstava za ispunjenje vjerovnikove tražbine. Pod pravnom radnjom razumijeva se i propuštanje zbog kojega je dužnik izgubio kakvo materijalno pravo ili kojim je za njega nastala kakva materijalna obveza (npr. nasljednik se odrekao nasljedstva).

Pretpostavke pobijanja ovise o tome je li raspolaganje bilo naplatno ili besplatno, je li dužnik znao ili mogao znati da poduzetim raspolaganjem nanosi štetu svojim vjerovnicima, je li trećoj osobi s kojom je ili u čiju je korist pravna radnja poduzeta to bilo poznato ili moglo biti poznato, je li treća osoba dužnikov bračni drug, ili krvni srodnik u ravnoj liniji, ili u pobočnoj liniji do četvrtog stupnja, ili po tazbini do istog stupnja

Sredstva pobijanja: Pravna radnja dužnika pobija se tužbom ili prigovorom.

Tužba za pobijanje podnosi se protiv dužnika i treće osobe s kojom je ili u čiju je korist poduzeta pravna radnja koja se pobija, odnosno protiv njezinih sveopćih pravnih sljednika.

Učinak pobijanja: Ako sud usvoji tužbeni zahtjev, pravna radnja gubi učinak samo prema tužitelju i samo koliko je potrebno za namirenje njegovih tražbina.

Rok za podnošenje tužbe: u roku od jedne godine (od poduzete radnje odnosno od propuštanja) za naplatno raspolaganje ako je u vrijeme raspolaganja dužnik znao ili mogao znati da poduzetim raspolaganjem nanosi štetu svojim vjerovnicima i ako je trećoj osobi s kojom je ili u čiju je korist pravna radnja poduzeta to bilo poznato ili moglo biti poznato, a za ostale slučajeve u roku od tri godine. Rok se računa od dana kad je poduzeta pravna radnja koja se pobija, odnosno od dana kad je trebalo poduzeti propuštenu radnju.

10. Pravo zadržanja

Vjerovnik dospjele tražbine u čijim se rukama nalazi neka dužnikova stvar ima pravo zadržati je dok mu ne bude ispunjena tražbina. Ako je dužnik postao nesposoban za plaćanje, vjerovnik ima pravo zadržanja iako njegova tražbina nije dospjela.

Iznimka: vjerovnik nema pravo zadržanja kad dužnik zahtijeva da mu se vrati stvar koja je izašla iz njegova posjeda protiv njegove volje, a ne može zadržati ni punomoć dobivenu od dužnika, a ni druge dužnikove isprave, iskaznice, dopise i ostale slične stvari, kao ni druge stvari koje se ne mogu izložiti prodaji.

Vjerovnik je dužan vratiti stvar dužniku ako mu ovaj dađe odgovarajuće osiguranje njegove tražbine.

Učinak prava zadržanja: Vjerovnik koji drži dužnikovu stvar na temelju prava zadržanja ima pravo naplatiti se iz njezine vrijednosti na isti način kao založni vjerovnik, ali je dužan prije nego što pristupi ostvarenju naplate o svojoj namjeri pravodobno obavijestiti dužnika.

11. Promjene u obveznom odnosu

11.1. Promjene na strani subjekta

11.1.1. Ustup tražbine (cesija)

Vjerovnik može ugovorom sklopljenim s trećim prenijeti na ovoga svoju tražbinu, osim one čiji je prijenos zabranjen zakonom ili koja je strogo osobne naravi, ili koja se po svojoj naravi protivi prenošenju na drugoga.

Ugovor o ustupanju nema učinak prema dužniku ako su on i vjerovnik ugovorili da ovaj neće moći prenijeti tražbinu na drugoga ili da je neće moći prenijeti bez dužnikova pristanka.

Za ustup tražbine nije potreban dužnikov pristanak, ali je ustupitelj dužan obavijestiti dužnika o ustupanju.

Odgovornost za postojanje tražbine: kad je tražbina ustupljena naplatnim ugovorom, ustupitelj odgovara za postojanje tražbine u vrijeme ustupanja.

Odgovornost za naplativost: ustupitelj odgovara za naplativost ustupljene tražbine ako je to bilo ugovoreno.

Posebni slučajevi ustupanja tražbine su: ustupanje umjesto ispunjenja, ustupanje radi ispunjenja i ustupanje radi osiguranja.

11.1.2. Subrogacija

U slučaju ispunjenja tuđe obveze svaki ispunitelj može ugovoriti s vjerovnikom prije ispunjenja ili pri ispunjenju, da ispunjena tražbina prijeđe na njega sa svima ili samo s nekim sporednim pravima. Vjerovnikova prava mogu prijeći na ispunitelja i na temelju ugovora između dužnika i ispunitelja, sklopljenog prije ispunjenja. U ovim slučajevima subrogacija ispunitelja u prava vjerovnika nastaje ispunjenjem.

Zakonska subrogacija: kad obvezu ispuni osoba koja ima neki pravni interes u tome, samim ispunjenjem obveze na nju prelazi vjerovnikova tražbina sa svim sporednim pravima.

11.1.3. Preuzimanje duga

Dug se preuzima ugovorom između dužnika i preuzimatelja. Traži se i pristanak vjerovnika, jer se tim ugovorom vjerovnik ne može dovesti u nepovoljniju situaciju glede dužnikove solventnosti.

O sklopljenom ugovoru može vjerovnika izvijestiti svaki od njih. Šutnja vjerovnika na poziv da se očituje o preuzimanju znači da vjerovnik nije dao pristanak.

11.1.4. Pristupanje dugu

Do njega dolazi ugovorom između vjerovnika i trećega, kojim se ovaj obvezuje vjerovniku da će ispuniti njegovu tražbinu prema dužniku. U tom slučaju treći stupa u obvezu pored dužnika.

Postoji i zakonska presumpcija o pristupanju dgu u slučaju preuzimanja neke imovinske cjeline.

11.1.5. Preuzimanje ispunjenja

Ispunjenje se preuzima ugovorom između dužnika i nekog trećega kojim se ovaj obvezuje ispuniti njegovu obvezu prema njegovu vjerovniku.

Preuzimatelj odgovara dužniku, a vjerovnik nema nikakvo pravo prema njemu.

11.1.6. Jamstvo

Ugovorom o jamstvu jamac, koji mora biti potpuno poslovno sposobna osoba, se obvezuje prema vjerovniku da će ispuniti valjanu i dospjelu obvezu dužnika, ako to ovaj ne učini.

Obavezan je pisani oblik ugovora.

Jamčeva obveza ne može biti veća od obveze glavnog dužnika.

Subrogacija - na jamca koji je namirio vjerovnikovu tražbinu prelazi ta tražbina sa svim sporednim pravima i osiguranjima njezina ispunjenja.

Oblici jamstva:

- obični jamac – vjerovnik od jamca može zahtijevati ispunjenje obveze ako je glavni dužnik ne ispuni u roku određenom u pisanom pozivu, osim ako je očito da se iz sredstava glavnog dužnika ne može ostvariti njezino ispunjenje ili ako je glavni dužnik pao pod stečaj.

-jamac platac - ako se jamac obvezao kao jamac platac, odgovara vjerovniku kao glavni dužnik za cijelu obvezu i vjerovnik može zahtijevati njezino ispunjenje bilo od glavnog dužnika bilo od jamca ili od obojice u isto vrijeme. Za obvezu nastalu iz trgovačkog ugovora jamac uvijek odgovara kao jamac platac, ako nije što drugo ugovoreno.

Više jamaca nekog duga odgovaraju solidarno. isteka toga roka, ako nije drukčije ugovoreno.

Pravo regresa - kad ima više jamaca, pa jedan od njih podmiri dospjelu tražbinu, on ima pravo zahtijevati od ostalih jamaca da mu svaki naknadi dio koji pada na njega.

11.1.7. Prijenos ugovora

Svaka ugovorna strana može, ako na to pristane druga strana, prenijeti ugovor na neku treću osobu koja time postaje nositelj svih njezinih prava i obveza iz toga.

Pristanak na prienos ugovora valjan je samo ako je dan u propisanom ili ugovorenom obliku za valjanost prenesenog ugovora.

11.1.8. Uputa (asignacija)

Uputom jedna osoba, uputitelj (asignant), ovlašćuje drugu osobu, upućenika (asignata), da za njezin račun ispuni nešto određenoj trećoj osobi, primatelju upute (asignataru), a ovoga ovlašćuje da to ispunjenje primi u svoje ime.

11.2. Promjene sadržaja

11.2.1. Obnova (novacija)

Obnova nastaje ako se vjerovnik i dužnik suglase da postojeću obvezu zamijene novom i ako nova obveza ima različitu glavnu činidbu ili različitu pravnu osnovu.

Ne radi se o obnovi ako se vjerovnik i dužnik sporazumiju samo o tome da se u ugovoru mijenja ili dodaje odredba o roku, o mjestu ili načinu ispunjenja, zatim naknadni sporazum o kamatama, ugovornoj kazni, osiguranju ispunjenja ili o kojoj drugoj sporednoj odredbi, a i sporazum o izdavanju nove isprave o dugu.

Volja za obnovom - obnova se ne predmnijeva, pa ako strane nisu izrazile namjeru da ugase postojeću obvezu kad su stvarale novu, prijašnja obveza ne prestaje, već postoji i dalje pored nove.

Učinak obnove - ugovorom o obnovi prijašnja obveza prestaje, a nova nastaje.

11.2.2. Nagodba

Ugovorom o nagodbi osobe između kojih postoji spor ili neizvjesnost o nekom pravnom odnosu, uzajamnim popuštanjima, prekidaju spor, odnosno otklanjaju neizvjesnost i određuju svoja uzajamna prava i obveze.

Postoji neizvjesnost i kad je ostvarenje određenog prava nesigurno.

U čemu se sastoje uzajamna popuštanja - među ostalim, u djelomičnom ili potpunom priznavanju nekog od zahtjeva druge strane ili u odricanju od nekoga svog zahtjeva; u uzimanju na sebe neke nove obveze; u smanjenju kamatne stope; u produljenju roka; u pristajanju na djelomične otplate; u davanju prava na odustatninu.

Kad samo jedna strana popusti drugoj, na primjer, prizna pravo druge strane, onda to nije nagodba.

12. Prestanak obveza

12.1. Opće pravilo

Obveza prestaje suglasnošću volja sudionika u obveznom odnosu, ispunjenjem i u drugim zakonom određenim slučajevima.

Prestankom glavne obveze gase se jamstvo, zalog i druga sporedna prava.

12.2. Ispunjenje

Obvezu može ispuniti ne samo dužnik nego i treća osoba. Vjerovnik je dužan primiti ispunjenje od svake osobe koja ima neki pravni interes da obveza bude ispunjena, čak i kad se dužnik protivi tom ispunjenju.

Vjerovnik je dužan primiti ispunjenje od treće osobe ako je dužnik s tim suglasan, osim kad prema ugovoru ili naravi obveze ovu treba ispuniti dužnik osobno.

Vjerovnik može primiti ispunjenje od treće osobe bez dužnikova znanja, pa i u slučaju kad ga je dužnik obavijestio da ne pristaje da treći ispuni njegovu obvezu.

Ali ako mu je dužnik ponudio da sam ispuni odmah svoju obvezu, vjerovnik ne može primiti ispunjenje od treće osobe.

Obveza se mora ispuniti vjerovniku ili osobi određenoj zakonom, sudskom odlukom, ugovorom između vjerovnika i dužnika ili onoj koju odredi vjerovnik.

Ispunjenje je pravovaljano i kad je učinjeno trećoj osobi, ako ga je vjerovnik naknadno odobrio ili ako se njime koristio.

Ispunjenje se sastoji u izvršenju onoga što čini sadržaj obveze, te niti ga dužnik može ispuniti nečim drugim, niti vjerovnik može zahtijevati nešto drugo. Zamjena ispunjenja je moguća sporazumno, pa obveza prestaje ako vjerovnik u sporazumu s dužnikom primi nešto drugo umjesto onoga što mu se duguje.

Vjerovnik nije dužan primiti djelomično ispunjenje, osim ako narav obveze drukčije ne nalaže. Ali je vjerovnik dužan primiti djelomično ispunjenje novčane obveze, osim ako ima poseban interes da ga odbije.

Kad postoji obveza davanja stvari određenih po rodu, dužnik je dužan dati stvari barem srednje kakvoće. Ali ako mu je bila poznata namjena stvari, dužan je dati stvari odgovarajuće kakvoće.

Red uračunavanja kod ispunjenja:

Kad između istih osoba postoji više istorodnih obveza, pa ono što dužnik ispuni nije dovoljno da bi se mogle namiriti sve, onda će se, ako o tome ne postoji sporazum vjerovnika i dužnika, uračunavanje obaviti onim redom koji odredi dužnik najkasnije prilikom ispunjenja. Kad nema dužnikove izjave o uračunavanju, obveze se namiruju redom kako je koja dospjela za ispunjenje. Ako je više obveza istodobno dospjelo, prvo se namiruju one koje su najmanje osigurane, a kad su sve podjednako osigurane, prvo se namiruju one koje su dužniku najtegotnije. Ako su u svemu naprijed rečenom obveze jednake, namiruju se redom kako su nastale, a ako su istodobno nastale, ono što je dano na ime ispunjenja raspoređuje se na sve obveze razmjerno njihovim iznosima.

Ako dužnik pored glavnice duguje i kamate i troškove, prvo se namiruju troškovi, zatim kamate i napokon glavnica.

Dužnik je dužan ispuniti obvezu u roku koji je predviđen ugovorom.

Ako rok ispunjenja nije predviđen ugovorom, dužnik je dužan ispuniti obvezu u roku koji je predviđen zakonom.

Ako rok nije određen ni ugovorom niti zakonom, a cilj posla, narav obveze i ostale okolnosti ne zahtijevaju stanoviti rok za ispunjenje, vjerovnik može zahtijevati odmah ispunjenje obveze, a dužnik sa svoje strane može zahtijevati od vjerovnika da odmah primi ispunjenje.

Ako se plaća posredovanjem banke ili druge pravne osobe kod koje se vodi račun vjerovnika, smatrat će se, ako ugovorne strane nisu drukčije odredile, da je dug namiren kad banci, odnosno spomenutoj pravnoj osobi stigne novčana doznaka u korist vjerovnika ili nalog (virman) dužnikove banke, odnosno druge pravne osobe da odobri računu vjerovnika iznos naznačen u nalogu.

Ako je ugovoreno plaćanje poštom, smatra se da su se strane suglasile da je uplatom dugovanog iznosa pošti dužnik namirio svoju obvezu prema vjerovniku, a

ako takav način plaćanja nije ugovoren, dug je namiren kad vjerovnik primi novčanu doznaku.

Dužnik je dužan ispuniti obvezu, a vjerovnik primiti ispunjenje, u mjestu određenom pravnim poslom ili zakonom.

Kad mjesto ispunjenja nije određeno, a ne može se odrediti ni po cilju posla, naravi obveze ili ostalim okolnostima, obveza se ispunjava u mjestu u kojem je dužnik u vrijeme nastanka obveze imao svoje sjedište, odnosno prebivalište, a u nedostatku prebivališta, svoje boravište.

Ali ako dužnik ima više jedinica u raznim mjestima, mjestom ispunjenja smatra se sjedište jedinice koja treba obaviti radnje nužne za ispunjenje obveze, ako je vjerovniku ta okolnost pri sklapanju ugovora bila poznata ili morala biti poznata.

Novčane obveze ispunjavaju se u mjestu u kojem vjerovnik ima sjedište, odnosno prebivalište, a u nedostatku prebivališta, boravište.

Ako se plaća virmanom, novčane obveze ispunjavaju se u sjedištu pravne osobe kod koje se vode vjerovnikova novčana sredstva.

ZOO posebno uređuje posljedica zakašnjenja dužnika i vjerovnika u vezi s ispunjenjem obveza.

12.3. Prijeboj (kompenzacija)

Dužnik može prebiti tražbinu s protutražbinom vjerovnika, ako obje tražbine glase na novac ili druge zamjenjive stvari istog roda i iste kakvoće i ako su obje dospjele. ZOO posebno propisuje slučajeve u kojima je prijeboj isključen.

12.4. Otpust duga

Za otpust duga je potreban je sporazum vjerovnika i dužnika (u bilo kojem obliku) - obveza prestaje kad vjerovnik izjavi dužniku da neće zahtijevati njezino ispunjenje, a dužnik se s tim suglasi.

12.5. Sjedinjenje

Obveza prestaje sjedinjenjem kad jedna te ista osoba postane i vjerovnik i dužnik (npr. kad dužnik naslijedi vjerovnika).

12.6. Nemogućnost ispunjenja

Obveza prestaje kad njezino ispunjenje postane nemoguće zbog okolnosti zbog kojih dužnik ne odgovara. Dužnik mora dokazati okolnosti koje isključuju njegovu odgovornost.

Ali, kad su objekt obveze stvari određene po rodu, obveza ne prestaje čak i kad sve što dužnik ima od takvih stvari propadne zbog okolnosti za koje on ne odgovara.

12.7. Protok vremena i otkaz

Trajni obvezni odnos s određenim rokom trajanja prestaje kad rok istekne, osim kad je ugovoreno ili zakonom određeno da se poslije isteka roka obvezni odnos produljuje za neodređeno vrijeme, ako ne bude pravodobno otkazan.

Ako trajanje obveznog odnosa nije određeno, svaka ga strana može okončati otkazom. Otkaz mora biti dostavljen drugoj strani. Otkaz se može dati u svako doba, samo ne u nevrjeme.

12.8. Smrt

Smrću dužnika ili vjerovnika prestaje obveza samo ako je nastala s obzirom na osobna svojstva koje od ugovornih strana ili osobne sposobnosti dužnika (npr. kad je ugovorom o djelu ugovoren nastup određenog pjevača).

12.9. Zastara

Zastarom prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obveze.

Zastara nastupa kad protekne zakonom određeno vrijeme u kojem je vjerovnik mogao zahtijevati ispunjenje obveze. Sud se neće obazirati na zastaru ako se dužnik nije na nju pozvao.

Zastara počinje teći prvoga dana poslije dana kad je vjerovnik imao pravo zahtijevati ispunjenje obveze, a ako se obveza sastoji u tome da se nešto ne učini, da se propusti ili trpi, zastara počinje teći prvog dana poslije dana kad je dužnik postupio protivno obvezi.

Zastara nastupa kad istekne posljednji dan zakonom određenog vremena.

Tražbine zastarijevaju za pet godina ako zakonom nije određen neki drugi rok zastare. To je opći zastarni rok - primjenjuje se samo ako za pojedine tražbine nije propisan posebni zastarni rok

Posebni zastarni rokovi:

- jednogodišnji – npr. za tražbine naknade za isporučenu električnu i toplinsku energiju, plin, vodu, za dimnjačarske usluge i za održavanje čistoće, kad je isporuka, odnosno usluga obavljena za potrebe kućanstva; za tražbine radiopostaje i radiotelevizijske postaje za uporabu radioprijamnika i televizijskog prijamnika; za tražbine pošte, telegrafa i telefona za uporabu telefona i poštanskih pretinaca te druge njihove tražbine koje se naplaćuju u tromjesečnim ili kraćim rokovima; za tražbine pretplate na povremene tiskovine

- trogodišnji – npr, za tražbine povremenih davanja koja dospijevaju godišnje ili u kraćim razdobljima; za anuitete; međusobne tražbine iz trgovačkih ugovora o prometu robe i usluga; tražbina zakupnine i najamnine; tražbine naknade štete (zastarijevaju za tri godine otkad je oštećenik doznao za štetu i za osobu koja je štetu učinila, a u svakom slučaju zastarijevaju za pet godina otkad je šteta nastala)

- desetogodišnji - tražbine koje su utvrđene pravomoćnom sudskom odlukom ili odlukom drugoga nadležnog tijela javne vlasti

O zastoju zastare:

Zastara ne teče između određenih osoba: 1) između bračnih drugova, 2) između roditelja i djece dok traje roditeljsko pravo, 3) između štíćenika i njegova skrbnika te upravnog tijela socijalne skrbi za trajanja skrbništva i dok ne budu položeni računi, 4) između osoba koje žive u izvanbračnoj zajednici, dok ta zajednica postoji.

Zastara ne teče za određene osobe: 1) za vrijeme mobilizacije, u slučaju neposredne ratne opasnosti ili rata za tražbine osoba na vojnoj dužnosti, 2) za tražbine koje imaju osobe zaposlene u tuđem kućanstvu prema poslodavcu ili članovima njegove obitelji koji zajedno s njim žive, sve dok taj odnos traje.

Zastara ne teče u slučaju postojanja nesavladivih prepreka – takvih zbog kojih vjerovniku nije bilo moguće sudskim putem zahtijevati ispunjenje obveze.

Utjecaj uzroka zastoja: Ako zastara nije mogla početi teći zbog nekoga zakonskog uzroka, ona počinje teći kad taj uzrok prestane. Ako je zastara počela teći prije nego što je nastao uzrok koji je zaustavio njezin daljnji tijek, ona nastavlja teći kad prestane taj uzrok, a vrijeme koje je isteklo prije zastoja računa se u zakonom određeni rok za zastaru.

O prekidu zastare:

Zastara se prekida: 1. kad dužnik prizna dug (dug se može priznati ne samo izjavom vjerovniku nego i na posredan način, kao što su davanje otplate, plaćanje kamata, davanje osiguranja) i 2. podnošenjem tužbe i svakom drugom vjerovnikovom radnjom poduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim tijelom radi utvrđivanja, osiguranja ili ostvarenja tražbine (za prekid zastare nije dovoljno da vjerovnik pozove dužnika pisano ili usmeno da obvezu ispuni).

Nakon prekida zastara počinje teći iznova, a vrijeme koje je proteklo prije prekida ne računa se u zakonom određeni rok za zastaru.

13. Ugovorni obvezni odnosi

13.1. Sklapanje ugovora

Ugovor je sklopljen kad su se ugovorne strane suglasile o bitnim sastojcima ugovora.

Obvezno sklapanje ugovora - ako je netko po zakonu obavezan sklopiti ugovor, zainteresirana osoba može zahtijevati da se takav ugovor bez odgađanja sklopi (npr. obveza pošte da primi poštansku pošiljku).

Izjava volje za sklapanje ugovora mora biti učinjena slobodno i ozbiljno, a može se izjaviti riječima, uobičajenim znakovima ili drugim ponašanjem iz kojega se sa sigurnošću može zaključiti o njezinu postojanju, sadržaju i identitetu davatelja izjave, i pomoću različitih komunikacijskih sredstava.

Pregovori koji prethode sklapanju ugovora ne obvezuju. Ali strana koja je pregovarala ili prekinula pregovore suprotno načelu savjesnosti i poštenja (npr. ako netko uđe u pregovore s drugom stranom bez prave namjere da s tom stranom sklopi ugovor) odgovorna je za štetu koja je time prouzročena drugoj strani. Ako je jedna strana u pregovorima dala drugoj strani povjerljive obavijesti ili joj omogućila da dođe do njih, druga ih strana, ako nije drukčije ugovoreno, ne smije učiniti dostupnim trećima niti ih koristiti za svoje interese, bez obzira je li naknadno ugovor sklopljen ili nije.

Ponuda je prijedlog za sklapanje ugovora učinjen određenoj osobi koji sadrži sve bitne sastojke ugovora.

Prijedlog za sklapanje ugovora upućen neodređenom broju osoba koji sadrži bitne sastojke ugovora čijem je sklapanju namijenjen vrijedi kao ponuda, ako drukčije ne proizlazi iz okolnosti slučaja ili običaja.

Izlaganje robe s naznakom cijene smatra se ponudom, ako drukčije ne proizlazi iz okolnosti slučaja ili običaja.

Slanje kataloga, cjenika, tarifa i drugih obavijesti te oglasi dani u tisku, lecima, radiom, televizijom, elektroničkim putem ili na koji drugi način - ne smatraju se ponudom za sklapanje ugovora, nego samo pozivom da se učini ponuda pod objavljenim uvjetima, ako drukčije ne proizlazi iz takvih izjava volje. Ali će pošiljatelj takvih poziva odgovarati za štetu koju bi pretrpio ponuditelj ako bez osnovanog razloga nije prihvatio njegovu ponudu.

Oblik ponude - ponuda ugovora za čije sklapanje zakon zahtijeva poseban oblik obvezuje ponuditelja samo ako je učinjena u tom obliku. Isto vrijedi i za prihvatanje ponude.

Šutnja ponuđenika ne znači prihvatanje ponude i nema učinak odredba u ponudi da će se šutnja ponuđenika ili neko drugo njegovo propuštanje (na primjer, ako ne odbije ponudu u određenom roku ili ako poslanu stvar o kojoj mu se nudi ugovor ne vrati u određenom roku i sl.) smatrati prihvatom. Ali kad ponuđenik stoji u stalnoj

poslovnoj vezi s ponuditeljem glede određene robe, smatra se da je prihvatio ponudu koja se odnosi na takvu robu ako je nije odmah ili u ostavljenom roku odbio.

Preugovor je ugovor kojim se preuzima obveza da se kasnije sklopi drugi, glavni ugovor. Na zahtjev zainteresirane strane sud će narediti strani koja odbija sklopiti glavni ugovor da to učini u roku koji će joj odrediti.

13.2. Mane volje

Radi se o neskladu između volje i očitovanja, a mogu biti razlog ništetnosti i poboynosti pravnog posla-

Mane volje uzrokuju:

- nedopuštena prijetnja suugovaratelju
- sila uporabljena prema suugovaratelju
- bitna zabluda koja se odnosi na objekt ugovora, bitna svojstva objekta ugovora, na osobu s kojom se sklapa ugovor ako se sklapa s obzirom na tu osobu, a i na okolnosti koje se po običajima u prometu ili po namjeri strana smatraju odlučnim, a strana koja je u zabludi ne bi inače sklopila takav ugovor
- nesporazum - kad strane vjeruju da su suglasne, a ustvari među njima postoji nesporazum o pravnoj naravi ugovora ili o kojem bitnom sastojku ugovora
- prijevara – kad jedna strana izazove zabludu kod druge strane ili je održava u zabludi u namjeri da je time navede na sklapanje ugovora, druga strana može zahtijevati poništaj ugovora i onda kad zabluda nije bitna
- prividan ugovor

13.3. Oblik ugovora

Načelo – neobvezatnost oblika - ugovor se može sklopiti u bilo kojem obliku, osim ako je zakonom drukčije određeno (npr. ugovor o kupoprodaji nekretnina – obvezan pisani oblik; ugovori o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju – obvezan pisani oblik i ovjera). Zahtjev zakona da ugovor bude sklopljen u određenom obliku važi i za sve kasnije izmjene i dopune ugovora. Ali su pravovaljane kasnije usmene dopune o sporednim točkama o kojima u ugovoru nije ništa rečeno ako to nije protivno cilju radi kojega je oblik propisan. Pravovaljane su i kasnije usmene pogodbe kojima se umanjuju ili olakšavaju obveze jedne ili druge strane ako je poseban oblik propisan samo u interesu ugovornih strana.

Osim što oblik ugovora može biti propisan zakonom, ugovorne strane mogu se sporazumjeti da poseban oblik bude pretpostavka nastanka i valjanosti njihova ugovora.

Kad je za sklapanje ugovora potrebno sastaviti ispravu, ugovor je sklopljen kad ispravu potpišu ugovorne strane. Ugovaratelj koji ne zna ili ne može pisati stavit će na ispravu rukoznak ovjeren od javnog bilježnika. Za sklapanje ugovora dovoljno je da obje strane potpišu istu ispravu ili da svaka od strana potpiše primjerak isprave namijenjen drugoj strani. Zahtjev pisanog oblika ispunjen je ako strane razmijene pisma ili se sporazume pomoću drugog sredstva koje omogućuje da se sa sigurnošću utvrde sadržaj i identitet davatelja izjave.

Sklapanje ugovora elektroničkim putem - Ugovor je sklopljen elektroničkim putem kad su se strane suglasile o bitnim sastojcima. Ponuda učinjena elektroničkim putem smatra se ponudom nazočnoj osobi, ako se u konkretnom slučaju može na izjavu odmah dati protuizjava. Uporaba elektroničkog potpisa prilikom sklapanja ugovora uređuje se posebnim propisima.

Oснаženje ugovora kojem nedostaje potreban oblik - Ugovor za čije se sklapanje zahtijeva pisani oblik smatra se valjanim iako nije sklopljen u tom obliku ako su ugovorne strane ispunile, u cijelosti ili u pretežitom dijelu, obveze koje iz njega nastaju, osim ako iz cilja radi kojega je oblik propisan očito ne proizlazi što drugo.

13.4. Opći uvjeti ugovora

Opći uvjeti ugovora su ugovorne odredbe sastavljene za veći broj ugovora koje jedna ugovorna strana (sastavljač) prije ili u trenutku sklapanja ugovora predlaže drugoj ugovornoj strani, bilo da su sadržani u formularnom (tipskom) ugovoru, bilo da se na njih ugovor poziva. Opći uvjeti obvezuju ugovornu stranu ako su joj bili poznati ili morali biti poznati u vrijeme sklapanja ugovora.

13.5. Uvjet

Ugovor je sklopljen pod uvjetom ako nastanak ili prestanak njegovih učinaka zavisi od buduće i neizvjesne činjenice.

Ništetan je ugovor u kojem je postavljen odgodni ili raskidni uvjet protivan Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima ili moralu društva.

13.6. Rok

Rok u [pravu](#) označava [vrijeme](#) (ugovoreno ili određeno zakonski ili odlukom nekog tijela ili osobe) za izvršenje neke radnje ili ponašanja (npr. ispunjenja [obveze](#)), odnosno za njihovo nepoduzimanje. Općenito govoreći, vrijeme je u pravu bitan čimbenik jer od njega nekad ovisi stjecanje ili gubitak prava.

U [obveznom pravu](#), rok je odredba dodana [pravnom poslu](#) kojom se učinak pravnog posla ograničuje vremenom, što znači da učinak pravnog posla nastaje tek od određenog vremena, ili pak traje do određenog vremena.

Pravila o računanju rokova:

1. Rok određen u danima počinje teći prvog dana poslije događaja od kojega se rok računa, a završava se istekom posljednjeg dana roka.

2. Rok određen u tjednima, mjesecima ili godinama završava se onoga dana koji se po imenu i broju podudara s danom nastanka događaja od kojega rok počinje teći, a ako takva dana nema u posljednjem mjesecu, kraj roka pada na posljednji dan toga mjeseca.

3. Ako posljednji dan roka pada u dan kad je zakonom određeno da se ne radi, kao posljednji dan roka računa se sljedeći radni dan.

4. Početak mjeseca označava prvi dan u mjesecu, sredina - petnaesti, a kraj – posljednji dan u mjesecu, ako što drugo ne proizlazi iz namjere strana ili iz naravi ugovornog odnosa.

13.7. Namet

Ako je besplatni ugovor sklopljen uz namet, pa primatelj koristi ne ispuni namet, druga strana može zahtijevati ispunjenje nameta ili raskid ugovora.

13.8. Kapara i odustatnina

13.8.1. Kapara

Ako je u trenutku sklapanja ugovora jedna strana dala drugoj stanoviti iznos novca ili stanovitu količinu drugih zamjenljivih stvari kao znak da je ugovor sklopljen (kapara), ugovor se smatra sklopljenim kad je kapara dana, ako nije što drugo ugovoreno.

U slučaju ispunjenja ugovora kapara se mora vratiti ili uračunati u ispunjenje obveze.

Ako što drugo nije ugovoreno, strana koja je dala kaparu ne može odustati od ugovora ostavljajući kaparu drugoj strani, niti to može učiniti druga strana vraćanjem dvostruke kapare.

Ako je za neispunjenje ugovora odgovorna strana koja je dala kaparu, druga strana može po svojem izboru zahtijevati ispunjenje ugovora, ako je to još moguće, ili tražiti naknadu štete, a kaparu uračunati u naknadu ili vratiti ili se zadovoljiti primljenom kaparom.

Ako je za neispunjenje ugovora odgovorna strana koja je primila kaparu, druga strana može, po svojem izboru zahtijevati ispunjenje ugovora, ako je to još moguće, ili tražiti naknadu štete i vraćanje kapare, ili tražiti vraćanje dvostruke kapare.

U svakom slučaju, kad druga strana zahtijeva ispunjenje ugovora, ona ima pravo i na naknadu štete koju trpi zbog zakašnjenja.

Sud može na zahtjev zainteresirane strane smanjiti pretjerano veliku kaparu.

13.8.2. Odustatnina

Sporazumom ugovornih strana može se ovlastiti jedna ili svaka strana da odustanu od ugovora davanjem odustatnine.

Kad strana u čiju je korist ugovorena odustatnina izjavi drugoj strani da će dati odustatninu, ona više ne može zahtijevati ispunjenje ugovora.

Strana ovlaštena da odustane dužna je dati odustatninu istodobno s izjavom o odustajanju.

Ako ugovaratelji nisu odredili rok do kojega ovlaštena strana može odustati od ugovora, ona to može učiniti sve dok ne protekne rok određen za ispunjenje njezine obveze.

To pravo odustajanja od ugovora prestaje i kad strana u čiju je korist ugovoreno počne ispunjavati svoje obveze iz toga ugovora ili primati ispunjenje od druge strane.

13.8.3. Kapara kao odustatnina

Kad je uz kaparu ugovoreno pravo da se odustane od ugovora, onda se kapara smatra odustatninom i svaka strana može odustati od ugovora.

U tom slučaju, ako odustane strana koja je dala kaparu, gubi je, a ako odustane strana koja je kaparu primila, vraća je u dvostrukom iznosu.

13.9. Zastupanje

Ugovor kao i drugi pravni posao može se sklopiti, odnosno poduzeti i preko zastupnika.

Ovlaštenje za zastupanje temelji se na zakonu, statutu, društvenom ugovoru ili pravilima pravne osobe, aktu nadležnog državnog tijela ili na očitovanju volje zastupanog (punomoć).

Učinci zastupanja - ugovor što ga sklopi zastupnik u ime zastupane osobe i u granicama svojih ovlaštenja obvezuje neposredno zastupanog i drugu ugovornu stranu. Zastupnik je dužan obavijestiti drugu stranu da istupa u ime zastupanog, ali i kad on to ne učini, ugovor proizvodi pravni učinak za zastupanog i drugu stranu ako je ona znala ili je iz okolnosti mogla zaključiti da on istupa kao zastupnik.

Prenošenje ovlaštenja - zastupnik ne može prenijeti svoja ovlaštenja na drugog, osim kad mu je to dopušteno zakonom ili ugovorom. Iznimno, on to može ako ga okolnosti sprječavaju da posao obavi osobno, a interesi zastupanog zahtijevaju neodgodivo poduzimanje pravnog posla.

Prekoračenje granica ovlaštenja - kad zastupnik prekorači granice ovlaštenja, zastupani je u obvezi samo ako odobri prekoračenje.

13.10. Punomoć

Punomoć je ovlaštenje za zastupanje što ga opunomoćitelj pravnim poslom daje opunomoćeniku. Postojanje i opseg punomoći nezavisni su od pravnog odnosa na temelju kojega je punomoć dana. Opunomoćenik može biti i pravna osoba.

Obvezatan oblik punomoći - oblik propisan zakonom za neki ugovor ili koji drugi pravni posao odnosi se i na punomoć za sklapanje toga ugovora, odnosno za poduzimanje toga posla.

Opseg ovlaštenja - Opunomoćenik može poduzimati samo one pravne poslove za čije je poduzimanje ovlašten. Opunomoćenik kome je dana opća punomoć može poduzimati samo pravne poslove koji ulaze u redovito poslovanje. Opunomoćenik ne može bez posebnog ovlaštenja za svaki pojedini slučaj preuzeti mjeničnu obvezu, sklopiti ugovor o jamstvu, o nagodbi, a ni odreći se nekog prava bez naknade.

Punomoć prestaje: - opozivom od strane opunomoćitelja; prestankom pravne osobe kao opunomoćenika ako zakonom nije drukčije određeno; smrću opunomoćenika.

13.11. Tumačenje ugovora

Odredbe ugovora primjenjuju se onako kako glase. Pri tumačenju spornih odredbi ne treba se držati doslovnog značenja pojedinih izričaja, već treba istraživati zajedničku namjeru ugovaratelja i odredbu tako razumjeti kako to odgovara načelima obveznog prava utvrđenim ovim Zakonom.

Pravila o tumačenju u slučaju nejasnih odredbi:

1. U slučaju kad je ugovor sklopljen prema unaprijed otisnutom sadržaju, ili kad je ugovor na drugi način pripremila i predložila jedna ugovorna strana, nejasne odredbe tumačit će se u korist druge strane.

2. Nejasne odredbe u besplatnom ugovoru treba tumačiti u smislu koji je manje tegotan za dužnika, a u naplatnom u smislu kojim se ostvaruje pravičan odnos uzajamnih činidaba.

13.12. Nevaljanost ugovora

13.12.1. Ništetni ugovori

Ništetnost postoji kad je ugovor protivan Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima ili moralu društva, osim ako cilj povrijeđenog pravila ne upućuje na neku drugu pravnu posljedicu ili ako zakon u određenom slučaju ne propisuje što drugo. Ako je sklapanje određenog ugovora zabranjeno samo jednoj strani, ugovor je valjan

ako u zakonu nije što drugo predviđeno za određeni slučaj, a strana koja je povrijedila zakonsku zabranu snosit će odgovarajuće posljedice.

Posljedice ništetnosti:

1. svaka ugovorna strana dužna je vratiti drugoj sve ono što je primila na temelju takva ugovora, a ako to nije moguće, ili ako se narav onoga što je ispunjeno protiv vraćanja, ima se dati odgovarajuća naknada u novcu, prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke, ako zakon što drugo ne određuje.

2. ugovaratelj koji je kriv za sklapanje ništetnog ugovora odgovoran je svome suugovaratelju za štetu koju trpi zbog ništetnosti ugovora ako ovaj nije znao ili prema okolnostima nije morao znati za postojanje uzroka ništetnosti.

Na ništetnost sud pazi po službenoj dužnosti i na nju se može pozivati svaka zainteresirana osoba. Pravo zahtijevati utvrđenje ništetnosti ima i državni odvjetnik. Pravo na isticanje ništetnosti ne gasi se.

Zelenaški ugovor - ugovor kojim netko, koristeći se stanjem nužde ili teškim materijalnim stanjem drugog, njegovim nedovoljnim iskustvom, lakomislenošću ili zavisnošću, ugovori za sebe ili za nekog trećega korist koja je u očitom nerazmjeru s onim što je on drugom dao ili učinio, ili se obvezao dati ili učiniti – ništetn je.

13.12.2. Pobojni ugovori

Ugovor je pobojan - kad ga je sklopila strana ograničeno poslovno sposobna, kad je pri njegovu sklapanju bilo mana volje te kad je to ovim Zakonom ili posebnim propisom određeno.

Ugovorna strana u čijem je interesu pobojnost ustanovljena može zahtijevati da se ugovor poništi. Pravo zahtijevati poništaj prestaje istekom roka od jedne godine od saznanja za razlog pobojnosti, odnosno od prestanka prisile, a u svakom slučaju prestaje istekom roka od tri godine od dana sklapanja ugovora.

Posljedice poništaja: - ako je na temelju ugovora koji je poništen nešto bilo ispunjeno, ima se vratiti, a ako to nije moguće, ili ako se narav onoga što je ispunjeno protiv vraćanja, ima se dati odgovarajuća naknada u novcu, prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke. Ugovaratelj na čijoj je strani uzrok pobojnosti odgovoran je svom suugovaratelju za štetu koju trpi zbog poništaja ugovora ako ovaj nije znao ni morao znati za postojanje uzroka pobojnosti ugovora.

13.13. Ugovorna kazna

Vjerovnik i dužnik mogu ugovoriti da će dužnik platiti vjerovniku određeni novčani iznos ili pribaviti neku drugu materijalnu korist ako ne ispuni svoju obvezu ili ako zakasni s njezinim ispunjenjem ili ako je neuredno ispuni.

Ugovorna kazna ne može biti ugovorena za novčane obveze.

Način određivanja: u ukupnom iznosu, u postotku, ili za svaki dan zakašnjenja, ili na koji drugi način.

Vjerovnik ima pravo zahtijevati ugovornu kaznu i kad njezin iznos premašuje visinu štete koju je pretrpio, a i kad nije pretrpio nikakvu štetu.

13.14. Učinci dvostranoobveznih ugovora

13.14.1. Odgovornost za materijalne i pravne nedostatke ispunjenja

Kod naplatnog ugovora svaki ugovaratelj odgovara za materijalne nedostatke svog ispunjenja.

Pravilo istodobnog ispunjenja - u dvostranoobveznim ugovorima nijedna strana nije dužna ispuniti svoju obvezu ako druga strana ne ispuni ili nije spremna istodobno ispuniti svoju obvezu, osim ako je što drugo ugovoreno ili zakonom određeno, ili ako što drugo proistječe iz naravi posla. Ali ako u sudskom postupku jedna strana istakne da nije dužna ispuniti svoju obvezu dok i druga strana ne ispuni svoju, sud će joj narediti da ispuni svoju obvezu kad i druga strana ispuni svoju.

13.14.2. Raskid ugovora zbog neispunjenja

13.14.2.1. Prava jedne strane kad druga strana ne ispuni svoju obvezu

U dvostranoobveznim ugovorima, kad jedna strana ne ispuni svoju obvezu, druga strana može, ako nije što drugo određeno, zahtijevati ispunjenje obveze ili, pod pretpostavkama predviđenim u idućim člancima, raskinuti ugovor jednostavnom izjavom, ako raskid ugovora ne nastupa po samom zakonu, a u svakom slučaju ima pravo na naknadu štete. Ugovor ne može raskinuti zbog neispunjenja neznatnog dijela obveze.

13.14.2.2. Kad je ispunjenje u roku bitan sastojak ugovora

Kad je ispunjenje obveze u određenom roku bitan sastojak ugovora, pa dužnik ne ispuni obvezu u tom roku, ugovor se raskida po samom zakonu. Ali vjerovnik može održati ugovor na snazi ako nakon isteka roka, bez odgađanja obavijesti dužnika da zahtijeva ispunjenje ugovora. Kad je vjerovnik zahtijevao ispunjenje, pa ga nije dobio u razumnom roku, može izjaviti da raskida ugovor. Ova pravila važe kako u slučaju kad su ugovorne strane predvidjele da će se ugovor smatrati raskinutim ako ne bude ispunjen u određenom roku, tako i onda kad je ispunjenje ugovora u određenom roku bitan sastojak ugovora po naravi posla.

13.14.2.3. Kad ispunjenje u roku nije bitan sastojak ugovora

Kad ispunjenje obveze u određenom roku nije bitan sastojak ugovora, dužnik zadržava pravo da i nakon isteka roka ispuni svoju obvezu, a vjerovnik da zahtijeva njezino ispunjenje.

Ali ako vjerovnik želi raskinuti ugovor, mora ostaviti dužniku primjeren naknadni rok za ispunjenje.

Ako dužnik ne ispuni obvezu u naknadnom roku, nastupaju iste posljedice kao i u slučaju kad je rok bitan sastojak ugovora.

Vjerovnik može raskinuti ugovor bez ostavljanja dužniku naknadnog roka za ispunjenje ako iz dužnikova držanja proizlazi da on svoju obvezu neće ispuniti ni u naknadnom roku.

13.14.2.4 Učinak raskida

Raskidom ugovora obje su strane oslobođene svojih obveza, osim obveze na naknadu štete.

Ako je jedna strana ispunila ugovor potpuno ili djelomično, ima pravo na povrat onoga što je dala.

Ako obje strane imaju pravo zahtijevati vraćanje danog, uzajamna vraćanja obavljaju se po pravilima za ispunjenje dvostranoobveznih ugovora.

Svaka strana duguje drugoj naknadu za koristi koje je u međuvremenu imala od onoga što je dužna vratiti, odnosno nadoknaditi.

Strana koja vraća novac dužna je platiti zatezne kamate od dana kad je isplatu primila.

13.14.2.5. Izmjena ili raskid ugovora zbog promijenjenih okolnosti

Ako bi zbog izvanrednih okolnosti nastalih nakon sklapanja ugovora, a koje se nisu mogle predvidjeti u vrijeme sklapanja ugovora, ispunjenje obveze za jednu ugovornu stranu postalo pretjerano otežano ili bi joj nanijelo pretjerano veliki gubitak, ona može zahtijevati da se ugovor izmijeni ili čak i raskine. Izmjenu ili raskid ugovora ne može zahtijevati strana koja se poziva na promijenjene okolnosti ako je bila dužna u vrijeme sklapanja ugovora uzeti u obzir te okolnosti ili ih je mogla izbjeći ili savladati. Strana koja zahtijeva izmjenju ili raskid ugovora ne može se pozivati na promijenjene okolnosti koje su nastupile nakon isteka roka određenog za ispunjenje njezine obveze. Kad jedna strana zahtijeva raskid ugovora, ugovor se neće raskinuti ako druga strana ponudi ili pristane da se odgovarajuće odredbe ugovora pravično izmijene. Ako izrekne raskid ugovora, sud će na zahtjev druge strane obvezati stranu koja ga je zahtijevala da ovoj naknadi pravičan dio štete koju trpi zbog toga.

Pri odlučivanju o izmjeni ugovora, odnosno o njegovu raskidu sud će se rukovoditi načelom savjesnosti i poštenja, vodeći računa osobito o svrsi ugovora, o podjeli rizika koja proizlazi iz ugovora ili zakona, o trajanju i djelovanju izvanrednih okolnosti te o interesima obiju strana.

13.15. Prekomjerno oštećenje - očiti nerazmjer uzajamnih činidaba

Ako je između činidaba ugovornih strana u dvostrano obveznom ugovoru postojao u vrijeme sklapanja ugovora očiti nerazmjer, oštećena strana može zahtijevati poništaj ugovora ako za pravu vrijednost tada nije znala niti je morala znati.

Pravo da se zahtijeva poništaj ugovora prestaje istekom godine dana od njegova sklapanja.

Zbog ovoga nerazmjera ne može se zahtijevati poništaj trgovačkog ugovora, ugovora na sreću, javne prodaje, a ni onda kad je za stvar dana viša cijena iz osobite naklonosti.

III. STEČAJNO PRAVO

1. Općenito

Osnove stečajnog prava uređene su Stečajnim zakonom (Narodne novine br. 71/15 i 104/17).

Tim se zakonom uređuju:

1. pretpostavke za otvaranje predstečajnoga postupka, predstečajni postupak, pravne posljedice njegova otvaranja i provedbe
2. pretpostavke za otvaranje stečajnoga postupka, stečajni postupak, pravne posljedice njegova otvaranja i provedbe
3. stečajni plan
4. osobna uprava dužnika nesposobnoga za plaćanje te
5. pretpostavke i učinci oslobađanja dužnika od preostalih obveza.

2. Ciljevi stečajnog postupka

Predstečajni postupak provodi se radi uređivanja pravnoga položaja dužnika i njegova odnosa prema vjerovnicima i održavanja njegove djelatnosti.

Stečajni postupak provodi se radi skupnoga namirenja vjerovnika stečajnoga dužnika, unovčenjem njegove imovine i podjelom prikupljenih sredstava vjerovnicima.

3. Predstečajni i stečajni dužnik

Predstečajni i stečajni postupak mogu se provesti nad pravnom osobom i nad imovinom dužnika pojedinca, ako zakonom nije drukčije određeno. Dužnikom pojedincem u smislu ovoga Zakona smatra se fizička osoba obveznik poreza na dohodak od samostalne djelatnosti prema odredbama Zakona o porezu na dohodak i fizička osoba obveznik poreza na dobit prema odredbama Zakona o porezu na dobit.

Predstečajni i stečajni postupak ne mogu se provesti nad: – Republikom Hrvatskom i fondovima koji se financiraju iz proračuna Republike Hrvatske – Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje – Hrvatskim zavodom za mirovinsko osiguranje i – jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Nad pravnom osobom čija je glavna djelatnost proizvodnja oružja i vojne opreme odnosno pružanje usluga Oružanim snagama Republike Hrvatske za potrebe obrane i sigurnosti predstečajni i stečajni postupak ne mogu se otvoriti bez prethodne suglasnosti ministra nadležnog za poslove obrane.

Predstečajni postupak ne može se provesti nad financijskom institucijom, kreditnom unijom, investicijskim društvom i društvom za upravljanje investicijskim fondovima, kreditnom institucijom, društvom za osiguranje i reosiguranje, leasing-društvom, institucijom za platni promet i institucijom za elektronički novac.

4. Predstečajni razlog

Predstečajni postupak može se otvoriti ako sud utvrdi postojanje prijeteće nesposobnosti za plaćanje. Prijeteća nesposobnost za plaćanje postoji ako predlagatelj učini vjerojatnim da dužnik svoje postojeće obveze neće moći ispuniti po dospijeću.

5. Stečajni razlozi

Stečajni razlozi su nesposobnost za plaćanje i prezaduženost, a dužnik može predložiti otvaranje stečajnoga postupka i ako učini vjerojatnim da svoje već postojeće obveze neće moći ispuniti po dospijeću (prijeteća nesposobnost za plaćanje).

Nesposobnost za plaćanje postoji ako dužnik ne može trajnije ispunjavati svoje dospjele novčane obveze.

Prezaduženost postoji ako je imovina dužnika pravne osobe manja od postojećih obveza.

6. Osnovne postupovne odredbe

U predstečajnom i stečajnom postupku isključivo je stvarno i mjesno nadležan trgovački sud na čijem se području nalazi sjedište dužnika.

Prvostupanjski postupak provodi sudac pojedinac.

Drugostupanjski sud odlučuje o žalbi u vijeću koje čine tri suca.

U predstečajnom i stečajnom postupku na odgovarajući se način primjenjuju pravila parničnoga postupka u postupku pred trgovačkim sudovima.

Predstečajni i stečajni postupak pokreću se na prijedlog ovlaštene osobe.

Predstečajni i stečajni postupci su hitni.

Sudska pismena dostavljaju se objavom pismena na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova. Dostava se smatra obavljenom istekom osmoga dana od dana objave pismena na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova.

U predstečajnom i stečajnom postupku podnesci se podnose na propisanim obrascima, ako je to ovim Zakonom određeno.

Odluke u predstečajnom i stečajnom postupku sud donosi u obliku rješenja i zaključka. Zaključkom sud izdaje nalog službenoj osobi ili tijelu u postupku za obavljanje pojedinih radnji te odlučuje o upravljanju postupkom.

Protiv rješenja donesenoga u prvom stupnju može se izjaviti žalba u roku od osam dana. Drugostupanjski sud dužan je o žalbi odlučiti najkasnije u roku od 60 dana od primitka žalbe (iznimno je u nekim slučajevima Stečajnim zakonom propisan kraći rok). Protiv zaključka nije dopušten pravni lijek. U predstečajnom i stečajnom postupku ne može se podnijeti prijedlog za ponavljanje postupka, a revizija se može izjaviti samo kao izvanredna revizija.

7. Predstečajni postupak

Tijela predstečajnoga postupka su sud i (fakultativno) povjerenik.

Sud u predstečajnom postupku: 1. odlučuje o otvaranju predstečajnoga postupka 2. imenuje i razrješava povjerenika i nadzire njegov rad 3. nadzire rad Financijske agencije 4. odlučuje o utvrđenim i osporenim tražbinama 5. odlučuje o obustavi predstečajnoga postupka 6. odlučuje o svim drugim pitanjima predstečajnoga postupka.

Povjerenik (ako je imenovan) je dužan u predstečajnom postupku: 1. ispitati poslovanje dužnika 2. ispitati popis imovine i obveza dužnika 3. ispitati vjerodostojnost prijavljenih tražbina 4. osporiti tražbine ako na temelju priopćenja vjerovnika ili iz nekoga drugog razloga posumnja u njihovo postojanje 5. nadzirati poslovanje dužnika, osobito financijsko poslovanje dužnika, stvaranje obveza prema trećim osobama, izdavanje sredstava osiguranja plaćanja, te poslovanje u prodaji robe odnosno usluga, pazeći pritom da se ne oštećuje imovina dužnika 6. podnijeti prijavu sudu ako dužnik postupa protivno određenim odredbama Stečajnog zakona, 7. izdavati Stečajnim zakonom određene naloge i potvrde 8. nadzirati pravodobnost i potpunost namirenja troškova predstečajnoga postupka

Pretpostavke za imenovanje povjerenika iste su kao i pretpostavke za imenovanje stečajnoga upravitelja. Na određivanje povjerenika, nadzor nad njegovim radom, odgovornost te nagradu i naknadu troškova za rad na odgovarajući se način primjenjuju odredbe Stečajnog zakona o stečajnom upravitelju.

Prijedlog za otvaranje predstečajnoga postupka ovlašten je podnijeti dužnik ili vjerovnik, ako se dužnik suglasi s tim prijedlogom.

Ako sud utvrdi da su ispunjene pretpostavke za otvaranje predstečajnoga postupka, donijet će rješenje o otvaranju predstečajnoga postupka. Tim će rješenjem sud imenovati povjerenika, ako imenovanje povjerenika smatra potrebnim.

Protiv rješenja o otvaranju predstečajnoga postupka pravo na žalbu ima osoba ovlaštena za zastupanje dužnika po zakonu i dužnik pojedinac, a protiv rješenja o odbijanju prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka pravo na žalbu ima podnositelj prijedloga.

Rješenje o otvaranju predstečajnoga postupka osobito mora sadržavati: – podatke za identifikaciju dužnika i povjerenika ako je imenovan; – poziv vjerovnicima da nadležnoj jedinici Financijske agencije, u roku od 21 dan od dana dostave toga rješenja, prijave svoje tražbine i da u roku od 15 dana od dana dostave očitovanja o prijavljenim tražbinama dužnika i povjerenika ako je imenovan, ospore prijavljene tražbine koje smatraju nepostojećim; – poziv dužniku i povjereniku ako je imenovan da nadležnoj jedinici Financijske agencije, u roku od 30 dana od dostave tablice prijavljenih tražbina, dostavi pisano očitovanje o svakoj prijavljenoj tražbini priznaje li je ili osporava; – poziv dužniku da vjerovnicima i povjereniku ako je imenovan omogući uvid u isprave iz kojih proizlaze tražbine navedene u popisu imovine i obveza; – poziv dužnikovim dužnicima da svoje dospjele obveze bez odgode ispunjavaju dužniku; – poziv na ročište radi ispitivanja tražbina.

Dužnik i povjerenik ako je imenovan dužni su očitovati se o prijavljenim tražbinama vjerovnika. Vjerovnik može osporiti prijavljenu tražbinu drugog vjerovnika. Osporavanje tražbine podnosi se nadležnoj jedinici Financijske agencije na propisanom obrascu.

Financijska agencija dužna je na propisanom obrascu sastaviti tablicu prijavljenih tražbina i tablicu osporenih tražbina.

Na ročištu radi ispitivanja tražbine sud ispituje prijavljene tražbine. Na ročištu radi ispitivanja tražbine sudjeluje povjerenik ako je imenovan, dužnik i vjerovnici koji su prijavili tražbine.

Tražbine prijavljene u propisanom roku smatraju se utvrđenim ako ih nije osporio dužnik, povjerenik ako je imenovan ili vjerovnik.

Na ročištu radi ispitivanja tražbina sud sastavlja tablicu ispitanih tražbina i tablicu razlučnih prava.

Na temelju tablice ispitanih tražbina sud donosi rješenje o utvrđenim i osporenim tražbinama, uz obveznu naznaku razloga osporavanja. Tim rješenjem sud će odlučiti o upućivanju na parnicu radi osporavanja tražbine. Na upućivanje na parnicu u predstečajnom postupku na odgovarajući se način primjenjuju odredbe o upućivanju na parnicu u stečajnom postupku.

U predstečajnom postupku održava se ročište za glasovanje o planu restrukturiranja. Na tom ročištu dužnik izlaže plan restrukturiranja. Nakon izlaganja dužnika o planu restrukturiranja očituje se povjerenik ako je imenovan. O prijedlozima dužnika otvara se rasprava u kojoj imaju pravo sudjelovati vjerovnici, dužnik i povjerenik ako je imenovan. O prijedlozima vjerovnika iznesenim na ročištu u svezi s izmjenama predloženoga plana restrukturiranja očituje se dužnik. Vjerovnici odlučuju o planu restrukturiranja glasovanjem.

Ako vjerovnici prihvate plan restrukturiranja, sud će rješenjem utvrditi prihvaćanje plana restrukturiranja i potvrditi predstečajni sporazum.

Predstečajni postupak mora se završiti najkasnije u roku od 300 dana od dana otvaranja predstečajnoga postupka.

8. Stečajni postupak

8.1. Tijela stečajnoga postupka

Tijela stečajnog postupka su:

- sud,
- stečajni upravitelj,
- skupština vjerovnika i
- (fakultativno) odbor vjerovnika.

8.1.1. Sud

Sud u stečajnom postupku: 1. odlučuje o pokretanju prethodnoga postupka radi utvrđivanja postojanja stečajnoga razloga i provodi taj postupak; 2. odlučuje o otvaranju stečajnoga postupka; 3. imenuje i razrješava stečajnoga upravitelja, nadzire njegov rad i daje mu obvezne upute; 4. nadzire rad odbora vjerovnika; 5. određuje započete poslove koje treba završiti tijekom stečajnoga postupka; 6. određuje nagradu stečajnom upravitelju; 7. odobrava isplatu vjerovnika; 8. donosi odluke o zaključenju i obustavi stečajnoga postupka; 9. odlučuje o svim drugim pitanjima stečajnoga postupka.

8.1.2. Stečajni upravitelj

Za stečajnoga upravitelja može se imenovati osoba upisana na listi stečajnih upravitelja za područje nadležnoga suda.

Za stečajnoga upravitelja ne može biti imenovana osoba koja bi morala biti izuzeta kao sudac u stečajnom postupku te osobito: osoba koja je bila zaposlena kod stečajnoga dužnika ili je bila član nekog njegova tijela; bliski srodnik suca, osoba odgovornih za obveze u stečajnom postupku, članova uprave i drugih tijela dužnika, vjerovnika te osoba koje su u odnosu suparništva sa stečajnim dužnikom, niti osoba koja prema zakonu ne bi mogla biti imenovana za člana uprave dužnika, upravnoga odbora, nadzornoga odbora ili sličnoga tijela.

Ministar nadležan za poslove pravosuđa za područje nadležnosti svakoga suda utvrđuje dvije liste stečajnih upravitelja:

- listu A stečajnih upravitelja i
- listu B stečajnih upravitelja.

Na listu A stečajnih upravitelja može biti upisana fizička osoba: 1. koja ima poslovnu sposobnost 2. koja ima završeni diplomski sveučilišni studij, odnosno završeno visoko obrazovanje s najmanje 300 ECTS bodova 3. koja ima položen stručni ispit za stečajnoga upravitelja 4. koja je nakon položenoga stručnog ispita obavljala stručnu obuku u trajanju od jedne godine 5. koja je dostojna za obavljanje poslova stečajnoga upravitelja.

Na listu B stečajnih upravitelja može biti upisana fizička osoba koja ispunjava pretpostavke iz točaka 1. – 3. i točke 5. navedene prethodno za listu A.

Izbor stečajnoga upravitelja u stečajnom postupku obavlja se metodom slučajnoga odabira s liste A stečajnih upravitelja za područje nadležnoga suda. Ako sud smatra da stečajni upravitelj izabran metodom slučajnoga odabira ne raspolaže potrebnom stručnošću ili poslovnim iskustvom potrebnim za vođenje stečajnoga postupka.

Na temelju izbora stečajnoga upravitelja u skladu s gore navedenim sud imenuje stečajnoga upravitelja rješenjem o otvaranju stečajnoga postupka. Na prvom ili kojem kasnijem ročištu nakon imenovanja stečajnoga upravitelja skupština vjerovnika može umjesto stečajnoga upravitelja kojeg je imenovao sud izabrati drugoga stečajnog upravitelja s liste A stečajnih upravitelja.

Stečajni upravitelj ima prava i obveze tijela dužnika pravne osobe. Ako stečajni dužnik nastavlja poslovati tijekom stečajnoga postupka, poslovanje vodi stečajni upravitelj. Stečajni upravitelj zastupa dužnika.

Dužnosti stečajnoga upravitelja su: 1. dovesti u red očevidnik knjigovodstvenih podataka do dana otvaranja stečajnoga postupka; 2. sastaviti predračun troškova stečajnoga postupka i dostaviti na odobrenje odboru vjerovnika; 3. odrediti

povjerenstvo za popis imovine; 4. sastaviti početno stanje imovine dužnika; 5. kao dobar gospodar brinuti se o završetku započelih, a neobavljenih poslova dužnika i poslova potrebnih da bi se spriječilo nastupanje štete nad sredstvima dužnika; 6. brinuti se o ostvarivanju tražbine dužnika; 7. savjesno voditi poslovanje dužnika; 8. dostaviti Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje isprave koje se odnose na radnopravni status osiguranika; 9. unovčiti, odnosno naplatiti s pažnjom dobroga gospodara stvari i prava dužnika koja ulaze u stečajnu masu; 10. pripremiti isplatu vjerovnika i nakon odobrenja izvršiti isplatu; 11. dostaviti odboru vjerovnika završni račun; 12. izvršiti naknadne isplate vjerovnika; 13. nakon zaključenja stečajnoga postupka zastupati stečajnu masu u skladu s ovim Zakonom.

Stečajni upravitelj dužan je podnositi na propisanom obrascu pisana izvješća o tijeku stečajnoga postupka i o stanju stečajne mase, i to najmanje jedanput u tri mjeseca.

Rad stečajnoga upravitelja nadzire sud, odbor vjerovnika i skupština vjerovnika koji su ovlašteni u svako doba zatražiti obavijesti ili izvješća.

Stečajnog upravitelja sud može razriješiti zbog Stečajnim zakonom propisanih razloga.

Stečajni upravitelj ima pravo na nagradu za svoj rad i naknadu stvarnih troškova. Nagradu stečajnom upravitelju rješenjem određuje sud prema uredbi kojom Vlada Republike Hrvatske utvrđuje kriterije i način obračuna i plaćanja nagrade stečajnim upraviteljima.

8.1.3. Odbor vjerovnika

Sud može, radi zaštite interesa vjerovnika u stečajnom postupku, prije prvoga ročišta vjerovnika osnovati odbor vjerovnika i imenovati njegove članove.

U odboru vjerovnika moraju biti zastupljeni stečajni vjerovnici s najvišim tražbinama i stečajni vjerovnici s malim tražbinama. U odboru vjerovnika treba biti zastupljen i predstavnik prijašnjih dužnikovih radnika, osim ako kao stečajni vjerovnici sudjeluju s beznačajnim tražbinama.

Članova odbora vjerovnika mora biti neparan broj, a najviše devet. Ako je broj stečajnih vjerovnika manji od pet, ovlaštenja odbora vjerovnika imaju svi vjerovnici.

O osnivanju odbora vjerovnika mogu odlučiti i vjerovnici na skupštini vjerovnika, a ako je sud prethodno osnovao odbor vjerovnika, vjerovnici odlučuju treba li odbor zadržati. Skupština vjerovnika može iz odbora vjerovnika isključiti sve ili pojedine članove koje je imenovao sud i izabrati druge ili dodatne članove odbora vjerovnika.

Odbor vjerovnika dužan je nadzirati stečajnoga upravitelja i pomagati mu u vođenju poslova, pratiti tijek poslovanja, pregledavati poslovne knjige i poslovnu

dokumentaciju te naložiti provjeru prometa i iznosa gotova novca. U okviru svoga djelokruga odbor vjerovnika osobito: 1. razmatra izvješća stečajnoga upravitelja o tijeku stečajnoga postupka i o stanju stečajne mase 2. pregledava poslovne knjige i cjelokupnu dokumentaciju koju je preuzeo stečajni upravitelj 3. podnosi prigovor sudu na rad stečajnoga upravitelja 4. daje odobrenje na predračun troškova stečajnoga postupka 5. daje mišljenje sudu o unovčenju imovine dužnika, kad sud to zatraži 6. daje mišljenje sudu o nastavljanju započelih poslova odnosno o radu stečajnoga dužnika, kad sud to zatraži 7. daje mišljenje sudu o priznavanju opravdanih manjkova utvrđenih popisom imovine, kad sud to zatraži.

Odbor vjerovnika dužan je obavješćivati vjerovnike o tijeku stečajnoga postupka i o stanju stečajne mase.

Odbor vjerovnika o pitanjima iz svoga djelokruga odlučuje na sjednicama, ako je nazočna većina ukupnoga broja njegovih članova.

Članovi odbora vjerovnika imaju pravo na nagradu za rad u odboru vjerovnika koja se određuje do iznosa prosječne dnevne plaće u Republici Hrvatskoj po danu koji provedu u obavljanju poslova iz svoga djelokruga.

8.1.4. Skupština vjerovnika

Skupštinu vjerovnika saziva i vodi sud. Pravo sudjelovanja imaju svi stečajni vjerovnici, svi stečajni vjerovnici s pravom odvojenoga namirenja, stečajni upravitelj i dužnik pojedinac.

Smatrat će se da je na skupštini vjerovnika odluka donesena ako zbroj iznosa tražbina stečajnih vjerovnika koji su glasovali za neku odluku iznosi više od zbroja iznosa tražbina vjerovnika koji su glasovali protiv te odluke, ali je Stečajnim zakonom za donošenje nekih odluka propisana druga većina.

Pravo glasa na skupštini vjerovnika imaju stečajni vjerovnici čije su tražbine utvrđene. Vjerovnici nižih isplatnih redova nemaju pravo glasa, osim ako su njihove tražbine utvrđene.

Sud može ukinuti odluku skupštine vjerovnika ako je protivna zajedničkom interesu stečajnih vjerovnika.

8.2. Pokretanje stečajnog postupka

8.2.1. Prijedlog za otvaranje stečajnog postupka

Prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka ovlašten je podnijeti vjerovnik ili dužnik. Vjerovnik je ovlašten podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka ako učini vjerojatnim postojanje svoje tražbine i stečajnoga razloga.

Financijska agencija dužna je podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka ako pravna osoba u Očevidniku redosljeda osnova za plaćanje ima evidentirane neizvršene osnove za plaćanje u neprekinutom razdoblju od 120 dana,

u roku od osam dana od isteka toga razdoblja, osim ako su ispunjene pretpostavke za skraćeni stečajni postupak.

Na svakom se sudu osniva Fond za namirenje troškova stečajnoga postupka. Način prikupljanja sredstava u Fond propisan je Stečajnim zakonom te se u skladu s tim odredbama sredstva prikupljaju iz iznosa koje s dužnikovih računa zaplijeni Financijska agencija te predujma koje plaćaju odgovorne osobe dužnika i predujma koji plaćaju predlagatelji otvaranja stečajnoga postupka.

8.2.2. Prethodni postupak

Na temelju prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka sud donosi rješenje o pokretanju prethodnoga postupka radi utvrđivanja pretpostavki za otvaranje stečajnoga postupka (prethodni postupak), protiv kojega nije dopuštena posebna žalba, ili taj prijedlog odbacuje rješenjem. Stečajnim je zakonom propisano kad se stečajni postupak može otvoriti i bez provođenja prethodnoga postupka.

Nakon podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu, članovi tijela dužnika, radnici dužnika i u slučaju ako im je prestala dužnost odnosno zaposlenje, te tijela javne vlasti, dužni su stečajnim tijelima, na njihov zahtjev, bez odgode, pružiti sve potrebne podatke i obavijesti. Ove osobe odgovaraju vjerovnicima osobno za naknadu štete koju su im prouzročili uskratom davanja ili davanjem netočnih ili nepotpunih podataka.

Sud će rješenjem o pokretanju prethodnoga postupka ili naknadnim rješenjem, na zahtjev podnositelja prijedloga ili po službenoj dužnosti, odrediti sve mjere koje smatra potrebnim kako bi se spriječilo da do donošenja odluke o prijedlogu za otvaranje stečajnoga postupka ne nastupe takve promjene imovinskoga položaja dužnika koje bi za vjerovnike mogle biti nepovoljne. Tako sud može osobito: 1. imenovati privremenoga stečajnog upravitelja uz odgovarajuću primjenu odredbi ovoga Zakona o izboru i imenovanju stečajnoga upravitelja; 2. zabraniti raspolaganje imovinom dužnika ili odrediti da dužnik može raspolagati svojom imovinom samo uz prethodnu suglasnost suda ili privremenoga stečajnog upravitelja; 3. zabraniti ili privremeno odgoditi određivanje, odnosno provedbu ovrhe ili osiguranja protiv dužnika; 4. zabraniti isplate s računa dužnika.

U rješenju o pokretanju prethodnoga postupka sud će odmah zakazati ročište na koje će pozvati osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu, odnosno dužnika pojedinca, podnositelja prijedloga, pravnih osoba koje za dužnika obavljaju poslove platnoga prometa i privremenoga stečajnog upravitelja, a prema potrebi i druge osobe.

Na tom ročištu treća osoba može dati izjavu o pristupanju dugu stečajnoga dužnika. Ako sud, nakon provjere te izjave, rješenjem odobri pristupanje dugu, tim će rješenjem i obustaviti stečajni postupak.

8.2.3. Otvaranje stečajnog postupka

Ako je pokrenut prethodni postupak, sud će odrediti ročište radi rasprave o pretpostavkama za otvaranje stečajnoga postupka najkasnije u roku od 60 dana od podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka, a ako taj postupak nije pokrenut, sud će to ročište odrediti najkasnije u roku od 30 dana od podnošenja

prijedloga. Na to se ročište pozivaju podnositelj prijedloga, a za dužnika pravnu osobu osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu, odnosno dužnik pojedinac, privremeni stečajni upravitelj te, prema potrebi, vještaci. I na tom se ročištu može ispitati mogućnost pristupanja dugu.

Sud će na tom ročištu, a najkasnije u roku od tri dana nakon njegova zaključenja, donijeti rješenje o otvaranju stečajnoga postupka ili o odbijanju prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka.

Protiv rješenja o otvaranju stečajnoga postupka pravo na žalbu ima osoba ovlaštena za zastupanje dužnika po zakonu do dana nastupanja pravnih posljedica otvaranja stečajnoga postupka i dužnik pojedinac, a protiv rješenja o odbijanju prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka pravo na žalbu ima podnositelj prijedloga.

Ako dužnik do završetka prethodnoga postupka postane sposoban za plaćanje, sud će postupak obustaviti.

Rješenje o otvaranju stečajnoga postupka osobito mora sadržavati:

- podatke za identifikaciju dužnika
- podatke za identifikaciju stečajnoga upravitelja
- dan, sat i minutu otvaranja stečajnoga postupka
- poziv vjerovnicima da stečajnom upravitelju u roku od 60 dana od dana objave toga rješenja u skladu s pravilima ovoga Zakona o prijavi tražbina prijave svoje tražbine
- poziv razlučnim i izlučnim vjerovnicima da stečajnoga upravitelja u roku od 60 dana od dana objave toga rješenja podneskom obavijeste o svojim pravima, u skladu s odredbama članka 258. ovoga Zakona
- poziv dužnikovim dužnicima da svoje obveze bez odgode ispunjavaju stečajnom upravitelju za stečajnoga dužnika
- poziv na ispitno ročište i izvještajno ročište.

Rješenjem o otvaranju stečajnoga postupka sud će odrediti da se otvaranje stečajnoga postupka upiše u registre, javne knjige, upisnike i očevidnike iz članka 34. stavka 3. ovoga Zakona.

Rješenje o otvaranju stečajnoga postupka objavit će se na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova istoga dana kad je doneseno.

Rješenjem o otvaranju stečajnoga postupka sud će zakazati:

1. ročište vjerovnika na kojem se ispituju prijavljene tražbine (ispitno ročište)
2. ročište vjerovnika na kojem će se na temelju izvješća stečajnoga upravitelja odlučivati o daljnjem tijeku stečajnoga postupka (izvještajno ročište).

Ispitno i izvještajno ročište mogu se spojiti tako da se najprije održi ispitno ročište, a zatim izvještajno ročište.

Rješenje o otvaranju stečajnoga postupka sud će dostaviti:

- podnositelju prijedloga
- dužniku
- pravnim osobama koje za dužnika obavljaju poslove platnoga prometa
- ispostavi porezne uprave prema sjedištu dužnika
- nadležnom državnom odvjetništvu
- tijelima koja vode registre, javne knjige, upisnike i očevidnike. Ta tijela dužna su po službenoj dužnosti na temelju dostavljenoga rješenja zabilježiti otvaranje stečajnoga postupka.

8.2.4. Osnovne pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka

Pravne posljedice otvaranja stečajnoga postupka nastupaju u trenutku kad je rješenje o otvaranju stečajnoga postupka objavljeno na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova.

Otvaranjem stečajnoga postupka prava tijela dužnika pravne osobe prestaju i prelaze na stečajnoga upravitelja, a kad je stečajni postupak otvoren nad imovinom dužnika pojedinca, na stečajnoga upravitelja prelaze prava dužnika pojedinca na upravljanje i raspolaganje imovinom koja ulazi u stečajnu masu.

Raspolaganja prijašnjih osoba ovlaštenih za zastupanje dužnika po zakonu, odnosno dužnika pojedinca nakon otvaranja stečajnoga postupka predmetima iz stečajne mase bez pravnoga su učinka, osim onih raspolaganja za koja vrijede opća pravila o zaštiti povjerenja u javne knjige.

Ako je nakon otvaranja stečajnoga postupka obveza ispunjena izravno osobi ovlaštenoj za zastupanje dužnika po zakonu ili dužniku pojedincu prije objave rješenja o otvaranju stečajnoga postupka, iako je obvezu trebalo ispuniti u korist stečajne mase, osoba se ispunjenjem oslobađa svoje obveze ako dokaže da u vrijeme ispunjenja nije znala da je stečajni postupak otvoren.

Parnice o imovini koja ulazi u stečajnu masu, uključujući i arbitražne postupke koji su u vrijeme otvaranja stečajnoga postupka bili u tijeku, stečajni upravitelj preuzet će u ime i za račun stečajnoga dužnika. Parnice u svezi s tražbinama koje se prijavljuju u stečajni postupak ne mogu se nastaviti prije nego što su ispitane na ispitnom ročištu.

U postupku pred sudom u kojem je stranka stečajni dužnik, a osobito pri određivanju rokova i ročišta, sud će uvijek obraćati osobitu pažnju na potrebu hitnoga rješavanja. Postupak pred prvostupanjskim sudom mora se završiti u roku od šest mjeseci od dana pravomoćnosti rješenja o nastavku parničnoga postupka.

Stečajni vjerovnici mogu svoje tražbine prema dužniku ostvarivati samo u stečajnom postupku.

Nakon otvaranja stečajnoga postupka pojedini stečajni vjerovnici ne mogu protiv dužnika tražiti ovrhu ili osiguranje na dijelovima imovine koja ulazi u stečajnu masu niti na drugoj imovini dužnika.

Zahtjeve stečajnih vjerovnika za naknadu štete koju su zajednički pretrpjeli zbog smanjenja imovine koja ulazi u stečajnu masu prije ili nakon otvaranja stečajnoga postupka (skupna šteta) može, za vrijeme trajanja stečajnoga postupka, ostvarivati samo stečajni upravitelj. Ako su zahtjevi za naknadu štete upravljani protiv stečajnoga upravitelja, može ih ostvarivati samo novoimenovani stečajni upravitelj.

Ako je u vrijeme otvaranja stečajnoga postupka stečajni vjerovnik, na temelju zakona ili ugovora, imao pravo na prijeboj, otvaranje stečajnoga postupka ne utječe na to njegovo pravo, a posebno su Stečajnim zakonom propisane situacije u kojima prijeboj nije dopušten.

Dužnik pojedinac dužan je sudu, stečajnom upravitelju, odboru vjerovnika i, prema nalogu suda, vjerovnicima davati sve potrebne obavijesti o okolnostima koje se odnose na postupak, a kad je stečajni dužnik pravna osoba iste obveze imaju i osobe ovlaštene za zastupanje dužnika po zakonu i članovi njegova nadzornoga tijela. Ako radi pribavljanja odgovarajućih obavijesti bude potrebno, sud može odrediti saslušanje dužnika pojedinca i odgovornih osoba dužnika pravne osobe. U slučaju neispunjenja njihovih obveza sud može odrediti njihovo dovođenje i novčano kažnjavanje (do 10.000,00 kn).

8.2.5. Zaključenje i obustava stečajnoga postupka

Rješenje o zaključenju stečajnoga postupka sud će donijeti odmah završetka završne diobe. To rješenje i osnova zaključenja stečajnoga postupka objavit će se na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova. Rješenje se dostavlja tijelu koje vodi registar u kojem je dužnik upisan. Brisanjem iz registra stečajni dužnik pravna osoba prestaje postojati, a stečajni dužnik fizička osoba gubi svojstvo trgovca pojedinca, obrtnika ili osobe koja obavlja samostalnu djelatnost.

Sud će na prijedlog stečajnoga upravitelja, kojega od stečajnih vjerovnika ili po službenoj dužnosti odrediti nastavljanje postupka radi naknadne diobe ako se nakon završnoga ročišta: 1. ostvare pretpostavke da se zadržani iznosi podijele stečajnim vjerovnicima; 2. iznosi koji su isplaćeni iz stečajne mase vrate u masu; 3. pronađe imovina koja ulazi u stečajnu masu. Nastavljanje postupka radi naknadne diobe sud će odrediti bez obzira na to je li postupak bio zaključen.

Ako se nakon otvaranja stečajnoga postupka pokaže da stečajna masa nije dostatna ni za namirenje troškova postupka, sud će rješenjem obustaviti i zaključiti postupak.

8.2.6. Stečajni plan

Nakon otvaranja stečajnoga postupka dopušteno je izraditi stečajni plan u kojemu se može odstupiti od zakonskih odredbi o unovčenju i raspodjeli stečajne mase.

Stečajnim se planom može:

- ostaviti dužniku sva imovina ili dio njegove imovine radi nastavljanja poslovanja dužnika
- prenijeti dio ili svu imovinu dužnika na jednu ili više već postojećih osoba ili osoba koje će tek biti osnovane, uz isključenje primjene općeg pravila o pristupanju dugu u slučaju preuzimanja neke imovinske cjeline iz zakona kojim se uređuju obvezni odnosi i o dužnosti davanja izjave o nepostojanju dugovanja iz zakona kojim se uređuje postupak u sudskom registru
- dužnika pripojiti drugoj osobi ili spojiti s jednom ili više osoba
- prodati svu imovinu ili dio imovine dužnika, s razlučnim pravima ili bez razlučnih prava
- raspodijeliti svu imovinu ili dio imovine dužnika između vjerovnika
- odrediti način namirenja stečajnih vjerovnika
- namiriti ili izmijeniti razlučna prava
- smanjiti ili odgoditi isplatu obveza dužnika
- obveze dužnika pretvoriti u kredit
- preuzeti jamstvo ili dati drugo osiguranje za ispunjenje obveza dužnika
- urediti odgovornost dužnika nakon završetka stečajnoga postupka.

Stečajni plan ima pravo sudu podnijeti stečajni upravitelj. Neće se uzeti u obzir stečajni plan koji se podnese sudu nakon završnoga ročišta. Ako je na ročištu vjerovnika stečajnom upravitelju naložena izrada stečajnoga plana, on je dužan stečajni plan podnijeti sudu u roku određenom u odluci vjerovnika. Sa stečajnim upraviteljem u izradi stečajnoga plana savjetodavno surađuju odbor vjerovnika, ako je osnovan, i dužnik pojedinac. Dužnik koji podnosi prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka može predložiti smjernice za donošenje stečajnoga plana o kojima se na izvještajnom ročištu očituju stečajni upravitelj i stečajni vjerovnici.

Stečajni plan sastoji se od pripremne osnove i provedbene osnove. U pripreмноj osnovi stečajnoga plana navode se mjere koje su poduzete prije otvaranja stečajnoga postupka ili se trebaju poduzeti, kako bi se stvorili temelji za planirano ostvarivanje prava sudionika. Pripremna osnova mora sadržavati i sve ostale podatke o osnovama i posljedicama stečajnoga plana koji su važni za donošenje odluke vjerovnika o stečajnom planu i za njegovu sudsku potvrdu. Provedbena osnova sadržava odredbe o tome kako će se stečajnim planom izmijeniti pravni položaj dužnika i drugih sudionika u postupku.

Sudionici u stečajnom planu razvrstavaju se pri utvrđivanju njihovih prava u skupine. Vjerovnici s različitim pravnim položajem razvrstavaju se u stečajnom planu u posebne skupine. Stečajnim su zakonom propisani kriteriji razlikovanja vjerovnika za potrebe navedenog razvrstavanja. Svim sudionicima pojedine skupine stečajnim planom moraju se osigurati ista prava.

Sud će po službenoj dužnosti odbaciti stečajni plan ako nisu poštovani propisi o pravu na podnošenje i sadržaju stečajnoga plana te ako podnositelj stečajnoga plana taj nedostatak ne može otkloniti ili ga ne otkloni unutar primjerenoga roka koji mu je sud odredio.

Ako stečajni plan ne bude odbačen, sud će zatražiti da se o njemu, u roku od 15 dana, očituju odbor vjerovnika (ako je osnovan) i dužnik pojedinac.

Sud će zakazati ročište na kojem će se raspravljati i glasovati o stečajnom planu. Ročište se mora održati u roku od 30 dana od zakazivanja.

Nakon što stečajni plan prihvate vjerovnici i nakon što na njega pristane dužnik, sud će odlučiti o tome hoće li stečajni plan potvrditi.

Rješenje o potvrdi stečajnoga plana sadržava provedbenu osnovu stečajnoga plana koju su vjerovnici prihvatili. U rješenju o potvrdi stečajnoga plana može se predvidjeti da će se njegovo ispunjenje nadzirati.

LITERATURA

Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, Narodne novine br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12 i 152/14

Zakon o obveznim odnosima, Narodne novine br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15 i 29/18

Zakon o zemljišnim knjigama, Narodne novine br. 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04, 107/07, 152/08, 126/10, 55/13, 60/13 i 108/17

Stečajni zakon, Narodne novine br. 71/15 i 104/17

P. Klarić, M. Vedriš: Građansko pravo, XII. izdanje, Narodne novine, Zagreb, 2009.

OSNOVE PARNIČNOG I IZVANPARNIČNOG POSTUPKA

Autor: Branka Ćiraković

UVOD

Parnični postupak pred državnim sudovima je redovni i osnovni put pravne zaštite u području spornih građanskopravnih odnosa. Sudovi po pravilima parničnog postupka raspravljaju i odlučuju u sporovima o osnovnim pravima i obvezama čovjeka i građanina, o osobnim i obiteljskim odnosima građana te u radnim, trgovačkim, imovinskim i drugim građanskopravnim sporovima, osim ako zakonom nije za neke od tih sporova određeno da u njima sud rješava po pravilima kojega drugog postupka.⁸⁷

Građansko procesno pravo dijeli se u dvije osnovne grane – parnično i izvanparnično, s tim da su specifična područja izvanparničnog procesnog prava ovršno i stečajno pravo.

Parnični postupak primjenjuje se i kad zakon kojim se određena građanskopravna materija uređuje o tome ništa ne određuje, odnosno izvanparnični postupak primjenjivat će se samo kad to poseban zakon izričito određuje.

Osnovne razlike između parničnog i izvanparničnog postupka sastoje se u metodama postupanja koje se primjenjuju u tim postupcima. Parnični postupak je rigorozan, relativno uniforman, ima jača procesna jamstva za pravilno utvrđivanje činjenica i zakonitu primjenu prava, dok je većini izvanparničnih postupaka svojstvena elastičnost procesnih instituta te mogućnost prilagođavanja specifičnim materijama o kojima se odlučuje.

Parnični postupak nikad se ne pokreće po službenoj dužnosti, za razliku od mnogih izvanparničnih postupaka koje pokreće sam izvanparnični sud. U nekim izvanparničnim stvarima znatno su ograničena dispozitivna ovlaštenja stranaka, a ojačana inkvizitorna ovlaštenja suda.

U parničnom postupku moraju sudjelovati dvije stranke, dok je u izvanparničnom postupku postupanje moguće i samo s jednom strankom, ali i s većim brojem sudionika.

Pravila o procesnoj sposobnosti stranaka znatno su šira u izvanparničnom postupku, nekim osobama kojima se ne priznaje parnična sposobnost dopušteno je samostalno poduzimanje procesnih radnja.

U parničnom postupku rasprava je središnji stadij postupka, a u izvanparničnom je rasprava samo izuzetno propisana.

---

⁸⁷ Čl. 1. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13 i 89/14 – dalje: ZPP)

Pravni lijekovi u parničnom postupku su u pravilu devolutivni, a u izvanparničnom postupku oni mogu biti devolutivno remonstrativne naravi, a u određenim slučajevima može se odlučivati i u povodu nepravodobno podnesenih pravnih lijekova.

Pravila parničnog procesnog prava služe kao supsidijarni pravni izvor u svim izvanparničnim stvarima, znači uvijek kada posebna pravila izvanparničnog procesnog prava ne reguliraju određeno pitanje primjenjuju se pravila parničnog procesnog prava.

I. PARNIČNI POSTUPAK

1. Stranke u postupku

Stranke su, uz sud, temeljni subjekti u parnici. Stranka je osoba koja u svoje ime, odnosno u čije ime se traži od suda pružanje zaštite određenog sadržaja pravima za koja se tvrdi da su povrijeđena ili ugrožena (tužitelj), i osoba protiv koje je upravljen zahtjev za pružanje pravne zaštite zasnovan na tvrdnji da je povrijedila ili ugrozila određena prava (tuženik).

1.1. Stranačka sposobnost

Da bi određena osoba mogla biti stranka u parnici i samostalno poduzimati procesne radnje mora imati stranačku sposobnost. Stranačka sposobnost je svojstvo određenog subjekta biti nositeljem procesnih prava i dužnosti. Pravila o stranačkoj sposobnosti uređuju pitanje tko može biti stranka u postupku.

Stranka u postupku može biti svaka fizička i pravna osoba.⁸⁸

Sve fizičke i pravne osobe pravno su sposobne pa imaju i stranačku sposobnost. Fizičke osobe stranačku sposobnost stječu rođenjem, a gube ju smrću. Pravne osobe pravnu sposobnost, a time i stranačku, stječu danom svojega nastanka, koji se utvrđuje posebnim propisima.

Stranka u postupku može biti i državni odvjetnik, koji ima zakonsko ovlaštenje u svoje ime pokrenuti određene parnične postupke⁸⁹ (npr. tužbu radi utvrđenja ništetnosti ugovora).

Pod određenim okolnostima, parnični sud može, priznati svojstvo stranke i onim oblicima udruživanja koji nemaju stranačku sposobnost, jer nisu pravne osobe, ako utvrdi da, s obzirom na predmet spora, u suštini udovoljavaju bitnim uvjetima za

---

⁸⁸ Čl. 77. st. 1. ZPP-a

⁸⁹ Čl. 78. ZPP-a

stjecanje stranačke sposobnosti, a osobito ako raspolažu imovinom na kojoj se može provesti ovrha.⁹⁰ Priznaje im se *pravo stajanja pred sudom (ius standi in iudicio)*, ali to pravo ima učinak samo u onom postupku u kojemu im je priznato.

Odredbe o stranačkoj sposobnosti prisilne su naravi. Sud mora tijekom cijelog postupka po službenoj dužnosti paziti može li osoba koja se pojavljuje kao stranka biti stranka u postupku.⁹¹

Kad sud utvrdi da osoba koja se pojavljuje kao stranka ne može biti stranka u postupku, a taj se nedostatak može otkloniti, pozvat će tužitelja da izvrši potrebne ispravke u tužbi ili će poduzeti druge mjere da bi se postupak mogao nastaviti s osobom koja može biti stranka u postupku.⁹²

Ako se navedeni nedostaci ne mogu otkloniti ili ako određeni rok za otklanjanje bezuspješno protekne, sud će rješenjem ukinuti provedene radnje i odbaciti tužbu.⁹³

1.2. Parnična sposobnost

Parnična sposobnost je svojstvo određene osobe da s procesnopravnim učinkom poduzima procesne radnje u parnici.

Parničnu sposobnost ima stranka koja je potpuno poslovno sposobna pa može sama obavljati radnje u postupku.⁹⁴

Stranačka sposobnost je pretpostavka parnične sposobnosti. Svaka osoba koja je stranački sposobna nije i parnično sposobna, no, svaka parnično sposobna osoba nužno ima i stranačku sposobnost.

Osobe kojima poslovna sposobnost nije ograničena parnično su sposobne. To su punoljetne osobe i maloljetnici koji su sklopili brak prije 18. godine života, odnosno maloljetnici stariji od 16. godina koji su postali roditelji kojima je poslovna sposobnost priznata odlukom suda.

Punoljetna osoba kojoj je djelomično ograničena poslovna sposobnost parnično je sposobna u granicama svoje poslovne sposobnosti.⁹⁵ Ona ima potpunu parničnu sposobnost u sporovima koji se tiču onih odnosa s obzirom na koje njezina poslovna sposobnost nije ograničena.

Maloljetnik koji nije stekao potpunu poslovnu sposobnost parnično je sposoban u granicama u kojima mu se po materijalnom pravu priznaje poslovna sposobnost.⁹⁶

---

⁹⁰ Čl. 77. st. 3. ZPP-a

⁹¹ Čl. 82. st. 1. ZPP-a

⁹² Čl. 83. st. 1. ZPP-a

⁹³ Čl. 83. st. 5. ZPP-a

⁹⁴ Čl. 79. st. 1. ZPP-a

⁹⁵ Čl. 79. st. 2. ZPP-a

⁹⁶ Čl. 79. st. 3. ZPP-a

Parnična sposobnost hrvatskih državljana procjenjuje se prema pravilima hrvatskih zakona koji utvrđuju pretpostavke za stjecanje poslovne sposobnosti i prema općim odredbama ZPP-a o parničnoj sposobnosti, a stranog državljanina po zakonu države čiji je on državljanin. Strani državljanin koji nije parnično sposoban prema zakonu države čiji je državljanin, a parnično je sposoban prema zakonu Republike Hrvatske, može sam poduzimati radnje u postupku. Zakonski zastupnik može poduzimati radnje u postupku samo dok strani državljanin ne izjavi da sam preuzima vođenje parnice.⁹⁷

Pravne osobe su poslovno sposobne pa im se priznaje i parnična sposobnost.

Državno odvjetništvo nema ni pravne ni poslovne sposobnosti, ali je ovlašteno u nekim parnicama sudjelovati kao stranka pa mu se, analogno pravnim shvaćanjima o parničnoj sposobnosti pravnih osoba, priznaje parnična sposobnost.

Stranku koja nema parničnu sposobnost zastupa njezin zakonski zastupnik.⁹⁸

Na parničnu sposobnost sud također pazi po službenoj dužnosti u tijeku cijelog postupka.⁹⁹ Parnična sposobnost mora postojati tijekom cijelog postupka, pri poduzimanju određene pravne radnje i u vrijeme donošenja sudske odluke. Sud neće uvažiti radnje parnično nesposobne stranke, ali mora poduzeti mjere radi otklanjanja tog nedostatka, za što može stranci ostaviti rok, a tek ako se nedostaci ne mogu otkloniti ili ako određeni rok bezuspješno protekne, sud će rješenjem ukinuti provedene radnje i odbaciti tužbu ako su nedostaci takve prirode da sprječavaju daljnje vođenje postupka.¹⁰⁰

2. Zastupnici stranaka

Zastupnici su osobe koje u ime i za račun stranke poduzimaju procesne radnje u postupku. Obuhvaćaju zakonske zastupnike, zastupnike po zakonu, statutu ili drugom općem aktu i punomoćnike.

Zastupnik može biti osoba koja ima potpunu poslovnu i parničnu sposobnost.

2.1. Zastupnici pravnih osoba po zakonu, po statutu ili društvenom ugovoru

Za pravne osobe radnje u postupku poduzimaju njihovi organi koji ih po zakonu, aktu nadležnog tijela ili po pravilima pravne osobe zastupaju prema trećima.

Za zastupanje trgovačkih društava ovlaštenje po zakonu imaju osobe koje su za pojedini oblik trgovačkog društva određene Zakonom o trgovačkim društvima.

---

⁹⁷ Čl. 88. ZPP-a

⁹⁸ Čl. 80. st. 1. ZPP-a

⁹⁹ Čl. 82. st. 1. ZPP-a

¹⁰⁰ Čl. 83. st. 2., 3. i 5. ZPP-a

Zastupnici po zakonu i ograničenja njihovih ovlaštenja koja djeluju prema trećima upisuju se u sudski registar.¹⁰¹

Dioničko društvo zastupa uprava odnosno izvršni direktori, ovisno o tome radi li se o dualističkom ili monističkom ustroju društva. Ako uprava ima više članova, a statutom nije drukčije određeno, članovi uprave ovlašteni su samo skupno zastupati društvo. Statutom se može odrediti da su za zastupanje ovlašteni pojedini članovi uprave sami ili zajedno s prokuristom.¹⁰² Jednako vrijedi i za izvršne direktore.¹⁰³

Društvo s ograničenom odgovornošću zastupa uprava. Ako u društvenom ugovoru nije drukčije određeno, članovi uprave skupno zastupaju društvo. Ako uprava ima više članova, društvenim ugovorom može se odrediti da društvo zastupa jedan član uprave zajedno s prokuristom.¹⁰⁴

Javno trgovačko društvo je ovlašten zastupati svaki član, ako društvenim ugovorom nije isključen od zastupanja. Društvenim ugovorom može se odrediti da svi članovi ili više njih mogu zastupati društvo samo skupno.¹⁰⁵

Komanditno društvo ovlašten je zastupati svaki komplementar, ako društvenim ugovorom nije drukčije određeno, dok komanditor nije ovlašten zastupati društvo, iznimno mu se može dati, odlukom svih komplementara, prokura i trgovačka punomoć.¹⁰⁶

Gospodarsko interesno udruženje zastupa svaki član uprave, ako ugovorom o osnivanju nije drukčije određeno.¹⁰⁷

2.2. Zakonski zastupnici

Zakonski zastupnici su fizičke poslovno i parnično sposobne osobe koje su ovlaštene, u ime i za račun parnično nesposobnih stranaka ili stranaka koje su zbog drugih razloga u nemogućnosti same štiti svoja prava u postupku, pred sudom poduzimati radnje u postupku.

Zakonskog zastupnika ne postavlja sama stranka, nego njegova ovlaštenja proizlaze iz zakona ili iz akta nadležnog državnog tijela.¹⁰⁸

Zakonski zastupnik je u pravilu u ime stranke ovlašten poduzimati sve radnje u postupku. No, postoje određena ograničenja radi zaštite interesa zastupane stranke. Ako je za podnošenje ili povlačenje tužbe, za priznanje odnosno za odricanje

---

¹⁰¹ Čl. 41. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 – Odluka USRH, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11 – Kazneni zakon, 152/11(pročišćeni tekst), 111/12, 68/13 i 110/15 – dalje: ZTD)

¹⁰² Čl. 241. ZTD-a

¹⁰³ Čl. 272.m ZTD-a

¹⁰⁴ Čl. 426. ZTD-a

¹⁰⁵ Čl. 91. ZTD-a

¹⁰⁶ Čl. 131., 132., 142. ZTD-a

¹⁰⁷ Čl. 605. ZTD-a

¹⁰⁸ Čl. 80. st. 2. ZPP-a

od tužbenog zahtjeva, za zaključenje nagodbe ili za poduzimanje drugih radnji u postupku u posebnim propisima određeno da zastupnik mora imati posebno ovlaštenje, on može te radnje poduzimati samo ako ima takvo ovlaštenje.¹⁰⁹

Ako sud utvrdi da zakonski zastupnik osobe pod skrbništvom ne pokazuje potrebnu pažnju u zastupanju, obavijestit će o tome centar za socijalnu skrb. Ako bi zbog propuštanja zastupnika mogla nastati šteta za osobu pod skrbništvom, sud će zastati s postupkom i predložiti da se odredi drugi zakonski zastupnik.¹¹⁰

Sud po službenoj dužnosti pazi zastupa li parnično nesposobnu stranku njezin zakonski zastupnik i ima li zakonski zastupnik posebno ovlaštenje kad je ono potrebno.¹¹¹ Ako utvrdi da stranka nema zakonskog zastupnika ili da zakonski zastupnik nema posebno ovlaštenje kad je ono potrebno, zatražit će da nadležni centar za socijalnu skrb postavi skrbnika parnično nesposobnoj osobi odnosno pozvat će zakonskog zastupnika da pribavi posebno ovlaštenje.¹¹²

2.3. Privremeni (zakonski) zastupnik

Ako ovlaštenje zakonskog zastupnika ne proizlazi iz zakona (npr. roditelji su po zakonu zakonski zastupnici svoje maloljetne djece), zakonskog zastupnika postavlja nadležni centar za socijalnu skrb, a iznimno takvo ovlaštenje pripada sudu, s tom razlikom što sud može stranci postaviti zakonskog zastupnika samo privremeno i samo za određeni postupak.

Da bi sud imao ovlaštenje postaviti privremenog zastupnika trebaju se ispuniti određene pretpostavke i to: da su ispunjene pretpostavke za postavljanje tuženiku zakonskog zastupnika u slučaju kada bi centar za socijalnu skrb mogao postaviti skrbnika za poseban slučaj; da bi redovni postupak postavljanja zakonskog zastupnika tuženiku trajao dugo i da bi zbog toga za bilo koju od stranaka mogle nastati štetne posljedice. Ako se i za tužitelja ostvare razlozi zbog kojih je po zakonu moguće tuženiku postaviti privremenog zastupnika, sud je ovlašten postaviti ga i tužitelju.¹¹³

Uz navedene uvjete sud će postaviti privremenog zastupnika osobito:

- 1) ako tuženik nije parnično sposoban, a nema zakonskog zastupnika;
- 2) ako postoje suprotni interesi tuženika i njegova zakonskog zastupnika;
- 3) ako obje stranke imaju istoga zakonskog zastupnika;
- 4) ako je boravište tuženika nepoznato, a tuženik nema punomoćnika;
- 5) ako se tuženik ili njegov zakonski zastupnik, koji nemaju punomoćnika u Republici Hrvatskoj, nalaze u inozemstvu, a dostava se nije mogla obaviti.

---

¹⁰⁹ Čl. 81. st. 1. ZPP-a

¹¹⁰ Čl. 81. st. 3. ZPP-a

¹¹¹ Čl. 82. ZPP-a

¹¹² Čl. 83. st. 2. ZPP-a

¹¹³ Čl. 84. ZPP-a

Sud će o postavljanju privremenog zastupnika obavijestiti centar za socijalnu skrb, a kad je to moguće i stranke.

Privremenog zastupnika sud može postaviti i pravnoj osobi primjenjujući na odgovarajući način zakonske odredbe za postavljanje privremenog zastupnika fizičkoj osobi.

Privremeni zastupnik ima u postupku za koji je postavljen sva prava i dužnosti zakonskog zastupnika, onoga kojega je postavio centar za socijalnu skrb, no ta prava i dužnosti obavlja dok se stranka ili njezin punomoćnik ne pojavi pred sudom odnosno dok centar za socijalnu skrb ne obavijesti sud da je postavio skrbnika.¹¹⁴

2.4. Punomoćnici

Stranke mogu same poduzimati radnje u postupku, a mogu imenovati i punomoćnika, osobu koja će u ime i za račun stranke, u granicama dobivenih ovlaštenja, poduzimati procesne radnje s učinkom kao da ih poduzima sama stranka.

Punomoćnika može imenovati samo poslovno i parnično sposobna stranka, a može ga uzeti i zakonski zastupnik stranke odnosno zastupnik po zakonu ili statutu stranke koja je pravna osoba.

2.4.1. Tko može biti punomoćnik

U pravilu stranku kao punomoćnik može zastupati samo odvjetnik.¹¹⁵ Od ovog pravila postoje izuzeci:

1. stranku može kao punomoćnik zastupati osoba koja je s njome u radnom odnosu, ako je potpuno poslovno sposobna¹¹⁶
2. stranku kao punomoćnik može zastupati srodnik po krvi u pravoj liniji, brat, sestra ili bračni drug – ako je potpuno poslovno sposoban i ako se ne bavi nadripisarstvom¹¹⁷
3. u postupku u parnicama iz radnih odnosa radnika može kao punomoćnik zastupati osoba koja je u radnom odnosu u sindikatu čiji je on član, a poslodavca osoba koja je u radnom odnosu u udruzi poslodavaca čiji je on član¹¹⁸

Punomoćnici pravnih osoba u parnicama o imovinskopравnim zahtjevima čija vrijednost prelazi 50.000,00 kn mogu biti samo osobe koje imaju položen pravosudni ispit.¹¹⁹

2.4.2. Punomoć

---

¹¹⁴ Čl. 85. ZPP-a

¹¹⁵ Čl. 89.a st. 1. ZPP-a

¹¹⁶ Čl. 89.a st. 2. ZPP-a

¹¹⁷ Čl. 89.a st. 3. ZPP-a

¹¹⁸ Čl. 434.a ZPP-a

¹¹⁹ Čl. 91. ZPP-a

Punomoć je jednostrana izjava stranke kojom stranka ovlašćuje neku od osoba koje mogu biti punomoćnici da je zastupa pred sudom. Daje se u pisanom obliku ili usmeno na zapisnik kod suda.¹²⁰ Nije potrebna ovjera potpisa, osim ako sud posumnja u istinitost pisane punomoći tada može odrediti rješenjem podnošenje ovjerene punomoći.¹²¹

2.4.3. Opseg punomoći

Sadržaj ovlaštenja punomoćnika određen je zakonom, a stranke imaju ovlaštenje u zakonskim okvirima odrediti opseg konkretne punomoći,¹²² a može i nakon njezina izdavanja izmijeniti opseg punomoćnikovih ovlaštenja.

Punomoći se razlikuju ovisno o sadržaju ovlaštenja koja pripadaju punomoćniku i o osobi kojoj je izdana i to kao:

1. punomoć za pojedinu parničnu radnju
2. parnična punomoć, čiji sadržaj ovlaštenja ovisi od toga je li izdana odvjetniku ili osobi koja nije odvjetnik
3. generalna punomoć

Punomoć za pojedinu parničnu radnju¹²³ ovlašćuje punomoćnika na poduzimanje samo one radnje, jedne ili više, koja je u njoj navedena, a može se izdati svakom punomoćniku.

Parničnom punomoći stranka ovlašćuje punomoćnika na poduzimanje svih radnja u postupku.¹²⁴ Opseg te punomoći ovisi o tome je li punomoćnik odvjetnik, državni odvjetnik ili osoba koja to nije.

Ako stranka nije pobliže odredila ovlaštenja u punomoći, punomoćnik odvjetnik ovlašten je obavljati sve radnje u postupku, a primjerice su navedene neke značajnije parnične radnje: podnijeti tužbu, povući je, priznati tužbeni zahtjev ili se odreći tužbenog zahtjeva, zaključiti nagodbu, podnijeti pravni lijek i odreći se ili odustati od njega te zahtijevati izdavanje mjera osiguranja.¹²⁵

Punomoćnik odvjetnik ima ovlaštenje poduzimati i određene radnje izvan parnice i to:

1. postaviti zahtjev za ovrhu ili osiguranje i poduzimati potrebne radnje u postupku u povodu takva zahtjeva¹²⁶
2. primiti od protivne stranke dosuđene troškove¹²⁷

---

¹²⁰ Čl. 97. st. 1. ZPP-a

¹²¹ Čl. 97. st. 3. ZPP-a

¹²² Čl. 94. st. 1. ZPP-a

¹²³ Čl. 94. st. 2. ZPP-a

¹²⁴ Čl. 94. st. 2. ZPP-a

¹²⁵ Čl. 95. st. 1. t. 1. ZPP-a

¹²⁶ Čl. 95. st. 1. t. 2. ZPP-a

¹²⁷ Čl. 95. st. 1. t. 3. ZPP-a

Ovlašten je i:

1. prenijeti punomoć na drugog odvjetnika ili ovlastiti drugog odvjetnika na poduzimanje samo pojedinih radnja u postupku¹²⁸
2. ovlastiti svog odvjetničkog vježbenika s položenim pravosudnim ispitom da ga zamjenjuje bez ikakvih ograničenja, a vježbenika bez položenog pravosudnog ispita da ga zamjenjuje pred sudom prvog stupnja u postupcima čija vrijednost predmeta spora nije veća od 50.000,00 kn¹²⁹
3. podnijeti prijedlog za ponavljanje postupka ako od pravomoćnosti odluke nije proteklo više od šest mjeseci¹³⁰

Punomoć izdana punomoćniku koji nije odvjetnik daje uža ovlaštenja od ovlaštenja odvjetnika. Takav punomoćnik ne može samo na temelju parnične punomoći u kojoj nisu pobliže određena ovlaštenja, povući tužbu, priznati ili odreći se tužbenog zahtjeva, sklopiti sudsku nagodbu, odreći se ili odustati od pravnog lijeka, podnijeti izvanredni pravni lijek niti prenijeti punomoć na drugu osobu. Za poduzimanje navedenih radnji potrebno mu je izričito ovlaštenje stranke.¹³¹

Generalna punomoć nije izričito uređena ZPP-om, ona je specifični oblik parnične punomoći. Riječ je o punomoći za zastupanje u svim parnicama koje se vode ili bi se mogle voditi u korist ili protiv određene stranke. Takva punomoć pohranjuje se u predsjedništvu suda, koje izdaje o tome potvrdu na osnovi koje generalni punomoćnik može zastupati svoju stranku u postupku.

Bez obzira na to što je stranka dala punomoć određenoj osobi ona može pored njega poduzimati sve procesne radnje. Stoga između radnja stranke i njezina punomoćnika može doći do nesuglasnosti. Ako je izjava punomoćnika dana na ročištu, stranka ju može izmijeniti ili opozvati na tom ročištu i takva izjava stranke veže sud.¹³²

Međutim, ako je punomoćnik priznao neku činjenicu na ročištu na kojemu stranka nije prisustvovala ili u podnesku, stranka može kasnije izmijeniti ili opozvati to priznanje, ali u tom će slučaju sud ocijeniti hoće li uzeti za priznatu ili za osporenu činjenicu koju je punomoćnik priznao a stranka ju je potpuno ili djelomično porekla ili ograničila priznanje dodavanjem drugih činjenica.¹³³

2.4.4. Punomoć kao procesna pretpostavka

Punomoćnik je dužan pri prvoj radnji u postupku podnijeti punomoć.¹³⁴ Odredbe o punomoći su prisilne naravi i sud u tijeku cijelog postupka po službenoj dužnosti pazi je li osoba koja se pojavljuje kao punomoćnik ovlaštena za zastupanje.¹³⁵

---

¹²⁸ Čl. 95. st. 1. t. 4. ZPP-a

¹²⁹ Čl. 95. st. 3. ZPP-a

¹³⁰ Čl. 95. st. 2. ZPP-a

¹³¹ Čl. 96. ZPP-a

¹³² Čl. 93. st. 1. ZPP-a

¹³³ Čl. 93. st. 2. ZPP-a

¹³⁴ Čl. 98. st. 1. ZPP-a

Sud je ovlašten dopustiti da radnje u postupku za stranku privremeno obavi osoba koja nije podnijela punomoć, ali će istovremeno narediti osobi koja tvrdi da je ovlaštena za zastupanje da naknadno podnese punomoć ili odobrenje stranke za obavljanje parnične radnje.¹³⁶

Ako punomoć ili izjava o odobrenju poduzetih radnja ne budu podnesene u određenom roku, sud će nastaviti postupak ne uzimajući u obzir radnje što ih je obavila osoba bez punomoći.¹³⁷

Ako sud utvrdi da osoba koja se pojavljuje kao punomoćnik nije ovlaštena za zastupanje, ukinut će parnične radnje što ih je ta osoba poduzela ako te radnje nije stranka naknadno odobrila.¹³⁸

2.4.5. Prestanak punomoći

Stranka može punomoć u svako vrijeme opozvati, a punomoćnik je može u svako vrijeme otkazati.¹³⁹

Opoziv odnosno otkaz punomoći mora se priopćiti sudu pred kojim se vodi postupak.¹⁴⁰ Opozivanje proizvodi učinak od trenutka priopćenja sudu pa nakon toga punomoćnik više nema ovlaštenja za zastupanje.

Za protivnu stranku opozivanje odnosno otkaz punomoći važi od kada joj je priopćen.¹⁴¹

Međutim, kad punomoćnik dade otkaz punomoći on nema ovlaštenje odmah prestati zastupati stranku, nego je dužan još mjesec dana obavljati radnje za opunomoćitelja ako je to potrebno da od njega otkloni kakvu štetu koja bi u to vrijeme mogla nastati.¹⁴²

Parnična punomoć ne prestaje ako stranka koja je fizička osoba izgubi parničnu sposobnost odnosno ako njezin zakonski zastupnik umre ili izgubi poslovnu sposobnost ili bude razriješen dužnosti, ali novi zakonski zastupnik može opozvati punomoć. Međutim, ako je parnična punomoć izdana osobi koja nije odvjetnik u navedenim slučajevima uvijek prestaju ovlaštenja punomoćnika koja se moraju izričito navesti.¹⁴³

Smrću fizičke osobe, odnosno prestankom pravne osobe prestaje i punomoć koju je ona izdala. U slučaju stečaja punomoć koju je izdao stečajni dužnik prestaje kad nastupe pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka. U navedenim

---

¹³⁵ Čl. 98. st. 4. ZPP-a

¹³⁶ Čl. 98. st. 2. ZPP-a

¹³⁷ Čl. 98. st. 3. ZPP-a

¹³⁸ Čl. 98. st. 4. ZPP-a

¹³⁹ Čl. 99. st. 1. ZPP-a

¹⁴⁰ Čl. 99. st. 2. ZPP-a

¹⁴¹ Čl. 99. st. 3. ZPP-a

¹⁴² Čl. 99. st. 4. ZPP-a

¹⁴³ Čl. 100. ZPP-a

slučajevima punomoćnik je dužan još mjesec dana obavljati radnje u postupku ako je potrebno da se od stranke otkloni šteta.¹⁴⁴

3. Dostava pismena

Dostava je zakonom propisana aktivnost nadležnih tijela i osoba usmjerena na omogućavanje adresatima saznavanja za pismena koja su im upućena i za njihov sadržaj.

Redovna tijela za dostavu pismena su: pošta, određeni sudski službenik, sudski namještenik, nadležno tijelo uprave, javni bilježnik. Dostava se može obaviti neposredno u sudu, što znači može ju u određenim slučajevima obaviti i sudac, a može se obaviti i elektroničkim putem u skladu s posebnim zakonom.¹⁴⁵

3.1. Dostava preko javnog bilježnika

Dostava preko javnog bilježnika određuje se na zahtjev stranke koja izjavi da je spremna snositi time izazvane troškove.¹⁴⁶ Sud može, ali ne mora, u povodu takva zahtjeva rješenjem, protiv kojega nije dopuštena žalba, odrediti da se dostava povjeri javnom bilježniku. Tada pismeno koje treba dostaviti i svoje rješenje stavlja u posebnu oмотnicu i predaje ju stranci. Javni bilježnik od koga stranka zatraži obavljanje dostave dužan ju je obaviti po pravilima ZPP-a o dostavi, s tim da tada javni bilježnik ima prava i dužnosti sudskoga dostavljača. Javnog bilježnika u obavljanju poslova dostave može zamjenjivati i javnobilježnički prisjednik ili javnobilježnički savjetnik ili javnobilježnički vještbenik.

O primitku pismena radi dostave i o radnjama poduzetim radi dostave javni bilježnik sastavlja zapisnik. Ovjerovljeni prijepis zapisnika o primitku pismena radi dostave te potvrdu o obavljenoj dostavi zajedno s ovjerovljenim prijepisom zapisnika o dostavi, odnosno nedostavljeno pismeno zajedno s ovjerovljenim prijepisom zapisnika o poduzetim radnjama javni bilježnik dostavit će bez odgode izravno sudu.

3.2. Sporazum stranaka o dostavi

Stranke se mogu pisanim sporazumom suglasiti da se glede određenog spora koji je već nastao ili glede budućih sporova koji mogu nastati iz određenog pravnog odnosa dostava jednoj od njih kao tuženiku u sporovima na koje se taj sporazum odnosi obavlja na određenoj adresi ili preko određene osobe u Republici Hrvatskoj¹⁴⁷ (npr. određenog javnog bilježnika). U takvom se slučaju, na prijedlog tužitelja, tužba i druga pismena u postupku dostavljaju na ugovorenoj adresi ili u sporazumu određenoj osobi. Smatra se da je dostava tuženiku obavljena kada je pismeno dostavljeno osobi naznačenoj u sporazumu.

Ako se dostava nije mogla obaviti na ugovoreni način sud će odrediti da se daljnje dostave tuženiku obavljaju stavljanjem pismena na oglasnu ploču suda te se

---

¹⁴⁴ Čl. 101. ZPP-a

¹⁴⁵ Čl. 133. st. 1. ZPP-a

¹⁴⁶ Čl. 133.a st. 1. ZPP-a

¹⁴⁷ Čl. 133.b. st. 1. ZPP-a

smatra da je dostava obavljena istekom osmoga dana od dana stavljanja pismena na oglasnu ploču suda.

Tužitelj može sporazum o dostavi priložiti uz tužbu, ali može i kasnije tijekom postupka predložiti obavljanje dostave prema sporazumu stranaka, ako se tuženiku dostava nije mogla obaviti na adresi naznačenoj u tužbi.

Sporazum o dostavi kada je tuženik fizička osoba valjan je samo ako je na njemu potpis tuženika javno ovjeren, a jednako vrijedi za tuženika fizičku osobu koja obavlja registriranu djelatnost u vezi sa sporovima koji se ne tiču te djelatnosti.

Tuženik može zatražiti da mu se dostava obavlja na različitoj adresi od one naznačene u sporazumu o dostavi, ako uvjeti uz koje bi se ta dostava trebala obavljati nisu bitno teži od ugovorenih sporazumom. Sud o tom zahtjevu odlučuje rješenjem protiv kojega nije dopuštena žalba.

3.3. Izravno upućivanje pismena

Stranke se tijekom postupka mogu suglasiti da izravno upućuju jedna drugoj podneske i druga pismena i to, preporučeno preko pošte uz povratnicu, u kojem slučaju sud o tome donosi rješenje.¹⁴⁸

U parnici u kojoj obje stranke zastupaju odvjetnici ili državni odvjetnici sud može odrediti da zastupnici stranaka izravno upućuju podneske jedni drugima – poštom uz povratnicu ili da ih izravno predaju uredu, odnosno pisarnici.¹⁴⁹ U tom slučaju nije potreban pristanak stranaka odnosno njihovih zastupnika.

3.4. Dostava državnim tijelima i pravnim osobama

Dostava državnim tijelima i pravnim osobama obavlja se predajom pismena osobi ovlaštenoj za primanje pismena ili radniku koji se zatekne u uredu odnosno poslovnoj prostoriji.¹⁵⁰

Državnom odvjetniku se dostava obavlja predajom pismena njegovoj pisarnici.

Pravnoj osobi koja je upisana u određeni sudski ili drugi upisnik dostava se obavlja na adresu navedenu u tužbi. Ako takva dostava ne uspije, dostava će se obaviti na adresu sjedišta te osobe upisanu u upisniku, a ako dostava ne uspije ni na toj adresi, obavit će se na oglasnoj ploči suda. Smatrat će se da je dostava obavljena istekom osmoga dana od dana stavljanja pismena na oglasnu ploču suda.

Navedena pravila primjenjuju se i na fizičke osobe koje obavljaju određenu registriranu djelatnost (obrtnici, trgovci pojedinci, javni bilježnici, odvjetnici, liječnici i dr.) kada se tim osobama dostava obavlja u vezi s tom djelatnošću.¹⁵¹

---

¹⁴⁸ Čl. 133.c st. 1. ZPP-a

¹⁴⁹ Čl. 133.c st. 3. ZPP-a

¹⁵⁰ Čl. 134. st. 1. ZPP-a

¹⁵¹ Čl. 134.a ZPP-a

Posebna pravila o dostavi za navedene osobe osnivaju se na stavu da su pravne i fizičke osobe s registriranom djelatnošću dužne organizirati svoju djelatnost tako da im se dostava može uredno obavljati na adresi iz registra.

3.5. Dostava preko pretinaca u sudu

Ako se određenim osobama, na temelju njihova zahtjeva i odobrenja predsjednika suda, dostava obavlja u sudu, pismena koja im upućuje sud polažu se za njih u posebne pretince u za to određenoj prostoriji suda. Dostavu obavlja službena osoba suda.¹⁵²

Predsjednik suda može rješenjem donesenim u upravnom postupku odrediti da svi odvjetnici koji imaju pisarnicu na području toga suda, javni bilježnici koji imaju sjedište na području toga suda i određene pravne osobe koje imaju sjedište na području tog suda, sudska pismena primaju preko pretinaca.¹⁵³

Pismena se iz pretinca moraju podići u roku od osam dana, u protivnom dostava će se obaviti stavljanjem pismena na oglasnu ploču suda.¹⁵⁴

Ako osoba na čiji je zahtjev odobrena dostava preko pretinca neredovito preuzima pismena ili pokušava zloupotrijebiti takav način dostave predsjednik suda dužan je povući odobrenje.¹⁵⁵

Međutim, unatoč odobrenoj ili određenoj dostavi preko pretinca, valjana je dostava koja je umjesto preko pretinca obavljena na drugi zakonom predviđen način.¹⁵⁶

3.6. Dostava u inozemstvo

Kad dostavu treba obaviti osobama ili ustanovama u inozemstvu ili strancima koji uživaju pravo imuniteta, dostava će se obaviti diplomatskim putem, ako u međunarodnom ugovoru ili zakonom nije što drugo određeno. Ako se dostava pismena ima obaviti državljanima Republike Hrvatske u inozemstvu, to se može učiniti preko nadležnoga konzularnog predstavnika ili diplomatskog predstavnika Republike Hrvatske koji obavlja konzularne poslove u toj stranoj državi. Takva dostava pravovaljana je samo ako osoba kojoj se pismeno dostavlja pristane ga primiti.¹⁵⁷

Međutim, nakon ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju dostava u države članice pismena u građanskim i trgovačkim stvarima obavlja se prema Uredbi broj 1393/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenog 2007. o dostavi u državama članicama, sudskih i izvansudskih pismena u građanskim ili trgovačkim

---

¹⁵² Čl. 134.b st. 1. ZPP-a

¹⁵³ Čl. 134.b st. 2. ZPP-a

¹⁵⁴ Čl. 134.b st. 5. ZPP-a

¹⁵⁵ Čl. 134.b st. 7. ZPP-a

¹⁵⁶ Čl. 134.b st. 6. ZPP-a

¹⁵⁷ Čl. 136. st. 1. ZPP-a

stvarima („dostava pismena“) i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća broj 1348/2000.

3.7. Mjesto i vrijeme dostave

Sud odlučuje o mjestu i vremenu dostave u granicama zakonskih ovlaštenja. U pravilu dostava se obavlja radnim danom, i to od sedam do dvadeset sati, u stanu ili na radnom mjestu osobe kojoj se dostava ima obaviti ili u sudu kad se ta osoba tamo zatekne. Dostava poštom ili putem javnog bilježnika ne mora se obaviti samo radnim danom od sedam do dvadeset sati.

No, po pristanku adresata dostava se može obaviti i u drugo vrijeme i na drugom mjestu, a ako to ocijeni potrebnim sud će odrediti da se dostava obavi na kojem drugom mjestu ili u bilo koje drugo vrijeme.¹⁵⁸

3.8. Obična dostava

Svrha je dostave da pismeno bude uručeno adresatu, međutim, to se ne može uvijek postići pa su predviđeni slučajevi u kojima se pismeno dostavlja nekome trećemu s tim da pravni učinci dostave djeluju prema adresatu već od dostave pismena trećem.

Ako se fizička osoba ne zatekne u svom stanu, dostava se obavlja predajom pismena nekome od njezinih poslovno sposobnih (punoljetnih) članova kućanstva, koji je dužan primiti pismeno.¹⁵⁹

Ako se osoba kojoj se pismeno ima dostaviti ne zatekne u svom stanu i ako se ono ne može predati nekome od njezinih poslovno sposobnih članova domaćinstva, pismeno se može predati kućepazitelju ili susjedu, ali samo ako oni na to pristanu, na koji način je dostava obavljena.¹⁶⁰

Ako se dostava obavlja na radnom mjestu osobe kojoj se pismeno ima dostaviti, a ta se osoba tamo ne zatekne, dostava se može obaviti osobi koja na istom mjestu radi, ako ona pristane primiti pismeno.¹⁶¹

Osobe kojima je dostava obavljena umjesto osobi kojoj se pismeno ima obaviti dužne su pismeno predati toj osobi.

Pismeno se ne smije predati osobi koja sudjeluje u parnici kao protivnik osobe kojoj se pismeno ima dostaviti.¹⁶²

3.9. Osobna dostava

Za dostavu nekih pismena kojima se pridaje posebno značenje predviđene su mjere kojima se nastoji pismeno doista uručiti adresatu.

---

¹⁵⁸ Čl. 140. ZPP-a

¹⁵⁹ Čl. 141. st. 1. ZPP-a

¹⁶⁰ Čl. 141. st. 2. ZPP-a

¹⁶¹ Čl. 141. st. 3. ZPP-a

¹⁶² Čl. 141. st. 4. ZPP-a

Dostaviti neko pismeno osobno stranci ne znači uvijek dostaviti ga osobi koja je stranka u sporu. Naime, dostava je osobno obavljena i kad se pismeno dostavi zastupniku stranke (zakonskom zastupniku odnosno punomoćniku). Štoviše, ako stranka ima zastupnika, osobna dostava se mora obaviti njemu, a ne stranci.¹⁶³

Osobno se dostavljaju tužba, platni nalog, presuda i rješenje protiv kojeg je dopuštena posebna žalba te pravni lijek, a ostala pismena kad to zakon izričito određuje ili kada sud smatra da je zbog priloženih isprava u izvorniku ili zbog drugog razloga potrebna veća opreznost.¹⁶⁴

Ako se osoba kojoj se pismeno mora osobno dostaviti ne zatekne na mjestu gdje se dostava ima obaviti, dostavljač će se obavijestiti kad bi i na kojem mjestu mogao tu osobu zateći i ostaviti joj kod jedne od osoba kojima se može obavljati posredna dostava (*punoljetni član kućanstva, susjed, kućepazitelj, osobi na radnom mjestu adresata*), pisanu obavijest da radi primanja pismena bude u određeni dan i sat u svom stanu odnosno na svome radnom mjestu. Ako ni nakon toga dostavljač ne zatekne adresata, dostava će se obaviti jednoj od osoba kojoj se može obaviti obična dostava za adresata.¹⁶⁵

S obzirom na svojstva državnih tijela i pravnih osoba, koje u pravilu imaju poslovne prostorije i radnike kojima se pismena uručuju radi dostave, nema posebnih pravila za osobnu dostavu takvim adresatima. Dostava pismena, koja se osobno dostavljaju, fizičkim osobama koje obavljaju registriranu djelatnost u vezi s tom djelatnošću, obavlja se prema odredbama čl. 134. i 134.a ZPP-a za dostavu državnim tijelima i pravnim osobama.¹⁶⁶

Ako dostava fizičkim osobama prema navedenim pravilima ne uspije, dostava će im se iznova pokušati obaviti na adresi njihova prebivališta u Republici Hrvatskoj prema podacima o njihovu prebivalištu koji će se pribaviti iz evidencija Ministarstva unutarnjih poslova, a ako ne uspije ni na toj adresi, dostava će se pokušati još jednom prema odredbama članaka 141. i 142. ZPP-a nakon isteka roka od 30 dana. Ako ni ta ponovljena dostava ne uspije dostava će se obaviti preko oglasne ploče suda.¹⁶⁷

Svaka fizička osoba ovlaštena je zatražiti od policijske uprave da u svojim evidencijama o prebivalištu i boravištu građana zabilježi njezinu izjavu da se dostave za nju u sudskim postupcima obavljaju na određenoj adresi ili određenim osobama na određenoj adresi u Republici Hrvatskoj. To može biti određeni javni bilježnik, odvjetnik ili bilo koja poslovno sposobna fizička osoba, odnosno pravna osoba koja je registrirana za obavljanje djelatnosti primanja pismena za druge osobe. Takva pravna osoba može biti i pošta.¹⁶⁸ Ako bi naznačena osoba odbila primiti pismeno dostava bi se obavila putem oglasne ploče suda.

---

¹⁶³ Čl. 138. ZPP-a

¹⁶⁴ Čl. 142. st. 1. ZPP-a

¹⁶⁵ Čl. 142. st. 2. ZPP-a

¹⁶⁶ čl. 142. st. 3. ZPP-a

¹⁶⁷ Čl. 143. st. 1. i 2. ZPP-a

¹⁶⁸ Čl. 143.a ZPP-a

3.10. Odbijanje primitka

Ako osoba kojoj je pismeno upućeno odnosno osobe koje su obvezne primiti pismeno za adresata odbiju primiti pismeno bez zakonitog razloga, takvo protivljenje ne može spriječiti nastupanje pravnih posljedica dostave. Naime, u takvom slučaju dostavljač će naznačiti odbijanje primitka na pismenu i vratiti ga sudu, a u stanu ili prostorijama gdje ta osoba radi, odnosno u sandučiću će ostaviti obavijest o pokušanoj dostavi s upozorenjem da će se dostava obaviti preko oglasne ploče suda.¹⁶⁹

3.11. Utvrđivanje adrese

Stranke imaju dužnost saznati adresu osoba kojima se pismeno treba dostaviti. Međutim, ako stranka ne može sama saznati adresu, dužnost je suda nastojati dobiti podatke o adresi od nadležnog tijela uprave ili na drugi način.¹⁷⁰

Stranka može od policijske uprave, uz dokazivanje pravnog interesa, zatražiti podatak o prebivalištu ili boravištu osobe kojoj je potrebno izvršiti dostavu.¹⁷¹

3.12. Promjena adrese

Da bi se poteškoće u urednom obavljanju dostave smanjile zakonom je propisana dužnost stranaka i njihovih zastupnika da o promjenama svoje adrese tijekom postupka obavještavaju sud. Ta dužnost traje do isteka roka od šest mjeseci nakon pravomoćnosti prvostupanjske odluke protiv koje nije izjavljena žalba, odnosno nakon dostave drugostupanjske odluke kojom se postupak pravomoćno završava, a ako je izjavljena revizija taj se rok produžava sve dok ne istekne šest mjeseci od dostave stranci odluke revizijskog suda.¹⁷²

Ako stranka ili njezin zastupnik ne obavijeste odmah sud o promjeni adrese, zbog čega se dostava nije mogla uredno obaviti, sud će odrediti da se sve daljnje dostave obavljaju preko oglasne ploče suda, sve do dostave nove adrese sudu.

3.13. Zastupnik za primanje pismena

Zbog poteškoća u dostavi stranci ili njezinom zastupniku koji se nalaze u inozemstvu određena je dužnost strankama koje nemaju punomoćnika u Republici Hrvatskoj, imenovati punomoćnika za primanje pismena u Republici Hrvatskoj. Ako je riječ o tužitelju, on to mora učiniti već kod podnošenja tužbe, a tuženika će sud kod dostave prvoga pismena pozvati da u primjerenom roku postavi punomoćnika za primanje pismena, uz upozorenje da će u suprotnom sud tuženiku na njegov trošak postaviti zastupnika za primanje pismena iz reda odvjetnika ili javnih bilježnika i preko toga zastupnika obavijestiti tuženika odnosno njegova zastupnika o tom postavljenju.¹⁷³

---

¹⁶⁹ Čl. 144. ZPP-a

¹⁷⁰ Čl. 148. ZPP-a

¹⁷¹ Čl. 143.b ZPP-a

¹⁷² Čl. 145. ZPP-a

¹⁷³ Čl. 146. ZPP-a

Sud će odbaciti tužbu ako tužitelj ili njegov zastupnik ne imenuju punomoćnika za primanje pismena, bez prethodnog pozivanja tužitelja da taj nedostatak otkloni.

Zastupnik odnosno punomoćnik za primanje pismena nema sva ovlaštenja koja pripadaju zakonskom zastupniku, dužnost mu je obavijestiti stranku o primljenim pismenima, a nema ovlaštenje poduzimati parnične radnje u ime stranke.

Međutim, ove odredbe ne primjenjuju se kad se stranke nalaze u nekoj od država članica Europske unije. Nakon pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji dostava pismena između država članica propisana je Uredbom (EU) br. 1393/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2007. o dostavi u državama članicama, sudskih i izvanjudskih pismena u građanskim ili trgovačkim stvarima („dostava pismena“) i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća broj 1348/2000. Uredba je obvezujući zakonodavni akt i izravno je primjenjiva u svim državama članicama sukladno čl. 288. Ugovora o funkcioniranju Europske unije i čl. 141.c Ustava Republike Hrvatske, što znači da je Uredba o dostavi nadređena hrvatskom nacionalnom pravu pa tako i odredbi čl. 146. ZPP-a o imenovanju punomoćnika za primanje pismena.

Jednako tako za dostavu koju treba obaviti osobama u inozemstvu ako je riječ o dostavi u državu članicu Europske unije, dostava se ne obavlja diplomatskim putem jer se primjenjuju odredbe Uredbe br. 1393/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2007. o dostavi.

Ako je više tužitelja ili tuženika kao jedinstveni suparničari sud ih može pozvati da imenuju zajedničkog punomoćnika za primanje pismena i istovremeno ih obavijestiti kojega će od njih smatrati zajedničkim punomoćnikom za primanje pismena ako ga oni sami ne imenuju.¹⁷⁴

3.14. Dostavnica

O obavljenoj dostavi sastavlja se posebna isprava – dostavnica. Dostavnica je javna isprava koja služi kao dokaz o obavljenoj dostavi i na nju se primjenjuju zakonske presumpcije o dokaznoj snazi javnih isprava. Premda je dostavnica primarno sredstvo za utvrđivanje dostave, dostava se može dokazivati i na drugi način.

Dostavnicu potpisuje primatelj, uz naznaku datuma primitka. Ako se dostava obavlja državnome tijelu, pravnoj osobi ili fizičkim osobama koje obavljaju registriranu djelatnost, primatelj je dužan uz potpis otisnuti i pečat ili štambilj tog tijela odnosno osobe. Dostavljač je dužan naznačiti na dostavnici zašto prigodom dostave tom tijelu ili osobama pečat ili štambilj nije otisnut.¹⁷⁵

Ako je primatelj nepismen ili se ne može potpisati, dostavljač će napisati njegovo ime i prezime i slovima dan primitka te staviti napomenu zašto primatelj nije stavio svoj potpis. Dostavljač će zabilježiti na dostavnici i ako primatelj odbije

---

¹⁷⁴ Čl. 147. ZPP-a

¹⁷⁵ Čl. 149. st. 1. ZPP-a

potpisati dostavnicu, ispisat će slovima dan predaje te se time smatra da je dostava obavljena.¹⁷⁶

Ako je riječ o osobnoj dostavi na dostavnici se naznačuje da je prethodila pisana obavijest.

Kad je pismeno umjesto adresatu predano drugoj osobi, na dostavnici se naznačuje odnos tih osoba.

Dostavljač koji nije javni bilježnik dužan je čitljivo označiti na dostavnici svoje ime i prezime i osobno je potpisati.

Ako je na dostavnici netočno naznačen datum dostave, smatra se da je dostava obavljena onog dana kad je pismeno predano.¹⁷⁷

3.15. Novčana kazna i naknada troškova

Osobu koja neopravdano odbije dokazati svoju istovjetnost ili primiti pismeno te osobu koja na neki drugi način ometa dostavu svjesno onemogućavajući ili otežavajući primjenu pravila o dostavi sud može novčano kazniti.

Stranka koja je zbog takvog ponašanja imala dodatne troškove u postupku, može u tom postupku zatražiti od suda da osobu koja ih je prouzročila osudi na naknadu tih troškova. Pravo na naknadu tih troškova ne ovisi o tome je li sud izrekao novčanu kaznu za takvo ponašanje ili nije.¹⁷⁸

Sud može novčano kazniti i dostavljača koji nesavjesno obavi neku radnju dostave i zbog toga dođe do znatnijeg odugovlačenja postupka.

Stranka kojoj je dostavljač nesavjesnim obavljanjem svoje dužnosti prouzročio dodatne troškove u postupku, može u tom postupku zatražiti od suda da dostavljača odnosno pravnu osobu koja za njega odgovara po općim pravilima za naknadu štete, osudi na naknadu tih troškova.¹⁷⁹

3.16. Razmatranje i prepisivanje spisa

Svaka stranka ima pravo razmatrati i prepisivati spise parnice u kojoj sudjeluje.

Ostale osobe imaju pravo razmatrati i prepisivati pojedine spise samo ako imaju opravdani interes za to. O tome odlučuje sudac pojedinac odnosno predsjednik vijeća kad je postupak u tijeku, a kad je postupak završen predsjednik suda ili sudac koga on odredi.¹⁸⁰

---

¹⁷⁶ Čl. 149. st. 2. i 3. ZPP-a

¹⁷⁷ Čl. 149. st. 4., 5., 8, 10. ZPP-a

¹⁷⁸ Čl. 149.a ZPP-a

¹⁷⁹ Čl. 149.b ZPP-a

¹⁸⁰ Čl. 150. ZPP-a

4. Posebne odredbe o dostavi prema Uredbi (EU) br. 1393/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2007. o dostavi u državama članicama, sudskih i izvansudskih pismena u građanskim ili trgovačkim stvarima („dostava pismena“) i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća broj 1348/2000

Svaka država članica mora odrediti javne službenike, tijela ili druge osobe („tijela za slanje“), odgovorne za slanje sudskih ili izvansudskih pismena koja moraju biti dostavljena u drugu državu članicu, kao i javne službenike, tijela ili druge osobe („tijela za zaprimanje“), odgovorna za zaprimanje sudskih ili izvansudskih pismena iz druge države članice.¹⁸¹

U skladu s ovim odredbama Uredbe o dostavi čl. 507.a ZPP-a određuje da izraz „otpremno mjesto“ znači službene osobe, tijela ili druge osobe koje su ovlaštene za otpremu sudskih ili izvansudskih pismena koje treba dostaviti u drugoj državi članici, a izraz „prijamno mjesto“ znači službenu osobu, tijelo ili druge osobe koje su nadležne za preuzimanje sudskih ili izvansudskih pismena iz neke druge države članice.

Za dostavu u inozemstvo kao hrvatska otpremna mjesta u smislu čl. 2. st. 1. Uredbe o dostavi nadležni su:

1. za sudska pismena sud koji treba obaviti dostavu,
2. za izvansudske isprave općinski sud na čijem području ima prebivalište ili uobičajeno boravište, odnosno sjedište osoba kojoj treba dostaviti pismo, s tim da predsjednik Vrhovnog suda može za obavljanje ovih poslova ovlastiti samo jedan ili samo neki od općinskih sudova s područja jednog ili više županijskih sudova,
3. za pismena koja su potvrdili ili izdali javni bilježnici općinski sud na čijem području je njihovo sjedište, s tim da predsjednik Vrhovnog suda može za obavljanje ovih poslova ovlastiti samo jedan ili samo neki od općinskih sudova s područja jednog ili više županijskih sudova.

Za dostavu u Republici Hrvatskoj, hrvatsko prijamno mjesto u smislu čl. 2. st. 2. Uredbe o dostavi je općinski sud na čijem se području pismena trebaju dostaviti, s tim da predsjednik Vrhovnog suda može za obavljanje ovih poslova ovlastiti samo jedan ili samo neki od općinskih sudova s područja jednog ili više županijskih sudova.¹⁸²

Prema odredbama čl. 3. Uredbe o dostavi svaka država članica određuje središnje tijelo koje je odgovorno za:

- a) dostavu podataka tijelima za slanje
- b) traženje rješenja za poteškoće koje bi se mogle pojaviti za vrijeme slanja pismena na dostavu

¹⁸¹ Čl. 2. st. 1. i 2. Uredbe o dostavi

¹⁸² Čl. čl. 507.č ZPP-a

- c) prosljeđivanje zahtjeva za dostavu, u iznimnim slučajevima i na zahtjev tijela za slanje nadležnome tijelu za zaprimanje.

To središnje tijelo u Republici Hrvatskoj je ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa.

Prema odredbi čl. 13. st. 1. Uredbe o dostavi svaka država članica može obaviti dostavu sudskih pismena osobama s boravištem u drugoj državi članici, bez primjene bilo kakve prisile, izravno putem svojih diplomatskih ili konzularnih predstavnika. Republika Hrvatska je u smislu st. 2. ovog čl. Uredbe o dostavi ograničila ovaj način dostave pa će druge države članice, sukladno čl. 507.b ZPP-a, takvu dostavu u Republici Hrvatskoj obaviti samo onim adresatima koji su državljani države članice otpreme pismena.

Prema odredbi čl. 14. Uredbe o dostavi svaka država članica može dostavu sudskih pismena osobama s boravištem u drugoj državi članici obaviti izravno putem pošte preporučenom pošiljkom uz potvrdu primitka ili sličnu potvrdu. Prema odredbi čl. 507.c st. 1. ZPP-a dostava putem pošte dokazuje se povratnicom ili jednakovrijednom ispravom.

Odredbom čl. 7. st. 1. Uredbe o dostavi određeno je da tijelo za zaprimanje samo dostavlja pismeno ili nalaže da pismeno bude dostavljeno, bilo u skladu s propisima države članice primateljice ili na poseban način koji zahtijeva tijelo za slanje, osim ako takav način nije sukladan pravu države članice. U tom smislu ispravu koju prijumno mjesto u Republici Hrvatskoj treba dostaviti ili predati radi dostave može se dostaviti i preporučenom pošiljkom s povratnicom.¹⁸³

Dostava u smislu odredbe čl. 15. Uredbe o dostavi u Republici Hrvatskoj nije dopuštena.¹⁸⁴ Naime, Uredba u čl. 15. dopušta i tzv. izravnu dostavu, prema kojoj se svaka osoba koja je zainteresirana za ishod nekog sudskog postupka može izravno obratiti pravosudnom službeniku, državnom službeniku ili drugoj nadležnoj osobi države članice primateljice, ako je takva izravna dostava dopuštena propisima te države.

II. IZVANPARNIČNI POSTUPAK

Republika Hrvatska nema Zakon o izvanparničnom postupku, nego se još uvijek primjenjuju pravna pravila Zakona o vanparničnom postupku za Kraljevinu Jugoslaviju od 26. srpnja 1934., koji se u Hrvatskoj primjenjuje na temelju Zakona o načinu primjene pravnih propisa donesenih prije 6. travnja 1941. (Narodne novine 73/91).

U izvanparničnom postupku primjenjuje se i niz drugih materijalnopравnih zakona kojima je djelomično uređen i izvanparnični postupak. Neki od važnijih zakona koji uređuju i izvanparnični postupak su: Zakon o trgovačkim društvima,

---

¹⁸³ Čl. 507.c st. 2. ZPP-a

¹⁸⁴ Čl. 507.č ZPP-a

Zakon o sudskom registru, Stečajni zakon, Ovršni zakon, Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, Zakon o nasljeđivanju, Obiteljski zakon, Pomorski zakonik, Zakon o zemljišnim knjigama, Zakon o mjenici, Zakon o proglašenju nestalih osoba umrlima i dokazivanju smrti, Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama.

Kad pravila izvanparničnog procesnog prava ne reguliraju neko pitanje na poseban način, u svim izvanparničnim postupcima supsidijarno se primjenjuju odredbe parničnog procesnog prava. One se primjenjuju na odgovarajući način, ovisno o pravnoj prirodi svakog posebnog izvanparničnog postupka. Na supsidijarnu primjenu pravila parničnog procesnog prava upućuje i odredba § 21. st. 1. Zakona o vanparničnom postupku, ako sam zakon nema posebnih naređenja, a i pored slučajeva posebice navedenih u tom zakonu.

Pravna pravila Zakona o vanparničnom postupku primjenjuju se u ograničenom opsegu. Riječ je o zastarjelim i neodgovarajućim odredbama općeg dijela Zakona o vanparničnom postupku, a s druge strane te su odredbe oskudne, sadržane su u svega 21 paragrafu. Spomenuti zakoni su svojim odredbama postupovnog karaktera derogirali odredbe Zakona o vanparničnom postupku o gotovo svim posebnim izvanparničnim postupcima, a posredno i opća pravila.

Glede općih pravila primjenjive su odredbe § 21. Zakona o vanparničnom postupku, posebno st. 2. o zabrani sporazuma o nadležnosti, st. 4. o, u pravilu, nejavnosti ročišta, st. 7. o, u pravilu, neobveznosti sastavljanja zapisnika o saslušanju, nego je dovoljna bilješka u spisu o rezultatu saslušanja.

Većina procesnopravnih pitanja koja uređuju opća pravila Zakona o vanparničnom postupku uređena je Zakonom o sudskom registru pa će se u izvanparničnom postupku za upis u registar prvenstveno primjenjivati procesna pravila propisana tim zakonom, a tek potom pravna pravila. Zakon o sudskom registru također upućuje na primjenu odredaba Zakona o parničnom postupku na odgovarajući način, ako pojedina pitanja nisu uređena pravilima izvanparničnog postupka.

S obzirom na to da je Zakon o sudskom registru uredio pitanje pokretanja postupka za upis, nadležnost i sastav suda, određivanje pojma sudionika u postupku, vrste odluka, održavanja ročišta, provedbi rješenja o upisu i njegova učinka, pravnih lijekova, postupka drugostupanjskog suda, troškova postupka, što je sve i sadržaj općih pravila Zakona o vanparničnom postupku, na ova procesnopravna pitanja u postupku za upis u sudski registar primjenjivat će se odredbe Zakona o sudskom registru.

III. JAVNO BILJEŽNIŠTVO

Zakonom o javnom bilježništvu uređuje se ustrojstvo, ovlasti i način rada javnih bilježnika kao javne službe.

U Republici Hrvatskoj javnobilježničku službu obavljaju javni bilježnici kao samostalni i neovisni nositelji te službe i kao osobe javnog povjerenja.

1. Javni bilježnici

Javni bilježnici obavljaju svoju službu kao isključivo zanimanje (ekskluzivitet službe) pa ne mogu istovremeno biti odvjetnici niti u kojoj drugoj naplatnoj službi ili zaposlenju. Oni nisu zastupnici stranaka već su njihovi nepristrani povjerenici. Glede zastupanja stranaka zakon propisuje jednu iznimku. Javni bilježnici ovlašteni su zastupati stranke pred sudovima ili drugim javnim tijelima samo u slučaju da se radi o nespornim stvarima i ako su one u neposrednoj vezi s njegovom ispravom. U tim slučajevima imaju prava i dužnosti odvjetnika.¹⁸⁵

Ministarstvo pravosuđa određuje javnobilježnička mjesta. Njihov broj je ograničen. Javni bilježnik ima svoje službeno sjedište i službeno područje na kojemu obavlja službu. Rad javnih bilježnika nadzire Ministarstvo pravosuđa i Hrvatska javnobilježnička komora, u koju se javni bilježnici obvezatno udružuju.

Javni bilježnik ima svoj službeni pečat i žig kojima ovjerava isprave koje sastavlja, može imati i štambilje radi jednostavnijeg pisanja teksta ovjere, a može imati i svoj grb.

Javnobilježnička služba sastoji se u službenom sastavljanju i izdavanju javnih isprava o pravnim poslovima i o izjavama i činjenicama na kojima se utemeljuju prava, u službenom ovjeravanju privatnih isprava, u primanju na čuvanje isprava, novca i predmeta od vrijednosti radi njihove predaje drugim osobama ili nadležnim tijelima te u obavljanju, po nalogu sudova ili drugih javnih tijela, postupaka određenih zakonom.¹⁸⁶

2. Javnobilježničke isprave

Razlikuju se tri vrste javnobilježničkih isprava sa snagom javnih isprava:

- javnobilježnički akti - isprave o pravnim poslovima i izjavama koje sastavljaju javni bilježnici, u posebnoj formi s posebnim sadržajem i uz poštivanje posebnih pravila postupanja,
- javnobilježnički zapisnici - zapisnici o pravnim radnjama koje su obavili ili kojima su bili nazočni javni bilježnici,
- javnobilježničke potvrde – potvrde o činjenicama koje su javni bilježnici posvjedočili.¹⁸⁷

Otpravci i prijepisi javnobilježničkih isprava također su javnobilježničke isprave. Imaju snagu javnih isprava, koje mogu steći i svojstvo ovršnih isprava uz ispunjenje određenih zakonskih formalnosti.

---

¹⁸⁵ Čl. 4. Zakona o javnom bilježništvu (Narodne novine broj 78/93, 29/94, 162/98, 16/07, 75/09 – dalje: ZJB)

¹⁸⁶ Čl. 2. st. 1. ZJB-a

¹⁸⁷ Čl. 3. ZJB-a

Javnobilježničke isprave izdane u inozemstvu imaju, uz uvjet uzajamnosti, iste pravne učinke kao i domaće javnobilježničke isprave s tim da one ne mogu imati one pravne učinke koje nemaju po zakonu koji je bio mjerodavan za njihovo izdavanje.

2.1. Način pisanja javnobilježničke isprave

Javnobilježničke isprave moraju biti napisane strojem ili drugim sredstvom mehaničkog pisanja, jasno i čitko, ručno se smiju pisati samo iznimno, i to trajnom tintom.¹⁸⁸

Javni bilježnik mora javnobilježničku ispravu vlastoručno potpisati na njenom kraju i staviti svoj službeni pečat. Na kraj isprave, ali iznad potpisa javnog bilježnika, stavljaju se i potpisi sudionika te svjedoka koji su sudjelovali u sastavljanju isprave.

Ako sudionik ne zna ili ne može pisati to će se naznačiti u ispravi, a u tom će se slučaju na njegov zahtjev pozvati dva svjedoka ili još jedan javni bilježnik, pred kojima će staviti svoj rukoznak, a ime sudionika će potpisati jedan od svjedoka ili drugi javni bilježnik, označavajući sebe kao potpisnika imena stranke.¹⁸⁹

Brojevi se u pravilu pišu i slovima, osim iznimaka izričito određenih zakonom.¹⁹⁰

Svaka riječ, znak ili potpis koji bi se nalazili iznad, između redaka teksta ili pokraj teksta smatrali bi se nepostojećim. Izmjene i dopune unose se na kraju isprave i potpisuju ih i stranke i javni bilježnik.¹⁹¹

U ispravi se ne smije ništa brisati, a ako treba koju riječ precrtati to se čini tako da ona ostane čitka.¹⁹²

Na javnobilježničkoj ispravi koja se sastoji od više stranica moraju se navesti redni brojevi stranica, a svaku stranicu će parafirati javni bilježnik i stranke. Ako se sastoji od više araka mora se prošiti jamstvenikom, čiji će se krajevi na posljednjoj strani pričvrstiti naljepnicom s otiskom žiga na ispravi. Tako će se spojiti i svi prilozi i punomoći. Ako je isprava upisana u javnobilježnički upisnik navest će se i broj pod kojim je upisana.¹⁹³

Isprava koju je sastavio javni bilježnik, a ne sadrži njegov pečat i potpis nema snagu javne isprave. Ako postoje koji drugi nedostaci u obliku i načinu sastavljanja javnobilježničkih isprava, hoće li to utjecati na njihovu vjerodostojnost ocijenit će sud po slobodnoj ocjeni, ako zakonom nije što drugo određeno.¹⁹⁴

Javnobilježničke isprave čuvat će onaj javni bilježnik koji ih je sastavio, a strankama će se izdavati otpravci. Strankama se izdaje izvornik samo ako na to pristanu sve stranke, a takav se pristanak potvrđuje javnobilježničkom ispravom pa

---

¹⁸⁸ Čl. 43. ZJB-a

¹⁸⁹ Čl. 44. ZJB-a

¹⁹⁰ Čl. 45. ZJB-a

¹⁹¹ Čl. 46. ZJB-a

¹⁹² Čl. 47. ZJB-a

¹⁹³ Čl. 48. ZJB-a

¹⁹⁴ Čl. 49. ZJB-a

će u tom slučaju javni bilježnik čuvati i ovjereni prijepis izdane javnobilježničke isprave.¹⁹⁵

3. Javnobilježnički akt

Javnobilježnički akt potreban je osobito za pravnu valjanost:

1. ugovora o raspolaganju imovinom maloljetnih osoba i osoba kojima je oduzeta poslovna sposobnost,
- 2) darovnih ugovora bez predaje stvari u neposredan posjed daroprimca,
- 3) svih pravnih poslova među živima koje osobno poduzimaju gluhi koji ne znaju čitati ili nijemi koji ne znaju pisati. Time se ne dira u odgovarajuće propise mjeničnog i čekovnog prava.¹⁹⁶

Za navedene pravne poslove čija vrijednost ne prelazi 50.000,00 kn nije potreban oblik javnobilježničkog akta.

Javnobilježnički akt je ovršna isprava ako je u njemu utvrđena određena obveza na činidbu o kojoj se stranke mogu nagoditi i ako sadrži izjavu obveznika o tome da se na temelju tog akta može radi ostvarenja dužne činidbe, nakon dospelosti obveze, neposredno provesti prisilna ovrha.¹⁹⁷

Jednaki učinak ima i privatna isprava koju je javni bilježnik potvrdio (solemnizirao). Ako privatna isprava ne sadrži izjavu obveznika o dopuštenju neposrednog provođenja ovrhe na temelju te isprave ili je ona nejasna, takvu izjavu na zahtjev obveznika može unijeti i javni bilježnik.

Ovršnost javnobilježničkog akta može se pobijati po pravilima Ovršnog zakona. Sud će obustaviti ovrhu i kad utvrdi da pri sastavljanju ili otpravljanju javnobilježničkog akta nisu poštivani uvjeti koji moraju biti ispunjeni da bi taj akt dobio snagu javne isprave ili postao ovršan.¹⁹⁸

U obliku javnobilježničkog akta mogu se pred javnim bilježnikom sastaviti i drugi ugovori za koje zakonom nije određena obvezatnost tog oblika, a ugovaratelji ne moraju biti istodobno nazočni, tako da javni bilježnik odvojeno utvrdi ponudu i njezin prihvata. U ponudi se mora navesti određeno vrijeme, kalendarski utvrđeno, do kojega se i prihvata mora utvrditi javnobilježničkim aktom. Ako se to ne učini u određenom roku, smatrat će se da ugovor nije sklopljen u obliku javnobilježničkog akta.

Pravno je valjan i javnobilježnički akt sastavljen u nazočnosti samo nekih ugovaratelja ako je u aktu naznačeno da svi ugovaratelji nisu bili istodobno nazočni, uz uvjet da su svi ugovaratelji akt potpisali pred javnim bilježnikom koji ga je sastavio, te da su u odnosu na sve ugovaratelje u potpunosti poštivane zakonske odredbe o

---

¹⁹⁵ Čl. 50. ZJB-a

¹⁹⁶ Čl. 53. ZJB-a

¹⁹⁷ Čl. 54. ZJB-a

¹⁹⁸ Čl. 55. ZJB-a

postupku pri sastavljanju javnobilježničkog akta i odredbe o upozorenjima strankama.¹⁹⁹

3.1. Postupak pri sastavljanju javnobilježničkog akta

Javni bilježnik mora:

- ispitati jesu li stranke sposobne i ovlaštene za poduzimanje i sklapanje posla,
- objasniti strankama smisao i posljedice posla i
- uvjeriti se o njihovoj pravoj i ozbiljnoj volji,
- izjave sudionika potpuno jasno i određeno sastaviti te
- sam pročitati strankama i neposrednim pitanjima uvjeriti se odgovara li sadržaj javnobilježničkog akta volji stranaka
- priloge će pročitati samo na zahtjev stranaka, što će utvrditi i u samom javnobilježničkom aktu.²⁰⁰

Javni bilježnik mora upozoriti sudionike na pravne posljedice, ako žele da se u akt unesu nejasne, nerazgovjetne ili dvosmislene izjave,

- koje bi mogle dati povoda sporovima, ili
- koje ne bi bile pravno valjane, ili
- bi se mogle pobijati, ili
- ne bi imale namjeravani učinak, ili
- bi se opravdano moglo smatrati da im je svrha da se koja od stranaka ošteti.

Ako i nakon upozorenja oni ostanu kod tih izjava, unijet će ih u javnobilježnički akt, ali će posebno napomenuti da je stranke upozorio na posljedice takvih izjava.²⁰¹

Javni bilježnik mora utvrditi istovjetnost sudionika, ako ih ne poznaje osobno i po imenu, osobnom iskaznicom ili putovnicom. Ako to nije moguće, njihovu istovjetnost mora posvjedočiti drugi javni bilježnik ili dva svjedoka istovjetnosti.²⁰²

U nekim slučajevima pri sastavljanju javnobilježničkog akta potrebna je nazočnost dvaju svjedoka akta (pozvani svjedoci), a umjesto njih može se pozvati bilo koji drugi javni bilježnik ili javnobilježnički prisjednik kod drugog javnog bilježnika. Svjedoci akta potrebni su kad je koji od sudionika gluh, nijem ili gluhonijem.²⁰³

Ako koji od sudionika ne zna službeni jezik mora se pozvati stalni sudski tumač, osim ako javni bilježnik ili prisjednik vladaju jezikom kojim se služi sudionik.²⁰⁴

3.2. Potvrda (solemnizacija) privatnih isprava

Ako nisu u pitanju pravni poslovi za koje se traži da budu sastavljeni u obliku javnobilježničkog akta, sudionici u pravnom poslu, svi ili samo neki od njih, mogu isprave o pravnom poslu potvrditi kod javnog bilježnika. Potvrđena isprava ima snagu

---

¹⁹⁹ Čl. 56. ZJB-a

²⁰⁰ Čl. 56. ZJB-a

²⁰¹ Čl. 58. ZJB-a

²⁰² Čl. 60. ZJB-a

²⁰³ Čl. 62. ZJB-a

²⁰⁴ Čl. 68. ZJB-a

javnobilježničkog akta, a ako je sastavljena po pravilima za ovršnost javnobilježničkog akta tada ima i to svojstvo.

Ako privatna isprava po svom obliku i sadržaju ne odgovara propisima javnobilježničke isprave, potvrda će se izvršiti sastavljanjem posebnog javnobilježničkog akta. Privatna se isprava u tom slučaju mora proširiti s javnobilježničkim aktom, i smatrat će se sastavnim dijelom i dopunom javnobilježničkog akta. U tom slučaju privatnu ispravu potpisuje i javni bilježnik i svjedoci.

3.3. Sadržaj javnobilježničkog akta

Javnobilježnički akt mora sadržavati:

1. podatke o javnim bilježnicima koji sudjeluju u sastavljanju akta (ime i prezime, njihovo javnobilježničko svojstvo i sjedište),
2. podatke o sudionicima: o fizičkim osobama (osobno i rođeno ime, adresa prebivališta, datum rođenja), a o pravnim osobama (matični broj subjekta – MBS, iz sudskog registra ili broj drugog registra i sjedište),
3. naznaku načina na koji je utvrđena istovjetnost sudionika,
4. tekst pravnog posla s naznakom eventualnih punomoći i priloga,
5. napomenu da je javnobilježnički akt sudionicima pročitao ili da su održane one formalnosti koje po ovom zakonu zamjenjuju čitanje akta (kod nijemih i gluho-nijemih sudionika, kod nepismenih gluhih, nijemih i gluho-nijemih sudionika, te kod sudionika koji ne znaju službeni jezik),
6. dan, mjesec, godinu i mjesto, a kada to zakon ili sudionici zahtijevaju, i sat kada je isprava sastavljena,
7. potpis javnog bilježnika i sudionika, službeni pečat javnog bilježnika koji je sastavio javnobilježnički akt.

Ako je javnobilježnički akt kasnije nadopunjen, ispravljen ili preinačen drugim javnobilježničkim aktom, to će se zabilježiti na izvorniku javnobilježničkog akta, odnosno, ako je izvornik izdan, na njegovom ovjerenom prijepisu koji čuva javni bilježnik.²⁰⁵

Javnobilježnički akt neće imati snagu javne isprave ako su povrijeđena pravila propisana za:

- solemnizaciju privatne sprave,
- utvrđivanje istovjetnosti sudionika,
- svojstvo svjedoka istovjetnosti,
- sudjelovanje dvaju svjedoka akta i njihova svojstva glede poznavanja službenog jezika,

---

²⁰⁵ Čl. 69. ZJB-a

- sudjelovanje svjedoka akta koji to ne mogu biti,
- nazočnost svjedoka akta,
- pismene i nepismene gluhe, nijeme i gluhonijeme sudionike,
- sudjelovanje tumača.²⁰⁶

Sud će ocijeniti oduzimaju li ili umanjuju vjerodostojnost javnobilježničkog akta i u kojoj mjeri, povrede određenih pravila i to:

- ako istovjetnost sudionika nije posvjedočio koji drugi javni bilježnik ili dva svjedoka identiteta,
- ako svjedoci istovjetnosti nemaju zahtijevana svojstva,
- ako u ostalim slučajevima nisu pozvani svjedoci akta (u kojima nije riječ o gluhom, nijemom ili gluhonijemom sudioniku),
- ako svjedoci akta nisu punoljetni ili ako barem jedan ne zna čitati i pisati,
- ako javnobilježnički akt ne sadržava: podatke o javnim bilježnicima koji su sudjelovali u sastavljanju akta i podatke o sudionicima, način na koji je utvrđena istovjetnost sudionika, tekst pravnog posla s naznakom eventualnih punomoći i priloga,
- ako je javnobilježnički akt kasnije nadopunjen, ispravljen ili preinačen drugim javnobilježničkim aktom, a to nije zabilježeno na izvorniku javnobilježničkog akta, odnosno, ako je izvornik izdan, na njegovom ovjerenom prijepisu koji čuva javni bilježnik.²⁰⁷

Javnobilježničkom aktu sudionici mogu priložiti punomoći i druge priloge u izvorniku ili prijepisu, ali ako ih izdatnik nije potvrdio u javnobilježničkom aktu, samim prilaganjem ne mogu dobiti veću vjerodostojnost nego što su je ranije imali. Priloge koje sudionici nisu potpisali i koji nisu javne isprave moraju potpisati sudionici, eventualni svjedoci akta ili drugi javni bilježnik.²⁰⁸

4. Posvjedočenje (potvrđivanje) činjenica i izjava

Javni bilježnik izdaje potvrde koje imaju dokaznu snagu javne isprave ako udovoljavaju zakonom propisanim pravilima.

Javnobilježničke potvrde odnose se na: ovjeru prijepisa ili preslika bilo koje isprave, ovjeru izvoda iz trgovačkih ili poslovnih knjiga, ovjeru prijevoda, ovjeru potpisa, potvrdu o vremenu kad je isprava predložena javnom bilježniku, potvrdu da je netko živ, potvrdu o ovlasti za zastupanje ako ta ovlast proizlazi iz trgovačkog ili sličnog registra, potvrdu o postojanju ili sjedištu neke pravne osobe, o promjeni tvrtke, o statusnim promjenama ili drugim pravno važnim činjenicama ako one proizlaze iz kojeg javnog registra.²⁰⁹

O navedenim izdanim ovjerama i potvrdama u pravilu se ne sastavljaju posebni zapisnici, već se vodi poseban upisnik, kao i o potvrdama (solemnizaciji) privatnih isprava, a sudionici i svjedoci moraju potpisati ono što je uneseno u upisnik.

---

²⁰⁶ Čl. 70. st. 1. ZJB-a

²⁰⁷ Čl. 70. st. 2. ZJB-a

²⁰⁸ Čl. 71. ZJB-a

²⁰⁹ Čl. 74. do 81. ZJB-a

Javni bilježnik može, na zahtjev jedne stranke koja time želi postići kakav učinak, drugoj stranci na naznačenoj adresi priopćiti usmenu ili pisanu opomenu, otkaz, ponudu i drugu izjavu. S priopćenjem se može spojiti i poduzimanje pravne radnje koju javni bilježnik po nalogu jedne stranke treba izvršiti prema drugoj, npr. ponudu plaćanja, predaje ili preuzimanja kakve isprave ili drugih stvari. O zahtjevu stranke će sastaviti zapisnik u kojemu će navesti izjavu koju treba priopćiti, zatim predmet, vrstu, mjesto i vrijeme pravne radnje koju tom prigodom treba obaviti, a zapisnik će potpisati i stranka.²¹⁰ O učinjenom priopćenju izdat će potvrdu stranci koja je zatražila službenu radnju, a i protivnoj stranci ako je to zatražila.

Ako je javni bilježnik pozvan potvrditi (posvjedočiti) zaključke skupštine ili sjednice nekog drugog tijela pravnih osoba, u zapisnik će unijeti dan i vrijeme sjednice, zatim će opisati sve što se u njegovoj nazočnosti događalo, predlagalo i izjavilo, ako je to važno za prosuđivanje pravilnosti postupka, a posebno zaključke donijete na sjednici. On će potvrditi i sve drugo što je zakonom propisano.²¹¹

Osim navedenih, javni bilježnik može potvrditi i druge činjenice koje su se pred njim dogodile, kao što su: rasprave o ponudama, dražbe, ždrijebanje, izjave osoba o činjenicama i stanja za koje je javni bilježnik sam ili uz sudjelovanje stručnih osoba saznao. O potvrđivanju tih činjenica sastavit će zapisnik u kojem će navesti mjesto, vrijeme, imena i adrese stranaka i drugih sudionika te točan opis onoga što se u njegovoj nazočnosti dogodilo ili što je inače utvrdio, kojega će potpisati svi sudionici.²¹²

Javni bilježnik protestira mjenice, čekove i druge vrijednosne papire s tim da se protestiranje i vođenje upisnika obavlja po propisima mjeničnih propisa.²¹³

5. Izdavanje otpravaka, potvrda (svjedodžbi, uvjerenja), prijepisa i izvoda

Otpravak u pravnom prometu zamjenjuje izvornik javnobilježničkog akta, a otpravkom se smatra potpuni prijepis javnobilježničkog akta koji je označen kao otpravak.²¹⁴

Javni bilježnik izdaje otpravak ili prijepis isprave, ili izvod iz isprave, odnosno odgovarajuću potvrdu o činjeničnom stanju koje proizlazi iz isprave, na zahtjev bilo koje stranke koja je kod njega sudjelovala u sastavljanju i ovjeravanju tih isprava, ili njezina nasljednika. Ne smije izdavati prijepise (preslike) isprava koje sam čuva bez ovjere isprave. Trećim osobama i onima koje nisu neposredno kao stranke

---

²¹⁰ Čl. 83. ZJB-a

²¹¹ Čl. 89. ZJB-a

²¹² Čl. 90. ZJB-a

²¹³ Čl. 91. ZJB-a

²¹⁴ Čl. 95. st. 2. ZJB-a

sudjelovale kod javnog bilježnika, javni bilježnik je ovlašten takvu ispravu izdati samo po odobrenju stranke koja je neposredno sudjelovala u sastavljanju isprave ili po odobrenju njena nasljednika.

Na izdanom otpravku ili prijepisu javnobilježničkog akta naznačuje se da je uspoređen s izvornikom ili prijepisom koji čuva javni bilježnik, naznačuje se je li to otpravak ili prijepis (ovjereni, potpuni ili u izvodu), a ako je prijepis, i koji je po redu.

Ako je izvornik javnobilježničkog akta izdan, o njemu se više ne može izdati otpravak nego samo prijepis.

Otpravak javnobilježničkog akta o pravnim poslovima među živima, ako u javnobilježničkom aktu nije što drugo određeno, može se izdati samo:

- 1) osobama koje su pravni posao, sadržan u ispravi, sklopile u svoje ime,
- 2) osobama u ime kojih je taj pravni posao sklopljen,
- 3) osobama u korist kojih je taj pravni posao sklopljen,
- 4) pravnim sljednicima svih tih osoba.²¹⁵

Svako od tih osoba može se izdati samo jedan otpravak o ovršnom javnobilježničkom aktu, dok se ponovni otppravak može izdati samo pod točno određenim zakonom propisanim pretpostavkama.

Prijepisom se smatra ovjereni prijepis javnobilježničkog akta koji je kao takav označen i koji potvrđuje da je u vrijeme ovjere izvornik postojao.²¹⁶

Ovjereni prijepisi javnobilježničkog akta o pravnim poslovima među živima, mogu se izdavati sudionicima, korisnicima, zakonskim zastupnicima te nasljednicima i drugim univerzalnim pravnim sljednicima sudionika i korisnika, kad god to zatraže. Oni mogu u svako doba i razgledati te isprave.²¹⁷

Treće osobe mogu razgledati isprave i mogu im se izdati prijepisi isprava ako učine vjerojatnim svoj pravni interes i ako ne postoji opravdana sumnja da bi ih mogli zloupotrijebiti ili ako im to dopuste osobe koje imaju to ovlaštenje.²¹⁸

Otpravak i prijepis moraju biti doslovno podudarni s izvornikom.

Svaki otppravak mora biti ovjeren. Bilješka (klauzula) o ovjeri stavlja se na kraju otppravka i mora sadržavati: potvrdu da se taj otppravak slaže s izvornikom koji se nalazi u spisima javnog bilježnika, navode o ponovnom otppravku i koji je to otppravak po redu te razloge njegova izdavanja, naznaku priloženih prijepisa priloga,

---

²¹⁵ Čl. 95. st. 1. ZJB-a

²¹⁶ Čl. 97. st. 1. ZJB-a

²¹⁷ Čl. 97. st. 2. ZJB-a

²¹⁸ Čl. 97. st. 3. ZJB-a

napomenu za koga je otpravak sastavljen, mjesto i vrijeme izdavanja otpravka uz potpis i službeni pečat javnog bilježnika.²¹⁹

Otpravak javnobilježničkog akta nema snagu javne isprave:

- ako nije prošiven sukladno zakonskim odredbama za izvornik,
- ako nije potvrđena podudarnost otpravka s izvornim javnobilježničkim aktom ili
- ako na njemu nema potpisa i pečata javnog bilježnika.²²⁰

Sud će po slobodnoj ocjeni ocijeniti hoće li i u kojoj mjeri koji drugi nedostaci u cijelosti ili djelomično oduzeti ili umanjiti vjerodostojnost otpravaka i to:

- povreda pravila o načinu pisanja javnobilježničke isprave,
- povreda pravila o izdavanju otpravaka i prijepisa,
- povreda pravila o sadržaju i obliku otpravka i prijepisa,
- povreda pravila o izvodu iz javnobilježničkog akta,
- povreda pravila o priložima uz otpravak ovršnog javnobilježničkog akta,
- povreda pravila o bilješci o ovjeri.²²¹

Na izvorniku ili na arku prišivenom izvorniku zabilježit će se kada je i kome izdan otpravak, a za ponovni otpravak zabilježit će se i razlog zbog kojeg je on izdan te će javni bilježnik potpisati tu bilješku.²²²

Potvrde se izdaju o zapisnicima i upisima u upisnik, a mogu se izdavati potpune potvrde ili samo u izvodu, a prigodom izdavanja potvrda na odgovarajući način se primjenjuju odredbe o otporcima i prijepisima te izdavanju izvoda iz javnobilježničkih akata.²²³

Potvrda se izdaje i o postojanju javnobilježničkog akta i to osobama koje imaju pravo tražiti prijepis javnobilježničkog akta na njihov zahtjev.²²⁴

Izvod iz javnobilježničkog akta može se izdati umjesto prijepisa ako javnobilježnički akt sadrži više samostalnih pravnih poslova. Izvod se izdaje u odnosu na pojedini pravni posao, u njemu se mora naznačiti da je to izvod i istaknuti koja su mjesta isprave ispuštena. Izvod ne može biti ovršna isprava, nego to može biti samo prijepis javnobilježničkog akta.²²⁵

6. Preuzimanje isprava, novca, vrijednosnih papira i dragocjenosti radi čuvanja i predaje

Javnobilježnička služba ima i depozitnu ulogu, koja se sastoji u primanju na čuvanje isprava, novca i predmeta od vrijednosti radi njihove predaje drugim osobama ili nadležnim tijelima.

---

²¹⁹ Čl. 103. ZJB-a

²²⁰ Čl. 104. st. 1. ZJB-a

²²¹ Čl. 104. st. 2. ZJB-a

²²² Čl. 105. ZJB-a

²²³ Čl. 99. ZJB-a

²²⁴ Čl. 106. ZJB-a

²²⁵ Čl. 101. ZJB-a

Dužnost je javnog bilježnika preuzeti na čuvanje isprave svih vrsta, a za odbijanje mora imati opravdani razlog. O preuzimanju isprava sastavlja se zapisnik koji potpisuju osoba koja je ispravu predala i javni bilježnik uz stavljanje njegova službenog pečata. O preuzimanju isprave izdaje se potvrda.²²⁶

Javni bilježnik može preuzeti na čuvanje gotov novac, mjenice, čekove, javne obveznice i druge vrijednosne papire i dragocjenosti, a dužan ih je preuzeti samo kad su mu u povodu sastavljanja javnobilježničkog akta predani zato da bi ih izručio određenoj osobi ili da bi ih položio kod određene vlasti. Ako preuzimanje nije potvrđeno u javnobilježničkom aktu, o preuzimanju se sastavlja zapisnik i stranci se izdaje potvrda sa specifikacijom novca i vrijednosnih papira koji su mu predani.²²⁷

Preuzeti novac, vrijednosne papire i dragocjenosti dužan je čuvati odvojeno od svojih i predati ih bez odgađanja vlasti ili osobi kojoj se imaju predati. Ako naloženu predaju ne može izvršiti u određenom roku, dužan je stranci vratiti preuzete vrijednosti ili ako to nije moguće predati ih na čuvanje sudu i o tome obavijestiti predavatelja preporučenim pismom.²²⁸

Polog učinjen kod javnog bilježnika ima učinak sudskog pologa.²²⁹

7. Postupak s javnobilježničkim spisima nakon upražnjenja javnobilježničkog mjesta

U situaciji kad je javnobilježničko mjesto upražnjeno predsjednik zakonom određenog suda na čijem se području nalazi sjedište javnog bilježnika će, bez odgađanja, poduzeti sve što je potrebno radi čuvanja javnobilježničkih spisa, predmeta, upisnika, knjiga, pečata i štambilja te radi davanja u sudski polog eventualne gotovine, papira i predmeta od vrijednosti i radi obavještanja stranaka o tome.

U tom će slučaju sud na području kojega je sjedište javnog bilježnika, na temelju javnobilježničkih spisa koje čuva, izdavati otpravke, izvode i potvrde, dopuštati razgledavanje spisa te vraćati isprave preuzete od javnoga bilježnika odgovarajućom primjenom pravila o izdavanju koje primjenjuje javni bilježnik.²³⁰

IV. LEGALIZACIJA ISPRAVA U MEĐUNARODNOM PROMETU

Javna isprava je isprava koju je u propisanom obliku izdalo državno tijelo u granicama svoje nadležnosti te isprava koju je u takvom obliku izdala pravna ili fizička osoba u obavljanju javnog ovlaštenja koje joj je povjereno zakonom ili propisom utemeljenim na zakonu, dokazuje istinitost onoga što se u njoj potvrđuje ili

---

²²⁶ Čl. 109. ZJB-a

²²⁷ Čl. 110. ZJB-a

²²⁸ Čl. 111. i 112. ZJB-a

²²⁹ Čl. 113. ZJB-a

²³⁰ Čl. 119. ZJB-a

određuje. Istu dokaznu snagu imaju i druge isprave koje su posebnim propisima u pogledu dokazne snage izjednačene s javnim ispravama.²³¹

Inozemne javne isprave koje su propisno ovjerene imaju, uz uvjet uzajamnosti, istu dokaznu snagu kao i domaće javne isprave, ako međunarodnim ugovorom nije što drugo određeno.²³²

Za korištenje stranih ili domaćih javnih isprava, za uporabu u Republici Hrvatskoj ili za uporabu u inozemstvu, provodi se postupak njihove legalizacije ili nadovjere.

Ovjeravanjem isprave potvrđuje se vjerodostojnost potpisa osobe koja je ispravu potpisala i vjerodostojnost pečata stavljenog na ispravu, ali ne i njezin sadržaj.²³³

1. Postupak skraćene legalizacije

Na javne isprave izdane na državnom području država potpisnica Konvencije o ukidanju potrebe legalizacije stranih javnih isprava, Hag, 5. listopada 1961.²³⁴ za njihovu uporabu na državnom području neke druge države ugovornice primjenjuju se odredbe Konvencije, koja propisuje skraćenu legalizaciju.

Javnim ispravama, u smislu Konvencije, smatraju se:

- a) isprave koje je izdalo nadležno državno tijelo ili službenik nadležnog suda ili ministarstva, uključujući i one koje je izdalo državno odvjetništvo, upravitelj sudske pisarnice ili sudski ovršitelj (huissier de justice);
- b) administrativne isprave;
- c) javnobilježničke isprave;
- d) službene ovjere izjava privatnih osoba, kao što su navodi o upisu u javne knjige, ovjera točnosti datuma i službena ili javnobilježnička ovjera potpisa.

Međutim, ova Konvencija ne primjenjuje se:

- a) na isprave koje su izdali diplomatski ili konzularni predstavnici;
- b) na administrativne izjave koje se izravno odnose na trgovinsko ili carinsko poslovanje.

Prema Konvenciji legalizacija se smatra formalnošću kojom diplomatski ili konzularni predstavnici one zemlje na čijem državnom području isprava treba biti predočena ovjeravaju vjerodostojnost potpisa, svojstvo u kojem je potpisnik te isprave djelovao i, po potrebi vjerodostojnost pečata ili žiga što ga ta isprava sadrži. Jedina formalnost koja se može zahtijevati je stavljanje apostila koji izdaju nadležna tijela države u kojoj je isprava izdana.²³⁵

---

²³¹ Čl. 230. st. 1. i 2. ZPP-a

²³² Čl. 231. ZPP-a

²³³ arg. iz čl. 2. Zakona o legalizaciji isprava u međunarodnom prometu

²³⁴ Narodne novine, Međunarodni ugovori broj 4/94, dalje: Konvencija

²³⁵ Čl. 2. i 3. st. 1. Konvencije

Apostil se stavlja na samu ispravu ili na njen dodatak i treba biti usklađen s obrascem Konvencije, s tim da može biti sastavljen na službenom jeziku tijela koje ispravu izdaje, a i navodi koje sadrži mogu biti sastavljeni na nekom drugom jeziku, dok se naslov navodi na francuskom jeziku – „*Apostille (Convention de La Haye du 5 octobre 1961)*“²³⁶

Postupak legalizacije stranih isprava prema Konvenciji je pojednostavljen, strana isprava podliježe jednom ovjeravanju države koja je ispravu izdala.

Za uporabu u inozemstvu isprave izdane od tijela u Republici Hrvatskoj potrebna je ovjera potvrdom „Apostille“ kod nadležnog općinskog suda u Hrvatskoj, na čijem području je tijelo koje je izdalo ispravu. Također za uporabu strane javne isprave u Republici Hrvatskoj ispravu mora ovjeriti nadležno tijelo države u kojoj je izdana javna isprava potvrdom „Apostille.“

2. Postupak pune legalizacije

Ako isprava potječe iz države koja nije potpisnica bilateralnih ugovora s Republikom Hrvatskom o pravnoj pomoći koji oslobađaju legalizaciju isprava radi uporabe u drugoj državi ugovornici niti je potpisnica Konvencije, isprava podliježe postupku pune legalizacije u državi čije je tijelo izdalo ispravu.

Radnje potrebne za postupak pune legalizacije u Republici Hrvatskoj pretpostavljaju da javnu ispravu koju je izdalo tijelo u Republici Hrvatskoj, a da bi se mogla koristiti u inozemstvu, treba:

- prevesti po ovlaštenom sudskom tumaču,
- ovjeriti kod općinskog suda na čijem se području nalazi sjedište tijela koje je izdalo javnu ispravu,
- nadovjeriti u Ministarstvu pravosuđa potpis suca i pečat suda,
- nadovjeriti u Ministarstvu vanjskih i europskih poslova potpis službenika i pečat Ministarstva pravosuđa.²³⁷

Javne isprave izdane u inozemstvu mogu se koristiti u Republici Hrvatskoj ako su legalizirane u skladu s propisima zemlje izdavanja i nadovjerene u hrvatskom diplomatskom ili konzularnom predstavništvu u toj državi, uz prijevod na hrvatski jezik.

Druga je mogućnost da se nakon legalizacije u skladu s propisima države izdavanja, isprave nadovjere u diplomatskom ili konzularnom predstavništvu te države u Hrvatskoj i legaliziraju (nadovjere) u Ministarstvu vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske.

U slučaju da Republika Hrvatska nema diplomatsko ili konzularno predstavništvo u državi izdavanja isprave, a niti ta država ima diplomatsko ili konzularno predstavništvo u Hrvatskoj, legalizacija (nadovjera) se obavlja u trećoj državi, u kojoj

---

²³⁶ Čl. 4. Konvencije

²³⁷ arg. iz čl. 7. Zakona o legalizaciji isprava u međunarodnom prometu

obje države imaju diplomatsko ili konzularno predstavništvo i to na sljedeći način: nakon ovjere isprave od strane nadležnih tijela države u kojoj je izdana, ispravu nadovjerava njezino diplomatsko ili konzularno predstavništvo u trećoj državi, zatim ministarstvo vanjskih poslova treće države i na kraju diplomatsko ili konzularno predstavništvo Republike Hrvatske u toj trećoj državi.

3. Oslobođenje od legalizacije

Konvencija o ukidanju potrebe legalizacije stranih javnih isprava dala je mogućnost državama potpisnicama Konvencije ukinuti i formalnost snabdijevanja javne isprave potvrdom „Apostille“. S tim ciljem dvije države mogu sklopiti bilateralni ugovor prema kojemu priznaju javne isprave druge države ugovornice bez potrebe legalizacije, znači i bez apostila. Sporazum mogu sklopiti dvije ili više država ugovornica kojim će stavljanje apostila biti ukinuto, pojednostavljeno ili će javna isprava biti oslobođena legalizacije.²³⁸

Republika Hrvatska ima potpisane ugovore o pravnoj pomoći koji oslobađaju legalizaciju isprava radi uporabe u drugoj državi ugovornici sa sljedećim državama: Austrija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Crna Gora, Češka, Francuska, Mađarska, Makedonija, Poljska, Rumunjska, Slovenija, Srbija, Ruska Federacija.

V. SUDSKE PRISTOJBE

U postupku pred sudovima plaćaju se sudske pristojbe i to u: parničnom postupku, izvanparničnom, ovršnom, ostavinskom, zamljišnoknjižnom, kaznenom postupku po privatnoj tužbi, postupku u upravnim sporovima, postupku upisa u sudski registar, u postupku stečaja i likvidacije. Pristojbe se naplaćuju u visini utvrđenoj Tarifom sudskih pristojbi, koja je sastavni dio Zakona o sudskim pristojbama.²³⁹

Obveznik plaćanja pristojbe je osoba na čiji se zahtjev ili u čijem se interesu poduzimaju radnje propisane zakonom. Pristojbu za podneske ili zapisnike koji ih zamjenjuju dužna je platiti osoba koja ih podnosi odnosno osoba na čiji se zahtjev sastavlja zapisnik. Za odluke prvostupanjskog suda pristojbu plaća tužitelj ili predlagatelj, a ako su dvije ili više osoba obvezne zajedno platiti pristojbu njihova je obveza solidarna.²⁴⁰

Pravilo je da obveza plaćanja pristojbe za podneske (kojima se postupak pokreće, pravne lijekove) nastaje u trenutku kada se predaju sudu, a za podneske dane na zapisnik kad je zapisnik dovršen, dok za odgovor na tužbu obveza nastaje po pravomoćnom završetku postupka i to za svaku stranku razmjerno uspjehu u parnici.

---

²³⁸ Čl. 3. st. 2. Konvencije

²³⁹ Čl. 1. i 2. Zakona o sudskim pristojbama (Narodne novine broj 74/95, 57/96, 137/02, (26/03), 125/11, 112/12, 157/13)

²⁴⁰ Čl. 3. Zakona o sudskim pristojbama

Za sudske odluke obveza plaćanja pristojbe nastaje njihovim dostavljanjem stranci ili njenom zastupniku. Za sudske prijepise, kao i za ostale radnje, kada se zatraže.²⁴¹

1. Oslobođenje od plaćanja pristojbe

Odredbama čl. 16. Zakona o sudskim pristojbama taksativno su navedene osobe koje su po zakonu oslobođene plaćanja sudskih pristojbi. To su:

1. Republika Hrvatska i tijela državne vlasti,
2. osobe i tijela koji obavljaju javne ovlasti u obavljanju tih ovlasti,
3. radnici i namještenici u radnim sporovima i službenici u upravnim sporovima u vezi s ostvarivanjem njihovih prava iz službeničkih odnosa,
4. radnici u upravnim sporovima koji proizlaze iz predstečajne nagodbe,
5. invalidi domovinskog rata, na temelju odgovarajućih isprava kojima dokazuju svoj status,
6. supružnici, djeca i roditelji branitelja poginulih, nestalih i zatočenih u domovinskom ratu, na temelju odgovarajućih isprava kojima dokazuju svoj status,
7. supružnici, djeca i roditelji poginulih, nestalih i zatočenih u domovinskom ratu, na temelju odgovarajućih isprava kojima dokazuju svoj status,
8. prognanici, izbjeglice i povratnici, na temelju odgovarajućih isprava kojima dokazuju svoj status,
9. korisnici socijalne skrbi koji primaju pomoć za uzdržavanje,
10. humanitarne organizacije i organizacije koje se bave zaštitom invalida i obitelji poginulih, nestalih i zatočenih u obavljanju humanitarne djelatnosti,
11. djeca kao stranke u postupcima radi uzdržavanja ili u postupcima o tražbinama na temelju toga prava,
12. tužitelji u parnicama o priznanju materinstva i očinstva i o troškovima koji su nastali trudnoćom i porodom izvan braka,
13. stranke koje traže vraćanje poslovne sposobnosti,
14. maloljetnici koji traže da im se odobri stjecanje poslovne sposobnosti zato što su postali roditelji,
15. stranke u postupku radi predaje djeteta i radi ostvarivanja odluke o održavanju susreta i druženja s djetetom,

---

²⁴¹ Čl. 4. Zakona o sudskim pristojbama

16. tužitelji u sporovima o pravima iz obveznoga mirovinskog i osnovnoga zdravstvenog osiguranja, o pravima nezaposlenih osoba na temelju propisa o zapošljavanju i pravima s područja socijalne skrbi,

17. tužitelji, odnosno predlagatelji u postupcima za zaštitu ustavom zajamčenih ljudskih prava i sloboda protiv konačnih pojedinačnih akata, odnosno za zaštitu zbog nezakonite radnje i

18. tužitelji u sporovima o naknadi štete zbog onečišćenja okoliša,

19. sindikati i udruge sindikata više razine u parničnim postupcima za sudsku nadomjesnu suglasnost i u kolektivnim radnim sporovima te sindikalni povjerenici u parničnim postupcima u obavljanju ovlasti radničkog vijeća.

Ove se odredbe ne odnose na tijela općina i gradova, osim ako sukladno posebnom zakonu na njih nije preneseno obavljanje javnih ovlasti.

Strana država oslobođena je od plaćanja pristojbi, ako je to predviđeno međunarodnim ugovorom ili pod uvjetom uzajamnosti, a u slučaju sumnje o postojanju tih uvjeta sud će zatražiti objašnjenje od Ministarstva pravosuđa.

Kriterij za oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi prema toj odredbi je poseban status (npr. Republika Hrvatska) ili se radi o potrebi zaštite ranjivih skupina građana (npr. radnici u radnim sporovima). Postoji i mogućnost oslobođenja na temelju imovinskog stanja s tim da po toj osnovi odluku o oslobođenju donosi upravno tijelo, ured državne uprave u županiji, odnosno nadležno upravno tijelo u Gradu Zagrebu, prema pravilima utvrđenim Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći,²⁴² a ovlaštenici prava na oslobođenje na temelju imovinskog stanja mogu biti samo fizičke osobe.

Kada stranka oslobođena od plaćanja pristojbi uspije postupku, pristojbe koje bi trebala platiti da nije bila oslobođena, platit će stranka koja nije oslobođena od plaćanja pristojbi i to u omjeru u kojem je oslobođena stranka uspjela u postupku, a obveza plaćanja pristojbi u takvom slučaju nastaje nakon pravomoćnog završetka postupka.²⁴³

Oslobođenje od plaćanja pristojbi dano u parničnom, izvanparničnom i kaznenom postupku, kao i u postupku u upravnim sporovima, primjenjuje se i u ovršnom postupku odluka donesenih u tim postupcima, ako se ovrha zahtijeva ili predlaže u roku od tri mjeseca od dana kada je odluka stekla svojstvo ovršnosti.

Oslobođenje od plaćanja pristojbe u izvanparničnom i ovršnom postupku važi i u parničnom postupku koji nastane tijekom i povodom tih postupaka.²⁴⁴

2. Utvrđivanje vrijednosti radi naplate pristojbe

---

²⁴² Narodne novine broj 143/13

²⁴³ Čl. 19. Zakona o sudskim pristojbama

²⁴⁴ Čl. 12. Zakona o sudskim pristojbama

U parničnom postupku pristojbe se plaćaju prema vrijednosti predmeta spora, koja se utvrđuje prema vrijednosti koju ima predmet spora u vrijeme podnošenja tužbe.²⁴⁵

Odredbama čl. 21. do 29. Zakona o sudskim pristojbama utvrđeni su kriteriji za utvrđivanje vrijednosti predmeta spora u pojedinim vrstama sporova, a kada se ona prema tim odredbama ne može utvrditi pristojba će se naplaćivati na iznos od 10.000,00 kn.

Kada tuženik prigovori previsoko naznačenoj vrijednosti predmeta spora u tužbi sud će rješenjem odrediti vrijednost radi naplate pristojbe. Taj prigovor tuženik može podnijeti najkasnije na pripremnom ročištu ili ako pripremno ročište nije održano, na prvom ročištu za glavnu raspravu prije početka raspravljanja o glavnoj stvari. Sud će i po službenoj dužnosti, do istoga stadija postupka, na brz i prikladan način ispitali pravilnost vrijednosti predmeta spora naznačene u tužbi i ako posumnja da je stranka prenisko naznačila vrijednost predmeta spora zbog izbjegavanja plaćanja pravilne pristojbe, sud će rješenjem utvrditi pravu vrijednost predmeta spora. Protiv tog rješenja suda nije dopuštena posebna žalba.²⁴⁶ Ovako utvrđena nova osnovica uzima se za pristojbenu osnovicu od trenutka kada je to sud rješenjem priopćio strankama.²⁴⁷

Ako se vrijednost tijekom postupka promijenila pravilo je da ostaje prvobitno utvrđena vrijednost. Međutim, kada se vrijednost promijeni zbog preinačenja zahtjeva ili djelomičnog rješenja zahtjeva, kao vrijednost za plaćanje pristojbe uzima se promijenjena vrijednost za sve podneske i radnje nakon takve promjene, a ako se vrijednost promijenila zbog izjave stranke u podnesku, za taj podnesak plaća se pristojba prema promijenjenoj vrijednosti.²⁴⁸

U ovršnom postupku se pristojba plaća prema vrijednosti zahtjeva za čije utvrđivanje se primjenjuju na odgovarajući način odredbe koje važe za utvrđivanje vrijednosti spora u parničnom postupku, s tim da se troškovi postupka i sporedne tražbine uzimaju u obzir samo ako su jedini predmet zahtjeva. Kada je ovršnom postupku prethodila parnica o istom zahtjevu, kao vrijednost zahtjeva u ovršnom postupku uzima se vrijednost predmeta spora utvrđena u parnici, ako se ne zahtijeva manji iznos.²⁴⁹

Kada je za plaćanje pristojbe u ostalim postupcima, ostavinskom postupku i u drugom izvanparničnom postupku te u stečajnom postupku, mjerodavna vrijednost zahtjeva za utvrđivanje vrijednosti spora, na odgovarajući način primijenit će se odredbe koje važe za parnični postupak, ako Tarifom sudskih pristojbi nije drukčije propisano.²⁵⁰

Pristojba za pravni lijek plaća se prema vrijednosti predmeta spora koja je utvrđena u prvostupanjskom postupku, s tim da ako se odluka pobija samo u jednom

---

²⁴⁵ Čl. 21. Zakona o sudskim pristojbama

²⁴⁶ Čl. 31. Zakona o sudskim pristojbama

²⁴⁷ Čl. 37. st. 2. Zakona o sudskim pristojbama

²⁴⁸ Čl. 37. st. 1. i. 3. Zakona o sudskim pristojbama

²⁴⁹ Čl. 32. Zakona o sudskim pristojbama

²⁵⁰ Čl. 35. Zakona o sudskim pristojbama

dijelu pristojbena osnovica je vrijednost pobijanog dijela. Kada pravni lijek podnose obje stranke pristojba se određuje posebno za svaku stranku prema vrijednosti onoga dijela odluke koji svaka pojedina stranka pobija. Ako se pravni lijek podnosi samo protiv odluke o troškovima postupka ili sporednim tražbinama, pristojba se plaća prema iznosu troškova postupka ili sporednih tražbina.²⁵¹

3. Postupak radi naplate neplaćene pristojbe

Ako je stranka nazočna sudskoj radnji za koju mora platiti pristojbu sud će ju upozoriti da mora u roku od tri dana platiti pristojbu, uz upozorenje o posljedicama neplaćanja pristojbe. Na sudskom spisu naznačit će se da je dano upozorenje, a ako stranka ne postupi po upozorenju sud će donijeti rješenje o pristojbi kojim će stranku pozvati na plaćanje pristojbe u roku od osam dana od dostave rješenja, a na to rješenje plaća se dodatna pristojba u iznosu od 100,00 kn.

Ako stranka nije bila nazočna sudskoj radnji ili sud putem pošte primi podnesak za koji nije plaćena pristojba ili nije dostatno plaćena, sud će donijeti rješenje o pristojbi kojim će stranku pozvati na plaćanje pristojbe u roku od osam dana od dostave rješenja, također uz upozorenje o posljedicama neplaćanja u tom roku. Na rješenje o pristojbi za podnesak primljen putem pošte plaća se i dodatna pristojba od 100,00 kn.

Rješenje o pristojbi sadrži nalog stranci za plaćanje utvrđenog iznosa pristojbe u propisanom roku na račun prihoda državnog proračuna Republike Hrvatske te nalog Financijskoj agenciji za provedbu ovrhe na novčanim sredstvima stranke sa svih njezinih računa i oročenih novčanih sredstava prema odredbama zakona koji uređuje provedbu ovrhe na novčanim sredstvima, u slučaju ako stranka ne plati dužnu pristojbu.

Sud vodi evidenciju o neplaćenih sudskih pristojbi, a rješenje o pristojbi donosi i poduzima sve radnje u postupku naplate pristojbe službenik suda ovlašten na to godišnjim rasporedom poslova.²⁵²

Kada stranka u propisanom roku ne plati pristojbu ili o tome bez odgađanja ne obavijesti sud, sud će u daljnjem roku od 15 dana na rješenje o pristojbi, odnosno na rješenje o prigovoru staviti potvrdu o ovršnosti te dostaviti Financijskoj agenciji radi provedbe ovrhe na novčanim sredstvima stranke u skladu s odredbama zakona koji uređuje provedbu ovrhe na novčanim sredstvima. Navedene isprave predstavljaju osnovu za plaćanje u smislu zakona koji uređuje provedbu ovrhe na novčanim sredstvima. Ako Financijska agencija u roku od godinu dana ne provede ovrhu dostavit će osnovu za plaćanje nadležnoj ispostavi Područnog ureda Porezne uprave prema prebivalištu, odnosno sjedištu stranke kao pristojbenog obveznika radi provedbe ovrhe na njezinoj cjelokupnoj imovini prema propisima o prisilnoj naplati poreza.

Financijska agencija jednako će postupiti i u slučaju ako ne može provesti ovrhu jer pristojbeni obveznik nema otvorenih računa u jedinstvenom registru računa

---

²⁵¹ Čl. 36. Zakona o sudskim pristojbama

²⁵² Čl. 39. Zakona o sudskim pristojbama

koji vodi, kao i ako stranka nema prebivalište odnosno sjedište na području Republike Hrvatske, ali će u tom slučaju osnovu za plaćanje nadležnom uredu Porezne uprave dostaviti odmah.²⁵³

4. Pravni lijekovi protiv rješenja o pristojbi

Stranka može u roku od tri dana od dostavljenog joj rješenja o pristojbi podnijeti prigovor prvostupanjskom sudu. Riječ je o remonstrativnom pravnom lijeku o kojemu odlučuje prvostupanjski sud koji je dužan u roku od tri dana otpremiti rješenje o prigovoru stranci. Sud može rješenjem odbaciti prigovor kao nepravodoban, nepotpun ili nedopušten; odbiti prigovor kao neosnovan i potvrditi pobijano rješenje; uvažiti prigovor i rješenje preinačiti ili ukinuti te prema potrebi predmet vratiti na ponovni postupak.

Protiv tog rješenja stranka ima pravo izjaviti žalbu u roku od tri dana od dana primanja rješenja, o kojoj odlučuje drugostupanjski sud. Drugostupanjski sud mora u roku od osam dana od kad je primio žalbu dostaviti prvostupanjskom sudu rješenje o žalbi.

Spis predmeta u kojem je stranka izjavila žalbu prvostupanjski sud neće dostavljati drugostupanjskom sudu, nego samo isprave koje se odnose na radnje u povodu naplate neplaćene pristojbe.

Rok za plaćanje pristojbe u slučaju pravodobnog podnošenja prigovora teče od dostave rješenja o prigovoru, odnosno od dostave drugostupanjskog rješenja o žalbi ako je pravodobno podnesena žalba.²⁵⁴

5. Vraćanje pristojbe

Pravo na vraćanje pristojbe ima osoba koja je platila pristojbu, u iznosu većem od 100,00 kn, koju uopće nije morala platiti ili je pristojbu platila u iznosu većem od propisanog, kao i osoba koja je platila pristojbu za određenu sudsku radnju, a ta radnja nije obavljena.

Subjektivni rok za podnošenje zahtjeva za vraćanje pristojbe je 90 dana od dana kada je pristojba pogrešno uplaćena ili od dana saznanja da radnja nije obavljena, dok je objektivni rok jedna godina od dana kada je pristojba plaćena, što znači da se nakon proteka toga roka ne može tražiti vraćanje pristojbe.

O zahtjevu za vraćanje pristojbe sud donosi rješenje i dostavlja ga Ministarstvu financija, koje obavlja vraćanje pristojbe na teret prihoda državnog proračuna Republike Hrvatske.

U postupku radi vraćanja pristojbe ne plaća se pristojba.²⁵⁵

---

²⁵³ Čl. 40. Zakona o sudskim pristojbama

²⁵⁴ Čl. 39.a Zakona o sudskim pristojbama

²⁵⁵ Čl. 43. do 46. Zakona o sudskim pristojbama

LITERATURA

Triva, Siniša; Dika, Mihajlo, Građansko parnično procesno pravo, sedmo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Narodne novine, Zagreb, 2004.

Zakon o parničnom postupku, Narodne novine broj 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13 i 89/14

Uredba broj 1393/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenog 2007. o dostavi u državama članicama, sudskih i izvansudskih pismena u građanskim ili trgovačkim stvarima („dostava pismena“) i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća broj 1348/2000, Službeni list Europske unije, L 324/79

Zakon o trgovačkim društvima, Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 – Odluka USRH, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11 – Kazneni zakon, 152/11 (pročišćeni tekst), 111/12, 68/13 i 110/15

Zakon o sudskom registru, Narodne novine broj 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99, 54/05, 40/07, 91/10, 90/11, 148/13, 93/14, 110/15

Zakon o vanparničnom postupku za Kraljevinu Jugoslaviju od 26. srpnja 1934., koji se u Hrvatskoj primjenjuje na temelju Zakona o načinu primjene pravnih propisa donesenih prije 6. travnja 1941., Narodne novine broj 73/91

Zakon o javnom bilježništvu, Narodne novine broj 78/93, 29/94, 162/98, 16/07, 75/09

Zakon o legalizaciji isprava u međunarodnom prometu, Narodne novine broj 53/91

Konvencija o ukidanju potrebe legalizacije stranih javnih isprava, Hag, 5. listopada 1961., Narodne novine, Međunarodni ugovori broj 4/94

Zakon o sudskim pristojbama, Narodne novine broj 74/95, 57/96, 137/02, (26/03), 125/11, 112/12, 157/13

Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći, Narodne novine broj 143/13